

МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

Проект

ПРОФІЛЬ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Додаток
до Стратегії розвитку Мукачівської міської територіальної
громади на період до 2027 року

Мукачево – 2023

Профіль Мукачівської міської територіальної громади розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з актуалізації Стратегії розвитку Мукачівської міської територіальної громади та експертів проєкту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів». Реалізація проєкту стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА».

Зміст цього документу не обов'язково відображає погляди USAID та Уряду США.

Зміст

1.	ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ	10
2.	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ГРОМАДИ	14
	14
2.3.1.	Закарпатська область	18
2.3.2.	Мукачівський район	21
3.	ПРИРОДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДИ	26
3.1.	Ландшафтні особливості рельєфу	26
3.2.	Особливості геологічної та геоморфологічної будови	26
3.3.	Характеристика ґрунтів	27
3.4.	Гідрологія	28
3.5.	Структура земельного фонду	29
3.6.	Лісові ресурси	30
3.7.	Природно-заповідний фонд (далі ПЗФ)	30
3.8.	Кліматичні умови	30
3.9.	Екологічна ситуація	31
3.9.1.	Поточний стан атмосферного повітря	31
3.9.2.	Озоноруйнівні речовини	32
3.9.3.	Поверхневі води	33
3.9.4.	Стан водних ресурсів	33
3.9.5.	Стан ґрунтів	34
3.9.6.	Поводження з відходами	34
4.	ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ	37
4.1.	Чисельність населення і демографічна ситуація	37
4.2.	Гендерний та віковий розріз	41
4.3.	ВПО	45
4.4.	Зайнятість та доходи населення	45
4.5.	Доходи населення і заробітна плата	48
5.	РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ	52
5.1.	Освіта	52
5.1.1.	Дошкільна освіта	52
5.1.2.	Загальна середня освіта	52
5.1.3.	Інклюзія в освіті	56
5.1.4.	Позашкільна освіта	56
5.2.	Охорона здоров'я	58
5.2.1.	Первинна медична допомога	58
5.2.2.	Вторинна медична допомога	60
5.3.	Адміністративні послуги	62
5.4.	Соціальний захист населення	63

5.5. Культура	71
5.6. Спорт	75
5.7. Житлово-комунальна інфраструктура	76
5.7.1. Житловий фонд	76
5.7.2. Комунальна інфраструктура та інженерні мережі	78
5.7.3. Водопостачання та водовідведення	78
5.7.4. Водовідведення	79
5.7.5. Ліфтове господарство	80
5.7.6. Енергоспоживання та енергозбереження	80
5.7.7. Розвиток альтернативної енергетики	81
5.7.8. Енергозбереження	81
5.7.9. Благоустрій громади	83
5.7.10. Контроль за тваринами	83
5.8. Транспортна інфраструктура та зв'язок	83
5.8.1. Транспортні перевезення	83
5.8.2. Транспортне сполучення	84
5.8.3. Автомобільний транспорт	86
5.8.4. Аеротранспорт. Міжнародний аеропорт	88
5.8.5. Зв'язок	89
5.9. Інфраструктура торгівлі та сфери послуг	90
5.10. Банківське обслуговування Фінансово-кредитні установи (ФКУ)	94
5.11. Туристична інфраструктура	95
6. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	102
7. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ ЗА КОШТИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	104
8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	113
8.1. Структура економіки та розвиток головних секторів	113
8.2. Будівельна діяльність	116
8.3. Зовнішньо-економічна діяльність	117
8.4. Сільське господарство	119
8.5. Фізичні особи-підприємці (ФОП)	123
8.6. Інвестиційна діяльність	128
8.6.1. Капітальні інвестиції	129
8.6.2. Комунальна власність – як інструмент інвестицій	130
8.7. Планова інвестиційна діяльність в найближчий період	131
8.8. Інфраструктура підтримки бізнесу	131
9. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	134
9.1. Дохідна частина бюджету	134

9.1.1. Бюджет розвитку	138
9.1.2. Міжбюджетні трансферти	139
9.2. Видаткова частина бюджету	139
10. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВЛАДИ	147
10.1. Структура органу місцевого самоврядування та виконавчого комітету	147
10.2. Діяльність Мукачівської міської територіальної громади	148
11. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ	151
.....	151
11.1. Інформація про об'єднання громадян і засоби масової інформації	151
ДОДАТКИ	154
Додаток 1. Структура управління Мукачівської міської ради	154
Додаток 2. Список громадських організацій, легалізованих Головним управлінням юстиції у Закарпатській області	155
Додаток 3. Перелік засобів масової інформації, зареєстрованих у м.Мукачево за даними Головного територіального управління юстиції у Закарпатській області	158
Додаток 4. Культурно-історична спадщина Мукачево	160
Додаток 5. Проект Генерального плану (коригування) м.Мукачево, 2014 року	162
Додаток 6. План зонування (зонінг) м.Мукачево	163
Додаток 7. Природно ресурсний потенціал м.Мукачево та прилеглих територій	164
Додаток 8. Перелік готельних господарства, приватних садиб та хостелів міста Мукачево	165
Додаток 9. Перелік автобусних маршрутів загального користування м.Мукачево	166
Додаток 10. Презентація проекту «Міжнародний аеропорт Мукачево»	167
Додаток 11. ПЕРЕЛІК Об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) м. Мукачево	168
Додаток 12. Схема електропостачання Мукачівського регіону	170
Додаток 13 Заклади вищої освіти	171
Додаток 14 Зона потенційної природно-техногенної небезпеки на території м.Мукачево та прилеглих територій	172

Список таблиць

ТАБЛИЦЯ 1. ПАМ'ЯТКИ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	11
ТАБЛИЦЯ 2. ХАРАКТЕРИСТИКИ МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ, 01.01.2022	15
ТАБЛИЦЯ 3. ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ТА НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО СКЛАДУ ГРОМАДИ, 2021 РІК	16
ТАБЛИЦЯ 4. СТАРОСТИНСЬКІ ОКРУГИ МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ	16
ТАБЛИЦЯ 5. ТЕРИТОРІЯ ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ (НА 1 СІЧНЯ)	17
ТАБЛИЦЯ 6. СКЛАД МУКАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ	22
ТАБЛИЦЯ 7. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ	24
ТАБЛИЦЯ 8. ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ВИКИДІВ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЗАБРУДНЕННЯ, (Т)	32
ТАБЛИЦЯ 9. ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН ТА ДІОКСИДУ ВУГЛЕЦЮ В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ВІД СТАЦІОНАРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ ПО МВСТАХ ТА РАЙОНАХ У 2021 РОЦІ, Т	32
ТАБЛИЦЯ 10. ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН ТА ДІОКСИДУ ВУГЛЕЦЮ В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЗАБРУДНЕННЯ ЗА ВИДАМИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У 2020 РОЦІ, ТОН	33
ТАБЛИЦЯ 11. ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ У МУКАЧІВСЬКІЙ МТГ У 2021 РОЦІ, МЛН М ³	33
ТАБЛИЦЯ 12. УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ I – IV КЛАСІВ НЕБЕЗПЕКИ, ТИС.Т.	34
ТАБЛИЦЯ 13. ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ПО МІСТАХ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ ТА РАЙОНАХ У 2020 РОЦІ, Т	35
ТАБЛИЦЯ 14. ТЕРИТОРІЯ ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ	37
ТАБЛИЦЯ 15. ДИНАМІКА НАЯВНОГО НАСЕЛЕННЯ ЗА 2014-2022 РОКИ	38
ТАБЛИЦЯ 16. КІЛЬКІСТЬ ЖИВОНАРОДЖЕНИХ, ПОМЕРЛИХ ТА ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ (СКОРОЧЕННЯ) НАСЕЛЕННЯ, ОСІБ	38
ТАБЛИЦЯ 17. КІЛЬКІСТЬ ЖИВОНАРОДЖЕНИХ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ ПО РАЙОНАХ У 2021 РОЦІ, ОСІБ	39
ТАБЛИЦЯ 18. МІГРАЦІЙНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ ПО МІСТУ ТА РАЙОНУ У 2020 - 2021 Р.Р., ОСІБ	39
ТАБЛИЦЯ 19. МІГРАЦІЙНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ ЗА 2014-2021 РОКИ, ОСІБ	39
ТАБЛИЦЯ 20. СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ	40
ТАБЛИЦЯ 21. МІЖДЕРЖАВНА МІГРАЦІЯ, 2021 РІК	41
ТАБЛИЦЯ 22. ВІКОВІ ГРУПИ НАСЕЛЕННЯ ПО РАЙОНАМ ТА ОБЛАСТІ, 01.01.2022, ОСІБ	42
ТАБЛИЦЯ 23. ВІКОВІ ГРУПИ НАСЕЛЕННЯ	43
ТАБЛИЦЯ 24. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ МІСТА МУКАЧЕВО	45
ТАБЛИЦЯ 25. СЕРЕДНЬОБЛІКОВА КІЛЬКІСТЬ ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПО РАЙОНАХ У 2021 РОЦІ	46
ТАБЛИЦЯ 26. ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ БЕЗРОБІТНИХ, СІЧЕНЬ – ЛЮТИЙ 2022 - 2023 РОКИ	46
ТАБЛИЦЯ 27. ДИНАМІКА ОТРИМАННЯ ПОСЛУГ ВІД ЦЕНТРУ ЗАЙНЯТОСТІ, СІЧЕНЬ – ЛЮТИЙ 2022 - 2023 РОКИ	46
ТАБЛИЦЯ 28. ДИНАМІКА РИНКУ ПРАЦІ, СІЧЕНЬ – ЛЮТИЙ 2022 - 2023 РОКИ	47
ТАБЛИЦЯ 29. НАСЕЛЕННЯ ТА РІВЕНЬ ЗАЙНЯТОСТІ, ГРОМАДА	47
ТАБЛИЦЯ 30. СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА НОМІНАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ГРН.	48

ТАБЛИЦЯ 31. СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ОДНОГО ШТАТНОГО ПРАЦІВНИКА, ГРОМАДА	49
ТАБЛИЦЯ 32. ЗАКЛАДИ ОСВІТИ, ЩО УТРИМУЮТЬСЯ ЗА РАХУНОК БЮДЖЕТУ ГРОМАДИ	52
ТАБЛИЦЯ 33. ХАРАКТЕРИСТИКА МЕРЕЖИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ, 2022-2023 Н.Р.	53
ТАБЛИЦЯ 34. ОБСЯГИ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ ДЛЯ МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ НА 2022-2023 РОКИ	55
ТАБЛИЦЯ 35. КІЛЬКІСТЬ ПЕНСІОНЕРІВ, МУКАЧЕВО	71
ТАБЛИЦЯ 36. КІЛЬКІСТЬ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ	72
ТАБЛИЦЯ 37. ЖИТЛОВИЙ ФОНД, ТИС.М2 ЗАГАЛЬНОЇ ПЛОЩІ	77
ТАБЛИЦЯ 38. ОБЛАДНАННЯ ЖИТЛОВОГО ФОНДУ (ВІДСОТКІВ)	77
ТАБЛИЦЯ 39. РОЗКЛАД РУХУ ПАСАЖИРСЬКИХ ПОЇЗДІВ ПО СТАНЦІЇ МУКАЧЕВО	86
ТАБЛИЦЯ 40. ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	90
ТАБЛИЦЯ 41. ПРОДОВОЛЬЧІ ТА НЕПРОДОВОЛЬЧІ МАГАЗИНИ (У Т.Ч., СУПЕР-МАРКЕТИ), РИНКИ ПО МІСТУ МУКАЧЕВО	91
ТАБЛИЦЯ 42. АПТЕКИ МУКАЧІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	92
ТАБЛИЦЯ 43. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ МІСТА МУКАЧЕВО	94
ТАБЛИЦЯ 44. ТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ	96
ТАБЛИЦЯ 45. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	103
ТАБЛИЦЯ 46. ПЕРЕЛІК ДІЮЧИХ У 2022 РОЦІ ГАЛУЗЕВИХ ПРОГРАМ, ЯКІ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЗА КОШТИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ МУКАЧІВСЬКОЇ МТГ, ТИС.ГРН.	108
ТАБЛИЦЯ 47. КІЛЬКІСТЬ СУБ'ЄКТІВ У ЄДРПОУ, ОД. НА 01.01.	113
ТАБЛИЦЯ 48. НАЙБІЛЬШІ РОБОТОДАВЦІ ГРОМАДИ	115
ТАБЛИЦЯ 49. ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ М.МУКАЧЕВО, РАЙОНУ ТА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	116
ТАБЛИЦЯ 50. ІМПОРТ - ЕКСПОРТ	118
ТАБЛИЦЯ 51. АГРОПРОМИСЛОВІ ПІДПРИЄМСТВА ГРОМАДИ	120
ТАБЛИЦЯ 52. ОСНОВНІ СТРУКТУРНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ЇХ РОЗМІРАМИ У 2020 РОЦІ	124
ТАБЛИЦЯ 53. ОСНОВНІ ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, ТИС.ГРН.	124
ТАБЛИЦЯ 54. КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ (ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ)	129
ТАБЛИЦЯ 55. ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ ЗА 2022 РІК ПО СКЛАДОВИХ ДОХОДІВ	135
ТАБЛИЦЯ 56. СТРУКТУРА ДОХОДІВ, ТИС. ГРН.	136
ТАБЛИЦЯ 57. СТРУКТУРА ДОХОДІВ, ТИС. ГРН.	136
ТАБЛИЦЯ 58. БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ, ТИС.ГРН.	139
ТАБЛИЦЯ 59. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ	139
ТАБЛИЦЯ 60. ДИНАМІКА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ 2017 – 2019 Р.Р., ТИС.ГРН.	140
ТАБЛИЦЯ 61. ДИНАМІКА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ 2020 – 2022 Р.Р., ТИС.ГРН.	142
ТАБЛИЦЯ 62. ДИНАМІКА ВИДАТКІВ НА ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	144
ЗА 2017 – 2022 РОКИ	144
ТАБЛИЦЯ 63. ПОЛІТИЧНИЙ СКЛАД МІСЦЕВИХ ДЕПУТАТІВ	147
ТАБЛИЦЯ 64. АКТИВНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДИ	151

Список рисунків

Рис 1. Малий герб Мукачево	12
Рис 2. Прапор	12
Рис 3. Колар Мукачівського міського голови	13
Рис 4. Розташування Мукачівської МТГ у Закарпатській області	14
Рис 5. Картосхема Мукачівської МТГ	15
Рис 6. Карта міста Мукачево	17
Рис 7. Графічна частина Перспективного Плану формування територій громад Закарпатської області	19
Рис 8. Новий районний поділ Закарпатської області	22
Рис 9. Структура ґрунтів Мукачівської МТГ	28
Рис 10. Віковий розподіл декларацій по Мукачівській МТГ	43
Рис 11. Статеві-вікова піраміда населення Мукачівської МТГ	44
Рис 12. Карта доріг Мукачівщини	85
Рис 13. Наявність підключення шкіл Мукачівської МТГ до оптично-волоконних ліній зв'язку	90
Рис 14. Мукачівська МТГ на Схемі планування території Закарпатської області	106
Рис 15. Розвиток промислового виробництва. Схема планування території області	107
Рис 16. Рейтинг прозорих міст України в умовах війни	149

Список діаграм

Діаграма 1. Розподіл постійного населення за ознакою статі по районах, області, 01.01.2022	41
Діаграма 2. Розподіл населення за статтю по Мукачівському району, 01.01.2022 року	42
Діаграма 3. Міське населення, 01.01.2022, Сільське населення, 01.01.2022	42
Діаграма 4. Середньомісячна заробітна плата	49
Діаграма 5. Динаміка надходжень туристичного збору, тис.грн.	96
Діаграма 6. Динаміка обсягу реалізованої промислової продукції підприємств м.Мукачево, 2018 – 2022 роки	113
Діаграма 7. Питома вага галузей промисловості в загальному обсязі реалізованої продукції підприємств Мукачівської міської територіальної громади станом на 01.01.2023 р.	114
Діаграма 8. Доходи по складових 2021, 2022 роки, млн.грн.	134
Діаграма 9. Структура доходів, 2022	136
Діаграма 10. Структура видатків, 2022	145

1. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Займаючи вигідне географічне положення, Мукачево з давна служило своєрідними воротами між Заходом і Сходом, Півднем і Північчю, через які протягом віків проходили торговельні шляхи. На початку I тис. до н.е. на території Мукачева та його околицях починають будувати укріплені поселення – городища. У IV-III ст. до н.е. територію краю і Мукачева заселило одне з кельтських племен – галли, які заснували тут укріплене поселення-городище (опідум). У VI-IX ст. процес розселення слов'ян в Карпатському басейні, що посилювався під час Великого переселення, призвів до слов'янізації народів, які раніше тут проживали. Довкола Замкової гори і біля підніжжя гори Кам'янка, Малої гори та Підгорян розташувалися слов'янські поселення, які злилися в єдине велике селище, що згодом переросло у місто із своїм опорним пунктом – Мукачівським замком. Перша письмова згадка про Мукачево зустрічається в написаній наприкінці XII ст. угорській хроніці «Про діяння угорців» в період короля Бели III. 903 рік, очевидно, став тим роком, коли угорці захопили основні тодішні закарпатські фортеці, в тому числі – Мункач. Знаменною подією в житті Мукачева стало 22 травня 1376 року, коли королева Угорщини та Польщі Ержибет подарувала місту грамоту на право користуватися власною печаткою. Коли князь Федір Корятович був вигнаний з своїх володінь на Поділлі великим князем литовським Вітовтом, король Жигмонд подарував Корятовичу Мукачево, замок та довколишні села. За часів Корятовича місто стало значним торговим і ремісничим центром, отримали розвиток культура та духовне життя - на Чернечій горі був заснований чоловічий православний монастир. Після смерті Корятовича та його дружини Ольги Мукачівська домінація перейшла до власності короля Жигмонда, а відтак в руки багатьох королів та феодалів Угорщини.

Немалу роль в історії Закарпаття, в тому числі й Мукачева, зіграло об'єднання двох християнських церков в єдину соборну апостольську церкву. Церемонія підписання унії відбулася 26 квітня 1646 року в замковій церкві в Ужгороді. Запровадження унії, незважаючи на всі труднощі і опір знизу, сприяло піднесенню освіти і культури, розбудові шкіл в краї. В умовах Австрійської імперії греко-католицизм поступово набув етнічного характеру. Завдячуючи йому корінне слов'янське населення Закарпаття виділяло себе з-поміж сусідів-реформатів, римо-католиків, утверджувало свою самобутність, захищалося від асиміляції.

У роки визвольної війни угорського народу (1703-1711) Мукачево стало ареною боротьби між повсталими куруцями та австрійськими найманцями-лабанцями. Після перемоги австрійські власті створювали великі латифундистські землеволодіння і передавали їх новим господарям. Найбільше землеволодіння з центром у Мукачеві потрапило у 1728 р. до рук династії Шенборнів.

У середині XIX ст. в ряді країн Європи прокотилася хвиля революцій «весна народів». 26 серпня 1849 року, через два тижні після капітуляції угорської армії в місто прийшли російські війська, які лишались у Мукачеві до вересня 1849 року. Революція 1848-1849 років звільнила селян від кріпацької залежності і розчистила шлях для подальшого капіталістичного розвитку. На 1870 рік у місті нараховувалось 917 будинків, із них 17 двоповерхових. Населення міста досить швидко зростало, про що свідчать цифри: 1880 рік – 9644 чол., 1890 – 10581, 1900 – 13640 і 1910 рік – 16518 жителів.

Розвитку міста неабияк сприяла побудова у 1886 році залізниці, яка зв'язала Мукачево з Будапештом, Віднем, Кошицями, Львовом і створила сприятливі умови для розвитку промисловості і торгівлі. У 1868 році була відкрита гімназія, у 1907 році в місті працювали гімназія, горожанська школа, а також господарська і промислові школи, чотири початкові школи. У 1914 році було відкрито Державну учительську угорську семінарію, до якої приймали тільки хлопців. У 1854 році в Мукачеві було відкрито першу лікарню, яка утримувалася на кошти муніципалітету та приватні пожертвування. З 1 травня 1878 р. почали діяти і дитячі ясла. Пошта було організована у 1783 році, у 1864 р. відкрилась перша у місті ощадна каса, а в 1872 р. – банк. З осені 1868 р. у Мукачеві почав діяти телеграф. У 1868 році була відкрита перша приватна друкарня, у 1879 р. - друга.

Після закінчення Першої світової війни 1914-1918 років і розпаду Австро-Угорської імперії в Мукачеві, було проголошено радянську владу та створено її виконавчий комітет – міський

Директоріум. 28 квітня 1919 року Мукачево було окуповане румунськими військами, а через два місяці військами новоутвореної Чехословацької республіки. За Сен-Жерменським договором від 10 вересня 1919 року Підкарпатська Русь (так називалась нинішня Закарпатська область) увійшла до складу Чехословацької республіки на правах автономного краю. Мукачево стало центром Мукачівського округу. На той час в місті працювали тютюнова фабрика, нафтоочисний, пивоварний, лікєро-горілчаний заводи, меблеві майстерні та інші підприємства, що належали приватним особам. Частина міського населення була зайнята сільським господарством, виноградарством, особливо на його околицях. Згідно з Віденським арбітражем від 2 листопада 1938 року Ужгород, Мукачево та Берегово з околицями відійшли до Угорщини.

26 жовтня 1944 року місто Мукачево було звільнено Червоною Армією від фашистської окупації, 29 червня 1945 року в Москві був підписаний договір між Радянським Союзом і Чехословацькою Республікою про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною у складі СРСР.

Після проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року місто Мукачево є адміністративно-територіальною одиницею у складі Закарпатської області.

1.1 Культурно-історична спадщина

До скарбниці культурної спадщини Закарпатської області входять пам'ятки археології, історії, архітектури і містобудування, та монументального мистецтва.

Мукачівський район має багато цікавих історико-краєзнавчих об'єктів, а саме: мисливський замок графа Шенборна (сан. «Карпати»), Чинадіївський замок, Мукачівський православний жіночий монастир, Кельтський металургійний центр (г. Ловачка, околиця м. Мукачева), городище - пам'ятка древніх поселень слов'ян (сmt Кольчино), дерев'яна церква в с. Вільховиця.

Мукачівський замок Паланок – одна з найцінніших історичних та воєнно-архітектурних пам'яток. Замок розташований у південно-західній околиці міста, на горі вулканічного походження на висоті 68 метрів над рівнем моря. Будували його зверху вниз протягом століть. Складається він із чотирьох терас, на яких збудовано 3 замки. Нині у замку розміщено історичний музей.

Також до пам'яток містобудування та архітектури національного значення міста Мукачево відносяться:

Таблиця 1. Пам'ятки містобудування та архітектури національного значення на території Мукачівської міської територіальної громади¹

Найменування пам'ятки	Датування
Замок «Паланок» (мур.)	XIV - XVIII століття
Каплиця св. Мартина	
Палац князя Ракоці «Білий дім» (мур.)	1667- 1748 р
Миколаївський монастир (мур.)	1360- 1806 рр.
Миколаївська церква (мур.)	1806 р.
Келії з дзвіницею (мур.)	1772 р.
Опідум (городище) кельтів	IX століття до нашої ери - IV століття

Громада має свою символіку.

Малий герб міста Мукачева: закомпонований на щиті розміром 1000 x 700 мм, синього кольору, на щиті зображений Святий Мартин – покровитель міста Мукачева в постаті Єпископа з щитом в правій руці, який відповідає легенді. Елементи на щиті меч та червона плащаниця

¹ <https://mkip.gov.ua/content/perelik-pamyatok-kulturnoi-spadshchini-nacionalnogo-znachennya.html>

притаманні особистості Святого Мартина. Кольорове вирішення герба відповідає геральдичним ознакам прапора міста.

В лівій руці – посох – символ Єпископа. Ореол над головою – ознака святості.

Рис 1. Малий герб Мукачево

Прапор міста Мукачева: закомпонований розміром 1000 мм x 1100 мм. Синя лиштва по контуру складає 10% від загальної площі і символізує, що дана територія знаходиться на Україні. Жовтий фон – символ землі, біла діагональ символізує – лік святості Святого Мартина – покровителя міста Мукачева, червона діагональ – полоса плащаниці Святого Мартина, яким він вкрив жебрака.

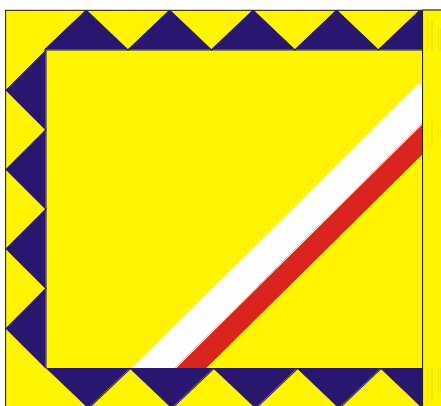

Рис 2. Прапор

Гімн міста Мукачева:

Рішенням сесії Мукачівської міської ради "Про Гімн міста Мукачева" від 25.06.2009 року № 991 було затверджено Гімн міста Мукачева, віршований текст до якого написала Лариса Бегун, а музику – Віктор Янцо. Колар Мукачівського міського голови:

Рішенням сесії Мукачівської міської ради від 23.12.2010 року № 24 було започатковано Колар Мукачівського міського голови, який є офіційним символом міського голови та зберігається у його службовому кабінеті. Колар Мукачівського міського голови використовується виключно міським головою під час сесій Мукачівської міської ради, урочистих церемоній, офіційних зустрічей та прийомів.

Він виготовлений з латуні золотавого кольору. Складається з ланцюга та медальйону. Ланцюг являє собою 24 декоративні ланки, з'єднані за допомогою кілець та виконані у вигляді стилізованого орнаменту. Центральним елементом медальйону є Малий герб міста Мукачева,

затверджений рішенням 4-ої сесії Мукачівської міської ради 3-го скликання від 13 серпня 1998 року. По боках та знизу медальйону зроблено обрамлення з витих стрічок білого та червоного кольорів. У верхній частині медальйону – золоті колоски пшениці, як символ родючості місцевої землі.

Рис 3. Колар Мукачівського міського голови

Висновки

1. Мукачівщина багата історією, а місто Мукачево є одним з найдавніших поселень Закарпаття.
2. Історичну цінність являє собою Мукачівський замок Паланок – одна з найцінніших історичних та військово-архітектурних пам'яток. Замок розташований у південно-західній околиці міста, на горі вулканічного походження на висоті 68 метрів над рівнем моря.
3. Громада має свою символіку: герб, прапор. Громадою було започатковано Колар Мукачівського міського голови, який є офіційним символом міського голови.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ГРОМАДИ

2.1. Розташування та адміністративно-територіальний поділ громади

Мукачівська міська територіальна громада (далі – Мукачівська МТГ) утворена 04 липня 2019 року з адміністративним центром у м. Мукачево у складі Мукачівського району Закарпатської області .

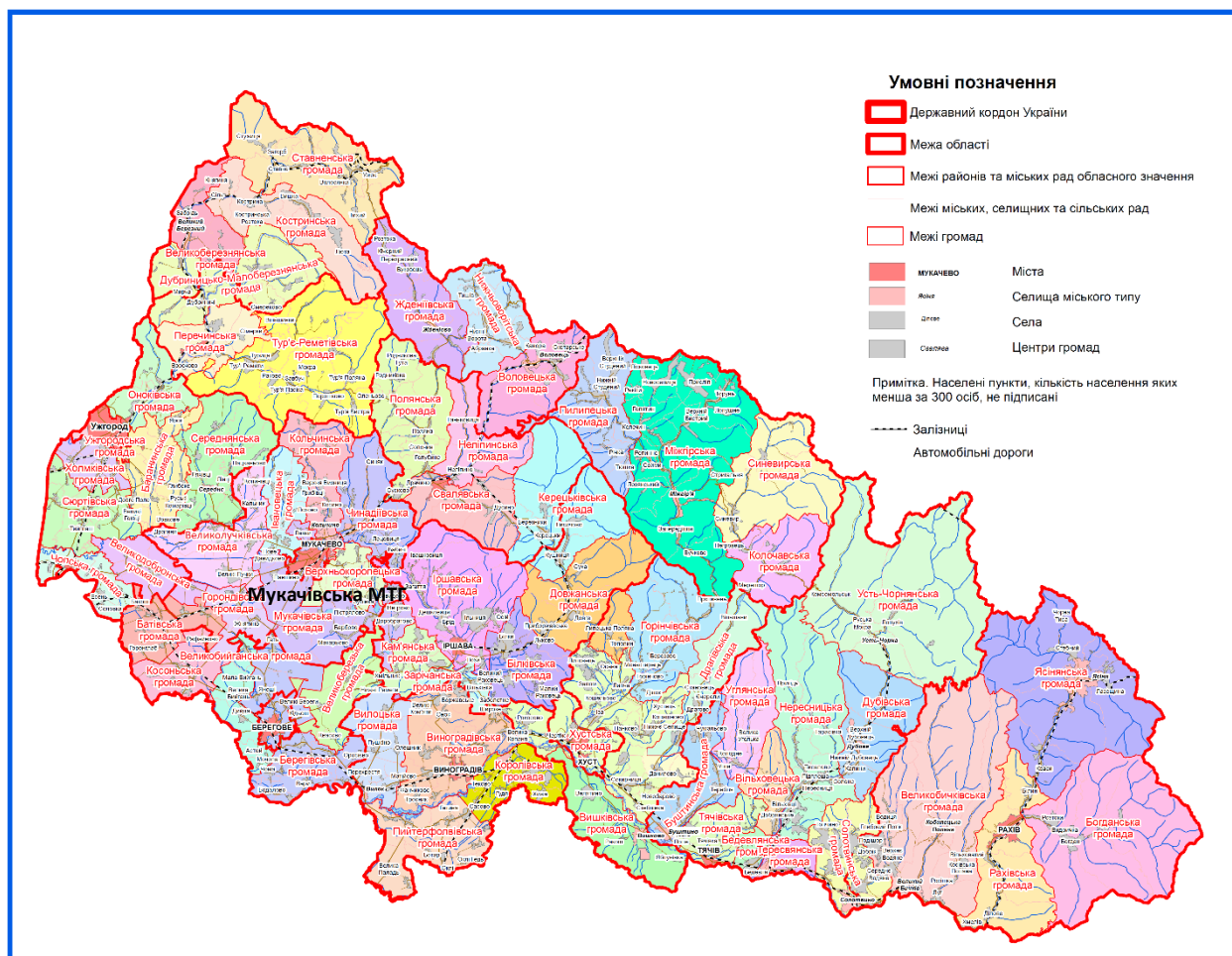

Рис 4. Розташування Мукачівської МТГ у Закарпатській області

Мукачівська МТГ розташована у західній частині Закарпатської області, її площа становить, 266,9 км² та складає 12,7 % площі району, 2,1 % площі Закарпатської області.

Утворена Мукачівська МТГ навколо адміністративного центру – міста Мукачево, що розміщений на відстані 42 км від обласного центру м. Ужгород.

Місто Мукачево є адміністративним центром не тільки новоствореної громади, але й адміністративним центром Мукачівського району.

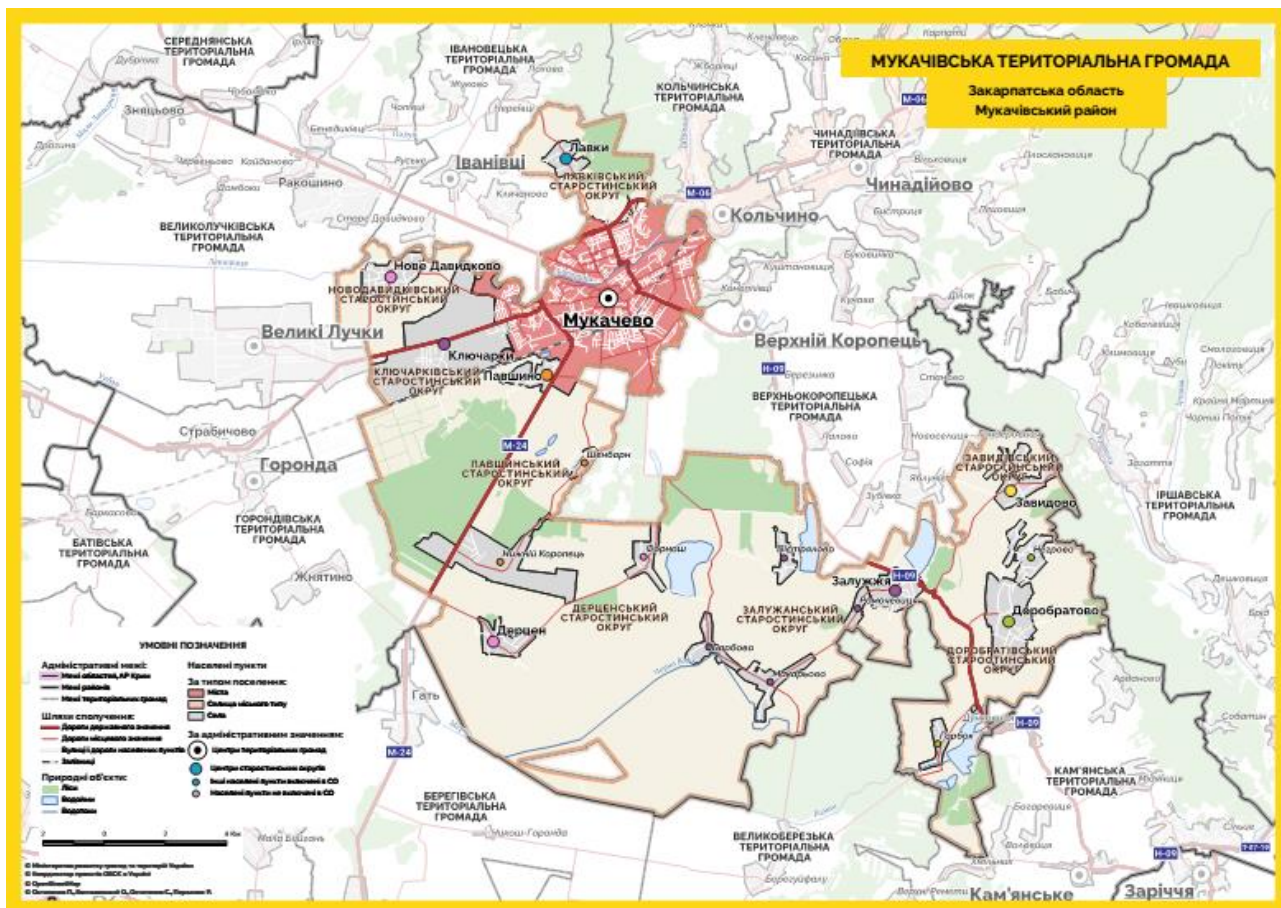

Рис 5. Картосхема Мукачівської МТГ

Населення громади на 01.01.2022 року становило 110,483 тис.особи (45,8 % населення Мукачівського району, 9,24% населення Закарпатської області).

Таблиця 2. Характеристики Мукачівської МТГ,
01.01.2022

Регіон	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі/ району/ області	Наявне населення, тис.осіб	Населення у % до населення/ району/ області	Густота населення**
м. Мукачево	27,3	1,3/0,21	85,57	0,03/0,007	3134,4
Мукачівська МТГ*	266,9	12,7/2,1	110,483	45,8/9,24	413,9
Мукачівський район (нові межі)***	2100	16,5	251,145	20,2	119,6
Закарпатська область	12753,0	-	1244,476	-	97,6

* Утворена в в результаті об'єднання територіальних громад

**Густота населення = (наявне населення / площа кв. км.)

***Утворений в рамках нового адміністративно-територіального поділу

Кількість рад, що об'єдналися -17, кількість населених пунктів, що увійшли до складу громади – 18.

Таблиця 3. Чисельність населення та населені пункти, що входять до складу громади, 2021 рік

Населений пункт	Чисельність населення, осіб
Село Дерцен	2490
Село Лавки	1336
Село Нижній Коропець	892
Село Нове Давидково	3764
Село Павшино	1220
Село Шенборн	499
Село Доробратово	1769
Село Горбок	604
Село Завидово	1604
Село Залужжя	1129
Село Ромочевиця	534
Село Ключарки	2744
Село Макар'єво	1621
Село Барбово	1051
Село Негрово	1007
Село Пістрялово	751
Село Форнош	1422
Всього	24437

В результаті утворення Мукачівської МТГ збільшилася кількість населення на 24437 осіб.

У громаді сформовано 8 старостинських округів.

Таблиця 4. Старостинські округи Мукачівської МТГ

№ з/п	Назва округу	Контакти
1	Дерценський старостинський округ	dertsen@mukachevo-rada.gov.ua +38(050) 803-26-74
2	Доробратівський старостинський округ	dorobratovo@mukachevo-rada.gov.ua +38(050) 545-27-01
3	Лавківський старостинський округ	lavky@mukachevo-rada.gov.ua +38(050) 318-13-21
4	Новодавидківський старостинський округ	n.davydkovo@mukachevo-rada.gov.ua +38 (050) 547-56-87
5	Павшинський старостинський округ	pavshyno@mukachevo-rada.gov.ua +38 (099) 724-43-01
6	Завидівський старостинський округ	zavydovo@mukachevo-rada.gov.ua +38(050) 506-59-16
7	Залужанський старостинський округ	zaluzhia@mukachevo-rada.gov.ua +38(050) 372-43-76
8	Ключарківський старостинський округ	kliucharky@mukachevo-rada.gov.ua +38(066) 178-51-05

2.2. Адміністративний центр Мукачівської МТГ

Місто Мукачево розташоване на стику відрогів вулканічних Карпат і Закарпатської низовини, займає досить велику, щільно забудовану територію вздовж річки Латориця, яка ділить Мукачево на правобережну (центральну) і лівобережну частини. Значна частина житлових будівель є на лівобережній частині річки. Тут проходить залізнична колія, а на південно-східному боці — промислова зона. Місто Мукачево є «секстаполісом», що означає — шість міст. Це колишні поселення Росвигово, Підмонастир, Паланок, Підзамок, Підгород та Мукачево.

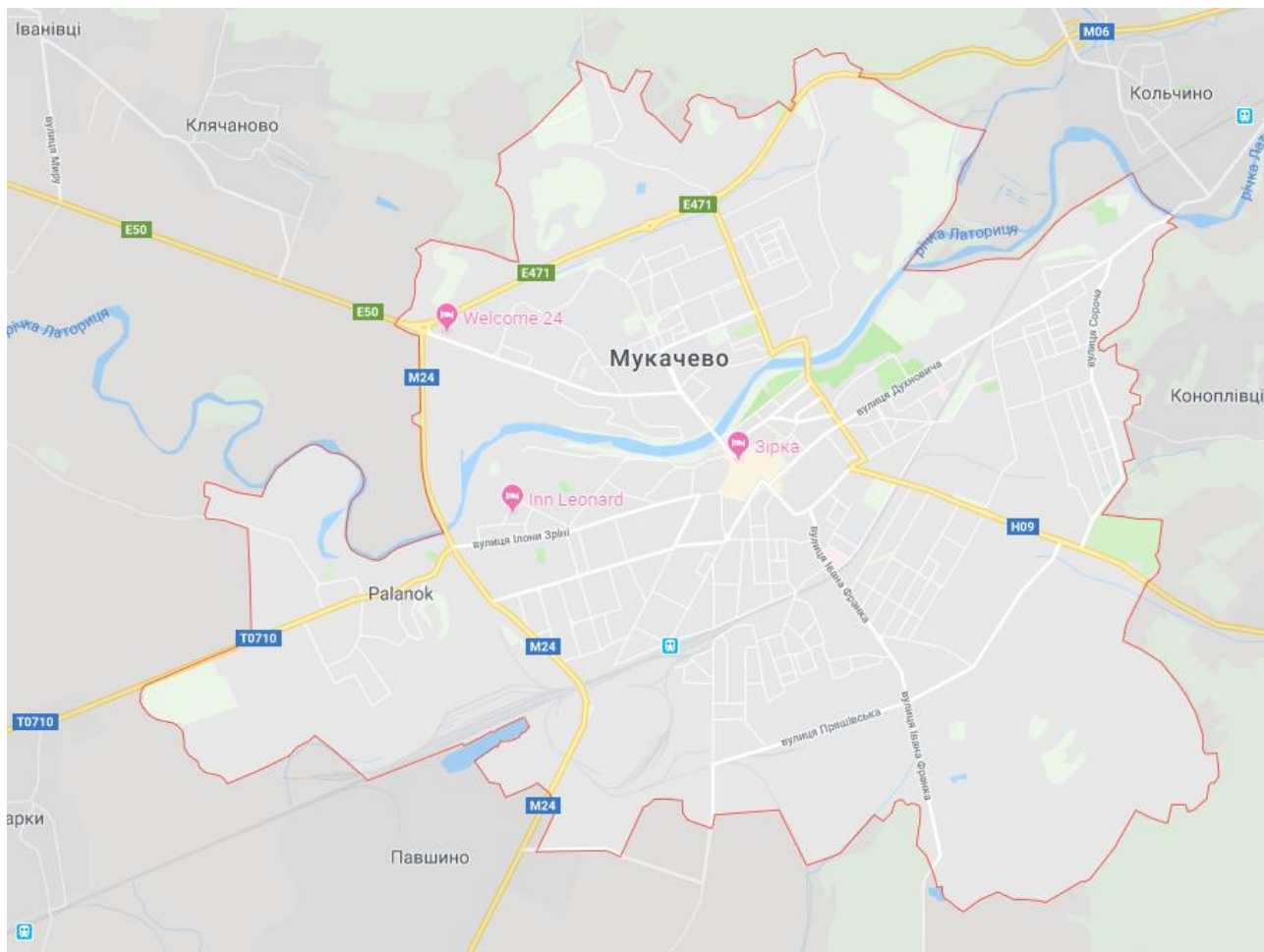

Рис 6. Карта міста Мукачево

Завдяки винятково вигідному топографічному і геополітичному місцю розташуванню (за 40-50 км від кордонів з Угорщиною і Словаччиною і, відповідно 90-100 км від кордонів з Румунією і Польщею), Місто Мукачево є транспортним вузлом міжнародних магістралей - місто перетинають міжнародні залізничні та автомобільні магістралі.

Таблиця 5. Територія та чисельність населення (на 1 січня)

	2011	2016	2019	2020	2021	2022
Мукачево						
Територія, км ²	27,3	27,3	27,3	27,3	27,3	27,3
Чисельність наявного населення, тис. осіб	84,2	86,3	85,9	85,8	85,9	85,57
Чисельність постійного населення, тис. осіб	83,5	85,7	85,2	85,1	85,2	
Мукачівський район						

Територія, км ²	998,2	998,2	998,2	998,2	998,2	
Чисельність наявного населення, тис. осіб	100,6	101,1	100,0	99,5	98,9	251,145
Чисельність постійного населення, тис. осіб	100,5	101,0	100,0	99,4	98,9	250,063

У місті Мукачеві спостерігається тенденція стабільної чисельності населення з 2019 року. На 01.01.2022 року чисельність наявного населення адміністративного центру склала 85,57 тис. осіб.

Місто засноване у 896 році. В місті проживають українці, росіяни, угорці, німці, роми, білоруси, євреї, болгари та представники інших національностей. Серед найбільших релігійних конфесій міста слід відзначити православних, греко-католиків, римо-католиків, реформатів, іудеїв, євангельських християн-баптистів, адвентистів сьомого дня, церкви Живого Бога та ін. Визначні місця - Свято-Миколаївський жіночий монастир, Будівля міської ратуші, Кафедральний костел Святого Мартіна та окраса України Мукачівський замок (Замок Паланок), архітектурна пам'ятка 14-18 століть.

2.3. Характеристика Закарпатської області та Мукачівського району

2.3.1. Закарпатська область

Закарпаття – одна з наймолодших областей України. Як адміністративно-територіальна одиниця утворена у 1946 році. Як адміністративно-територіальна одиниця утворена і входить до її складу з 22 січня 1946 року. Згідно Постанови №807-ІХ Верховної Ради України "Про утворення та ліквідацію районів" від 17.07.2020р. в області утворено 6 районів у 64 територіальних громадах: (11 – міських, 18 – селищних та 35 – сільських). Всього в області налічується 608 населених пунктів: 11 міст, 19 селищ міського типу, 578 сільських населених пунктів. Обласний центр – м.Ужгород. Статус гірських надано 214 населеним пунктам.

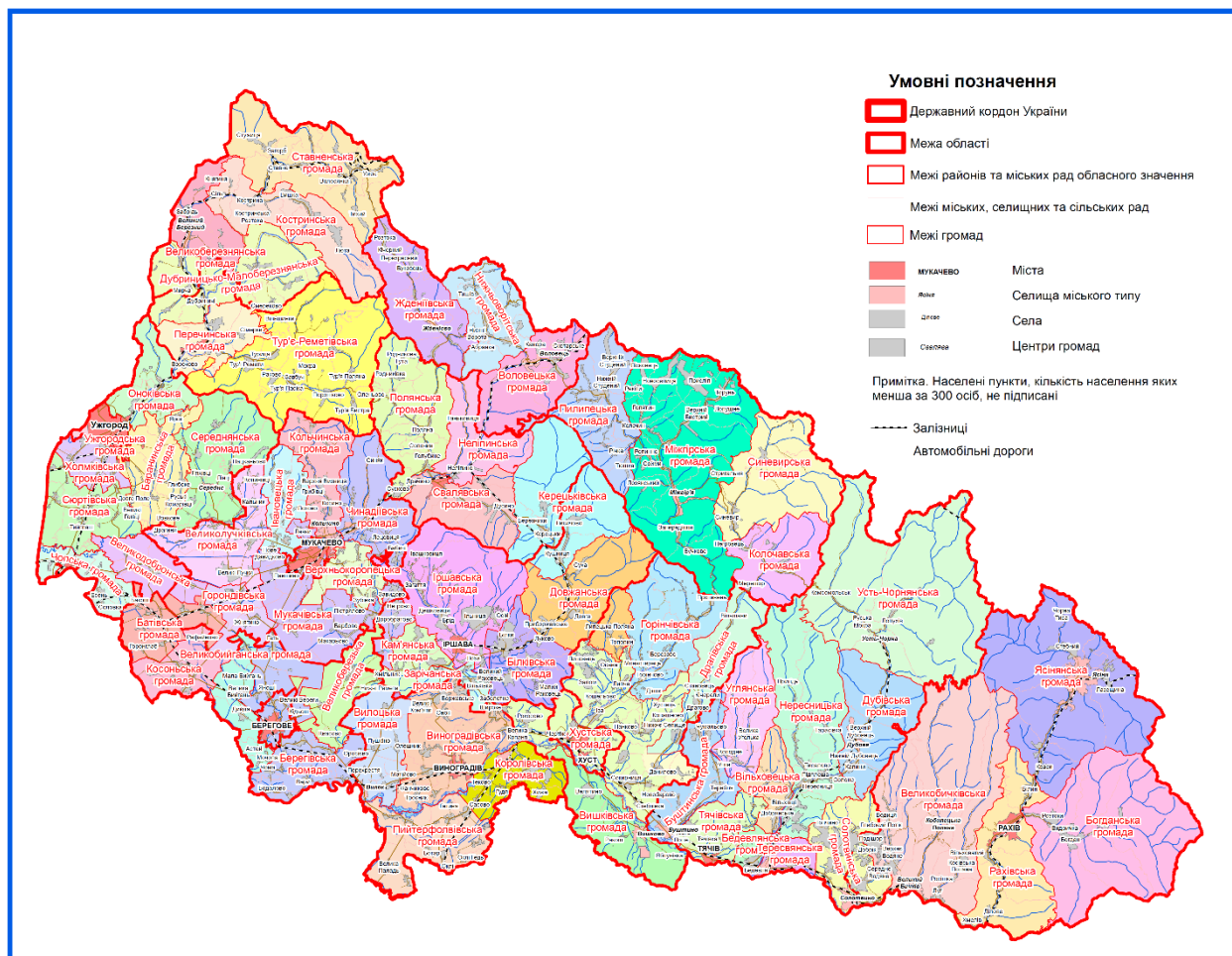

Рис 7. Графічна частина Перспективного Плану формування територій громад Закарпатської області

Закарпатська область розташована на крайньому заході України. На північному сході, сході і південному сході межує зі Львівською та Івано-Франківською областями, а на північному заході, заході і півдні кордони області співпадають з державним кордоном України загальною протяжністю 467,3 км, у тому числі з Польщею – 33,4 км, Словаччиною – 98,5 км, Угорщиною – 130,0 км та Румунією – 205,4 км. Унікальне геополітичне розташування області на перехресті міжнародних транспортних, економічних, торговельних, культурних шляхів сприяє розвитку і подальшому поглибленню всебічного міждержавного співробітництва, відводить важливу роль регіону в інтеграції України в європейські структури.

Площа Закарпаття становить 12,8 тис.км², або 2,1% території України і є однією з найменших серед областей Західного регіону. Закарпаття – багатонаціональний регіон. За даними перепису 2001 року в області проживали громадяни близько ста національностей, у тому числі 80,5% українців, 12,1% – угорців, 2,6% – румун, 2,5% – росіян.

Чисельність наявного населення області за оцінкою на 1 січня 2022 року склала 1244,5 тис. осіб, що становить близько 3,0% населення країни. За його чисельністю область серед інших регіонів займає 14 місце.

Територія області є водозбором річки Тиса, протяжність якої 967 км, з них в межах України – 262 км. Усі річки та потічки, які формуються по долинах і ущелинах гір, а їх на Закарпатті понад 9 тисяч, відносяться до басейну річки Тиса, є її притоками. Найбільші з них – це річки Тересва, Тересля, Ріка, Боржава, Латориця та Уж. Дві останні впадають у річку Бодрог на території Словаччини, яка в подальшому впадає в річку Тиса. Водний режим річок є дуже змінним. Він залежить від погоднокліматичних умов і тісно пов'язаний зі станом лісів Українських Карпат. Озер у Закарпатті мало. Однак значна їх частина – це цікаві гірські озера. Найбільшим є Синевирське озеро з площею близько 7 га, середньою глибиною 15–16 м. Воно розташоване на висоті 989 м над рівнем моря, є дуже популярним туристичним об'єктом.

Майже 80% території області займають гори, серед яких найвища точка України – гора Говерла (2061 м). Найбільше багатство регіону – ліси, які вкривають більше половини території області. Породний склад лісів представлений з бука, ялини, ялиці, дуба, явора, ясена. На території області діють такі природоохоронні об'єкти: Карпатський біосферний заповідник та національні природні парки Зачарований край, Ужанський та Синевир. Майже 80% території області займають Карпатські гори. Найбільше багатство регіону – ліси, які вкривають більше половини території області. Породний склад лісів представлений з бука, ялини, ялиці, дуба, явора, ясена. На території області діють такі природоохоронні об'єкти: Карпатський біосферний заповідник та національні природні парки Зачарований край, Ужанський та Синевир.

Мінерально-сировинна база області налічує понад 284 родовища, більш як 26 видів корисних копалин, серед яких кам'яна сіль, каолін, буре вугілля, мармур, поліметали, алуніти, перліти, цеоліти, ліпарити, барити та інші. Руди золота представлені двома родовищами – Мужіївським та Сауляк.

Область багата на мінеральні води, найбільш ефективно використовуються Полянське, Свалявське, Голубинське родовища (Свалявський район), Шаянське (Хустський район).

В економіці області вагому частину займають такі види господарської діяльності як машинобудування, сільськогосподарське виробництво, харчова промисловість, лісозаготівля та переробка деревини.

Транспортна інфраструктура Закарпаття представлена розгалуженою транспортною мережею, яка включає залізничний, автомобільний, повітряний та трубопровідний транспорт. Зокрема територією області проходять дві автодороги державного значення – магістральна Київ–Чоп і регіональна Мукачево–Рогатин, а також європейський транспортний коридор №5 Венеція–Трієст/копер–Любляна–Марибор–Будапешт– Ужгород–Львів–Київ. Через область зі сходу на захід протягнуто цілу мережу магістральних транснаціональних газо- та нафтопродуктопроводів.

Закарпаття є курортним регіоном. В області вивчено понад 700 водопроявів у складі 67 основних родовищ мінеральних вод. Із 36 типів мінеральних вод країни 32 знаходяться в Закарпатті. Закарпаття має сприятливі умови і потенціал для подальшого розвитку туризму і рекреації європейського рівня. В області діє 48 колективних засобів розміщування та 72 суб'єкти, що здійснюють туристичну діяльність (туроператори, турагенти) . Набуває розвитку сільський зелений туризм, який позитивно впливає на соціально-економічне становище сільських населених пунктів. В області зареєстровано 1837 пам'яток історії, культури та архітектури, проводяться заходи з їх збереження.

Населення. За попередніми даними чисельність наявного населення області, за оцінкою, на 1 січня 2022р. становила 1244,5 тис. осіб. Упродовж 2021р. мало місце загальне скорочення чисельності населення на 5653 особи. Зменшення чисельності населення відбулося за рахунок природного скорочення на 5817 осіб. Природний рух населення у 2021р. характеризувався суттєвим перевищенням кількості померлих над живонародженими: на 100 померлих – 68 живонароджених.

Заробітна плата. Середня заробітна плата (номінальна) штатного працівника підприємств, установ та організацій у січні 2022р. становила 12115 грн, що у 1,9 раза вище рівня мінімальної заробітної плати (6500 грн). Порівняно з груднем 2021р. середня заробітна плата зменшилася на 23,2%, а відносно січня 2021р. збільшилася на 16,3%. Індекс реальної заробітної плати у січні 2022р. порівняно з груднем 2021р. становив 75,6%, а відносно січня 2021р. – 106,0%. На 1 лютого 2022р. сума заборгованості з виплати заробітної плати становила 6778,2 тис.грн, або 115,6% порівняно з 1 січня 2022р.

Внутрішня торгівля. Обороти роздрібною торгівлю, до якого включено дані щодо роздрібного товарообороту підприємств та розрахункові дані щодо роздрібного товарообороту фізичних осіб-підприємців, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, за січень 2022р. становив 2756,7 млн.грн, та порівняно із січнем 2021р. у порівнянних цінах зріс на 23,1%, а із груднем 2021р. зменшився на 16,7%.

Сільське господарство. Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва у

січні 2022р. порівняно з січнем 2021р. становив 95,1%, у т.ч. у підприємствах – 95,6%, у господарствах населення – 95,1%.

Промисловість У січні 2022р. порівняно з груднем 2021р. та січнем 2021р. індекс промислової продукції становив відповідно 88,5% та 101,6%. У добувній промисловості і розробленні кар'єрів у січні 2022р. порівняно з січнем 2021р. обсяг виробництва зріс у 3,8 раза. У переробній промисловості скорочення виробництва промислової продукції складало 8,5%. У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у січні 2022р. індекс промислового виробництва становив 107,5%.

Будівництво. У січні 2022р. підприємствами області вироблено будівельної продукції (виконано будівельних робіт) на суму 41,9 млн.грн. Індекс будівельної продукції у січні 2022р. порівняно з січнем 2021р. становив 130,7%. У січні 2022р. порівняно з січнем 2021р. обсяги будівництва будівель зросли на 0,2% (житлових зменшились на 40,4%, нежитлових збільшились на 13,4%), інженерних споруд збільшились на 77,2%.

Транспорт. У січні 2022р. вантажообіг підприємств транспорту становив 478,6 млн.ткм, або на 14,3% більше, ніж у січні 2021р. Підприємствами транспорту перевезено 422,3 тис.т вантажів, що становить 93,7% від обсягу січня 2021р. У січні п.р. усіма видами транспорту виконано пасажирообіг в обсязі 606,3 млн.пас.км, що у 1,9 раза більше ніж у січні 2021р. Послугами пасажирського транспорту скористалися 1,6 млн. пасажирів, що на 5,7% більше січня 2021р.

Зовнішньоекономічна діяльність. У 2021р. експорт товарів становив 1684,8 млн.дол. США, імпорт – 1696,7 млн.дол. Порівняно з 2020р. експорт збільшився на 24,9%, імпорт – на 35,2%. Негативне сальдо становило 11,9 млн.дол. (у 2020р. позитивне – 94,2 млн.дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,99. Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами з 132 країн світу. Обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу становив 1612,5 млн.дол., або 95,7% від загального обсягу експорту та збільшився порівняно з 2020р. на 26,8%. Найвагоміші експортні поставки товарів серед країн-членів ЄС здійснювалися до Угорщини (59,8% загального обсягу), Німеччини (9,3%) та Польщі (5,3%). Імпорт товарів із країн Європейського Союзу становив 930,1 млн.дол., або 54,8% від загального обсягу та збільшився проти 2020р. на 30,0%. Серед країн світу найвагоміші імпорتنі надходження товарів здійснювалися з Китаю (23,9% загального обсягу), Угорщини (9,7%), Чехії (9,5%) та Німеччини (8,9%).

Ціни. Споживчі ціни по області у січні 2022р. порівняно з груднем 2021р. зросли на 1,6%, по Україні – на 1,3%. На споживчому ринку області у січні 2022р. порівняно з груднем 2021р. ціни на продукти харчування зросли на 3,0%. Найбільше подорожчали овочі – на 22,4%, фрукти – на 4,3%, молоко – на 2,8%, хліб – на 2,5%, олія соняшникова – на 1,9%, риба та продукти з риби – на 1,8%, м'ясо та м'ясопродукти – на 0,9%. Водночас, на 0,6% подешевшали яйця.

2.3.2.Мукачівський район

Мукачівський район — адміністративно-територіальна одиниця, яка розташована у західній частині Закарпатської області. Адміністративно-територіально район включає 13 територіальних громад, до складу яких входить 2 міста, 3 селища міського типу та 136 сільських населених пунктів.

Населення. На 1 січня 2022р. у Мукачівському районі, за оцінкою, чисельність наявного населення становила 251,1 тис. осіб. Упродовж 2021р. мало місце загальне зменшення населення на 1471 особу. У 2021р. народилися 2356 осіб, померли 3828 осіб, спостерігалось природне скорочення населення на 1472 особи.

На 1 січня 2022 року наявне населення Мукачівського району становило 251,145 осіб у порівнянні із 101,6 тис. осіб на 1.08.2018. Мукачівський район було збільшено у відповідності до нового адміністративно-територіального поділу, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 року № 572 – р.

Площа новоутвореного Мукачівського району становить 2.1 тис. кв. км. (до цього 1,1 тис.км²).

Таблиця 6. Склад Мукачівського району

№	Назва громади	Статус	Центр
1.	Великолучківська	Сільська	с. Великі Лучки
2.	Верхньокоропецька	Сільська	с. Верхній Коропець
3.	Воловецька	Селищна	сел. Воловець
4.	Горондівська	Сільська	с. Горонда
6.	Жденіївська	Селищна	сел. Жденієво
5.	Івановецька	Сільська	с. Іванівні
7.	Кольчинська	Селищна	сел. Кольчино
8.	Мукачівська	Міська	м. Мукачево
9.	Неліпінська	Сільська	с. Неліпіно
10.	Нижнєворітська	Селищна	сел. Нижні Ворота
11.	Полянська	Сільська	с. Поляна
12.	Свалявська	Міська	м. Свалява
13.	Чинадіївська	Селищна	сел. Чинадійово

На території району є такі корисні копалини: ліпарит, андезит, базальт, цегельно-черепичні й керамічні глини; відкрито джерела підземних питних мінеральних вод. Найбільшими родовищами корисних копалин, які представлені в Мукачівському районі є родовища глин, бурого вугілля та родовища мінеральних вод.

Через район із північного сходу на захід протікає річка Латориця, в яку впадають річки Визниця, Обава, Синявка, Коропецький канал. Загальна протяжність річок району становить 150 км. Природно-кліматичні умови району характеризуються великим різнобарвом ландшафтів, багатим рослинним та тваринним світом.

Рис 8. Новий районний поділ Закарпатської області

Середньомісячна заробітна плата. На території району середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників за 2020 рік складала 9237 грн.

Промисловість. На території діють 1092 юридичні особи (на 01 січня 2021 року). Регіональна структура обсягу реалізованої промислової продукції по підприємствах району до загального

обсягу за 2020 рік склала 3%. Основні показники діяльності малих підприємств по району за 2020 рік: кількість малих підприємств – 289 одиниць, кількість найманих працівників – 1200 осіб, обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) без ПДВ – 1188152,5 тис.грн., питома вага обсягу реалізації малих підприємств у загальному обсязі району – 33,6%, питома вага обсягу реалізації малих підприємств до підсумку – 5,9%.

Машинобудівну галузь представляє ВАТ «Верстатозавод», лісову та деревообробну промисловість ЗАТ «Мукачівський лісокомбінат», українсько-словацьке підприємство «Фактор—Просперіта», товариство з обмеженою відповідальністю «Соло», дочірнє підприємство лісокомбінату «Нова». Основні види промислової продукції, що виробляються підприємствами району — це борошно, хліб, консерви, верстаки, металорізальні верстати, меблі, дитячі дерев'яні іграшки, пиломатеріали, щебінь та облицювальні матеріали з каменю.

Кількість працівників. У IV кварталі 2021р. середньооблікова кількість штатних працівників склала 32073 особи, що становило 25,1% загальної кількості штатних працівників по області. Протягом IV кварталу 2021р. Були прийняті 1844 особи, звільнені – 1762 особи.

Оплата праці. У IV кварталі 2021р. середньомісячна заробітна плата штатного працівника становила 12603 грн, що на 6,2% менше, ніж у середньому по області.

Сільське господарство. На 1 січня 2022р. у підприємствах району налічувалось 9,0 тис. голів свиней. У продовж 2021 року вироблено 3978 ц м'яса, що становить 31,7% загального обсягу області.

Будівництво. У 2021р. загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію склала 61179 м². Порівняно з 2020р. обсяги збільшено на 31,7%. Питома вага житлових будівель в загальнообласному обсязі склала 14,7%.

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України. Станом на 1 січня 2022 року в ЄДРПОУ по Мукачівському району налічувалось 4782.

Транспорт. Районом проходить низка важливих транспортних коридорів, серед них автошляхи Е50, Е58, Е81 та Е471. Територію району проходять 58,6 км доріг державного значення, 179 км місцевого значення та 252 км районного значення. Через район проходить залізнична лінія Чоп—Львів; залізничні станції: Мукачево, Чинадієво II, Кольчино, Баркасово, Страбичово. Територією району проходить траса нафтопроводу «Дружба», газопроводу «Братерство» та високовольтної лінії електропередач «Мир».

Туризм. Мукачівщина володіє потужним туристично-рекреаційним потенціалом, який сьогодні ефективно і раціонально використовується в лікуванні, оздоровленні та відпочинку. За даними 2020 року на території Мукачівського району нараховувалося понад 40 туристичних комплексів. За 2018 рік загальний показник кількості туристів склав більш ніж 44 167 тис. осіб.

2.4. Порівняльна характеристика Мукачівської МТГ та подібних громад

Для порівняння основних показників розвитку Мукачівської МТГ обрано:

Ужгородську міську територіальну громаду, яка сформована в рамках децентралізації влади навколо обласного економічного центру Ужгорода та характеризується потужним логістичним та агропромисловим потенціалом.

Основні порівняльні характеристики вище вказаних громад подано у таблиці (див.нижче).

Таблиця 7. Порівняльна характеристика Мукачівської МТГ

Показник	Мукачівська	Ужгородська
Демографія		
Населення наявне 01.01.2022 року, осіб (громада)	110037	115449
Населення наявне 01.01.2022 р., осіб (район)	251145	255000
Територія, км. кв.		
Площа, кв. км	270	37
Кількість населених пунктів	18	1
Кількість старостинських округів	8	0
Економіка		
Кількість підприємств у % до загальної кількості підприємств по області по адміністративному центру, 2020	13	31,4
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) без ПДВ, тис.грн. у % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) на підприємствах по області по адміністративному центру, 2020	21	26,8
Кількість зайнятих працівників у % до загальної кількості зайнятих працівників на підприємствах по області по адміністративному центру, 2020	18	23,8
Кількість зареєстрованих юридичних осіб в територіальній громаді на 01.01.2022	2658	7662
З них, юридичні особи, керівниками яких є чоловіки	1927 (72,5%)	5450 (71,1%)
З них, юридичні особи, керівниками яких є жінки	731 (27,5%)	2212 (28,9%)
Фінанси², 2022 рік		
Всього надходжень до загального та спеціального фонду, млрд.грн.	2,3	1,93
Всього надходжень до загального фонду, млрд.грн.	1,8	1,67
Питома вага місцевих податків та зборів у доходах загального фонду, %	11,2498	18,10742
Надходження на 1 мешканця (загальний та спеціальний фонд), тис.грн.	20,88	16,68
Фіскальна віддача території на 1 мешканця (загальний фонд), грн.	60,42	392,36
Надходження загального фонду на 1 мешканця, тис.грн.	16,32	14,48
Місцеві податки та збори на 1 мешканця (загальний фонд), тис.грн.	1,84	2,62
Плата за землю на 1 мешканця (загальний фонд), грн.	574,23	552,94
Дохідність земель на одного мешканця (загальний фонд), грн.	2,126	14,985
Видатки загального фонду, млрд.грн.	1,3	1,53
Видатки загального фонду на 1-го мешканця, тис. грн	11,84	13,25
Капітальні видатки на 1-го мешканця, тис.грн.	4,30	1,89
Видатки на утримання апарату управління на 1 мешканця, грн.	1039	1339
Індекс податкоспроможності, 2022р. ³ ,	1,2	1,78
Об'єкти соціальної інфраструктури		
Заклади професійно-технічної/ фахової освіти, один.		
Кількість закладів дошкільної освіти, один.	45	31
Кількість закладів загальної середньої освіти, один.	37	32
Кількість закладів, що надають первинну медичну допомогу		
Екологія		
Викиди забруднюючих речовин у розрахунку на одну особу по адміністративному центру від стаціонарних джерел забруднення, кг, 2020 рік	2,8	0,7
Викиди забруднюючих речовин у розрахунку на одну особу по району від стаціонарних джерел забруднення, кг, 2021	5	1,38

Висновки

- Мукачівська МТГ сформована на базі колишнього Мукачівського району з адміністративним центром – місто Мукачево, яке стало адміністративним центром не тільки новоутвореної громади, але й новоутвореного району, що дозволило йому зосередити на своїй території важливі інфраструктурні об'єкти.
- Мукачівську МТГ утворено шляхом об'єднання 17 рад. Кількість населених пунктів, що увійшли до складу громади – 18.

² <https://decentralization.gov.ua/news/14281>

³ <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/e0c20d364bef4ab9b7c944e9e27e88c5>

3. Мукачівська МТГ є ведучою громадою Мукачівського району, її площа становить 270 км², а населення на 01.01.2022 рік становить 110037 особи. В результаті утворення Мукачівської міської територіальної громади збільшилася кількість населення на 24437 осіб.
4. Наявне автомобільне та залізничне сполучення Мукачівської МТГ є важливою та необхідною складовою не тільки її соціально-економічного розвитку, але й головним логістичним центром Закарпатської області.
5. Місто Мукачево є транспортним вузлом міжнародних магістралей, його перетинають міжнародні залізничні та автомобільні магістралі. Місто розташоване на відстані 40-50 км від кордонів з Угорщиною і Словаччиною і, відповідно 90-100 км від кордонів з Румунією і Польщею.
6. Місто Мукачево – багатонаціональне. В місті проживають українці, росіяни, угорці, німці, роми, білоруси, євреї, болгари та представники інших національностей. Серед найбільших релігійних конфесій міста слід відзначити православних, греко-католиків, римо-католиків, реформатів, іудеїв, евангельських християн-баптистів, адвентистів сьомого дня, церкви Живого Бога та ін.

3. ПРИРОДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДИ

3.1. Ландшафтні особливості рельєфу

Закарпатська область знаходиться в межах двох великих фізико-географічних одиниць – Карпатської гірської та Закарпатської низовинної тож за характером рельєфу територія Закарпатської області поділяється на дві частини: гірську і рівнинну. Територія Мукачівської ОТГ розташована на Чоп-Мукачівській низовині з висотами від 100 до 150...160 м, як більшої частини Закарпатської рівнини, яка ще включає меншу частину на півночі від ріки Тиси Солотвинську улоговину. Закарпатська низовина – частина Середньодунайської рівнини в Закарпатській області. Поверхня плоска, східчаста слабонахилена на південний захід. Складається головним чином з вулканічних порід і моласів, перекритих глинами. З північного заходу на південний схід простирається Вигорлат-Гутинський хребет, який прорізає р. Латориця в районі м. Мукачева. На південному сході від м. Мукачево гірські вершини досягають висоти 1022 м абс. (Чинадієво), 1086 м. абс. (г.Бужора). Ріка Латориця, долина якої пролягає з північного сходу на південний захід, виходить з гір на рівнину нижче м. Мукачево з відмітками 110-120 м. абс.

Чоп-Мукачівська низовина утворена майже повністю заплавно -нижньотерасовим ландшафтним ярусом. Тільки по периферії низовини, на підніжжі Вигорлат-Гутинського хребта, простягаються неширокими смугами місцевості середньо - та високотерасових ярусів. І зовсім сторонніми на тлі рівнинного низькотерасового ярусу виглядають невеликі острови вулканічного низькогір'я, які простягаються переривчастою смугою. Основним ландшафтним типом є заплавно-нижньотерасова рівнина, що в доагрокультурний період була вкрита дубовими лісами, справжніми луками, її в минулому часто затопляли повеневі та поводкові води Тиси, Латориці й Боржави, які підтримували високий рівень ґрунтових вод, що сприяло оглеєнню дернових ґрунтів.

Тепер Чоп-Мукачівська низовина може бути прикладом високоокультуреного природного ландшафту, для оптимізації якого проведені значні меліоративні роботи у вигляді мережі каналів довжиною в сотні кілометрів, а вздовж річок побудовані дамби, що захищають низовину від катастрофічних повеней і паводків. Меліоративні роботи понизили рівень ґрунтових вод, а продумана система обробітку та удобрення ґрунту сприяла підвищенню родючості полів, особливо під городніми культурами.

3.2. Особливості геологічної та геоморфологічної будови

На території Мукачівської ТГ є такі корисні копалини: андезит, базальт, цегельно-черепичні й керамічні глини; відкрито джерела підземних питних мінеральних вод. На північний схід від міста Мукачева по обидві сторони річки Визниця розташовано ряд кар'єрів по видобуванню та переробці андезитів.

У геологічному відношенні територія Мукачівської МТГ розташована у зоні Закарпатського внутрішнього прогину, що складений Мукачівською і Солотвинською улоговинами з накладеною на них Вигорлат-Гутинською грядю. До них з півдня прилягає Паннонський серединний масив. Поширені осадові, магматичні утворення від верхньо-протерозойських до четвертинних. У всіх тектонічних зонах зустрічаються відклади юрської системи. Відклади крейдової системи беруть участь у будові фундаменту Закарпатського внутрішнього прогину. До них тут відносять теригенно-карбонатну флішоїдного типу товщу, складену чорними аргілітами, алевролітами, пісковиками, мергелями й вапняками. Потужність цієї товщі сягає кількох сотень метрів.

Сучасні геологічні процеси (зсуви, ерозія). На території мукачівської МТГ розвинені такі геологічні процеси та явища, як зсуви, ерозія, карст, обвали, осипи тощо. Серед них найпоширенішими є зсувні та ерозійні процеси, які часто носять катастрофічний характер. Головними факторами їх утворення є: зменшення підтримуючого упору схилу; збільшення навантаження на схил; перезволоження схилу; о сейсмічні та техногенні вібронавантаження; погіршення стану порід у процесі вивітрювання; зміна рослинного покриву (вирубання лісу) та ін. Техногенний фактор розвитку зсувів має безсистемний характер. Найбільша їх кількість розвинена вздовж лінійних об'єктів, які перетинають Карпати з півночі на південь (трубопроводи, ЛЕП, шляхи, залізниця).

За даними Закарпатської геологорозвідувальної експедиції (ГРЕ), на території басейну р. Латориця належить до зони помірної ураженості території зсувами (до 40%), яка охоплює всю північно-західну частину Вулканічних та Флішевих Карпат. Ерозійні процеси в басейні р. Латориця представлені яружним та річковим (глибинним та бічним) типами. На інтенсивність їх розвитку впливають геологічна будова, рельєф місцевості, кліматичні та гідрологічні умови. У середній та нижній ділянці річки починає переважати бічна ерозія. В періоди паводків швидка течія річок інтенсивно розмиває поверхню заплавної терас, підмиває та порушує береги, що спричиняє знищення пасовищ, сінокосів, посівів; руйнування шляхів, мостів, берегоукріплювальних споруд.

3.3. Характеристика ґрунтів

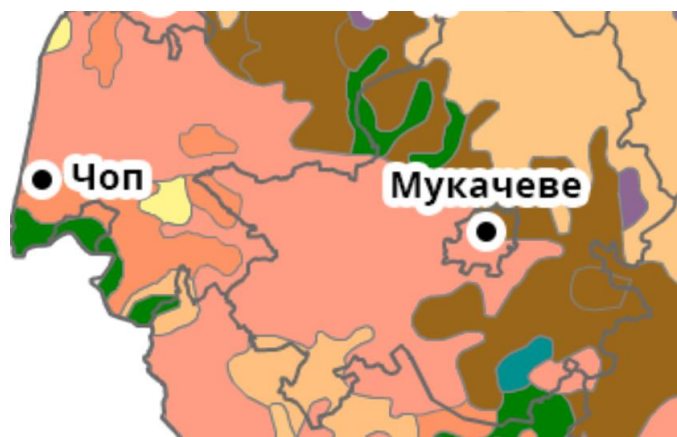
Ґрунти. Формування низинної рівнини пов'язане з тенденцією до опускання протягом антропогену з акумуляцією алювіальних пісків та галечників. В цілому ґрунти Мукачівської МТГ сформувались в умовах помірного клімату з достатнім зволоженням, тому переважають різновиди дерново-підзолистих ґрунтів на низинній території. В рівнинній частині вони утворилися як на давніх, так і на сучасних річкових відкладах. Неглибоке залягання ґрунтових вод сприяє їх оглеєнню, а наявність ділянок лісу – опідзолєнню.

Дернові ґрунти сформувалися на надзаплавній терасі нижньої течії Тиси, Латориці. Вони мають різний ступінь опідзолєння і оглеєння, тому виділяють такі їх відміни: дерново-опідзолєнені, глейові, дерново-глейові ґрунти. Перші розвинулись на підвищених ділянках тераси, де ґрунтові води залягають на більших глибинах; вони мають кращі водоповітряні властивості, але менш гумусовані. Дернові глейові ґрунти утворилися там, де ґрунтові води залягають близько до поверхні, а після злив застоюються і на поверхні. Процес оглеєння охоплює весь профіль ґрунту, що негативно відбивається на рості дерев. Ґрунти при висиханні тріскаються на великі брили, це заважає їх обробітку.

У долині р. Латориці відмічено дерново глейові ґрунти поширені на глинистих алювіальних відкладах Тиси, лучно опідзолєнені глейові на піщано-середньосуглинкових відкладах. У зниженнях заплави Латориці поширені лучні й болотні ґрунти. Вони утворилися під впливом значного поверхневого зволоження і неглибокого залягання підземних вод. Лучні ґрунти мають грудкувато-зернисту структуру, темно-сіре забарвлення. Вміст гумусу – 4,1-7,6%; вони добре забезпечені поживними речовинами. Після осушення використовуються як кормові угіддя; рідше – як орні землі. Болотні ґрунти поширені менше. Мають зверху намулистий, глибше – торфовий горизонт товщиною до 15 см. Масу намулу і торфу можна використовувати для удобрення полів.

Дерново-підзолисті ґрунти займають підвищені ділянки – горби, гряди під лісовою рослинністю. Вони малогумусні (вміст перегною 1,8-2,8%), безструктурні, кислі, в нижній частині оглеєні. Погано забезпечені доступними для рослин поживними речовинами. При перезволоженні ґрунти запливають, а при висиханні орний шар ущільнюється, що утруднює обробіток.

Тераси середньої течії річки Латориці складені щебенюватими піщаними і супіщаними породами, а їх днище вистелено глинистим і суглинковим маловодопроникним делювієм. Тут активно проявляється зсувний процес у долинах басейнових систем та значна еродованість ґрунтів на пологіх схилах.

- **Дернові ґрунти**
 - Дернові оглеєні ґрунти
 - Дернові супіщані та суглинкові ґрунти
 - Дернові опідзолені ґрунти та оглеєні їх види
- **Гірські лучні ґрунти**
 - Гірські лучні оторфовані ґрунти на елювії-делювії щільних порід
- **Буроземно-підзолисті ґрунти**
 - Буроземно-підзолисті ґрунти
 - Буроземно-підзолисті оглеєні ґрунти
- **Бурі гірсько-лісові ґрунти**
 - Бурі гірсько-лісові щебенюваті ґрунти
 - Бурі гірські остеповілі щебенюваті ґрунти

Рис 9. Структура ґрунтів Мукачівської МТГ⁴

3.4. Гідрологія

Через територію Мукачівської МТГ з північного сходу на захід протікає річка Латориця, в яку впадають річки Визниця (довжина 30 км, площа басейну – 160 км²), Синявка, Обава (ліва притока Визниці, довжина – 16 км, площа – 29 км²) та ряд потічків. Наявні ставки та водосховища, існує мережа меліоративних каналів. Землі водного фонду ТГ займають 92 га. Річка Латориця - одна із значних по довжині і площі водозбору рік Закарпаття, бере початок із джерел 2 км на південь від с. Латірка на висоті 800 м і впадає в р. Бодрог на території Словаччини. Довжина ріки 191 км, площа водозбору, в межах області 2900 кв.км, загальне падіння 700 м, середній ухил 4,9 пром. Коефіцієнт звивистості 1,71. Основні притоки: праві - р. Жденіївка довжина 25 км, р. Пінія довжина 9,3 км, р. Визниця довжина 30 км, р. Стара довжина 40 км; ліві - р. Веча довжина 38 км, р. Свалявка довжина 20 км, р. Чаронда довжина 48 км. Верхня частина басейну розміщена на схилах Верховинського та Полонинського хребтів, в середній течії ріка розділяє хребти Маковиця і Верхній Діл, а нижня частина водозбору розміщена на Закарпатській низовині.

Басейн асиметричний і має форму неправильного овалу. Його довжина 105 км, найдовша ширина 92 км. У верхів'ї басейну абсолютні відмітки поверхні складають 1679м, нижче, до м. Мукачево, протягуються передгір'я з висотами 300-600 м. Нижче м. Мукачево ріка виходить на низову рівнину, абсолютні відмітки поверхні якої не перевищують 102 м. По особливостям будови долини і русла ріки Латорицю можна розділити на три ділянки: витік - р. Веча, ріка Веча - м. Мукачево, м. Мукачево - державний кордон.

Ширина ріки в межах 12-100 м, переважає 30-50м. Глибина від 0,5 до 1,0 м, найбільша 2,5 м в околицях м. Мукачево. Переважаюча швидкість течії 0,6-1,0м\с на порожистих ділянках досягає до 1,8 м\с на окремих плесах не перевищує 0,3 м\с. Русло більшою частиною

⁴ Карта ґрунтів України. <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win2>

незаросле, дно нерівне галькове, гальковокам'яне, на плесових ділянках біля берегів замулене. Береги висотою 1-2 м круті, рідко обривисті, обвислі іноді пологі. Складені береги суглинистими ґрунтами з домішками гальки і каменю в м. Мукачеві обваловані (висота обвалування 5-6 м) укріпленні штучним берегоукріплювальними спорудами.

Режим ріки вивчався на сімох вод постах, із яких водпости біля с. Підполоззя, міст Свалява та Мукачево, м. Чоп діють на даний час. Максимальний річний рівень може спостерігатись в будь-яку частину року і тільки в нижній течії він співпадає з найвищим рівнем весняної повені. Весняний підйом звичайно розпочинається в середині, а в нижній течії в кінці січня. Пік паводку висотою від 1,3-1,5 м у верхів'ї до 2,5-5 м в середній і нижній течії спостерігається у верхів'ї через декілька днів, а в низовій частині через 10-15 днів після початку підйому рівнів. Інтенсивність підйому в повінь сягає 2,0 м/добу, при дощових паводках 2,2 м/добу. Значний підйом рівня має місце при зимовій відлизі до 5 м в низовій течії.

Річний розподіл стоку досить рівномірний. Середньорічна витрата по довжині ріки зростає від 8,93 куб. м/с біля с. Підполозье до 34 куб. м/с біля м. Чоп. Максимальна витрата води біля м. Мукачево склала 1480 куб. м/с була зафіксована 14/XII 1957р. Початок - середина грудня на ріці має місце формування заберегів, в нижній частині відмічався осінній льодохід. В верхній середній частинах льодостав нестійкий (з частим скресанням зимою), в окремі роки відсутній повністю. Поверхня льоду рівна. Середня товщина 20-30 см. У верхній і середній частинах іноді утворюється донний лід. Скресання викликають промиви, «закраїни» іноді здвиги льоду. Весняний льодохід продовжується від 1 до 5 днів. Біля мостів та на поворотах утворюються затори.

Вода відноситься до гідро карбонатного класу, мінералізація не перевищує 300 мг/л. прозора без прикусів, кольору та запаху.

3.5. Структура земельного фонду

Площа Закарпатської області – 12,8 тис.км², площа новоутвореного Мукачевського району - 2,1 тис.км² (до новоутворення 998,2 км²), площа новоутвореної громади – 266,9 км², площа міста Мукачево 27,3 км²

Загальна площа земельних ресурсів громади 12414,1 га, з якої 6437,2279 га. (51,8%) становлять землі сільськогосподарського призначення, ліси та лісовкриті площі - 1995,2 га (16,1%), під водою – 233,038 га (1,9 %), забудована територія – 2987,5874га. (24,1 %), відкриті заболочені землі та землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом - 761,0467 га (6,1 %).

Важливим фактором капіталізації земельних ресурсів є їх актуальна нормативна грошова оцінка. Проведення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів передбачено статтями 13, 18 Закону України “Про оцінку земель”. Її результати використовуються для визначення розміру земельного податку, орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, розробки показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

На 7 населених пунктах Мукачівської МТГ оновлена нормативна грошова оцінка, на 11 населених пунктах остання нормативна грошова оцінка проводилась у 2015-2016 роках. При цьому, проведення повторної нормативної грошової оцінки земель населених пунктів повинне здійснюватися щонайменше один раз на 5-7 років. На цей час вживаються заходи з оновлення нормативної грошової оцінки 11 населених пунктів.

Вказані роботи впливають на дохідну частину місцевих бюджетів. Проведення нормативної грошової оцінки має не тільки регуляторний характер щодо поліпшення земельних відносин, а також значний соціально-економічний аспект, оскільки за рахунок зростання надходжень від плати за землю органи місцевого самоврядування отримують додаткову можливість підвищувати соціально-економічний стан населених пунктів, сприяти виконанню регіональних програм розвитку адміністративно-територіальних одиниць, розробити механізми економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Загалом ОМС мають досить обмежені можливості вирішення проблем управління земельними ресурсами. Головним ризиком для земельних ресурсів лишатиметься нераціональне землекористування, деградація та виснаження ґрунтів внаслідок інтенсивного ведення сільського господарства, самовільне землекористування без правовстановлюючих документів тощо.

3.6. Лісові ресурси

Вологі діброви — пануючий тип дубових лісів на території Закарпатської низовини. Вони займають просторі незначні зниження серед загального рівнинного рельєфу низовини. Найбільш характерним угрупованням вологого типу дібров є дубовий ліс з пануванням в трав'яному покриві осоки. Зімкненість крон деревного ярусу 0,6—0,7. Домінування дуба звичайного в середньому становить тут 0,9. На трохи піднесених ділянках помітну участь в будові деревостою бере граб, який створює другий деревний під'ярус. Місцями відмічається значна домішка ясена. Виявленість чагарникового ярусу в цьому типі лісу досить строката (від 1 до 35% покриву); наявність його залежить в основному від складу деревостою та догляду за лісом. Звичайно він добре виявлений в чистих дубових насадженнях і значно менше там, де в складі деревостою велику участь бере граб. У підліску чагарники: клен татарський, ліщини, дерен кров'яний, бруслина європейська, терен, глоди, крушина ламка, калина звичайна. Трав'яний ярус в середньому вкриває 35—40% поверхні ґрунту. Характерною особливістю трав'яного покриву цих дібров є масовий розвиток осоки, яка становить скрізь не менше 20—25% покриву.

Сухуваті дубово-грабові ліси. Найбільш характерним угрупованням цього типу є дубово-грабовий ліс з переважанням в покриві осоки. Перший ярус двоповерхового деревостою цього лісу складають: на низовині дуб звичайний, а в передгір'ї дуб скельний та рідше бук. Іноді в цьому ярусі і на низовині, і в передгір'ї трапляється ясен звичайний. Породи першого деревного ярусу становлять від 20 до 40% деревостану. В другому деревному ярусі, який розміщується в насадженнях старшого віку, на 2—4 м нижче, ніж перший, неподільно панує граб, участь його в деревостоях — від 0,6 до 0,9. Підлісок тут розвинений слабо, його покриття коливається від 1 до 15%. Трав'яний покрив становить у цьому типі лісу від 15 до 30%. Пануючою рослиною, яка визначає будову угруповання, є осока - 15—25% покриву.

3.7. Природно-заповідний фонд (далі ПЗФ)

Більша частина раритетних видів тварин і рослин в області охороняються у межах територій та об'єктів ПЗФ. Сьогодні території та об'єкти ПЗФ у Закарпатті займають 14,15 % території області. На території Мукачівської громади відсутні об'єкти загальнодержавного значення, однак наявні території та об'єкти ПЗФ місцевого значення. До них відносяться заповідні урочища "Широкий" та "Ловачка" площею 5,0 га. і 90,0 га. відповідно; пам'ятки природи ботанічні - "Каштан їстівний" (м.Мукачево); джерела - "Джерело № 1", "Джерело № 2" (с.Лавки); дендрологічні парки - "Учнівський дендрологічний парк" (м.Мукачево); парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва - "Парк відпочинку (Парк Центральний)", Міський сквер, "Сквер міськлікарні, Міський сквер (парк ім. Андрія Кузьменка) (всі – м.Мукачево).

3.8. Кліматичні умови

Одним із основних кліматоутворюючих факторів для Мукачівської МТГ і Мукачівського району в цілому є атмосферна циркуляція. Переважає західний перенос повітряних мас переважно з Атлантичного океану, рідше континентальні повітряні маси з півночі та зі сходу. Повторюваність надходження тропічних та арктичних повітряних мас невелика. Для зимового періоду характерна циклонічна діяльність з районів Атлантичного океану і з районів Середземного моря. Морське повітря обумовлює на протязі зимового періоду відносно високу температуру і вологість повітря. Різкі зимові похолодання зв'язані, в основному, з розповсюдженням арктичного холодного повітря з півночі (Сибірського антициклону).

Весною часто відмічаються різкі переходи від тепла до холоду і навпаки. При вторгненні тропічного повітря температура в окремі дні квітня може досягати 25° і більше, травня – 30° тепла і більше. На протязі літнього сезону переважають західні переноси повітряних мас з районів Атлантики. Як правило, з цими процесами зв'язані сильні опади, а в окремі роки, зatoryжні.

Літом температура повітря (30° і вище) спостерігається в періоди, коли з Північної Африки надходить на область тропічне повітря. Максимальна температура повітря тоді може підвищитись до 39°. При надходженні арктичних повітряних мас настає різке похолодання, відмічаються заморозки навіть в травні, інколи і в червні. При надходженні арктичних повітряних мас настає різке похолодання, відмічаються заморозки навіть в травні, інколи і в червні. Перша половина осені переважно тепла і суха, друга – з частими опадами і туманами. В жовтні – листопаді підвищується повторюваність західних і південних циклонів, які несуть мряку, тумани та дощі.

Найчастіше повторюється максимальна температура повітря в липні та серпні - від 32° до 35° тепла. 38° тепла відмічено синоптиками один раз за повоєнний період спостережень. Найбільш часто мінімальна температура повторюється в січні - від мін. 8° до мін. 20°. Імовірність температури нижче 25° в грудні, січні, лютому складає в середньому 4%.

Зима - період обмежений датами стійкого переходу середньодобової температури через 0° осінню та весною. В Мукачівському районі зима починається, в середньому, в кінці другої декади грудня і закінчується в кінці лютого. Весна починається на початку березня і закінчується на початку другої декади травня. Літо утримується до середини вересня, продовжується, в середньому, 125 днів. Осінь продовжується в середньому 80-90 днів. Безморозний період складає, в середньому, 179 днів.

Напрямок вітру та його швидкість залежить від сезонного розподілу баричних систем і взаємодії між ними, а в приземному шарі від особливостей рельєфу. Так, в Мукачівському районі переважають вітри південно-східного напрямку (26%). На протязі року в приземному шарі переважає східний вітер – 16%, північний, південно-західний – 12-13%. В холодний період року (листопад-березень) переважає також південно-східний (27-38%) вітер. В травні частіше поряд з південно-східним (20%), відмічається східний вітер (17%). В червні-серпні майже однаково імовірні вітри південно-східні (15-17%), південні та східні (9-17%), північно-західні (16-17%). Штиль складає 13-27% від загального числа спостережень за вітрами протягом року. Найменш імовірний штиль в квітні – всього 13%. Вітер зі швидкістю більше 8 м/с відмічається частіше всього у весняні місяці - 4-5 днів.

Середня дата утворення снігового покриву припадає на двадцяті числа грудня. Строки його появи сильно коливаються від року до року в залежності від характеру погоди і особливостей передзимового періоду. Середня тривалість періоду із стійким сніговим покривом становить близько 50 днів. Однак, в 40% зим, в районі стійкий (місяць і більше) сніговий покрив не утворюється, він є тимчасовим. Висота снігового покриву невелика і лише в окремі зими може бути більше 40 см. Сильні снігопади відмічаються рідко, але вони можуть створювати труднощі в роботі районного господарства. Під час таких снігопадів кількість опадів за снігопад перевищує 20 мм і більше. Середня багаторічна снігове навантаження для м. Мукачево та Мукачівського району становить 55 кг/м², а максимальне - 117 кг/м².

3.9. Екологічна ситуація

3.9.1. Поточний стан атмосферного повітря

Відомості про стан атмосферного повітря у Закарпатській області не є повними з ряду об'єктивних причин. Моніторинг викидів стаціонарних джерел забруднення атмосфери донедавна здійснювала лабораторія Державної екологічної інспекції у Закарпатській області. Моніторинг викидів від рухомих джерел забруднення ведеться на стаціонарних постах та пересувною лабораторією Лабораторії спостереження за забруднення атмосферного повітря Закарпатського Центру гідрометеорології лише в обласному центрі. Постійного моніторингу стану атмосферного повітря за допомогою рухомої лабораторії по усій області не здійснює жодна з відповідних державних структур, так як це не прописано їхніми положеннями і ця робота не ставиться їм до завдання.

В Закарпатській області є ряд техногенно-небезпечних об'єктів, які у випадку аварій можуть суттєво вплинути на екологічну ситуацію і призвести до негативного впливу на здоров'я населення. В додатку 1 відображена зона потенційної природно-техногенної небезпеки на території м.Мукачево та прилеглих територій. Перелік об'єктів, що становлять підвищену

екологічну небезпеку на території м.Мукачево становлять ряд підприємств та установ, зокрема «Петро Карбо Хем-Мукачево» як один із об'єктів підвищеної небезпеки.

Протягом останніх років відбувається стабільне збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. При цьому із загального обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря області частка Мукачево у 2020 році є значною – 7,2%, на противагу Мукачівському району з найбільш чистим повітрям (0,6%). По місту Мукачево головною причиною викидів є неефективна робота застарілого газоочисного обладнання, зокрема на потужних котельнях тепломереж. Значно краще обладнані пилогазоочисним обладнанням підприємства з іноземним капіталом, а саме: СП «Фішер-Мукачево», ТзОВ «Ено-Меблі» м Мукачево.

В таблиці нижче наведена динаміка показників викидів шкідливих речовин в атмосферу за 2014-2020 роки.

Таблиця 8. Динаміка показників викидів шкідливих речовин в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення, (т)

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
м.Мукачево	235,7	238,9	281,6	327,1	278,2	220,3	239,6	*
Мукачівський район	8,2	22,1	30,4	41,8	31,7	40,1	21,5	1256,3
Закарпатська область	3878,8	4415,2	4872,7	3204,1	3972	3711,7	3312,1	2826,0

* дані відсутні

Таблиця 9. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по мвстах та районах у 2021 році, т

	Викиди всього	З них							Крім того, діоксиду вуглецю, тис.т
		Оксиду вуглецю	Метану	Оксиду азоту	Діоксиду азоту	Сажі	Діоксиду сірки	Неметанових легких органічних сполук	
Область	2826	1051,8	626,6	15,5	734	39,5	45,9	93,4	235,6
Мукачівський район	1256,3	430,9	312,6	10,5	331,6	18,0	27,1	42,9	93,3
Ужгородський район	351,8	126,4	28,9	0,2	91,8	0,3	5,5	27,5	43,5

Рівень викидів різко зріс у 2021 році у Мукачівському районі в результаті того, що місто Мукачево стало обліковуватися у районі після проведення адміністративно-територіальної реформи.

Головним забруднювачем атмосферного повітря продовжує і надалі залишається автотранспорт, викиди від якого в середньому складають 90% від загального обсягу викидів. За останні роки значно виросла кількість автомобільного транспорту, відмічається ріст автозаправних станцій, що є вагомим джерелом у забрудненні атмосферного повітря. Для зменшення шкоди від забруднення атмосферного повітря автотранспортом в місті Мукачево проводиться полив вулиць згідно графіку, озеленення територій, виділені місця мають стоянки автотранспорту. В зв'язку з введенням в експлуатацію Берегівського шляхопроводу, транспортні потоки в центральній частині міста вдалося в деякій мірі розвантажити. Проблемними питаннями по оздоровленню повітря міста Мукачево, залишаються встановлення очисного устаткування на підприємствах, які здійснюють викиди в атмосферу забруднюючі речовини.

3.9.2. Озоноруйнівні речовини

Вплив озоноруйнівних речовин на довкілля є загрозою здоров'ю для населення та біосфери. Серед головних підприємств Мукачево, що використовують озоноруйнівні речовини та їх замінники - ВАТ «Мукачівський завод «Точприлад», ВАТ «Кондитерська фабрика АВК», ТОВ

«ТІРО», КП «Мукачівський центральний ринок», ТОВ «ЕНО-Меблі ЛТД». Згідно постанови Кабінету Міністрів України № 704 ((704-2011-п) від 22.06.2011 більша частина підприємств Закарпатської області здійснює комплекс заходів щодо припинення використання озоноруйнівних речовин в усіх сферах господарства, у тому числі - ВАТ «Мукачівський завод «Точприлад» та КП «Мукачівський центральний ринок».

Таблиця 10. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за видами забруднюючих речовин у 2020 році, тон

	Обсяги викидів забруднюючих речовин, всього	У тому числі						Крім того викиди діоксиду вуглецю, тис. т
		Діоксиду сірки	сполуки азоту	Метану	Оксиду вуглецю	Сажі	Неметанових легких органічних	
Закарпатська область	3312,1	130,4	669,7	957,0	1072,1	124,1	1072,1	193,5
Мукачево	239,6	27,6	37,1	0,2	65,4	15,9	52,6	7,6

Темп зростання викидів забруднюючих речовин в атмосферу у 2020 році склав 108,7%, крім того, викиди діоксиду вуглецю 12,1 тис.т. Викиди забруднюючих речовин у розрахунку на одну особу – 2,8 кг, на км² – 8874 кг.

3.9.3. Поверхневі води

Найбільший істотний вплив на поверхневі води Мукачівщини чинять: житлово-комунальне господарство, рекреаційне природокористування, промисловість та сільське господарство. Саме вплив цих галузей зумовлює погіршення екологічного стану водних ресурсів. Гідроекологічний моніторинг зі всіх річок громади проводиться лише для річки Липи. Цього недостатньо, поверхневі води більшої частини території громади неохоплені моніторингом. Якість поверхневих вод басейну річки Стир (до якого належить р. Липа) відноситься до третьої (II клас) та четвертої (III клас) категорії якості, що за ступенем чистоти відповідає досить чистим чи слабо забрудненим.

3.9.4. Стан водних ресурсів

У таблиці нижче наведено показники використання води суб'єктами господарювання Мукачівської громади, які відповідно до Порядку ведення державного обліку водокористування зобов'язані звітувати про використання води (за даними Державного водного кадастру за розділом: «Водокористування»). Наведені дані засвідчують, що у Мукачівській міській територіальній громаді суб'єкти господарювання не здійснюють скид неочищених зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти.

Таблиця 11. Використання води у Мукачівській МТГ у 2021 році, млн м³ ⁵

Показник	Закарпатська область	Мукачівський район	Мукачівська громад
Кількість водокористувачів, які звітують (одиниць)	370	96	32
Забрано із природних водних об'єктів, всього у т. ч.	38,929	18,34	16,104
із підземних водних об'єктів	17,908	8,059	7,313
Використано свіжої води, всього у т. ч.	22,15	5,048	3,209
на питні і санітарно-гігієнічні потреби	11,81	3,367	2,46
на виробничі потреби	9,342	1,451	0,73
на потреби зрошення	0,851	0,231	0,018
на інші потреби	0,147	0	0
Загальне водовідведення	39,662	14,278	13,391

⁵ Державний водний кадастр за розділом: "Водокористування" - Набори даних - Data.gov.ua

Показник	Закарпатська область	Мукачівський район	Мукачівська громад
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, всього у т. ч.	39,464	14,251	13,388
Забруднених	3,877	0,545	0,519
нормативно чистих без очистки	9,557	5,87	5,67
нормативно-очищених на спорудах	26,03	7,835	7,199
Скинуто транзитної води	-	-	-
Оборотне, повторне та послідовне використання	9,549	2,217	2,117

3.9.5. Стан ґрунтів

Використання земель без чіткого еколого – економічного та соціального обґрунтування стає причиною виникнення багатьох негативних явищ як екологічної, так і економічної природи. Зокрема, процеси водної та вітрової ерозії земель та інших несприятливих явищ у переважній більшості випадків спричинені саме нераціональним використанням і нехтуванням законами еколого-безпечного природокористування. Надмірне розширення площі ріллі за рахунок схилених земель призводить до порушення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь. У результаті земельні ресурси деградують, забруднюються і виснажуються.

Водна і вітрова ерозії є найбільш суттєвим фактором зниження продуктивності земельних ресурсів. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками, що звідси випливають. За антропоєкологічною оцінкою сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс), воно перебуває в середині загальноукраїнського діапазону і оцінюється як несприятливе. Серед комплексу агротехнічних заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, підтримання позитивного балансу поживних речовин у них, важливе місце належить внесенню мінеральних та органічних добрив.

3.9.6. Поводження з відходами

В таблиці нижче наведена динаміка збільшення загальних обсягів відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах за 2014-2020 роки.

Таблиця 12. Утворення відходів I – IV класів небезпеки, тис.т.

Регіони	2017	2018	2019	2020
Закарпатська область				
Відходи I – IV класа небезпеки	173,39	186,259	153,045	144,982
У т.ч. I – III класа небезпеки	1,207	0,573	0,647	1,258
Мукачево				
Відходи I – IV класа небезпеки	37,02	34,68	34,058	36,099
У т.ч. I – III класа небезпеки	0,365	0,171	0,113	0,395
Мукачівський район				
Відходи I – IV класа небезпеки	2,5454	2,317	2,197	1,832
У т.ч. I – III класа небезпеки	0,127	0,0069	0,037	0,068

Таблиця 13. Поводження з відходами по містах обласного значення та районах у 2020 році, т

Регіон	Утилізовано		Спалено		Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	
	Відходи I – IV класу небезпеки	У т.ч. I – III класу небезпеки	Відходи I – IV класу небезпеки	У т.ч. I – III класу небезпеки	Відходи I – IV класу небезпеки	У т.ч. I – III класу небезпеки
Закарпатська область	267,8	36,2	3199,0	4,3	160974,6	-
Мукачево	53	0,9	1234,0	-	49341,0	-
Мукачівський район	0	0	175,0	-	-	-

При цьому варто зазначити, що із загальної кількості відходів - 99% становлять відходи IV класу небезпеки (в т.ч. 65 % - відходи житлово-комунального господарства) та 1% - відходи I-III класів небезпеки.

Вивезенням твердих побутових відходів IV класу небезпеки на території г здійснюється ТОВ «АВЕ Мукачево». Захоронення твердих побутових відходів проводиться Мукачівським міським комунальним підприємством «Чисте місто» на сміттєзвалищі «Полігоні твердих побутових відходів», що знаходиться в м. Мукачево (9,4 га.). З кожним роком можливості місцевого полігону вичерпуються, актуальним питанням залишається переробка сміття.

Згідно «Програми благоустрою Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки» в новій редакції, відповідальними за ліквідацію стихійних сміттєзвалищ є Мукачівське міське комунальне підприємство «Чисте місто» та Мукачівське міське комунальне підприємство «Ремонтно-будівельне управління». У 2022 році було профінансовано роботи по вивезенню 117,14 т стихійних сміттєзвалищ. Також підприємство «Чисте місто» надає інші послуги, а саме: вивезення рідких нечистот; надання транспортних послуг; ліквідація безхазяйних відходів.

Також Мукачівська МТГ має достатньо високе техногенне навантаження - на її території знаходиться низка об'єктів, які потенційно забруднюють навколишнє середовище, здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, утворюють та розміщують відходи, здійснюють скиди у водні об'єкти. З них один об'єкт ідентифіковано як хімічно-небезпечний, зокрема підприємство «Петро Карбо Хем-Мукачево», розташований в с.Павшино.

Висновки

1. В цілому ґрунти Мукачівської МТГ сформувались в умовах помірного клімату з достатнім зволоженням, тому переважають різновиди дерново-підзолистих ґрунтів на низинній території. Дернові ґрунти сформувались на надзаплавній терасі нижньої течії Тиси, Латориці. Вони мають різний ступінь опідзолення і оглеєння, тому виділяють такі їх відміни: дерново-опідзолені, глейові, дерново-глейові ґрунти. Перші розвинулись на підвищених ділянках тераси, де ґрунтові води залягають на більших глибинах; вони мають кращі водоповітряні властивості, але менш гумусовані. Дернові глейові ґрунти утворились там, де ґрунтові води залягають близько до поверхні, а після злив застоюються і на поверхні. Процес оглеєння охоплює весь профіль ґрунту, що негативно відбивається на рості дерев. Ґрунти при висиханні тріскаються на великі брили, це заважає їх обробітку.

2. Через територію Мукачівської МТГ з північного сходу на захід протікає річка Латориця, в яку впадають річки Визниця (довжина 30 км, площа басейну – 160 км²), Синявка, Обава (ліва притока Визниці, довжина – 16 км, площа – 29 км²) та ряд потічків. Наявні ставки та водосховища, існує мережа меліоративних каналів. Землі водного фонду ОТГ займають 92 га.

3. На території Мукачівської МТГ відсутні об'єкти загальнодержавного значення, однак наявні території та об'єкти ПЗФ місцевого значення. До них відносяться заповідні урочища "Широкий" та "Ловачка" площею 5,0 га. і 90,0 га. відповідно; пам'ятки природи ботанічні - "Каштан їстівний" (м.Мукачево); джерела - "Джерело № 1", "Джерело № 2" (с.Лавки); дендрологічні

парки - "Учнівський дендрологічний парк" (м.Мукачево); парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва - "Парк відпочинку (Парк Перемоги)", Міський сквер, "Сквер міськлікарні, Міський сквер (парк ім. Горького) (всі – м.Мукачево).

4. На території Мукачівської МТГ є такі корисні копалини: андезит, базальт, цегельно-черепичні й керамічні глини; відкрито джерела підземних питних мінеральних вод. На північний схід від міста Мукачево по обидві сторони річки Визниця розташовано ряд кар'єрів по видобуванню та переробці андезитів.

5. Для громади характерна наявність низки проблем екологічного характеру, основними з яких:

- незадовільний технічний стан функціонуючих каналізаційно-очисних споруд та мереж;
- накопичення твердих побутових відходів;
- відсутня утилізація небезпечних відходів;
- необхідність налагодження системи роздільного збору, утилізації та переробки твердих побутових відходів (ТПВ);
- низька громадська активність населення в питаннях громадського контролю за впливом прийнятих рішень на екологічний стан громади
- відсутня система екологічного моніторингу

7. Основні завдання по екології: робота по очищенню та підтриманню належного санітарного стану дамб та пойми р. Латориця, Коропецького каналу та каналів у населених пунктах Мукачівської МТГ (вирубка та вирізка чагарників, проведення санітарної очистки сміття та наносів води); постійне проведення робіт по озелененню територіальної громади; запровадження новітніх технологій утилізації твердих побутових відходів; будівництво сміттєпереробного заводу; створення сприятливих умов для відпочинку жителів громади; заміна застарілого існуючого насосного обладнання на всіх КНС; заміна застарілого електрообладнання із забезпеченням роботи насосного обладнання в автоматичному режимі; модернізація мережі, оновлення матеріально-технічної бази КП «Міськводоканал» Мукачівської міської ради та інші заходи за для підвищення якості води; модернізація мереж зливової каналізації, систем каналізування та водовідведення на території громади, а також модернізація обладнання для очищення стічних вод.

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Демографічний чинник є одним із визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави. Від демографічних характеристики працездатного населення і показників демографічного розвитку залежить розвиток трудового потенціалу і, як результат, величина сукупного національного доходу. Аналіз сучасної демографічної ситуації, а також її динаміки протягом останніх років свідчить про наявність в Україні поряд із соціально-економічними проблемами глибокої демографічної кризи. Кількісні та якісні показники відтворення населення визначаються чинниками зовнішнього середовища, насамперед умовами життя.

4.1. Чисельність населення і демографічна ситуація

Для з'ясування демографічної ситуації впродовж тривалого періоду варто проаналізувати демографічні показники у колишньому Мукачівському районі, місті Мукачево та Закарпатській області.

Таблиця 14. Територія та чисельність населення⁶

		2011	2016	2019	2020	2021	2022
Територія, км ²	Закарпатська область	12753	12753	12753	12753	12753	12753
	Мукачево	27,3	27,3	27,3	27,3	27,3	27,3
	Мукачівський район	998,2	998,2	998,2	998,2	998,2	2100
Чисельність наявного населення, тис.осіб	Закарпатська область	1247,4	1259,2	1256,8	1253,8	1250,1	1244,5
	міська місцевість	463,8	467	466,1	465,9	465,3	463,4
	сільська місцевість	783,6	792,2	790,7	787,9	784,8	781,1
Чисельність наявного населення, тис.осіб	Мукачівський район	100,6	101,1	100	99,5	98,9	251,1
	міська місцевість	11,1	11,3	11,2	11,1	11,0	119,5
	сільська місцевість	89,5	89,8	88,9	88,4	87,9	131,6
Чисельність наявного населення, тис.осіб	Мукачево	84,2	86,3	85,9	85,8	85,9	85,57
Чисельність постійного населення, тис.осіб	Закарпатська область	1244,5	1256,3	1254,0	1251,0	1247,3	1241,6
	міська місцевість	458,6	461,8	461,0	460,8	460,2	458,2
	сільська місцевість	785,9	794,5	793,0	790,2	787,1	783,4
Чисельність постійного населення, тис.осіб	Мукачівський район	100,5	101	100	99,4	98,9	250,1
	міська місцевість	11,1	11,2	11,2	11,0	11,0	118,7
	сільська місцевість	89,4	89,8	88,8	88,4	87,9	131,4
Чисельність постійного населення, тис.осіб	Мукачево	83,5	85,7	85,2	85,1	85,2	

За період 2011-2021 роках у Мукачівському районі кількість наявного населення скоротилась на 1,7 тис. осіб, у місті Мукачево збільшилась на 1,7 тис.осіб, що складає 1,6% по району та 2% по місту при збільшенні по області на 2,7 тис.осіб, 0,2%. Чисельність наявного населення у м. Мукачево станом на 01.01.2022 року становила 85 569 осіб. у порівнянні до відповідного періоду минулого року чисельність населення м. Мукачева зменшилась на 334 особи.

Чисельність наявного населення Мукачівського району різко збільшилася за рахунок збільшення району внаслідок адміністративно-територіальної реформи і становила на

⁶ Статистичний щорічник – Закарпаття 2020. Головне управління статистики у Закарпатській області. Ужгород, 2021.

01.01.2022 року – 251,1 тис.осіб, з яких 119,5 тис.осіб (47,6%) – міське населення, 131, 6 тис.осіб (52,4%) – сільське населення.

Чисельність населення Мукачівської міської територіальної громади також збільшилася і на **01.01.2022 року становила 110037 осіб**.

Чисельність наявного населення в розрізі окремих населених пунктів, що входять до складу Мукачівської МТГ станом на 01.01.2022 р. становила 110 037 осіб, з них: м. Мукачево – 85 569 осіб (77,8%), в розрізі окремих населених пунктів – 24 468 осіб (22,2%).

Чисельність наявного населення в розрізі окремих населених пунктів, які увійшли до складу Мукачівської міської територіальної громади станом на 01.01.2022 р. становила 24 468 осіб з них: с. Дерцен – 2 697 осіб, с. Лавки – 1 242 особи, с. Нижній Коропець – 891 особа, с. Нове Давидково – 3 881 особа, с. Павшино – 834 особи, с. Шенборн – 355 осіб, с. Барбово – 917 осіб, с. Горбок - 771 особа, с. Доробратово – 2018 осіб, с. Завидово – 1593 осіб, с. Залужжя – 1229 осіб, с. Ключарки – 2548 осіб, с. Макар'єво – 1695 осіб, с. Негрово – 1104 особи, с. Пістрялово – 748 осіб, с. Ромчевиця – 542 особи, с. Форнош – 1403 особи.

Таблиця 15. Динаміка наявного населення за 2014-2022 роки

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2021	2022
Чисельність населення, тис.осіб							
м.Мукачево	85,7	85,9	86,3	86,0	85,9	85,9	85,57
Громада							110,037
Мукачівський район	101,3	101,3	101,4	100,7	100,5	98,9	251,1
Закарпатська область	1259,6	1256,3	1255,9	1255,3	1258,1	1250	1244,5
Щільність населення на км², осіб							
м.Мукачево	3131,4	3148,7	3151,5	3146,2	3146,2	3146,5	3134,4
Громада							412,3
Мукачівський район	100,8	100,8	100,7	100,6	100,6	99,1	119,6
Закарпатська область	98,4	98,5	98,4	98,6	98,7	97,7	97,2

Площа Закарпатської області – **12,8 тис.км²**, площа новоутвореного Мукачевського району - **2,1 тис.км² (до новоутворення 998,2 км²)**, площа новоутвореної громади – **266,9 км²**, площа міста Мукачево **27,3 км²**.

Таблиця 16. Кількість живонароджених, померлих та природний приріст (скорочення) населення, осіб

	2010	2015	2018	2019	2020	2021
м.Мукачево						
Кількість живонароджених	1021	995	801	788	858	
Кількість померлих	906	1011	954	982	1168	
Природний приріст (скорочення)	115	-16	-153	-194	-310	
Мукачівський район						
Кількість живонароджених	1417	1394	1162	1094	1174	2356
Кількість померлих	1346	1382	1350	1413	1402	3828
Природний приріст, скорочення (-)	71	12	-188	-319	-228	-1472
Закарпатська область						
Кількість живонароджених	18301	16788	13883	13016	13503	12631
Кількість померлих	14947	15549	15320	15527	16756	18448
Природний приріст, скорочення (-)	3354	1239	-1437	-2511	-3253	-5817

На рівні області, району та міста зберігається стійка тенденція негативного природного приросту та нарощування його абсолютного показника.

Серед причин смертності по Мукачівському району перші місця посіли: хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, хвороб органів травлення та коронавірусної інфекції COVID-19.

Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні громади.

Таблиця 17. Кількість живонароджених за ознакою статі по районах у 2021 році, осіб

	Обидві статі		З них		На 100 дівчаток припадає хлопчиків
		Хлопчики	Дівчатка		
Область	12631	6536	6095		107
Мукачівський	2356	1196	1160		103
Ужгородський	2500	1274	1226		104

На 100 дівчаток народжується більше хлопчиків, по Мукачівському району – 103. Однак, аналіз статевого розрізу населення в цілому показує дисбаланс в бік жінок приблизно 57% до 43% (чоловіки).

Починаючи з 2014 року до 2020 року показник міграційного приросту по місту Мукачево коливається із року в рік з негативного на позитивне значення. І у 2020 році міграційний рух по місту Мукачево показує позитивне значення (417). По Мукачівському району цей показник залишається негативним і має негативну тенденцію з 2014 року і нарощує своє абсолютне значення, починаючи з 2014 року (5) до (355) у 2020 році. Однак, у 2021 році ситуація стабілізується до майже нейтрального значення (+1) по району за рахунок позитивного значення міграційного приросту у міській місцевості (+169), тоді як у сільській місцевості цей показник залишається негативним (-168).

Таким чином, місто Мукачево – є однозначним центром соціально-економічного тяжіння, у тому числі для населення.

Таблиця 18. Міграційний рух населення по місту та району у 2020 - 2021 р.р., осіб

	Усі потоки міграції		
	Кількість прибулих	кількість вибулих	міграційний приріст, скорочення (-)
2020			
По області	5468	5877	- 409
м.Мукачево	1029	612	417
Мукачівський	223	578	- 355
2021			
По області	6700	6536	164
м.Мукачево*	*	*	*
Мукачівський	1769	1768	1

* - дані відсутні

Таблиця 19. Міграційний рух населення за 2014-2021 роки, осіб

Регіони	2014	2015	2016	2017	2020	2021
Кількість прибулих						
м.Мукачево	1186	640	266	504	1029	*
Мукачівський район	500	390	81	165	223	1769
Закарпатська область	6592	4850	3311	6013	5468	6700
Кількість вибулих						
м.Мукачево	874	670	443	605	612	*
Мукачівський район	505	460	219	435	578	1768

Закарпатська область	7445	5740	4293	6110	5877	6536
Міграційний приріст, скорочення (-)						
м.Мукачево	312	-30	-177	-101	417	*
Мукачівський район	-5	-70	-138	-270	-355	1
Закарпатська область	-853	-890	-982	-97	-409	164

* дані відсутні

Таблиця 20. Склад населення громади

1. Чисельність населення громади станом на 1 січня 2021 року, осіб		115004 особи
у тому числі:		
дітей дошкільного віку		4085
дітей шкільного віку		14075
вчителів закладів загальної середньої освіти		1380
персоналу дошкільних навчальних закладів		1307
дітей позашкільних навчальних установ		2857
лікарів КНП «ЦПМСД Мукачівської МТГ»		86
середнього медичного персоналу КНП «ЦПМСД Мукачівської МТГ»		129
2. Чисельність пенсіонерів		
За віком		16895
За вислугою років		537
По інвалідності		2647
По втраті годувальника		508
Які отримують соціальні пенсії		368
3. Демографічні дані		
Зареєстровано та складено актових записів про смерть, осіб		1674
Зареєстровано та складено актових записів про народження, осіб		1094
4. Міграційні процеси		
Знято з реєстрації місця проживання		4203
Зареєстрували місце проживання		5082
Прийнято заяв про оформлення документів на виїзд на постійне місце проживання		43
Прийнято заяв на повернення з постійного місця проживання із-за кордону в Україну		9

По новоутвореній громаді за 2021 рік знято з реєстрації місця проживання 4203, а зареєстрували місце проживання 5082 особи. Позитивні тенденції міграції успадковує новоутворена Мукачівська територіальна громада, про що свідчить більше значення показника зареєстрованих за місцем проживання над знятих з реєстрації місця проживання у 2021 році на 879 осіб.

Таблиця 21. Міждержавна міграція, 2021 рік

	кількість прибулих	кількість вибулих	міграційний приріст, скорочення (-)
Міська та сільська місцевість			
Закарпатська область	918	559	359
Мукачівський	195	117	78
Міська місцевість			
Закарпатська область	695	282	413
Мукачівський	146	88	58
Сільська місцевість			
Закарпатська область	223	277	-54
Мукачівський	49	29	20

Цікавим фактом є негативний міграційний приріст міждержавної міграції по Закарпатській області у 2021 році (-54), у Мукачівському районі цей показник позитивний (78).

Це важливо враховувати при плануванні розвитку території, оскільки на основі чисельності наявного населення обчислюють потреби в житловому будівництві, забезпеченості шкільними та дошкільними закладами, потребу в кількості приватизаційних документів. Дані про чисельність наявного населення – основа для визначення потрібного обсягу житлово-комунальних послуг, послуг торговельної мережі, транспорту та зв'язку, побутової та туристичної сфер, медичних та культурних закладів тощо.

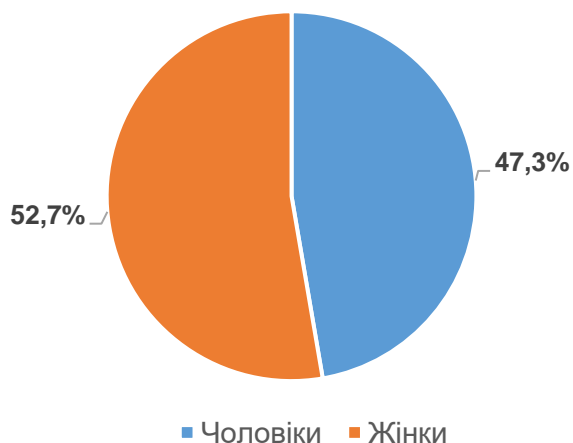
4.2. Гендерний та віковий розріз

Гендерний та віковий розподіл населення представлений в статистиці у розрізі районів за даними 01.01.2022 року.

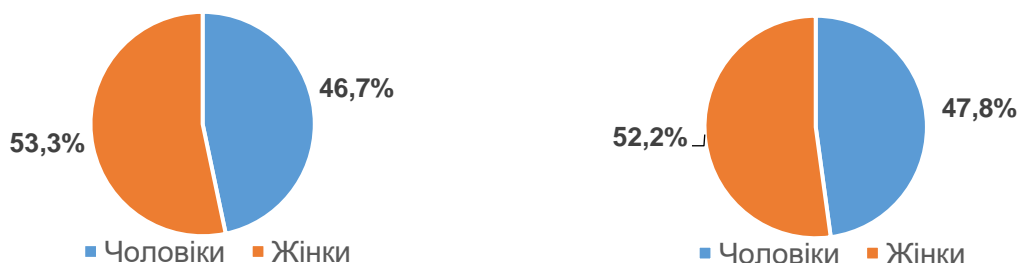

Діаграма 1. Розподіл постійного населення за ознакою статі по районах, області, 01.01.2022

Таким чином, ситуація із розподілом населення за статтю приблизно однакова як по районах, так і області. На 53% жінок приходиться 47% чоловіків.

Діаграма 2. Розподіл населення за статтю по Мукачівському району, 01.01.2022 року

Діаграма 3. Міське населення, 01.01.2022 Сільське населення, 01.01.2022

Цікавим є той факт, що сільській місцевості дисбаланс менший, ніж серед міського населення.

Таблиця 22. Вікові групи населення по районах та області, 01.01.2022, осіб

	Чисельність населення, осіб	З них у віці					
		0-14 років	15-64 роки	16 – 59 років	18 років і старшому	60 років і старшому	65 років і старшому
Область	1241643	242204	846345	753382	953107	229892	153094
Мукачівський район	250063	47299	172000	152548	193282	46901	30764
Ужгородський район	253895	46459	174936	155841	198182	48437	32500

Населення у працездатному віці 15 – 64 роки складає по Мукачівському району 67% від загальної чисельності населення. **На одну людину 65+ приходиться близько 5 людей працездатного віку.**

Віковий індекс менше 1 (0,65), це говорить про те, що дітей віком 0-14 років більше за людей у віці 65+ і це є хорошим показником по відношенню до Східних громад України.

Також, гендерний та віковий розріз в Мукачівській МТГ був проаналізований на підставі поданих декларацій населенням громади для укладення договорів про надання первинної медичної допомоги за даними Національної служби здоров'я України.

Таблиця 23. Вікові групи населення

Вікові групи	Жіноча	Чоловіча	Всього
0-5	3117	3193	6310
06-17	8242	8781	17023
18-39	15278	13440	28718
40-64	18384	15165	33549
65+	9827	5338	15165
Всього	54848	45917	100765

За даними НСЗУ із загальної кількості підписаних декларацій у громаді 45,6% - чоловіки, 54,4% - жінки. Віковий розріз: 0-5 років – 6,2%; 06 – 17 років – 16,9%; 18 – 39 років – 28,5%; 40 – 64 років – 33,3%; 65+ - 15%.

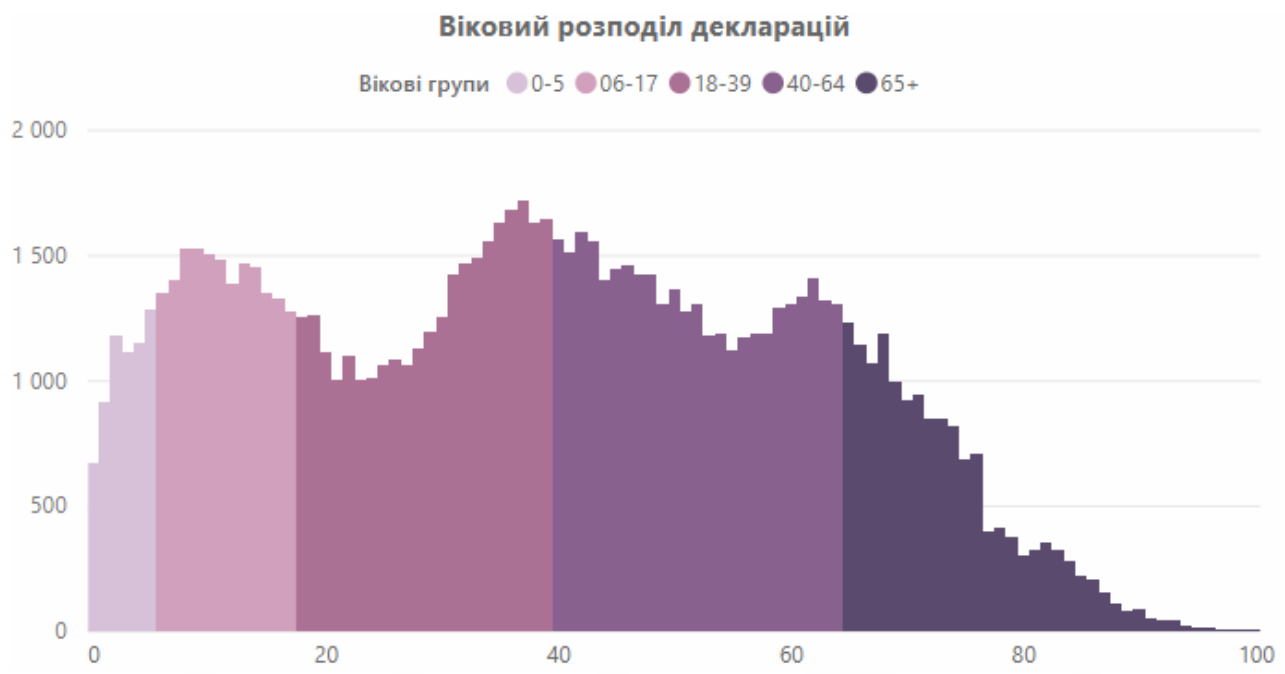

Рис 10. Віковий розподіл декларацій по Мукачівській МТГ

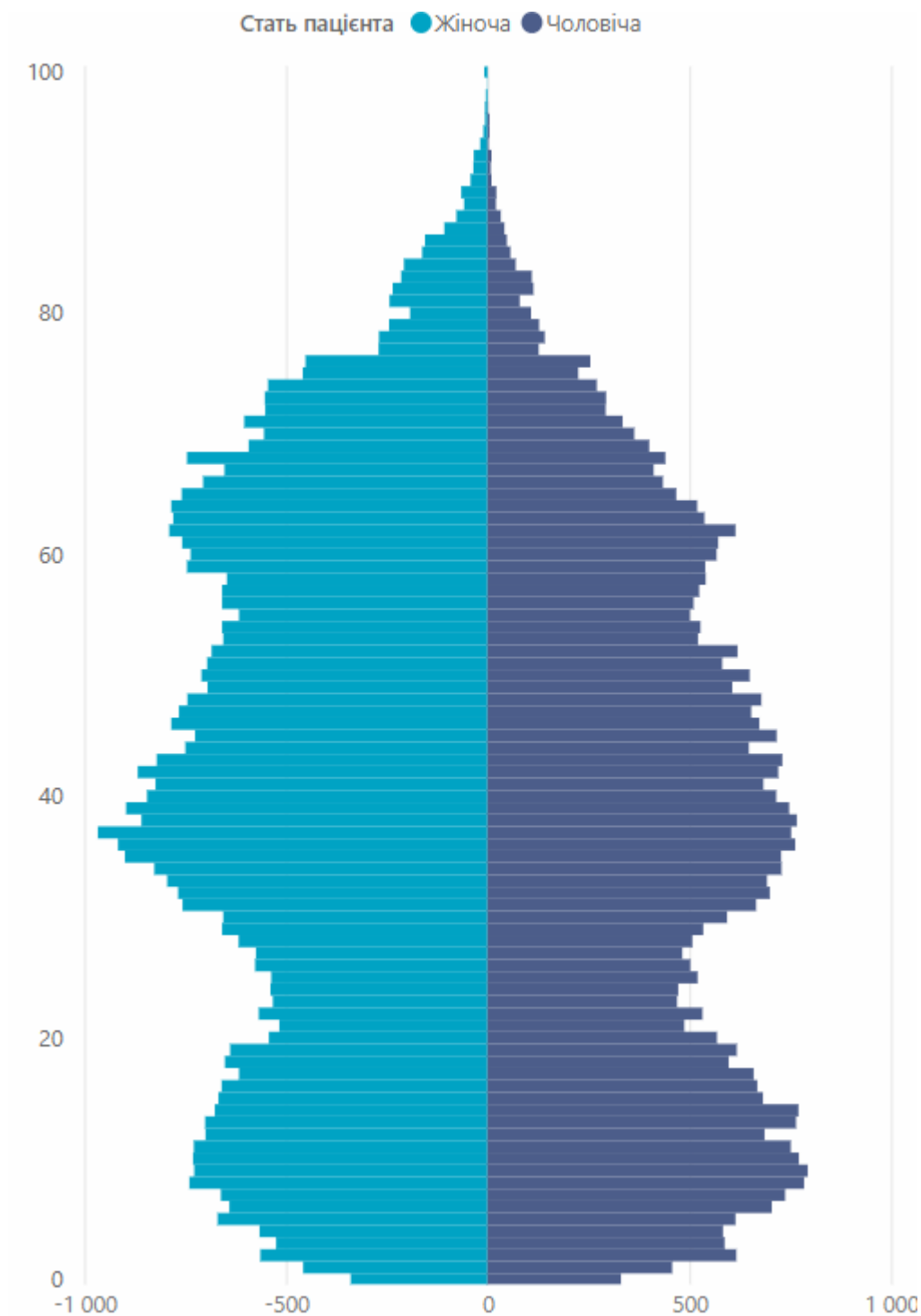

Рис 11. Статеві-вікова піраміда населення Мукачівської МТГ⁷

Демографічна ситуація у громаді в 2022 році змінювалась основним чином під впливом міграційних процесів, викликаних війною – виїзд місцевих мешканців за кордон та

⁷ На основі інформації про укладені декларації мешканцями, зареєстрованими в населених пунктах громади. Офіційний сайт НСЗУ. https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats?_cf_chl_tk=z6JRHVWVkc.qeu942Y.E6Naojyxh2ANKUKATED9J3fU-1679337309-0-gaNycGzNCxA

поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб (ВПО), переважна більшість яких жінки з дітьми.

4.3. ВПО

Станом на 17 березня 2023 року в Мукачівській міській територіальній громаді офіційно зареєстровано 9373 внутрішньо переміщених осіб, з яких 2990 дітей.

Наразі 2541 особа влаштована в гуртожитки та інші поселення, 6770 осіб перебувають у приватному секторі.

Для вимушених переселенців міська влада організовує:

- харчування вимушених переселенців, яких розміщено в гуртожитках.
- надання повного спектру медичних послуг.
- виїзд за кордон і розміщення в тому числі у містах-побратимах, які відгукнулись по допомогу 1000 вимушених переселенців (жінки, люди похилого віку, діти).

4.4. Зайнятість та доходи населення

Чисельність безробітного населення розраховується за методологією МОП (Міжнародної організації праці). Відповідно до цієї методології людина визнається безробітною, якщо вона протягом чотирьох тижнів: не мала роботи, шукала роботу, була готова стати до роботи. І це істотно відрізняється від офіційних даних щодо зареєстрованих безробітних. Адже у центрах зайнятості реєструються, у основному, люди які втратили роботу для отримання допомоги по безробіттю. А велика кількість жителів громади щорічно виїздить на сезонні роботи за кордон, у сільській місцевості займаються веденням особистого селянського господарства і ніколи офіційно не працювали, або працювали багато років назад і відповідно до закону не можуть або не хочуть, враховуючи вимоги, реєструватись безробітними.

Протягом 2022 року 626 осіб (мешканців Мукачівської МТГ) були зареєстровані як безробітні особи в Мукачівському міськрайонному центрі зайнятості.

Станом на 01.01.2023 р. на обліку в статусі безробітних осіб перебувало 151 мешканців Мукачівської МТГ.

Таблиця 24. Зайнятість населення міста Мукачево

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Кількість штатних працівників, зайнятих у всіх галузях економіки, тис.осіб							
м.Мукачево	25,6	23,7	24,0	24,2	23,2	22,4	22,3
Закарпатська область	179,3	172,0	169,4	165,0	162,4	151,5	148,6
Кількість зареєстрованих безробітних, осіб							
м.Мукачево	606	533	329	294	249	*	*
Закарпатська область	10041	8952	5927	5210	4 600	*	*
Навантаження на одне вільне робоче місце,осіб							
м.Мукачево	25	41	25	4	3	*	*
Закарпатська область	18	37	14	6	3	*	*

*- дані відсутні

Таблиця 25. Середньооблікова кількість штатних працівників по районах у 2021 році

	Середньооблікова кількість штатних працівників	
	Усього, тис.	Відсотків по підсумку
Область	129,3	100
Мукачівський	31,9	24,7
Ужгородський	54,6	42,3

Зайнятість населення Мукачівського району складає 24,7% від усього зайнятого населення області, що займає друге місце по всіх районах області, на першому місці – Ужгородський район.

Таблиця 26. Динаміка кількості безробітних, січень – лютий 2022 - 2023 роки

	Мали статус протягом періоду, осіб				Чисельність працевлаштованих безробітних, осіб				Кількість роботодавців, які надали інформацію про вакансії			
	2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	у порівнянні з минулим роком	
			%	+ (-)			%	+ (-)			%	+ (-)
			%	+ (-)			%	+ (-)			%	+ (-)
Закарпатська	6 130	4 974	81,1	-1 156	836	457	54,7	-379	837	562	67,1	-275
Мукачівська філія Закарпатського ОЦЗ	1 277	1 413	110,6	136	154	98	63,6	-56	180	154	85,6	-26

За даними Мукачівської філії Закарпатського обласного центру зайнятості спостерігається тенденція зменшення кількості осіб, які мали статус безробітного за січень – лютий 2023 до аналогічного періоду 2022 року (+136). А динаміка чисельності працевлаштованих безробітних осіб за аналогічний період негативна (-56), зменшується і кількість роботодавців, які надали інформацію про вакансії.

Таблиця 27. Динаміка отримання послуг від Центру зайнятості, січень – лютий 2022 - 2023 роки

	Чисельність безробітних, які проходили профнавчання, осіб				Чисельність осіб, які брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру				Чисельність осіб, які отримували допомогу по безробіттю, осіб			
	2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	у порівнянні з минулим роком	
			%	+ (-)			%	+ (-)			%	+ (-)
			%	+ (-)			%	+ (-)			%	+ (-)
Закарпатська	140	56	40,0	-84,0	14	14	100,0	0	5 584	2 794	50,0	-2 790
Мукачівська філія Закарпатського ОЦЗ	28	19	67,9	-9,0	8	0	0,0	-8	1 170	914	78,1	-256

За даними Мукачівської філії Закарпатського обласного центру зайнятості спостерігається негативна тенденція чисельності безробітних, які проходили профнавчання за січень – лютий 2023 до аналогічного періоду 2022 року (-9).

За 2022 рік Мукачівський міськрайонний центр зайнятості сприяв працевлаштуванню 328 мешканцям Мукачівської МТГ (шукачі роботи та безробітні особи). Всі вони отримали профорієнтаційні послуги.

Протягом 2022 року проходили професійне навчання, підвищували кваліфікацію 47 безробітних осіб (стажування на робочому місці) мешканців Мукачівської МТГ.

Протягом 2022 року через центр зайнятості працевлаштовано 55 осіб з числа внутрішньо-переміщених осіб (ВПО).

Таблиця 28. Динаміка ринку праці, січень – лютий 2022 - 2023 роки

	Кількість вакансій на кінець періоду, одиниць за формою 3-ПН				Середній розмір заробітної плати у вакансіях, грн.				Кількість безробітних на 1 вакансію, осіб		
	2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	у порівнянні з минулим роком		2022	2023	+ (-)
			%	+ (-)			%	+ (-)			
Закарпатська	677	485	71,6	-192	8 843	9 628	108,9	785	6	6	0
Мукачівська філія Закарпатського ОЦЗ	137	98	71,5	-39	8 591	9 120	106,2	529	6	7	1

На кінець 2022 року до Мукачівського міськрайонного центру зайнятості подали інформацію про наявні вакансії наступні роботодавці: ТОВ «ЦСК «БІОФАРМА ПЛАЗМА»-сестра медична, реєстратор медичний, ТОВ «КАРПАТ МАНУФАКТУРІНГ» – підсобний робітник, ФІЛІЯ «АВАНГАРД» ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «АГРОХОЛДИНГ АВАНГАРД» – вантажник, Мукачівська швейна фабрика -швачка, ТОВ «Сільпо Фуд» - касир торговельного залу, ЛАВКІВСЬКИЙ ДНЗ – кухар, сестра медична, ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЯДЗАКІ УКРАЇНА»- в'язальник схемних джгутів, кабелів та шнурів, ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» – касир торговельного залу, вантажник, ПРАТ «МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД «ТОЧПРИЛАД» слюсар-складальник радіоелектронної апаратури та приладів тощо.

Також у зв'язку з розширенням та оновленням виробних потужностей на підприємстві УАП ТОВ «Фішер-Мукачево» стали актуальними вакансії на 320 робочих місць. Перелік деяких із вакансій: слюсар-ремонтник промислового обладнання, пресувальник виробів із деревини, оператор верстатів з програмним керуванням, шліфувальник по дереву, трафаретник та інші.

Таблиця 29. Населення та рівень зайнятості, громада

Показники	Одиниця виміру	2021 факт	2022 очікуване виконання	2023 прогноз
Середньорічна чисельність наявного населення	тис. осіб	110,5	110,6	110,8
Кількість безробітного населення (за методологією МОП)	осіб	853	738	710

Навантаження незайнятого населення на 10 вільних робочих місць (вакансій), всього	осіб	5	8	6
Кількість створених робочих місць у всіх сферах економічної діяльності – всього	одиниць	1650	980	1200

Вагомою причиною безробіття є низький рівень оплати праці, який пропонується у наявних вакансіях. Переважна більшість роботодавців пропонує заробітну плату на рівні мінімальної або близьку до мінімальної – 8 591 грн. у січні – лютому 2022 році проти 9120 грн. аналогічного періоду.

Станом на 30.05.2022р. у Закарпатській обласній службі зайнятості нараховується близько 890 вакансій, за якими можна працевлаштуватися. Згідно аналізу рівня оплати праці вільних робочих місць у 30% поданих вакансій оплата праці знаходилася на рівні мінімального розміру. Кількість вакансій із заробітною платою від 6500 до 10000 грн. включно складало - 50%. Кількість вільних робочих місць з розміром заробітної плати більше 10 000 грн. - 20%.

Проблемними питаннями, характерними для ринку праці громади є: активність «тіньового» сектору ринку праці особливо у сфері послуг, недостатня мотивація до праці населення внаслідок низького рівня заробітної плати, складнощі у працевлаштуванні неконкурентоспроможних на ринку праці груп населення, нестача кваліфікованих кадрів вузьких спеціальностей тощо. Високий рівень «тіньової» зайнятості зумовлює недоотримання у бюджет громади значного обсягу податку з доходів фізичних осіб, становить загрозу соціальної захищеності жителів громади, зокрема щодо майбутнього пенсійного забезпечення, та уповільнює розвиток усіх населених пунктів через відсутність фінансових ресурсів в бюджеті.

4.5. Доходи населення і заробітна плата

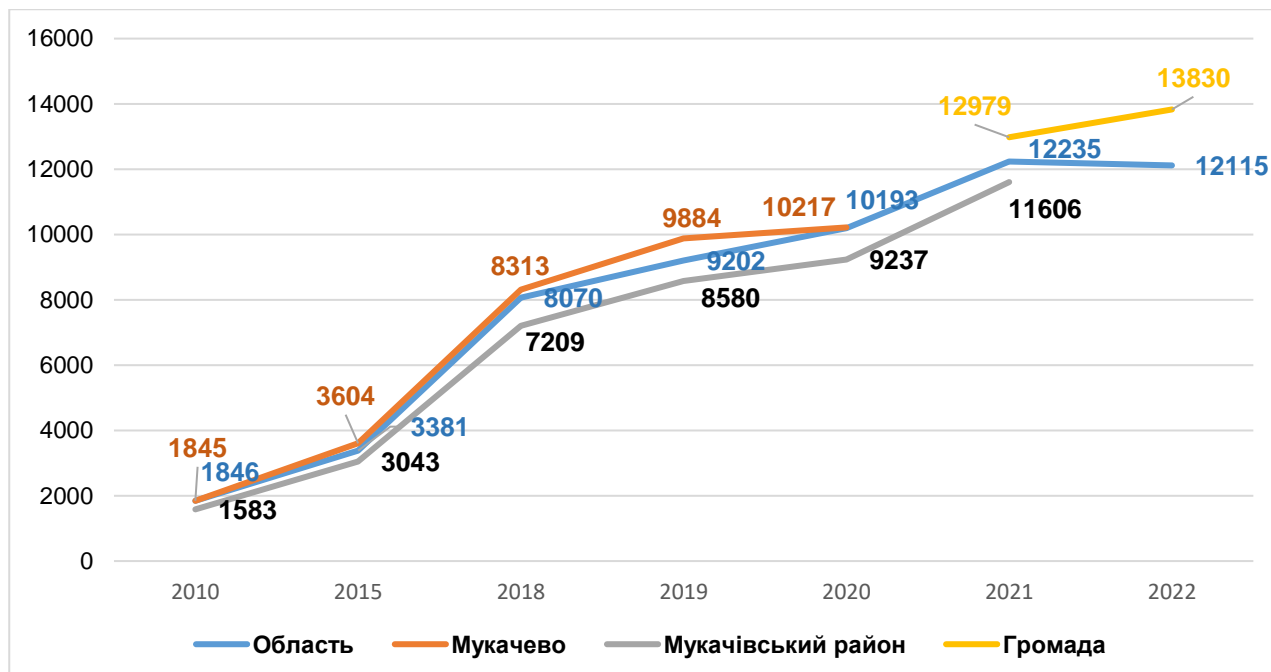
Основним показником, який характеризує доходи населення є наявний дохід – номінальні доходи за вирахуванням податків та інших обов'язкових платежів, тобто кошти, що використовуються населенням на споживання й заощадження.

Основу ресурсного забезпечення бюджету громади складає податок на доходи фізичних осіб, тому такі показники, як рівень середньомісячної заробітної плати (фонд оплати праці) та чисельність працюючих, задіяних в економіці територіальної громади, відіграють важливу роль у формуванні дохідної складової бюджету громади.

Таблиця 30. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн.

	2010	2015	2018	2019	2020		2021	
					грн	відсотків до 2019	грн	відсотків до 2020
По області	1846	3381	8070	9202	10193	110,8	12235	
м.Мукачево	1845	3604	8313	9884	10217	103,4		
Мукачівський район	1583	3043	7209	8580	9237	107,7	11606	125,6
Ужгородський район							13361	

У Мукачівському районі у 2021 році середньомісячна заробітна плата штатних працівників виросла до 125,6% у порівнянні із 2020 роком. Тим не менше Мукачівський район поступається Ужгородському району 11606 грн. проти 13361 грн.

Діаграма 4. Середньомісячна заробітна плата

Середньомісячна заробітна плата зростає з 2010 року. І ця тенденція спостерігається як на рівні міста Мукачево, району так і області. Цю тенденцію продовжує новоутворена Мукачівська МТГ, яка перевищує обласний показник у 2022 році 13830 грн.

Таблиця 31. Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, громада

Показники	Одиниця виміру	2021	2022	2023 прогноз
Фонд оплати штатних працівників	млн. грн.	3 563,9	4 357,60	4 940,50
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	грн.	12 979,0	13 830,00	13 200,00
Надходження до бюджету Пенсійного фонду з усіх джерел фінансування	млн. грн.	1,8	1,9	1,6
Закарпатська область	грн.	12235	12115*	

* - факт на січень 2022 року за даними органів статистики

Рівень середньомісячної заробітної плати для юридичних осіб - підприємств щомісячної статистичної звітності зі статистики промисловості Мукачівської МТГ за оперативними даними за 2022 рік склав 13 830 грн., що на 6 відсотків перевищує відповідний показник минулого року. Чисельність штатних працівників на цих підприємствах становить 7256 осіб, що на 16 відсотків менше від відповідного показника минулого року.

Щомісячно проводиться моніторинг комунальних підприємств щодо стану виплати заробітної плати. За результатами моніторингу, на території Мукачівської міської територіальної громади спостерігається позитивна динаміка. Станом на 31.12.2022 року у даних підприємств відсутня заборгованість з виплати заробітної плати.

Постійно проводиться робота по реєстрації колективних договорів та надається допомога в колективно-договірній роботі на підприємствах, установах та організаціях незалежно від форми власності. При повідомній реєстрації колективних договорів (угод) особлива увага звертається на: зміни в організації виробництва і праці; забезпечення продуктивності зайнятості; нормування та оплати праці; режим роботи, тривалість робочого часу та відпочинку; умови та охорону праці; забезпечення житлово-побутового, культурного, медичного обслуговування, організація оздоровлення та відпочинку працівників; гарантії діяльності профспілкової та інших представницьких організацій. За 2022 рік проведено 59 повідомні реєстрації колективних договорів, змін та доповнень до них та надано більше 50 консультацій з питань реєстрації колективних договорів чи змін до них.

Проблема із рівнем доходів населення в громаді та Україні загалом загострилась впродовж 2022 року – після розгортання широкомасштабної війни росією. Індекс споживчих цін у січні 2023 року в порівнянні з січнем 2022 року склав 100,9%, а на продукти харчування 102%. Тобто має місце падіння купівельної спроможності населення та зростання частки населення, яке живе за межею бідності.

Водночас мало місце суттєве зростання курсу валюти. Для Закарпатської області, яка є прикордонною, та певна частка населення якої завжди працювала у країнах Європи, це є суттєвим негативним фактором в контексті порівняння рівня оплати праці в Україні та за кордоном. Збереження у найближчі роки середньої заробітної плати на рівні 200-300 дол. США може спричинити орієнтацію молоді на європейські ринки праці та подальшу втрату трудового потенціалу України та громади зокрема.

Висновки

1. Мукачівська МТГ є високо урбанізованою громадою, у якій тільки 22,2% становить сільське населення, а решта 77,8% - це міське населення.
2. Процес депопуляції населення в Мукачівській МТГ відбувається за рахунок природного скорочення населення. На рівні області, району та міста зберігається стійка тенденція негативного природного приросту та нарощування його абсолютного показника. Серед причин смертності по Мукачівському району перші місця посіли: хвороби системи кровообігу, злякисні новоутворення, хвороб органів травлення та коронавірусної інфекції COVID-19.
3. На 100 дівчаток народжується більше хлопчиків, по Мукачівському району – 103. Однак, аналіз статевого розрізу населення вцілому показує дисбаланс в бік жінок приблизно 57% до 43% (чоловіки).
4. Починаючи з 2014 року до 2020 року показник міграційного приросту по місту Мукачево коливається із року в рік з негативного на позитивне значення. І у 2020 році міграційний рух по місту Мукачево показує позитивне значення (417). По Мукачівському району цей показник залишається негативним і має негативну тенденцію з 2014 року і нарощує своє абсолютне значення, починаючи з 2014 року (5) до (355) у 2020 році. Однак, у 2021 році ситуація стабілізується до майже нейтрального значення (+1) по району за рахунок позитивного значення міграційного приросту у міській місцевості (+169), тоді як у сільській місцевості цей показник залишається негативним (-168).
5. По новоутвореній громаді за 2021 рік знято з реєстрації місця проживання 4203, а зареєстрували місце проживання 5082 особи. Позитивні тенденції міграції успадковує новоутворена Мукачівська територіальна громада, про що свідчить більше значення показника зареєстрованих за місцем проживання над знятих з реєстрації місця проживання у 2021 році на 879 осіб.
6. Ситуація із розподілом населення за статтю приблизно однакова як по районах, так і області. На 53% жінок приходиться 47% чоловіків. Цікавим є той факт, що сільській місцевості дисбаланс менший, ніж серед міського населення.
7. Населення у працезданому віці 15 – 64 роки складає по Мукачівському району 67% від загальної чисельності населення. На одну людину 65+ приходиться близько 5 людей

- працездатного віку. Віковий індекс менше 1 (0,65), це говорить про те, що дітей віком 0-14 років більше за людей у віці 65+ і це є хорошим показником по відношенню до Східних громад України.
8. Демографічна ситуація у громаді в 2022 році змінювалась під впливом міграційних процесів, викликаних війною – виїзд місцевих мешканців за кордон та поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб (ВПО), переважна більшість яких жінки з дітьми. Станом на 17 березня 2023 року в Мукачівській МТГ офіційно зареєстровано 9373 внутрішньо переміщених осіб, з яких 2990 дітей.
 9. При наявності безробіття у громаді ситуація покращується через релокацію бізнесу. За даними звіту Мукачівського міського голови за 2022 рік 52 підприємства релоковано у громаду, з них 5 – в галузі швейного виробництва, 21 – у сфері роздрібної та оптової торгівлі, 8 - в сфері інформаційних технологій, 18 – в інших галузях промислового виробництва та надання послуг.
 10. Зайнятість населення Мукачівського району складає 24,7% від усього зайнятого населення області, що займає друге місце по всіх районах області, на першому місці – Ужгородський район.
 11. На кінець 2022 року до Мукачівського міськрайонного центру зайнятості подали інформацію про наявні вакансії наступні роботодавці: ТОВ «ЦСК «БІОФАРМА ПЛАЗМА»-сестра медична, реєстратор медичний, ТОВ «КАРПАТ МАНУФАКТУРІНГ» – підсобний робітник, ФІЛІЯ «АВАНГАРД» ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «АГРОХОЛДІНГ АВАНГАРД» – вантажник, Мукачівська швейна фабрика -швачка, ТОВ «Сільпо Фуд» - касир торговельного залу, ЛАВКІВСЬКИЙ ДНЗ – кухар, сестра медична, ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЯДЗАКІ УКРАЇНА»-в'язальник схемних джгутів, кабелів та шнурів, ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» – касир торговельного залу, вантажник, ПРАТ «МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД «ТОЧПРИЛАД» слюсар-складальник радіоелектронної апаратури та приладів тощо.
 12. Також у зв'язку з розширенням та оновленням виробних потужностей на підприємстві УАП ТОВ «Фішер-Мукачево» стали актуальними вакансії на 320 робочих місць. Перелік деяких із вакансій: слюсар-ремонтник промислового обладнання, пресувальник виробів із деревини, оператор верстатів з програмним керуванням, шліфувальник по дереву, трафаретник та інші.
 13. Вагомою причиною безробіття є низький рівень оплати праці, який пропонується у наявних вакансіях. Переважна більшість роботодавців пропонує заробітну плату на рівні мінімальної або близьку до мінімальної – 8 591 грн. у січні – лютому 2022 році проти 9120 грн. аналогічного періоду.
 14. Середньомісячна заробітна плата зростає з 2010 року. Рівень середньомісячної заробітної плати для юридичних осіб - підприємств щомісячної статистичної звітності зі статистики промисловості Мукачівської міської територіальної громади за оперативними даними за 2022 рік склав 13 830 грн., що на 6 відсотків перевищує відповідний показник минулого року.

5. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

Соціальна інфраструктура виступає базою формування людського капіталу, а розвиток соціальної інфраструктури є одним з першочергових завдань, яке вирішується в рамках соціально-економічної політики держави, регіону, територіальної громади. Успіх розвитку територіальної громади залежить не лише від наявності розвиненої соціальної інфраструктури, але від спроможності громади перетворити її у актив розвитку, що потребує підвищення ефективності управління, узгодження інтересів усіх стейкхолдерів щодо визначення шляхів її розвитку, та пошуку ефективних форм їх взаємодії

5.1. Освіта

Мережа закладів освіти Мукачівської МТГ охоплює всі рівні освіти. Узагальнена інформація щодо стану освітньої сфери наведена у таблиці нижче.

Таблиця 32. Заклади освіти, що утримуються за рахунок бюджету громади

Заклади	Кількість закладів
Закладів загальної середньої освіти I-III ступеня (ліцеїв)	19
Закладів загальної середньої освіти I-II ступеня (гімназій)	11
Закладів загальної середньої освіти I ступеня (початкових шкіл)	1
Закладів дошкільної освіти	43
Закладів позашкільної освіти	3
Всього	77

Наявна мережа навчальних закладів сформована відповідно до освітніх запитів населення і задовольняє освітні потреби мешканців громади у здобутті якісної освіти. Всі заклади працюють в єдиному освітньому просторі.

5.1.1. Дошкільна освіта

У Мукачівській МТГ функціонує **42 дошкільних навчальних заклади комунальної форми власності та 1 дошкільний підрозділ** у складі Горбківської гімназії. Наявна мережа закладів дошкільної освіти відповідає регіональним особливостям, забезпечує потреби громадян в освітніх послугах, враховуючи індивідуальні та національні інтереси, здібності і обдарування дітей.

Протягом останніх років спостерігається тенденція зменшення кількості дітей та відповідно кількості груп. Станом на сьогоднішній день у закладах дошкільної освіти Мукачівської МТГ працюють 216 груп (з 9, 10, 5 та 2 короткотривалі групи з 3-ох год. перебуванням дітей), у яких виховується 3923 дітей.

Дошкільною освітою охоплено 100%- дітей віком від 3 до 6 років, 99,5% дітей 5-річного віку. У середньому на 100 місць виховується 92 дитини. У закладах дошкільної освіти (адлі – ЗДО) організовано триразове харчування. Денна вартість харчування становить 65 грн., з якої 100% вартості оплачують батьки у місті та 70% у сільській місцевості. На утримання ЗДО з місцевого бюджету у 2022 році виділено 217640 тис. грн.

5.1.2. Загальна середня освіта

У Мукачівській МТГ функціонують 31 заклад загальної середньої освіти: 1 заклад загальної середньої освіти I ступеня, 3 заклади загальної середньої освіти I – II ступенів, 8 закладів загальної середньої освіти I – III ступенів, 3 спеціалізовані школи I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів, 8 ліцеїв та 8 гімназій.

Крім цього на території Мукачівської МТГ функціонують три навчальні заклади недержавної форми власності (ліцей ім. Св. Іштвана з профільним навчанням інформатики та іноземних мов, приватний навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа I-III ступенів «Еммануїл» та ТОВ «Приватна гімназія «Школа щасливих дітей»), два заклади - обласного підпорядкування (Закарпатський обласний ліцей з посиленою військовою фізичною підготовкою імені Героїв Красного поля та Мукачівська спеціальна школа I-III ступенів Закарпатської обласної ради).

3 вересня 2022 р. у закладах загальної середньої освіти міської територіальної громади функціонує 570 класи, в яких здобувають загальну середню освіту 13848 учнів з них 559 внутрішньо переміщених дітей. У вересні 2022 року вперше сіли за шкільні парти 1270 першокласників.

Таблиця 33. Характеристика мережі закладів загальної середньої освіти Мукачівської МТГ, 2022-2023 н.р.⁸

№з/п	Назва закладу	Проектна потужність	Кількість учнів	Кількість персоналу	Кількість учнів інклюзивних класів	Наповненість, %
1	Загальноосвітня школа I-III ступенів №1 ім.О.С.Пушкіна Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	800	850	70	7	106%
2	Загальноосвітня школа I-III ступенів №2 ім.Т.Г.Шевченка Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	900	900	75	14	100%
3	Спеціалізована школа I-III ступенів №3 ім.Ф.Ракоці II з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	600	455	84	1	76%
4	Спеціалізована школа I-III ступенів №4 з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	600	645	67	3	108%
5	Мукачівський ліцей № 5 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	720	629	50	8	87%
6	Мукачівський ліцей № 6 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	1000	929	79	8	93%
7	Загальноосвітня школа I-III ступенів №7 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	500	406	116	10	81%
8	Мукачівський ліцей № 8 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	800	825	76	8	103%
9	Мукачівська гімназія № 9 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	300	137	22	3	46%
10	Мукачівський ліцей № 10 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	1000	693	68	14	69%

⁸ За даними Інформаційної системи управління освітою. Закарпатська область <https://zk.isuo.org/authorities/schools-list/id/6145>

№з/п	Назва закладу	Проектна потужність	Кількість учнів	Кількість персоналу	Кількість учнів інклюзивних класів	Наповненість, %
11	Мукачівський ліцей № 11 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	1150	1133	95	17	99%
12	Загальноосвітня школа I-III ступенів №13 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	1100	1085	104	29	99%
13	Загальноосвітня школа I-II ступенів №14 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	580	928	33	0	160%
14	Мукачівська гімназія №15 Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	800	62	11	5	8%
15	Спеціалізована школа I-III ступенів № 16 з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	600	680	59	8	113%
16	Загальноосвітня школа I-III ступенів №20 ім.О.Духновича Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	800	868	76	12	109%
17	Мукачівський ліцей Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	250	256	26	0	102%
18	Новодавидківська загальноосвітня школа I-III ступенів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	500	403	60	1	81%
19	Лавківська загальноосвітня школа I-II ступенів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	450	135	43	1	30%
20	Нижньокоропецька загальноосвітня школа I-II ступенів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	100	138	21	1	138%
21	Павшинська загальноосвітня школа I ступеня Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	60	58	8	3	97%
22	Дерценська загальноосвітня школа I-III ступенів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	450	250	40	2	56%
23	Форношська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	150	104	15	0	69%
24	Пістрялівська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	200	75	22	1	38%
25	Макарівський ліцей Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	250	179	24	2	72%

№з/п	Назва закладу	Проектна потужність	Кількість учнів	Кількість персоналу	Кількість учнів інклюзивних класів	Наповненість, %
26	Ключарківська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	225	167	52	3	74%
27	Залужанський ліцей Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	300	192	27	0	64%
28	Завидівська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	160	121	18	1	76%
29	Барбівська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	160	112	36	1	70%
30	Комунальний заклад опорного Доробратівського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Мукачівської міської ради Закарпатської обл.	700	353	54	5	54%
31	Горбківська гімназія Мукачівської міської ради Закарпатської обл. (з дошкільним підрозділом)	120	79	15	0	66%

Важливим показником при розрахунку освітньої субвенції, що характеризує ефективність освітньої мережі, є фактична наповнюваність класів (ФНК) та її співвідношення з розрахунковою наповнюваністю (РНК). У 2022 році в цілому по закладах освіти Мукачівської МТГ ФНК становила 24,06 що на 0,94 менше РНК. Більша частина закладів освіти 20 ЗСО громади мали фактичну наповнюваність класів меншу, ніж розрахункову, при цьому вони охоплювали близько половини усіх учнів.

У 2023 році ФНК змінилася на 24,3 у зв'язку із зменшенням кількості класів на 4 і збільшенням учнів на 83, а РНК залишилася 25,0.

Отже, освітня мережа громади достатньо добре сформована у адміністративному центрі громади та має серйозні проблеми низької ефективності малочисельних шкіл у сільських закладах освіти.

Таблиця 34. Обсяги освітньої субвенції для Мукачівської МТГ на 2022-2023 роки

	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Сума освітньої субвенції, тис. грн	248056,1	263648,0	240837,9
На 1 учня, грн	16529	19314	16268

Також в закладах загальної середньої освіти (далі – ЗСО) організовано навчання за сімейною формою для 525 учнів, педагогічний патронаж для 33 учнів та інклюзивне навчання для 169 учнів у 141 класі.

У 2022 році в Мукачівській МТГ функціонувало 4 ЗСО з угорською мовою навчання, а саме: Мукачівська спеціалізована школа I-III ступенів № 3 ім. Ф.Ракоці II з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів, Мукачівська загальноосвітня школа I-II ступенів № 14, Дерценська загальноосвітня школа I-III ступенів та Форношська гімназія. Словацьку мову, як предмет вивчають в Мукачівській загальноосвітній школі I-III ступенів №20 ім. О.Духновича та Мукачівській загальноосвітній школі I-III ступенів №13, а як факультатив в Мукачівському ліцеї №11. Чеську мову вивчають у Мукачівському ліцеї №6, французьку в Мукачівській загальноосвітній школі I-III ступенів № 2 ім. Т.Г.Шевченка. В інших закладах вивчають англійську та німецьку мови.

ЗСО Мукачівської МТГ є учасниками освітніх проєктів. Так Мукачівська загальноосвітня школа I-III ступенів №13 є учасником всеукраїнського науково-педагогічного проєкту «Інтелект

України», а Мукачівськілицеї №6, 8, 10, 11 працюють за нетиповою інтегрованою освітньою програмою Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих».

На утримання ЗЗСО з міського бюджету у 2022 році виділено 168 906 тис. грн. Крім того, отримано освітню субвенцію з державного бюджету для фінансування оплати праці вчителів: комунальні заклади – 262 233,7 тис. грн.; приватні заклади – 1 414,3 тис. грн.

В 2021-2022 навчальному році автобусами організовано перевезення до закладів загальної середньої освіти: 26 учнів Нижньокоропецької ЗОШ I-II ступенів - із сіл Дерцен, Гать та Павшино; 16 учнів та 4 педпрацівників до опорного Доробратівського ЗЗСО I-III ступенів із села Негрово. У 2022 році зокрема 2 шкільні автобуси (Мукачівської гімназії № 9 та Залужанського міжшкільного навчально-виробничого комбінату) передано на потреби Збройних сил України.

Хорошою традицією стала підтримка обдарованих учнів: 30 учнів Мукачівської МТГ, які мають високі успіхи в галузі освіти, культури, фізичної культури і спорту, отримували протягом навчального року щомісячну стипендію міської ради в розмірі 1500 грн., загальна сума видатків 375000 грн.

У 2022 році виплачено грошову винагороду випускникам ЗЗСО у розмірі 1000 грн. на суму 640000 грн. та грошову винагороду учням, які набрали 200 балів за результатами НМТ на суму 1150000 грн.

5.1.3. Інклюзія в освіті

Мукачівську міську комунальну установу **«Інклюзивно-ресурсний центр»** Мукачівської міської ради Закарпатської області (далі – ІРЦ) створено для забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг та забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу. Відповідно до штатного розпису в ІРЦ працюють 8 педагогічних працівників. Протягом 2022 року було проведено 173 комплексні оцінки розвитку дитини, надано 1327 консультацій батькам та педагогічним працівникам, проведено 1055 корекційно-розвиткових занять, прийнято участь у 98 засіданнях Команд супроводу у 71 закладі освіти. Інклюзивне навчання в закладах освіти Мукачівської МТГ організовано для 78 дітей дошкільного віку, 169 учнів ЗЗСО, 4 учнів ПТНЗ. З 24 лютого 2022 року на базі ІРЦ було організовано пункт цілодобової психологічної допомоги сім'ям, що опинилися в кризовій ситуації та вимушені були покинути свої домівки внаслідок російської агресії. На постійній основі спеціалісти Центру надають фахову допомогу дітям з числа ВПО з особливими освітніми потребами.

Фахівці ІРЦ пройшли навчання та отримали ліцензію на використання сучасної комп'ютерної програми «Wordmaker», яка допоможе дітям з труднощами соціальної комунікації користуватися технологіями альтернативного спілкування в умовах інклюзивного навчання. На утримання ІРЦ з місцевого бюджету у 2022 році виділено 1763608 грн. Крім того за проведенні корекційно-розвиткових занять для дітей з особливими потребами здійснено оплату в розмірі 1087222 грн.

5.1.4. Позашкільна освіта

У мережі закладів позашкільної освіти змін не відбулося. В громаді функціонують 3 заклади позашкільної освіти: Мукачівський центр позашкільної освіти Мукачівської міської ради Закарпатської області, Мукачівський центр дитячої та юнацької творчості Мукачівської міської ради Закарпатської області та Мукачівський спортивний оздоровчий комплекс дитячої юнацької спортивної школи Мукачівської міської ради Закарпатської області в яких займалося 2641 вихованець

Мукачівський центр дитячої та юнацької творчості – є одним з головних осередків дитячої творчості громади. У 2022 навчальному році тут займалося 1002 вихованці з них 78 ВПО (внутрішньопереміщені особи) у 74 групах. За напрямками: науково-технічний - 4 групи 25 вихованців, спортивний (шахи) - 16 груп 207 вихованців, художньо-естетичний – 44 групи, 618 вихованців, соціально-реабілітаційний - 10 груп, 152 вихованці. В закладі працює 21 педагогічний працівник.

У 2022 навчальному році в Мукачівському центрі позашкільної освіти Мукачівської міської ради Закарпатської області працювало 76 гуртків 21 профіль, в яких займалися 1104 гуртківці з них 34 ВПО (внутрішньо переміщені особи) : соціально-реабілітаційного напрямку – 14 гуртків (215 гуртківців), еколого-натуралістичного напрямку – 6 гуртків (93 гуртківців), науково-технічного напрямку – 33 гуртки (487 гуртківців), туристсько-краєзнавчого напрямку – 22 гуртків (294 гуртківців), дослідницько-експериментального напрямку – 1 гурток (15 гуртківців). В закладі працює 22 педагогічні працівники.

На утримання закладів позашкілля з місцевого бюджету у 2022 році було виділено 25 557,4 тис. грн.

Управлінням освіти, культури, молоді та спорту Мукачівської міської ради Закарпатської області оголошено та проведено публічні закупівлі за кошти місцевого бюджету через електронну систему публічних закупівель PROZORRO придбано продуктів харчування на загальну суму 5 033,8 тис. грн.

Впродовж 2022 року було оголошено та проведено відкриті торги та укладено договір на закупівлю послуг з обслуговування програмного забезпечення «Моя школа» на загальну суму 1 784,2 тис. грн. Проведено спрощені закупівлі та укладено договір на оплату послуг відеоспостереження в закладах освіти на суму 799,4 тис. грн., а також придбання учнівських квитків 200,0 тис. грн. Проведено відкриті торги та укладено договір на оплату послуг охорони приміщень закладів освіти на суму 2 399,0 тис. грн. Укладено договір на оплату послуг зі встановлення локальної мережі в ЗЗСО на суму 176,1 тис. грн.

Оплачено видатки на проведення поточних ремонтів (аварійні роботи) підвальних приміщень, як споруд подвійного призначення (найпростіше укриття), облаштування зовнішніх стін та створення фортифікаційних споруд на загальну суму 22 301 тис. грн. Закуплено медикаменти для укриттів та медичних кабінетів на суму 288,4 тис. грн.

Для облаштування сховищ та найпростіших укриттів закуплено: воду питну на суму 49,9 тис. грн.; протипожежне обладнання та інвентар на суму 769,0 тис. грн.; знаки безпеки, інформаційні дошки на суму 179,1 тис. грн.; генератори на суму 3 153,5 тис. грн.; паливо для генераторів на суму 500,0 тис. грн.; печиво та чай на суму 199,9 тис. грн.; лавиці на суму 1 536,7 тис. грн.; каністри для палива на суму 50,0 тис. грн.

За кошти місцевого бюджету придбано 3 шкільні автобуси для підвезення учнів до закладів освіти на суму 7 200,0 тис. грн. Проведено аварійні роботи в приміщеннях закладів освіти на суму 5 554,1 тис. грн.

В 2022 році використано кошти на оплату виконаних робіт та послуг: придбання котлів електричних на суму 5 181,3 тис. грн.; роботи по встановленню та підключенню електричних котлів до існуючої системи тепlopостачання та електро-монтажні роботи для підготовки до опалювального сезону та виконання заходів з енергозбереження на суму 8 372,1 тис. грн.; вимірювання опорів заземлення на суму 399,9 тис. грн.; встановлення пожежної сигналізації та системи оповіщення на суму 555,8 тис. грн.; встановлення обладнання для захисту від блискавок на суму 9 508,2 тис. грн.

Відповідно до «Програми розвитку освіти Мукачівської міської територіальної громади на 2021-2023 роки» (нова редакція), затвердженої рішенням 8 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 301 від 29.04.2021 (зі змінами) передбачено на 2022 р. – 3 763,5 тис. грн., видатки склали 3 285,4 тис. грн. – щомісячна щомісячна стипендія Мукачівської міської ради кращим учням (375,0 тис. грн. – 56 учнів); премія педпрацівникам, учні яких стали переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН, Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Т. Шевченка (153,9 тис. грн. – 30 педагогів, в сумі від 5,0 тис. грн. до 10,0 тис. грн.); грошова винагорода учням, які стали переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН, Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Т. Шевченка (345,0 тис. грн. – 259 учнів, в сумі від 0,5 тис. грн. до 9,0 тис. грн.); грошова винагорода учням, які набрали 200 балів

за результатами зовнішнього незалежного оцінювання (1 150,0 тис. грн. – 34 учня від 25,0 тис. грн. до 100,0 тис. грн.); премія педпрацівникам учні яких набрали 200 балів (337,7 тис. грн. – 22 педагога, в сумі від 5,0 тис. грн. до 30,0 тис. грн.), винагорода випускникам ЗЗСО (640,0 тис. грн. – 64 випускники по 1,0 тис. грн.); придбання матеріалів на проведення акцій, флешмобів та свят – 5,6 тис. грн.; оплата робіт та послуг для проведення акцій, флешмобів та свят – 278,2 тис. грн.).

З початку війни було організовано цілодобове чергування працівників закладів освіти в Центрі надання адміністративних послуг Мукачівської міської ради; також було залучено працівників та учнів закладів освіти до волонтерської роботи в комунальній установі «Центрі громадськості та національних культур» Мукачівської міської ради.

Проблеми галузі: зміцнення навчально-матеріальної бази закладів освіти Мукачівської МТГ в частині створення відповідних умов навчання і виховання учнів, вихованців; недостатня забезпеченість закладів освіти сучасним навчальним приладдям й унаочненням, меблями; необхідність подальшого розвитку безбар'єрного простору; створення безпечних умов перебування у закладах освіти дітей, учнів, студентів і працівників з урахуванням збройної агресії; організація укриття дітей (учнів, студентів) та персоналу закладів освіти в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту; розподіл учнів з числа ВПО в межах закладів освіти громади.

5.2. Охорона здоров'я

Реформа фінансування системи охорони здоров'я України передбачає зміну парадигми фінансування медицини. За старої моделі фінансування кошти, які направлялись на медичний заклад, обчислювались у відповідності до кількості населення що проживає на території обслуговування даного закладу.

Метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування. Відповідно до загальної ідеї медичної реформи в Україні створюються госпітальні округи, щодо яких висунуто спеціальні вимоги:

- 1) прибуття до багатопрофільних лікарень інтенсивного лікування не повинно перевищувати 60 хвилин;
- 2) зона обслуговування повинна бути еквівалентна радіусу зони обслуговування 60 кілометрів за умови наявності доріг з твердим покриттям.

5.2.1. Первинна медична допомога

Надання первинної медичної допомоги на території громади забезпечує комунальне некомерційне підприємство **«Центр первинної медико-санітарної допомоги Мукачівської міської територіальної громади»**. Станом на 01.01.2023 року укладено 109 669 декларацій про вибір сімейного лікаря, який надає первинну медичну допомогу, що на 5 відсотків більше у порівнянні до початку року.

Протягом 2022 року функціонували **21 амбулаторії** загальної практики-сімейної медицини (в т.ч. 10 амбулаторій в сільській місцевості) та **15 фельдшерсько-акушерських пунктів**, в яких працює 71 лікар та 118 медичних сестер. Середня заробітна плата на підприємстві минулого року склала 19,2 тис. грн., заробітна плата лікарів зросла до 28,7 тис. грн., середнього медичного персоналу – до 16,0 тис. грн. За надані послуги від НСЗУ сімейна медицина отримала 95,8 млн. грн. та понад 2,5 млн. грн. з місцевого бюджету.

До сімейних лікарів КНП «ЦПМСД Мукачівської міської територіальної громади» здійснено мешканцями Мукачівської МТГ до АЗПСМ (амбулаторія загальної практики сімейної медицини) – 253 519 відвідувань в тому числі діти (до 18 років) – 63 508 відвідувань, до ФАП (фельдшерсько-акушерський пункт) – 22 043 відвідувань, в тому числі 8 018 – викликів додому.

Забезпечено безперервне надання медичної допомоги внутрішньо переміщеним особам в умовах воєнного стану. Впродовж 2022 року було встановлено додатковий медичний пункт в Центрі надання адміністративних послуг Мукачівської міської ради з щоденним чергуванням

медичних працівників. Організоване додаткове чергування медичних працівників у вихідні дні з 09.00 до 16.00 в амбулаторіях. За кожним із 7-ми гуртожитків, де проживали ВПО був закріплений сімейний лікар, який надавав медичну допомогу безпосередньо за місцем перебування осіб.

КНП «ЦПМСД Мукачівської міської територіальної громади» постійно забезпечує амбулаторії та ФАПи надійним зв'язком та інтернетом для використання медичної інформаційної системи Доктор Елекс, підвищення кваліфікації медичних працівників.

Протягом 2022 року проведено комплекс ремонтно-будівельних робіт, пов'язаних із відновленням експлуатаційних показників будівель: проведено ремонт в ФАП села Павшино, АЗПСМ № 14 села Завидово, другого поверху АЗПСМ № 1 в місті Мукачеві, ФАП села Брестів, реконструкцію приміщень АЗПСМ № 3 в Мукачеві, поточний ремонт кабінету щеплень АЗПСМ № 1. У Завидівській сімейній амбулаторії та Павшинському фельдшерсько-акушерському пункті виконано будівельні роботи з енергоефективності тощо.

Окрім того, відкрито лабораторний кабінет для проведення загальних аналізів крові та сечі. Його обладнано автоматичним гематологічним аналізатором ERBA Elite 3 на 22 параметрів с диференціацією лейкоцитів, напівавтоматичний аналізатор сечі Laura Smart на 12 параметрів. Проведено 12 817 загальних аналізів крові та 7 284 загальних аналізів сечі.

Відкрито кабінет ультразвукової діагностики та 3 кабінети здорової дитини, в яких облаштовані місця для маленьких пацієнтів із розвиваючими іграшками. Після щеплення діти отримують «Дипломи сміливої дитини», оздоблено зону очікування для комфортного перебування батьків.

Підприємство неухильно здійснює видатки з метою забезпечення вимог щодо забезпечення Табелю матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних-осіб підприємців, які надають первинну медичну допомогу. Протягом 2022 року придбано основних засобів на загальну суму 9,1 млн.грн. (придбано медичне та холодильне, комп'ютерне та периферійне обладнання, меблі для кабінетів тощо). Крім того, КНП «ЦПМСД Мукачівської міської територіальної громади» отримано гуманітарну допомогу на загальну суму 3 204,0 тис.грн., зокрема: комп'ютерну техніку (20 шт.) на суму 388,3 тис.грн., медичне обладнання на суму 1184,4 тис.грн. (дефібрилятори (6 шт.), портативний апарат для ультразвукової діагностики, глюкометр та пульсоксиметри (114 шт.), медичні меблі на суму 287,6 тис грн., лікарські засоби та вакцини на суму 10925,4 тис.грн., вироби медичного призначення (ланцети, тести, термоконтейнери та ін.) та медичні матеріали на суму 1025,8 тис.грн., засоби індивідуального захисту на суму 634,3 тис.грн., в тому числі в рамках проекту «Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування», зареєстрованого за № 4019-05 від 20.08.2021р. за Програмою розвитку ООН.

Третій рік поспіль в Мукачівській МТГ працює паліативна мобільна бригада, на обслуговуванні якої нараховується понад сто пацієнтів, це хворі з важкими та невиліковними недугами. У мобільній бригаді працює три лікарі, п'ять медсестер, психолог, а також водій. Паліативні хворі потребують не тільки медичної та психологічної допомоги, а й насамперед особливого підходу та догляду. Медики паліативної бригади обслуговують жителів міста, а також прилеглих населених пунктів громади. Пацієнтів забезпечують необхідними медичними матеріалами, засобами гігієни, ліками, тощо. Протягом 2022 року проводилось лікування згідно з планом: перев'язки, ін'єкції, консультації по догляду, маніпуляції, забір аналізів, доставка в лабораторію, оплату необхідних аналізів, надавали психологічну допомогу пацієнтам та членам родини.

Впродовж 2022 року працювала мобільна бригада та стаціонарний пункт тестування. За цей період зроблено: тестів на COVID-19 методом ПЛР – 2753; тестів на COVID-19 методом ІФА – 72; швидких тестів на виявлення антигену – 4153. З метою проведення масової вакцинації у відповідь на пандемію COVID-19 за 2022 рік мобільними бригадами та стаціонарними пунктами зроблено щеплень: Astra-Zeneca - 1101, CoronaVac - 1748, Pfizer - 14786 та Moderna – 55, Джонсон - 700. Всього проведено – 18390 щеплень.

На заходи “Програма медичного обслуговування населення Мукачівської міської територіальної громади в окремих науково-дослідних установах Національної академії медичних наук на 2022 рік”, затвердженої рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської

ради № 343 від 09.08.2022, передбачено на 2022 рік 850,0 тис. грн., за 12 місяців 2022 р. було використано з бюджету громади - 825,0 тис. грн. (забезпечено надання високоспеціалізованої медичної допомоги 2 пацієнтам, які потребували відповідного лікування, в науково-дослідних установах НАМН).

Відповідно до Програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 17.12.2021 року № 681 (зі змінами), передбачено на 2022 рік 8 687,9 тис. грн., за 12 місяців 2022 р. було профінансовано з бюджету громади 8 393,2 тис. грн., а саме: 7 803,6 тис. грн. - протезно-ортопедичні вироби; 265,2 тис. грн. – засоби індивідуального захисту та медичні вироби для запобігання поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19; 67,2 тис. грн. - ларингоскопи з набором клинків (5 шт); 253,2 тис. грн. - забезпечення окремої категорії пацієнтів з урологічними проблемами засобами особистої гігієни (підгузками).

5.2.2. Вторинна медична допомога

Послуги вторинної/спеціалізованої медичної допомоги на території громади надає комунальне некомерційне підприємство **“Лікарня Святого Мартина”** (попередня назва комунальне некомерційне підприємство «Мукачівська центральна районна лікарня», відповідно до рішення 29 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання “Про зміну найменування, місцезнаходження КНП «Мукачівська ЦРЛ» та затвердження Статуту підприємства у новій редакції” № 845 від 24.11.2022).

Структура КНП “Лікарня Св. Мартина” включає поліклінічне відділення (Діагностичний центр), в яке входять більше 50 вузькоспеціалізованих напрямків зокрема: ендокринологічний, гастроентерологічний, гематологічний, нефрологічний, алергологічний, пульмонологічний, жіноча консультація, косметологічний, сектор дитячої консультації, сектор медичних оглядів та інші.

У поліклінічне відділення КНП “Лікарня Св. Мартина” здійснено 161 074 відвідувань у амбулаторно-поліклінічних умовах, 26 162 відвідувань - жіночої консультації, 9 879 відвідувань стоматологічного відділення та 7 482 відвідувань у відділенні діалізу.

У поліклінічному відділенні КНП “Лікарня Св. Мартина” функціонує Дитяча консультація, в якій педіатри здійснюють повний медичний супровід дітей від моменту народження і до 18 років. У Дитячій консультації працює команда кваліфікованих дитячих спеціалістів, які здійснюють консультативний прийом щодня з 8:00 до 18:00, консультація дитячого лікаря є безкоштовною за наявності електронного направлення.

У КНП «Лікарня Св.Мартина» надаються реабілітаційні послуги з метою відновлення втрачених функцій працездатності та повернення до активного життя. У відділенні працює мультидисциплінарна команда, включаючи лікарів-неврологів, лікаря фізичної та реабілітаційної медицини, фізичних терапевтів, ерготерапевта, логопеда та психологів.

У структуру КНП “Лікарня Св. Мартина” входять стаціонарні відділення зокрема: онкологічне відділення – 59 ліжок, загальна терапія – 70 ліжок, неврологічне відділення – 65 ліжок, кардіологічне відділення – 40 ліжок (добавлено БІТ та катетеризаційну лабораторію); хірургічне відділення №1 – 50 ліжок; хірургічне відділення №2 – 30 ліжок; відділення судинної хірургії з блоком інтенсивної терапії – 20 ліжок (нове відділення), відділення ортопедії та травматології – 25 ліжок; відділення анестезіології та інтенсивної терапії – 6 ліжок; інфекційне відділення – 40 ліжок; пологове відділення – 60 ліжок; урологічне відділення – 10 ліжок; відділення реанімації новонароджених – 8 ліжок; відділення постінтенсивної терапії та виходжування новонароджених – 12 ліжок; відділення невідкладних станів – 5 ліжок. У 2022 році відкрито нове «Педіатричне відділення» на 35 ліжок.

На початку червня 2022 року в штатний розпис КНП “Лікарня Св. Мартина” було внесено: структурний підрозділ “Відділення судинної хірургії” та в “Кардіологічне відділення” внесено катетеризаційну лабораторію і блок інтенсивної терапії. Відділення оснащені новими операційними, новітнім медичним обладнанням, завдяки якому лікарі можуть виконувати складні операції з патологією судин серця, клапанів серця, аорти та периферичних судин. Встановлено сучасний ангиограф (багатофункціональний рентгенівський апарат нового

покоління, який дозволяє проводити діагностику судин серця, нирок, агістральних судин шиї, головного мозку з наступним лікуванням.) в рамках Програми Президента України «Велике будівництво». Кардіологічне відділення оснащено сучасним обладнанням: ангиографом Siemens Artis one; стаціонарним УЗД апаратом GE Vivid T8; всіма необхідними витратними матеріалами. Блок інтенсивної терапії відділення оснащений моніторингом пацієнта, перфузорами, інфузоматами та дефібриляторами для постійного контролю за життям та здоров'ям пацієнта.

Відділення судинної хірургії розраховане на 12 ліжок та 5 ліжок блока інтенсивної терапії разом з кардіологічним відділом. Основна патологія яка лікується у відділенні: атеросклеротичне ураження сонних артерій; атеросклероз аорти та артерій нижніх кінцівок; аневризма аорти та периферичних артерій; гострі тромбози та емболії магістральних артерій та інші.

КНП “Лікарня Св. Мартина” придбало дороговартісну хірургічну рентгенівську систему типу С-дуга Symbol. Це інноваційний цифровий С-арковий апарат з високочастотним генератором та робочою станцією з двома моніторами, що забезпечує зручність та надійність роботи, а також усі сучасні характеристики цифрової флюороскопії та радіології. С-дуга незалежно від конфігурації має автоекспозиметр для отримання зображення оптимальної якості та зменшення дози опромінення пацієнта та персоналу.

Також у 2022 році закуплено лазерний літотриптор для контактної літотрипсії каменів сечових шляхів, апарат для лазерної коагуляції сітківки, електрохірургічне обладнання, ультразвукові апарати, наркозні станції, операційні столи та світильники.

Для пацієнтів лікарні доступні сучасні методики лікування та обстеження: тромбекстракція при гострому інсульті; краніоцеребральна гіпотермія новонароджених; лазерна коагуляція сітківки; лазерна літотрипсія; операції на судинах (пластика, стентування периферичних, екстракраніальних та судин серця); імплантація ШВР, стрес-ЕХО кардіографія, лазерна коагуляція вен нижніх кінцівок, трансстравохідна ехокардіографія. Розпочата робота в напрямку трансплантології (ДСМ, забір донорських органів посмертно).

Проведено низку нових видів медичної допомоги: ендоскопічне контрастне обстеження жовчовивідних шляхів, пункція щитоподібної залози, мультиспіральна комп'ютерна томографія з режимом ангиографії, ендоскопічні, гінекологічні та урологічні операції (без проведення великих розрізів), операції на судинах, провідникова анестезія, пологи під знеболенням, тромбекстракція, стентування, коронарографія клапанів серця.

Відділення реанімації новонароджених КНП “Лікарня Св. Мартина”, розраховане на допомогу дітям, які мають проблеми при народженні – недоношені діти, діти з вродженими вадами розвитку, діти з внутрішньоутробними інфекціями тощо. Міжнародний фонд охорони здоров'я та навколишнього середовища «Регіон Карпат» NEEKA, NEEKA Europa та Lambert Simons і Proekt Suria в рамках реалізації соціального проекту передали відділенню реанімації новонароджених обладнання: транспортний ШВЛ, інфузомат та 4 ваги для немовлят.

На утримання закладу охорони здоров'я КНП “Лікарня Св. Мартина” в 2022 р. з бюджету громади передбачено коштів загального фонду на енергоносії в сумі 13 794,4 тис. грн., за січень-грудень 2022 р. профінансовано коштів на енергоносії в сумі 12 403,8 тис. грн., що становить 90,0 відсотків від річного плану.

За програмою медичних гарантій згідно договору про медичне обслуговування населення з Національною службою здоров'я України (НСЗУ), за 12 місяців 2022 року отримано коштів у сумі 344 521,7 тис. грн., для повноцінної роботи закладу охорони здоров'я.

Видатки на утримання закладу охорони здоров'я КНП “Лікарня Св. Мартина” в 2022 році склали 392 284,2 тис. грн. У 2022 році проведені капітальні видатки, а саме: придбання дороговартісного обладнання та проведення капітального ремонту приміщень пологового корпусу – 41 236,3 тис.грн. (в тому числі 6 573,0 тис. грн. кошти місцевого бюджету).

За підсумками роботи впродовж січня-грудня 2022 року витрати для забезпечення якісної медичної допомоги на 1 ліжко-день склали в середньому 1 600,0 грн. Для відділень терапевтичного профілю - 1 340,0 грн., для відділень хірургічного профілю - 1 800,0 грн.,

вартість ліжко/дня в пологовому відділенні склала 2 280,0 грн., у відділенні анестезіології та інтенсивної терапії – 9 145,0 грн., реанімація новонароджених – 4 211,0 грн.

Харчування хворих в стаціонарі цілодобового перебування станом на 01.01.2023 р. склало 76,99 грн. Один ліжко-день в стаціонарі на медикаментозне забезпечення в середньому за 12 місяців становить 300,00 грн.

У стаціонарних відділеннях КНП «Лікарня Св. Мартина» за 2022 рік проліковано 23 373 осіб, проведено ліжко-днів – 143 350 (в т.ч. 1 964 ліжко-днів у відділенні невідкладних станів).

Загалом на утримання установ охорони здоров'я за 2022 рік за рахунок коштів загального фонду бюджету Мукачівської міської територіальної громади використано 32 914,9 тис. грн. На оплату комунальних послуг та енергоносіїв спрямовано 14 453,1 тис. грн. Із загального обсягу видатків на реалізацію заходів місцевих Програм спрямовано 18 461,8 тис. грн.

Для мешканців Мукачівської МТГ в місті Мукачево працює ММКП «Соціальна аптека» з мінімальною торговельною надбавкою на ліки та знижкою для власників «Картки мукачівця».

Проблеми галузі: захворюваність, хворобливість, інвалідність та смертність населення від серцево-судинних, онкологічних, гастроентерологічних, пульмонологічних та захворювань на туберкульоз, що негативно впливає на середню тривалість життя населення, ВІЛ-інфекції та СНІДу, вірусного гепатиту; недостатнє фінансування певних цільових медичних програм охорони здоров'я, а саме забезпечення можливостей продовження життя реципієнтів ниркових та печінкових трансплантатів та забезпечення лікарськими засобами для медикаментозного лікування хворих на розсіяний склероз, необхідність покращення якості надання та доступності медичної допомоги мешканцям Мукачівської МТГ, потреба в покращенні матеріально-технічної бази та створенні сприятливих умов для проведення модернізації галузі охорони здоров'я громади.

5.3. Адміністративні послуги

З метою створення належних умов для виконання положень Закону України «Про адміністративні послуги», забезпечення доступності та покращення якості надання адміністративних послуг та реєстраційних процедур в **Мукачівській МТГ створено та функціонує Відділ «Центр надання адміністративних послуг Мукачівської міської ради»** (далі ЦНАП), що стало важливим кроком до підвищення якості адміністративних послуг громади.

Станом на 01.01.2023 р. у відділі «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради мешканці Мукачівської міської територіальної громади та суб'єкти господарювання мають можливість отримати 455 адміністративних послуг, які затверджені рішенням 29 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання «Про затвердження переліку адміністративних послуг» від 24.11.2022 р. № 838. Консультації надаються не лише при особистому зверненні громадян, а й за допомогою телефону та електронної пошти ЦНАПу.

Впродовж 2022 року відділом «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради надано 69 762 адміністративних послуг, що на 30 971 послуг менше, ніж у 2021 році, у зв'язку з введенням воєнного стану на території України та призупиненням роботи державних реєстрів.

Лідерами за популярністю у 2022 році є наступні адміністративні послуги: реєстрація/зняття з реєстрації місця проживання; послуги соціального характеру; послуги упралінь та відділів Мукачівської міської ради; державна реєстрація речових прав на нерухоме майно; державна реєстрація бізнесу.

Із загальної кількості зареєстрованих звернень у 2022 році надавались наступні адміністративні послуги: адміністративні послуги управлінь та відділів Мукачівської міської ради міської ради – 1165, з них: архітектурні послуги – 534, послуги з благоустрою – 279, земельні питання – 201, послуги органу опіки – 151; державна реєстрація речових прав на нерухоме майно - 4409; державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб підприємців – 6013; послуги Мукачівського відділу Держгеокадастру – 225; видача витягів з Державного

земельного кадастру - 67; реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання – 4033; видано 1046 довідок про зареєстрованих осіб; видано витягів із Реєстру територіальної громади – 2601; складено 41 протоколів про адміністративні правопорушення у зв'язку із порушенням термінів реєстрації місця проживання; надано 2828 відповідей на запити; прийнято 10550 заяв на призначення всіх видів соціальних та матеріальних допомог; оформлено 1730 анкет для паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм (ID – картка); оформлено 3232 анкети для паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм; послуги дозвільного характеру – 108; отримано 5339 письмових звернень громадян; взято на облік та видано довідок для внутрішньо переміщених осіб - 26233 внутрішньо переміщених осіб.

З початку війни Мукачівський ЦНАП в цілодобовому режимі здійснював консультування та надання необхідних адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам. За кількістю наданих послуг для ВПО Мукачівський ЦНАП посів друге місце в рейтингу ТОП- 5 центрів надання адміністративних послуг України.

У відділі «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради діє комплексна послуга «eМалютко», яка за 2022 рік була надана 142 рази.

Загальна кількість звернень до ЦНАП в середньому складає 350-450 громадян в день.

Більшість адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП є безкоштовними, тільки з 18 послуг стягується адміністративний збір. За надання адміністративних послуг протягом 2022 року до бюджету Мукачівської міської територіальної громади надійшло коштів на загальну суму 8 112,9 тис. грн., порівняно з відповідним періодом минулого року надходження збільшились на 400,2 тис. грн.

На Урядову гарячу лінію надійшло 1860 звернення. Майже всі звернення на гарячу лінію стосувались соціальних питань та комунального господарства.

Відділ «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради надає свої послуги через 13 віддалених робочих місць та в 1 територіальному підрозділі Мукачівської територіальної громади.

У жовтні 2022 року Мукачівським міським головою підписане узгоджене рішення щодо співробітництва у сфері надання адміністративних послуг, що надаються територіальними органами з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ через ЦНАП Мукачівської міської ради. Відповідно до даного узгодженого рішення надаватимуться наступні послуги: реєстрація, перереєстрація колісних транспортних засобів усіх категорій з видачею свідоцтва про реєстрацію та номерних знаків; видача нового посвідчення водія на право керування транспортними засобами замість втраченого або викраденого тощо.

5.4. Соціальний захист населення

Протягом 2022 року управлінням соціального захисту населення Мукачівської міської ради (далі – УСЗН) нараховано різних видів державних соціальних допомог, компенсацій, субсидій – 13 041 отримувачам на суму 274 833,0 тис. грн.: допомога у зв'язку з вагітністю та пологами – 479 особам на суму 1 038 347,83 грн.; допомога при усиновленні дитини – 14 особам на суму 227 900,0 грн.; допомога при народженні дитини – 2945 особам на суму 44 359 244,62 грн.; допомога на дітей, над якими встановлено опіку – 62 особам на суму 5 959 620,58 грн.; допомога на дітей одиноким матерям – 501 особі на суму 14 489 782,47 грн.; тимчасова допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів – 55 особам на суму 1 244 521,97 грн.; державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям – 764 сім'ям на суму 57 075 777,58 грн.; державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю – 1676 особам на суму 59 861 635,11 грн.; допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю – 670 особам на суму 15 827 550,74 грн.; допомога по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу – 70 особам на суму 1 829 932,13 грн.; тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату – 116 особам на суму 1 972 021,33 грн.; щомісячна компенсаційна виплата непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку – 195 особам на суму 87 043,73 грн.; допомога на хворих дітей, на яких не встановлена

інвалідність – 4 особам на суму 85 353,00 грн.; допомога на дітей, які виховуються в багатодітних сім'ях – 767 сім'ям на суму 22 778 920,00 грн.; відшкодування послуг по догляду за дитиною до 3-ох років «муніципальна няня» - 22 особам на суму 384 574,19 грн.; допомога на догляд 80-річним пенсіонерам – 3 особам на суму 33 746,63 грн.; державна соціальна допомога на дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг – 13 сім'ям на суму 4 783 788,09 грн.; компенсація фізичним особам, які надають соціальні послуги – 121 особі на суму 1 398 162,51 грн.; нараховано грошову компенсацію вартості одноразової натуральної допомоги « пакунок малюка » - 673 особам на суму 4 380 573,00 грн.; нараховано субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг та для виплати готівкою населенню для придбання твердого палива та скрапленого газу - 3891 сім'ї на суму 37 014 539,44 грн.; опрацьовано 5394 рекомендацій державних допомог та житлових субсидій за результатами проведеної Мінфіном верифікації; надано 1463 довідок про перебування(не перебування)на обліку та довідок про доходи отримувачів соціальної допомоги; сформовано та передано в інші райони 689 особових справ.

За період 2022 року проведено 630 обстежень майнового стану отримувачів державних соціальних допомог на території Мукачівської територіальної громади . В ході перевірок було виявлено ряд невідповідностей щодо наданої інформації заявниками. 24 особам надано відмову у праві отримання даних видів допомоги .

Протягом 2022 року, відділом пільг та компенсаційних виплат призначено допомогу 17994 внутрішньо переміщеним особам на загальну суму 227514,0 тис.грн.

Підготовлені списки на виплату компенсації на бензин, ремонт та технічне обслуговування автомобіля за I та II півріччя - 13 особам з інвалідністю на суму 6,2 тис. грн.

Надано статус та відповідне посвідчення (продовжено): «Інвалід внаслідок війни» – 43 особам; «Член сім'ї загиблого» померлого ветерана війни – 78 особам; «Ветеран праці» - 14 особам. Видано 3 талона на пільговий проїзд ветеранам війни.

Оформлені документи до департаменту соціального захисту населення Закарпатської обласної державної адміністрації та направлені на розгляд для влаштування у будинок – інтернат на 8 осіб з інвалідністю.

На обліку в УСЗН перебувають 574 громадян, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» отримали пільги та компенсацій: за рахунок коштів державного бюджету 279 особи нараховано та виплачено щомісячну компенсацію на пільгове забезпечення продуктами харчування на суму 830,5 тис. грн.; за рахунок коштів державного бюджету особи отримали виплату додаткової відпустки постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС в сумі 157,2 тис. грн.; щорічна компенсація на оздоровлення громадян постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС виплачена в сумі 42,2 тис. грн. – 292 особам. 16 осіб постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС 1 категорії пройшли санаторно-курортне лікування, виплата санаторно-курортним закладам становить 133,5 тис.грн. З обласного бюджету виділені кошти на безкоштовне надання ліків для громадян потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС за рецептами лікарів в сумі 227,2 тис. грн.

Проведено нарахування ветеранам війни виплати Щорічної одноразової допомоги до 5 травня на суму 6540,66 тис.грн.

Укладено 20 договорів для проходження медичної реабілітації дітей з інвалідністю на суму 390,6 тис. грн.

Проведено 1 засідання комісії з питань надання грошової компенсації для придбання житла певної категорії громадян та членам їх сімей. Замовлені кошти для виплати компенсації з державного бюджету 7451,7 тис. грн. для придбання житла 7 сім'ям пільгової категорії громадян.

Укладено 5 договорів по професійній адаптації учасників бойових дій на суму 44,0 тис. грн.

Станом на 31.12.2022 року, згідно Реєсту-Н, в ЄДАРП перебуває 15319 електронних справ пільговиків. За період січень-грудень 2022 року внесено в базу ЄДАРП та опрацьовано 520 справи пільгових категорій, щодо надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг. Надано письмові відповіді на звернення громадян 110 особам, 550 особи пільгових категорій було знято з обліку ЄДАРП по списках вибувших та померлих громадян, опрацьовано 619 справ відповідно до верифікації.

Фінансування пільг, встановлених чинним законодавством для певних категорій громадян, забезпечується за рахунок субвенцій з Державного бюджету. Нараховано пільг на оплату житлово-комунальних послуг 4499 особам на суму 31 898,9 тис. грн., в тому числі монетизовано: безготівкою 2219 особам; готівкою 2280 особам.

Надано компенсацію 14 сім'ям на придбання твердого палива та скрапленого газу на суму – 26,9 тис. грн.

Сформовано 184 електронних карток пільговика «Студент», та внесені відомості до ЄДАРП про студента (курсанта), який має право на отримання соціальної стипендії, що містяться в особовій справі. Подано заявку на виплату соціальних стипендій у Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА на суму – 3 540,6 тис. грн.

Надано статус та виписано посвідчень: “батьки з багатодітної сім'ї” - 206 посвідчень; “дитина з багатодітної сім'ї” - 486 посвідчень. Видано довідок пільговикам: про зняття з обліку Єдиного державного реєстру осіб, які мають право на пільги у разі зміни зареєстрованого місця проживання, та про неперебування на обліку ЄДАРП - 54 особам; з безоплатного придбання ліків за рецептами лікарів та зубопротезування: ветеранам праці- 26 особам; для отримання соціальної стипендії -13 особам.

До Департаменту соціального захисту населення Закарпатської ОДА підготовлено та сформовано фінансову звітність нарахованих пільг, які фінансуються з Державного бюджету України, щомісячно. 2.звіт про виплату соціальної стипендії студентам(квартирний), подано заявку на стипендію, щомісячно. 3. про стан видачі посвідчень батьків та дитини з багатодітної сім'ї (піврічний).

Опрацювання справ проводиться за допомогою системи електронного документообігу «ДОК ПРОФ», та інших супроводжуваних програм, які містять необхідну інформацію, щодо коректного ведення справи пільговика («АСОПД», «Житлові субсидії»).

Програма забезпечення прав окремих пільгових категорій громадян з числа жителів Мукачівської міської територіальної громади на пільговий проїзд та пільговий телефонний зв'язок на 2022-2024 роки (зі змінами), затверджена рішенням сесії Мукачівської міської ради від 25.11.2021 р. № 610 зі змінами, передбачала на 2022 рік – 14 860,0 тис. грн.. Відділом бухгалтерського обліку та звітності по програмі за 2022 рік виплачена компенсація: за проїзд автомобільним транспортом пільгової категорії громадян на маршрутах загального користування в межах Мукачівської міської територіальної громади на суму - 13 995,6 тис. грн. (1 486 802 ос.); за пільговий проїзд окремих категорій громадян на залізничному транспорті виплачено – 573,5 тис. грн. (14 987 ос.); по пільгах за абонентну плату телефонного зв'язку пільгових категорій громадян - 55,0 тис. грн. (861 ос.).

У рамках надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги, за 2022 рік було профінансовано надання соціальних послуг 1 355 фізичній особі на суму 1 350,9 тис. грн.

Видатки, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам з областей, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 р. № 204-р (з відповідними змінами та доповненнями) у зв'язку із введенням воєнного стану в числі послуг з перевезення таких осіб до кордону України для їх подальшого самостійного переміщення до країн ЄС з метою пошуку тимчасового притулку відповідно до Програми додаткового соціально-медичного захисту на 2022-2024 роки видатки протягом 2022 року складають – 165,0 тис. грн. (895 осіб).

Загальним відділом управління прийнято на опрацювання 17022 документів.

- вхідна кореспонденція – 5055 документів, що на 765 документів більше, ніж у 2021 році (листи, рішення, розпорядження),
- вихідна кореспонденція – 4345, що на 1864 документів більше, ніж у 2021 році.
- опрацьовано – 6 запитів на публічну інформацію, що на 9 запитів менше, ніж у 2021 році.
- звернень громадян – 2057, що на 1245 документів більше, ніж у 2021 році;
- адміністративних послуг – 9910.

Протягом 2022 року по місцевій Програмі додаткового соціально-медичного захисту до Управління соціального захисту населення звернулося 2 022 осіб, щодо надання матеріальної допомоги. Всього було опрацьовано 1974 звернень. Профінансовано матеріальну допомогу 1853 громадянам на загальну суму 23 449 263.00 грн., по таким видам допомоги:

Допомога на оплату житла та комунальних послуг сім'ям загиблих учасників АТО/ООС, яким присвоєно статус Почесних громадян Мукачівської міської ТГ -56 осіб в розмірі - 135 344.00 грн.;

За списками організацій та зверненнями громадян з нагоди вшанування пам'ятних днів 457 осіб в розмірі – 469 000.00 грн.;

На гігієнічні підгузки (щомісячно) 114 осіб в розмірі –472 800.00 грн.;

З нагоди ювілею 62 осіб в розмірі 35 000.00 грн.;

Допомога найбільш вразливим категорія населення 63 осіб в розмірі – 58 000.00 грн.,

Допомога громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах і, внаслідок свого матеріального становища, не можуть подолати їх самостійно 894 осіб в розмірі – 17 597 503.00 грн.;

На поховання 112 осіб в розмірі – 224 000.00 грн.;

На оздоровлення УБД, та членам сімей загиблих УБД 3 особи на суму 21 000.00 грн.,

Для здійснення ремонтних робіт УБД 23 осіб в розмірі 230 000.00 грн.;

Матеріальна допомога роділлям, які на момент народження дитини працювали, навчалися або перебували на обліку в ММЦЗ, як безробітні 1 особа в розмірі 2 000.00 грн.

Відшкодування учасникам АТО медичних довідок 13 осіб в розмірі 4 616.00 грн.

Допомога на поховання сім'ям загиблих під час безпосередньої участі у бойових діях внаслідок відсічі і стримування військової агресії російської федерації проти України 29 осіб в розмірі 2 900 000.00 грн.

Допомога к особам, які зазнали поранення під час безпосередньої участі у бойових діях, забезпеченні здійснення заходів національної безпеки і оборони, відсічі і стримування військової агресії російської федерації проти України 26 осіб в розмірі 1 300 000.00 грн.

Відмовлено 121 громадянам.

На виконання “Програми матеріальної підтримки сімей загиблих під час безпосередньої участі у бойових діях, забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування військової агресії російської федерації проти України”, затвердженої рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 153 від 20.04.2022 р. на 2022 рік було передбачено – 3 015,7 тис. грн., використано за 2022 рік – 2 820,0 тис. грн. Кошти спрямовано на соціальний захист сімей загиблих під час безпосередньої участі у бойових діях, підтримання їх належного морально-психологічного стану, вирішення їх соціально-побутових та житлових проблем (виділено матеріальну допомогу 70 членам сімей загиблих).

Організація соціальних послуг на території громади, відповідно до Закону України «Про соціальні послуги»

Сектором координації соціальних послуг протягом 2022 року розглянуто 40 заяв про надання соціальних послуг, за наслідками розгляду яких підготовлено проекти рішень про надання / відмову у наданні соціальних послуг та надіслано отримувачам соціальних послуг 40 повідомлення про надання/відмову у наданні соціальних послуг.

Надано допомогу 4 особам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та особам, які мали такий статус до досягнення 23 років, у зборі та формуванні пакету документів з метою працевлаштування (реєстрації місця проживання, постановки на облік у військомат, отримання ними соціальних послуг консультування та соціального супроводу, у зв'язку з призначення їм грошової компенсації за належні для придбання житлові приміщення, а також надано письмові роз'яснення щодо порядку отримання соціальних послуг ще 6 особам, які також отримали грошову компенсацію та незвернулися з заявою про отримання соціальних послуг.

Щодо напрямку координації міжвідомчої співпраці суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі працівниками сектору із залученням працівників поліції, служби у справах дітей, КУ «Центр надання соціальних послуг Мукачівської міської ради» здійснювалися спільні візити у сім'ї, в яких було зафіксовано факти домашнього насильства. Проведені заходи щодо влаштування матері, яка потерпає від домашнього насильства, та чотирьох її дітей до притулку громадської організації в м. Ужгород.

Консультування та надання допомоги вимушено переселеним особам, які тимчасово проживають у гуртожитках навчальних закладів на території Мукачівської ТГ, щодо заповнення заяв про отримання статусу внутрішньо переміщеної особи та про надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, сприяння в отриманні ними гуманітарної допомоги.

Опрацювання заяв про надання статусу внутрішньо переміщеної особи та заяв про надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам у системах «Облік ВПО» та АСОПД.

Проведення щомісячного моніторингу потреб вимушено переселених осіб, які тимчасово поселені у гуртожитки на території Мукачівської міської ТГ, у продуктах харчування, засобах особистої гігієни, пральних засобах, побутовій техніці, речах тощо, та організація забезпечення вимушено переселених осіб необхідною гуманітарною допомогою.

Проведення визначення індивідуальних потреб 76 осіб у соціальних послугах з догляду на непрофесійній основі та складання відповідних висновків.

Проведення інформаційної роботи щодо проблем домашнього насильства, насильства за ознакою статі, торгівлі людьми у закладах тимчасового перебування вимушено переселених осіб, в тому числі в рамках всеукраїнської акції «16 днів проти насильства».

Робота із сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах та сприяння в отриманні ними гуманітарної та волонтерської допомоги.

Розглянуто та надано роз'яснення / консультації на 75 звернень громадян.

У рамках проекту «Громада для людини» працівниками сектору взято участь у семінарах на тему: «Війна не може зупинити життя. Система підтримки ветеранів та родин військових», «Вирішення конфліктів через медіацію та підходи ненасильницького спілкування», «Робота в кризових ситуаціях», «Здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі», а також працівники сектору пройшли навчання за короткостроковою програмою підвищення кваліфікації.

Взяли участь у заході «Протидія торгівлі людьми», який провела Національна соціальна сервісна служба України спільно з Українською школою урядування Національного агентства України з питань державної служби.

Надавалася допомога особам, які не мають зареєстрованого місця проживання та житла,

щодо проходження МСЕК з метою встановлення інвалідності, відновлення документів, пошук житла, реєстрація місця проживання, оформлення виплат державних допомог особам з інвалідністю;

З метою визначення потреб Мукачівської міської територіальної громади у соціальних послугах сектором зібрано інформацію щодо статистичних даних, щодо соціально-демографічних даних про вразливі групи населення та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах на території Мукачівської територіальної громади та щодо надавачів соціальних послуг.

Опрацьовано потреби сімей з числа внутрішньо переміщених осіб щодо комплектів зимового одягу для дітей, за результатами чого працівниками сектору видано комплекти зимового одягу (сформовані ЮНІСЕФ) для 168 сімей, в них 236 дітей.

Протягом 2022 року складено 74 висновки за результатами комплексного визначення індивідуальних потреб особи, яка потребує надання соціальних послуг (на непрофесійній основі), та протягом 2023 року – 71 такі висновки.

Створено Координаційну раду з питань координації дій щодо запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі як консультативно-дорадчий орган, який функціонує з метою забезпечення взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у вказаних сферах.

Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг Мукачівської міської ради» (далі Центр)

Центр є закладом соціального захисту населення, який проводить соціальну роботу та надає соціальні послуги особам/сім'ям, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах.

Центр з урахуванням потреб у соціальних послугах, визначених у територіальній громаді, надає такі соціальні послуги: догляд вдома; соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; екстрене (кризове) втручання; консультування; соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування; представництво інтересів; соціальна профілактика; інформування.

Здійснена соціальна робота протягом 2022 року полягає у проведенні соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання потраплянню в складні життєві обставини осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення на території Мукачівської міської територіальної громади; наданні особам/сім'ям комплексу соціальних послуг, яких вони потребують відповідно до індивідуальних потреб, з метою мінімізації або подолання таких обставин.

Безпосередньо працівниками Центру проводиться робота з виявлення осіб/сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах, або мають ризик потрапляння у такі обставини застосовуючи різні методи соціальної роботи; оцінювання потреб осіб/сімей у соціальних послугах; безпосереднього надання соціальних послуг відповідно до державних стандартів соціальних послуг; надання допомоги особам/сім'ям у розв'язанні їх соціально-побутових проблем; взаємодії з іншими суб'єктами системи надання соціальних послуг, а також з органами, установами, закладами, фізичними особами - підприємцями, які в межах компетенції надають допомогу особам/сім'ям та/або здійснюють їх захист; інформування населення територіальної громади та осіб/сім'ї індивідуально про перелік, обсяг і зміст соціальних послуг, які надаються Центром, умови та порядок їх отримання, в тому числі інформування населення територіальної громади про сімейні форми виховання дітей; особами, які відбули покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування таких покарань на підставах, передбачених законом, за повідомленням управління соціального захисту населення Мукачівської міської ради.

Соціальна робота здійснюється з обов'язковим забезпеченням захисту персональних даних отримувачів соціальних послуг відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Протягом 2022 року - 128 особам надавалася соціальна послуга догляду вдома 7 (сімома) соціальними робітниками Центру, в ході якої виконуються заходи, що проводяться за місцем проживання (вдома) отримувачів соціальної послуги і полягають у наданні допомоги в самообслуговуванні особам, які частково або повністю втратили / не набули здатності до самообслуговування. У роботі застосовується адресність та індивідуальний підхід.

У розрахунку забезпечення соціальною послугою догляду вдома, 128 осіб, з них склали: у міській місцевості: - 89 осіб похилого віку, у яких наявні вади, що перешкоджають самообслуговуванню; - 39 осіб, які мають встановлену I, II, III групу інвалідності; у сільській місцевості: - 16 осіб похилого віку, у яких наявні вади, що перешкоджають самообслуговуванню; - 7 осіб, які мають встановлену I, II, III групу інвалідності. За гендерним розподілом 108 жінок та 20 чоловіків є отримувачами соціальної послуги догляду вдома.

Протягом 2022 року припинено надання соціальної послуги догляду вдома 35 особам, з них: у зв'язку зі смертю – 7 особам; у зв'язку із зміною місця проживання – 4 особам; у зв'язку із відсутністю потреби особи у отриманні соціальної послуги з власної ініціативи (встановлено контакти з родичами, які дбають про осіб та доглядають за ними) – 16 особам; а також, на підставі рішення управління соціального захисту населення Мукачівської міської ради у зв'язку з відсутністю потреби у соціальних послугах на підставі здійсненої оцінки потреб у соціальних послугах – 8 особам.

Під час надання соціальної послуги догляду вдома здійснено - 8850 візитів за місцем проживання отримувачів соціальної послуги. Виконано - 35037 заходів, що складають зміст соціальної послуги, а саме: - придбано та доставлено продукти харчування, медикаменти, господарські та промислові товари; здійснено доставку гарячих обідів; здійснено приготування їжі; допомога у веденні домашнього господарства: прибирання, винесення сміття, миття вікон, дверей, прання, прасування білизни, її заміна, розпалювання печі, дрібний ремонт одягу, допомога у оформленні документів, внесення платежів, звірення та передання показників, та інші; допомогу у самообслуговуванні (дотримання особистої гігієни, рухового режиму, прийом ліків, годування тощо); допомога у пересуванні; супроводження особи; допомога у оформленні та користуванні реабілітаційними засобами; допомога в оформленні документів на призначення та перерахування пенсій, пільг, субсидій, тощо; взаємодії з іншими фахівцями та службами; обробка присадибних ділянок; консультування з соціальних питань; та інші допоміжні заходи, які виникають за потреби.

Для забезпечення індивідуальних потреб отримувачів соціальної послуги догляд вдома, дохід яких є низьким, Центром проводиться постійна робота із взаємодії з благодійниками, волонтерами та залучення їх до підтримки осіб, які найбільше цього потребують, так особи з інвалідністю та похилого віку отримують підтримку, матеріальну допомогу у формі продуктових наборів, які включали: овочі, фрукти, м'ясні вироби, консерви, молочні продукти, злакові крупи, солодощі, одяг, взуття, засоби гігієни, та засоби реабілітації.

Проводиться постійна соціальна робота з вразливими групами населення, а саме: особами, сім'ями та дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. Загальна кількість сімей (осіб), охоплених соціальними послугами, у 2022 році складає 96 сімей: з них 126 осіб старше 18-ти років та 134 дітей.

Також особлива увага приділяється сім'ям з дітьми, які є вимушеними переселенцями у зв'язку з війною на території України та оселилися на території Мукачівської міської територіальної громади. Наданням соціальних послуг було задоволено потреби осіб/ сімей з дітьми: у психологічній, юридичній допомозі; сприянні у працевлаштуванні; сприянні у влаштуванні до закладів освіти; у організації лікування; у вирішенні житлово-побутових питань; у налагодженні зв'язків із членами родини; у отриманні реєстрації за місцем проживання; у гуманітарній допомозі; у оформленні документів для призначення соціальних виплат, тощо.

З метою підвищення кваліфікації працівники Центру постійно беруть участь у різних навчальних семінарах з питань надання соціальних послуг, соціальної роботи з різними категоріями вразливих груп населення та шляхом самоосвіти.

Для матеріальної підтримки громадян міста Мукачева, які внесли значний особистий внесок у його розвиток згідно Програми виплати винагороди почесним громадянам міста Мукачева на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 30.09.2021р. № 518, передбачено на 2022 р. – 1 848,0 тис. грн., за 12 місяців 2022 р. профінансовано – 1 701,0 тис. грн. Винагорода виплачується почесним громадянам (21 особа) щомісячно в розмірі 7,0 тис. грн. Зокрема, за минулий 2022 рік, члени Мукачівської міської громадської організації «Рада Почесних громадян міста Мукачева» перерахували на рахунок 128-ї окремої гірсько-штурмової бригади 456,0 тис. грн.

Проблеми галузі: У теперішньому сьогоднішньому соціальна сфера переживає період очевидних та безповоротних трансформацій, змін. Сукупність цілої низки чинників призвело до появи очевидного кадрового голоду у сфері надання соціальних послуг. Наповнення наявних вакансій у соціальній сфері, а саме на посаду фахівців із соціальної роботи перетворилося на суттєву проблему. Так, рішенням Мукачівської міської ради затверджено структуру та штатну чисельність Центру, де має бути 9 фахівців із соціальної роботи. Протягом року у зв'язку з певними чинниками та факторами не було можливості забезпечити кадрове наповнення на 100 відсотків. По сьогоднішній день залишаються вакантними 6 посад. За результатами проведеного аналізу та вивчення питання кадрового наповнення з'ясовано, що основними чинниками, які призвели до даної проблеми, стали:

- початок широкомасштабного російського вторгнення в Україну з 24 лютого 2022 року, у зв'язку з яким багато кваліфікованих працівників виїхали за межі України рятуючись від війни;
- низький рівень заробітної плати працівників соціальної сфери. До прикладу, посадовий оклад фахівця із соціальної роботи відповідає дев'ятому тарифному розряду ЄТС – 5005 грн. Тому, багато кваліфікованих спеціалістів, молоді не бажають працювати по вісім годин на день, а інколи і з ненормованим робочим днем, у шкідливих та підвищених нервово-емоційних умовах із посадовим окладом, який не забезпечуватиме навіть їх первинних потреб. Працівники, яких конче бракує, зараз дійсно в кращій позиції та можуть вимагати вищих зарплат чи кращих умов праці;
- відповідний фаховий рівень працівників надавача соціальних послуг, відповідність кваліфікаційним вимогам та характеристикам посади. Працівники надавача соціальних послуг повинні відповідати вимогам, визначеним у Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженому наказом Мінсоцполітики від 29.03.2017 р. № 518. У теперішніх умовах важко знайти кваліфікованого фахівця із соціальної роботи, який би відповідав всім вимогам, що передбачені чинним законодавством для надавачів соціальних послуг. Водночас бракує не лише кваліфікованих працівників, а й «експертів», людей з вищою освітою, які б на високому рівні забезпечували місцеве населення професійною підтримкою, допомогою та якісними соціальними послугами. І з кожним днем ситуація загострюється. Ми часто бачимо, що кваліфікація шукачів роботи у більшості випадків абсолютно не відповідає вимогам чинного законодавства.

Невпинне зростання дефіциту кадрів у сфері надання соціальних послуг спостерігається вже протягом тривалого періоду. У разі відсутності необхідного реагування на брак кадрів за допомогою впровадження законодавчих змін та гнучких рішень, ситуація матиме негативні наслідки в першу чергу для місцевого населення, зокрема відсутність у громадах якісних та у повному обсязі соціальних послуг.

Переконані, що мінімізувати проблему кадрового голоду у сфері надання соціальних послуг допоможе:

- впровадження програми професійної підготовки, що дасть можливість молодим спеціалістам, кандидатам, які бажають працювати у соціальній сфері відповідати необхідним вимогам;

- підвищення рівня заробітної плати працівників надавача соціальних послуг (фахівець із соціальної роботи, соціальний працівник, соціальний менеджер, соціальний педагог, психолог та інших). Підвищення заробітної плати буде новим стимулом для вже працюючих та тих хто претендує на посаду.

Окрім того, в умовах реформування системи соціального захисту та децентралізації є необхідність забезпечення інтересів громади щодо впровадження та застосування нового механізму взаємодії між державними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Роботу також ускладнює те, що через непросту ситуацію в країні, пов'язану з агресією росії, різко збільшується кількість осіб, які потребують соціального захисту, надання соціальних послуг та різних видів державних допомог, що призводить до зростання навантаження на одного працівника соціальної сфери.

Пенсійне забезпечення

На пенсійному обліку станом на 01.01.2023 р.всього пенсіонерів по м. Мукачєво перебуває 16 947 осіб, із них 12 996 пенсіонерів, які отримують пенсію за віком. Середній розмір пенсії за 2022 рік склав 3745,7 грн. Із загального числа пенсіонерів 4 699 працюючі пенсіонери, що складає 28,0 відсотків до загальної кількості пенсіонерів.

Таблиця 35. Кількість пенсіонерів, Мукачєво

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2022
Кількість пенсіонерів, тис.осіб						
м.Мукачєво	19,0	19,4	19,0	18,7	18,5	16,9
Закарпатська область	291,8	292,3	287,6	283,3	280,1	

Станом на 01.01.2023 р. загальна сума заборгованості по Мукачівській МТГ становить 1 307,9 тис. грн., в тому числі: по страховим внескам 780,2 тис. грн., по відшкодуванню пільгових пенсій (відшкодування підприємствами сум пенсій, призначених працівникам, які працювали в шкідливих умовах праці) – 527,7 тис. грн. В порівнянні до початку року загальна сума боргу збільшилася на 85,7 тис. грн.

Найбільшими боржниками по страховим внескам є: ТОВ «Аверс-Плюс» - борг 107,5 тис. грн.; ДП МОУ МГРД - борг 395,4 тис. грн.; ДП "Мукачівська кераміка" (с. Павшино) – борг 30,1 тис. грн.; ДП "Мукачівські полімери" (с. Павшино) - борг 24,9 тис. грн. Борг вищенаведених підприємств є безнадійним і забезпечений рішенням суду або знаходиться на виконанні в органах виконавчої служби.

Основні проблемні питання_пенсійного забезпечення громади:

- наявність боргу підприємств, установ, організацій зі сплати страхових внесків до Пенсійного фонду;
- уповільнення темпів самофінансування пенсій, головною причиною чого є низький рівень заробітної плати та трудова міграція працездатного населення

5.5. Культура

Культурно-дозвіллєві та інформаційні потреби населення забезпечують: Комунальний заклад «Палац культури і мистецтв» Мукачівської міської ради та клубні заклади с. Павшино, с. Шенборн, с. Нижній Коропець, с. Нове Давидково, с. Дерцен, с. Лавки, с. Завидово, с. Ключарки, с. Форнош, с. Пістрялово, с. Доробратово, с. Горбок, с. Негрово, с. Макарєво; Центр громадськості та національних культур; Централізована бібліотечна система Мукачівської міської територіальної громади, у структурі якої діють Центральна міська бібліотека ім. О.Духновича, міська бібліотека для дітей, бібліотека-філія № 7, бібліотеки-філії в с. Павшино, с. Шенборн, с. Нижній Коропець, с. Нове Давидково, с. Дерцен, с. Завидово, с. Ключарки, с. Форнош, с. Пістрялово, с. Доробратово, с. Негрово, с. Барбово, с. Макарєво, с.

Залужжя; Мукачівський драматичний театр; Мукачівський історичний музей (знаходиться на самофінансуванні).

Мистецьку освіту в Мукачівській міській територіальній громаді забезпечують 3 початкові мистецькі навчальні школи: Мукачівська школа мистецтв ім. С. Ф. Мартона, Мукачівська художня школа ім. М. Мункачі, Мукачівська хорова школа хлопчиків та юнаків.

Таблиця 36. Кількість закладів культури

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2022
Театри, од.	1	1	1	1	1	1
Музеї, од.	2	2	2	1	1	1
Клубні заклади, од.	2	2	2	1	2	15
Бібліотеки, од.	5	5	5	3	3	17
Мистецькі школи, од.	4	4	4	4	4	4
Центр громадськості та національних культур						1

З метою створення необхідних умов для позитивних змін у галузі культури громади згідно Програми розвитку культури і мистецтв Мукачівської МТГ на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням 18 сесії Мукачівської міської ради 8 скликання від 25 листопада 2021 року № 613 передбачено 613,5 тис. грн. Використання коштів за 2022 рік склало – 465,1 тис. грн., а саме: 202,5 тис. грн. на виплату стипендій учням шкіл естетичного виховання (стипендія Мукачівської міської ради у галузі культури для 15 обдарованих і талановитих дітей у розмірі 1500,00 грн. щомісяця); відзначення «Премією Мукачівської міської ради за ініціативу творчості і педагогічний пошук у галузі культури та мистецтва» 6 лауреатів – 27,6 тис. грн.; 100,0 тис. грн. на виплату грошової винагороди учасникам живописного пленеру «Етюди осені» (10 учасників по 10 тис. грн. кожному); 135,0 тис. грн. на оплату з друку та видавничих послуг – (книг альбому «Мукачівський замок «Паланок»).

Фінансування на галузь культури за рахунок інших джерел власних надходжень бюджетних установ становить 276,7 тис. грн. - придбання обладнання і предметів довгострокового користування (отримання благодійних дарунків (книг – 913 примірників) від Закарпатської обласної бібліотеки, консульства Угорщини, спілки угорських бібліотекарів та відвідувачів міської бібліотечної системи; (картин – 21 шт.) від учасників художнього пленеру «Етюди осені»).

Витрати з бюджету окремо на заклади склали: мистецькі школи – 27 630,8 тис. грн.; Мукачівський драматичний театр – 9 717,1 тис. грн.; заклади клубного типу – 7 959,6 тис. грн.; бібліотечні заклади – 4 078,7 тис. грн.; Мукачівський історичний музей - на самофінансуванні.

Проведено нагальні поточні ремонти: покрівлі Мукачівської художньої школи ім. М.Мункачі, а також системи каналізації та електропостачання у сховищі закладу - на загальну суму 52,0 тис. грн.; частини фасаду Мукачівської школи мистецтв ім. С. Мартона – 149,8 тис. грн.; покрівлі Палацу культури і мистецтв - 132,6 тис. грн.; системи опалення та миття фасаду Мукачівської міської центральної бібліотеки ім. О.Духновича на загальну суму 82,8 тис. грн.

Всі культурно-мистецькі події Палацу культури і мистецтв були направлені на підтримку 128 окремої гірсько-штурмової Закарпатської бригади та 105 батальйону 63 механізованої бригади. Зокрема було проведено: три онлайн концерти «Все буде Україна» за участі відомих артистів, співаків та гуртів; відбулися різні вистави, дитячі шоу, виступ цирку; діяли благодійні виставки, серед яких всеукраїнська (історична) пересувна філателістична виставка «Нескорений козацький дух українського народу» відомого філателіста Олександра Канівця; проведено майстер-клас по виготовленню магнітів у вигляді шеврону 128 бригади, за участі військових та майстер-клас для дітей по виготовленню вишиванки з паперу; проведено концерти відомих українських виконавців: ROXOLANA, Христини Соловій, гурту «Скай», заслуженої артистки України Олени Білоконь та гумористичний концерт від VIP Тернопіль та дві вистави театру-студії імпровізації «Чорний квадрат». На підтримку 3 батальйону 68

егерської бригади ЗСУ проведено благодійний концерт за участі гуртів Анця та Rock-h, а також артистів Сергія Паллага, Віталія Симоняна, Василя Полажинця.

Благодійними концертами у Палаці культури і мистецтв виступили відомі українські артисти Артем Пивоваров Злата Огнєвіч, Ivan Navi, Анна Трінчер, Анастасія Балог, ROXOLANA, Христини Соловій, SHUMEI, Олена Білоконь, Тарас Петриненко, Степан Гіга, Олег Скрипка, гурти «Kozak System», «Скай», «Скрябін», «Лісапетний батальйон», «Святовид» заслуженого академічного зразково-показового оркестру ЗСУ, хореографічна студія Art-Line та ін.

Також в інтенсивному режимі працює студія звукозапису, яка надає можливість створювати якісну музику. За цей час на студії записано та зведено чимало аудіоматеріалу. Зокрема, здійснено запис аранжування, мастеринг, монтаж відео про студію звукозапису; запис вокалу учнів Мукачівської дитячої школи мистецтв імені Степана Мартона (керівник Ігор Білик), запис вокалу та мастеринг пісні вихованців Fashionschoolby Ekaterina Черпак, запис вокалу та мастеринг вокального ансамблю «Brevis».

У фойє Палацу діяли благодійні виставки: виставка художників краю «Разом до перемоги» (до відкриття якої долучився гурт «Без обмежень»); зокрема, поплєнерна виставка «Гірські етюдї»; благодійна виставка Школи Дизайну, під час якої з продажу картин зібрано на допомогу 105 батальйону 63 механізованої бригади 3 830 грн.; «Різдв'яна виставка» робіт вихованців Обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями», з продажу робіт на потреби центру зібрано 6 800 грн.

У клубних закладах та будинках культури, що розташовані у старостинських округах громади проводились різдвяні дійства, творчі вечори на різдвяну тематику; до Дня соборності України у всіх закладах пройшли тематичні бесіди, історичні години та тематичні вечори; до Міжнародного дня рідної мови проведено літературні вечори та вечори поезії; проводились заходи до відзначення Дня Матері, Дня вишиванки, Міжнародного дня захисту дітей, Дня Конституції України.

При Центрі громадськості та національних культур займаються більше п'ятдесяти громадських організацій, діяльність яких спрямована на забезпечення суспільно-культурного розвитку громади. У Центрі громадськості та національних культур проходили наступні заходи: семінари-тренінги, круглі столи, творчі зустрічі, концертні програми, літературно-поетичні читання, майстер-класи, репетиції тощо. В рамках проведення фестивалю «Червене вино – 2022» у Центрі громадськості та національних культур було проведено дегустацію вин та оголошено результати конкурсу виноробів. Також Центр громадськості та національних культур активно долучився до відзначення Дня соборності України та 76 річниці утворення Закарпатської області в складі України. Проведено установчі збори із формування складу молодіжної ради при Мукачівській міській раді.

З початку війни в Україні Центр громадськості та національних культур відкрив пункт прийому та видачі гуманітарної допомоги для жителів східних областей країни, які постраждали від воєнних дій країни-агресора. До видачі та сортування речей було залучено більше 70 волонтерів. Щоденно допомогу отримували від 550 до 850 осіб. Пункт прийому та видачі гуманітарної допомоги завершив своє функціонування 29 квітня. За період діяльності більше як 55 000 людей отримало допомогу.

Централізована бібліотечна система

Заклади Централізованої бібліотечної системи Мукачівської міської територіальної громади протягом 2022 року активно надавали бібліотечні послуги як мешканцям Мукачівської міської територіальної громади так і людям, які через війну стали вимушеними переселенцями. Станом на 01.01.2023 р. в системі зареєстровано 600 користувачів з числа ВПО, з яких понад 400 дітей. Вони користуються бібліотечним фондом, а також доступом до мережі Інтернет (інтернет-центр та зона WI-FI), активно приймають участь у просвітницьких заходах, проводять свій вільний час у читальних залах бібліотек. Також творча та просвітницька діяльність Центральної бібліотеки ім. О. Духновича була спрямована на активну підтримку воїнів ЗСУ та підтримку морально-психологічного, патріотичного стану громади і мешканців ВПО. З перших тижнів початку війни в Україні, у Мукачівській міській бібліотеці для дітей, особлива увага приділялася дітям внутрішньо переміщених особам та в рамках багатьох

проектів відбулося безліч різнопланових заходів, майстер-класів, уроків, зустрічей тощо. З вересня в читальній залі ЦБ ім. О. Духновича спільно з ГО «Волонтери Закарпаття» діють курси української мови для дорослих з числа ВПО, заняття проходять 2 рази на тиждень.

У 2022 році проводилась активна робота з бібліотечними фондами, зокрема проведено близько 50% інвентаризації фондів ЦБС, а також було укомплектовано книжковий фонд на суму 74,8 тис. грн. в кількості 419 примірників, вибуло 3592 примірники книг, брошур та журналів.

Зважаючи на рекомендації Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України, проведено роботу по відбору та вивільненню російської літератури з відкритого доступу в центральних бібліотеках та бібліотеках філіях. На сьогодні, з бібліотечного фонду вилучено понад 9 тис. примірників книг.

Школи мистецтв

Творчий розвиток та естетичне виховання підростаючого покоління забезпечують три школи мистецтв. У 2022-2023 навчальному році у мистецьких школах навчається 1081 учень (Мукачівська школа мистецтв ім. С. Мартона – 707, Мукачівська художня школа ім. М.Мункачі – 290, Мукачівська хорова школа хлопчиків та юнаків – 84). До перших класів на конкурсній основі зараховано 234 учні. Наразі у мистецьких школах навчаються 42 учнів, сім'ї яких змушені були через воєнний стан переселитися до громади.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану всіх вихованців мистецьких шкіл звільнено від оплати за навчання.

15 кращим учням мистецьких шкіл щомісяця виплачувались стипендії Мукачівської міської ради у розмірі 1500,00 грн. Загальна сума виплат стипендій у 2022 році склала 202,5 тис. грн. З 2023 року щомісячний розмір стипендії збільшено удвічі та становитиме 3000,00 грн.

Премією Мукачівської міської ради «За ініціативу, творчість і педагогічний пошук у галузі культури та мистецтва» у розмірі 3 000,00 грн. відзначено п'ятьох викладачів мистецьких шкіл Мукачєва: у номінаціях «Реалізація творчого потенціалу» та «Естетичне виховання підростаючого покоління»

Мистецькі школи Мукачєва є базою для проведення обласних конкурсів, олімпіад та методичних семінарів. Учні мистецьких шкіл також завжди є активними учасниками та переможцями чималої кількості дистанційних та очних творчих конкурсів та фестивалів, достойно представляючи Мукачєво. Хор хлопчиків та юнаків Мукачівської хорової школи хлопчиків та юнаків брав участь у 33 Міжнародному молодіжному музичному фестивалі «Eurochestrines» у Франції, а також презентував хорове мистецтво в Німеччині та Словаччині.

Театр

У 2022 році на сцені Мукачівського драматичного театр зіграно 154 вистави, обслужено 9025 глядачів та отримано дохід в розмірі – 508,2 тис. грн. Актори театру проводили ігрові та анімаційні заняття для дітей з числа ВПО в місцях компактного їх перебування. У 2022 році здійснено більше 30 виїздів.

Незважаючи на складний період театром поставлено чотири прем'єрні вистави: еротична драма «Мата Харі» (режисер Яна Дешко), комедія «Дівич-вечір або Як Ти там?» (режисер Кирил Душин), трагікомедія «Вітер шумить в тополях» (режисер ззаслужений діяч мистецтв України Юрій Кочевенко), іронічна драма «Оскар і рожева пані» (режисер народний артист України Лев Сомов).

Театр також надавав підтримку митцям та театрам, які через воєнний стан змушені були переселитися на західну Україну. Так, на базі Мукачівського драматичного театру відбувались покази як дитячих, так і вечірніх вистав, спільних та сольних стендапів, концерт симфонічного оркестру під управлінням О.Госачинського, виступ незалежного проекту «Театральна біржа» з м. Києва під керівництвом народного артиста України Л. Сомова. Серед учасників проекту - студенти різних курсів театрального ВУЗу, вихідці з Ірпіня, Маріуполя, Одеси, Харкова, Києва, та інших міст. Також Мукачівський драматичний театр активно підтримує як внутрішньо переміщених осіб так і Збройні Сили України. Зокрема, театр щотижнево дарував внутрішньо

переміщенням особам перегляд як дитячих, так і вечірніх вистав, а військовослужбовцям військової частини м. Мукачева та членам їх сімей було запропоновано безоплатне відвідування всіх вечірніх вистав з репертуару Мукачівського драматичного театру.

У листопаді Мукачівський драматичний театр святкував 75-річчя творчої діяльності колективу. Глядачеві було представлено театральне дійство «Святий Мартин» та вистава для дорослих - трагікомедія «Тев'є-молочник».

У грудні колектив театру здійснив гастрольну благодійну поїздку до Словацької республіки в міста Пряшів та Кошице, де для дітей переселенців та біженців з України було показано виставу «Прибульчик».

Музеї

Мукачівський історичний музей, в оперативному управлінні якого знаходиться Мукачівський замок «Паланок», за 2022 рік відвідало 86 751 особа, з яких 42 255 дорослих, 14 288 відвідувачів пільгових категорій (студенти, пенсіонери), 18 276 дітей, 10 932 осіб безкоштовно (учасники АТО/ООС, учасники війни, особи з інвалідністю I, II груп, інваліди війни, чорнобильці, діти-сироти та ін.). За 2022 рік надійшло доходів на загальну суму 6 760 972,39 грн., здійснено видатків на загальну суму – 8 155 751,08 грн. Послугою «Шлюб за добу» у 2022 році скористалося 136 пар.

Інформаційні, туристичні та культурно-мистецькі заходи музею були направлені на популяризацію музейної справи та промоцію Мукачівського замку, як однієї з найкращих історико-архітектурних пам'яток міста. Зокрема, зважаючи на дію воєнного стану в Україні, в рамках реалізації проекту «Спільно. Твоя підтримка поруч» від ГО «Культурна платформа Закарпаття» в партнерстві з дитячим фондом ООН UNICEF Ukraine/ поведено: екскурсії по території замку, майстер-клас із виготовлення паперових драконів, майстер-клас «Аплікації з фетру», майстер-клас «3D фігурки своїми руками» у 3D-лабораторії замку, арт-терапевтичний майстер-клас у «Ремісничій мануфактурі» зі скульптурного пластиліну, творчий воркшоп з малювання. Протягом року проводились відкриті екскурсії для дітей-переселенців. Також театр-студія переселенців УЖІК предствила виставу «Король Лір: як ми шукали любов під час війни». Презентовано книгу історичних нарисів «Мукачівський замок «Паланок», автором якої є науковий співробітник музею Олександр Цільо. Відкрито лабораторію 3D-дизайну в замку «Паланок». 25 жовтня на бастіоні замку урочисто встановлено малий Державний Герб України –Тризуб. У грудні традиційно для малят працювала Резиденція Святого Миколая.

Проблеми галузі: потреба у капітальних ремонтах окремих приміщень закладів культури і мистецтва; потреба у нових музичних інструментах та сценічних костюмах; потреба у поповненні бібліотечних фондів новими документами, передплата більшої кількості періодичних видань для задоволення читацького попиту; відсутність державних субвенцій галузі культури; недостатній рівень оплати праці працівників культури, що в свою чергу є причиною зниження престижу професії, професійного рівня та вікового складу кадрового потенціалу, дефіцит кадрів; недостатній попит на культурні послуги тощо.

5.6. Спорт

У 2022 році в ДЮСШ у 7-ми відділеннях: баскетбол, бокс, боротьба греко-римська, велоспорт, гімнастика художня, легка атлетика та пауерліфтинг - займається 535 учнів з них 37 ВПО (внутрішньопереміщені особи) в 56 групах: на відділенні баскетболу - 5 груп , 64 учні; відділенні боксу -7 груп , 60 учнів; відділенні боротьби греко-римської - 10 груп, 108 учнів; відділенні велоспорту -3 групи, 23 учні; відділенні гімнастики художньої – 5 груп, 56 учнів; відділенні легкої атлетики – 20 груп, 162 учня; відділенні пауерліфтингу - 6 груп, 62 учнів. Працює 23 тренера-викладача та один хореограф.

Також в Мукачівській МТГ діють 32 спортивних клубів: м. Мукачево – 26; с. Нове Давидково – 1; с. Дерцен – 1; с. Нижній Коропець – 1; с. Лавки – 1, Макар'єво – 1, Ромочевиця – 1, в яких займаються 1 620 вихованців. Станом на 01.10..2022 р. в Мукачівській міській територіальній громаді функціонують 94 спортивних споруд, зокрема: м. Мукачево - 3 стадіони, 4 плавальні басейни, 6 футбольних полів, 49 спортивних майданчиків, 19 спортивних залів; в приєднаних селах функціонують 13 футбольних полів, зокрема: с. Нове Давидково – 1; с. Дерцен – 8; с. Нижній Коропець – 1; с. Лавки – 1, с. Макар'єво – 1, с. Ромочевиця – 1.

Спортсмени Мукачівської міської МТГ взяли участь у більше 20 змаганнях різного рівня. Вихованці ДЮСШ успішно виступають на міських, обласних, Всеукраїнських та міжнародних змаганнях: турнір MODERGYM CUP Nitra Slovakia; змагання Csallóközi Nagydíj 2022 у м. Дунайська Стреда, Словаччина, хлопці демонстрували свою майстерність на міжнародному рівні і отримали першість серед інших п'яти країн; благодійний відкритий чемпіонат м.Луцька з легкої атлетики «Разом до перемоги». У змаганнях прийняли участь 360 спортсменів з усіх регіонів України, серед них було 2 вихованців СОК ДЮСШ м.Мукачево - Хаван Даниїла та Годьмаш Андрій; відкрита першість СОК ДЮСШ м.Мукачева з художньої гімнастики «Фарби літа»; турнір "Bronz Országos Ranglistaverseny"; чемпіонат Закарпатської області з класичного пауерліфтингу серед чоловіків та жінок; відкритий Всеукраїнський турнір з боротьби греко-римської пам'яті майстра спорту Толмачова І.Г. серед юнаків U-17 (2005-2006 р.н.) (олімпійський вид); вихованці СОК ДЮСШ м. Мукачева - переможці і призери Міжнародного турніру з боксу; відкрита першість СОК ДЮСШ м.Мукачева з греко-римської боротьби серед юнаків «Новорічний кубок»; різдвяний Мукачівський турнір зі стрітболу; відкритий турнір з греко-римської боротьби серед кадетів U-17 та молодших юнаків U-15 «Жменько MEMORIAL-2022»; відкрита першість СОК ДЮСШ м.Мукачево з баскетболу 3х3 серед команд юнаків. Змагання були присвячені до Дня міста Мукачево та Дня Конституції.

Для вихованців ДЮСШ, жителів громади та всіх охочих відвідувачів у червні було відкрито басейни ДЮСШ. Басейн з прісною водою розміром 25 на 16 метрів, глибиною від 1.50 до 2.80 метрів, передбачає 6 доріжок для плавання. Басейн з термальною водою розміром 15 на 16 метрів та глибиною 1 метр, рекомендоване перебування в якому не перевищує 20 хвилин. Відвідування басейну є безкоштовним для пенсіонерів з наявним направленням сімейного лікаря. Пільгова вартість відвідування басейну передбачена для мешканців громади, які є власниками «Картки мукачівця». У 2022 році басейн відвідали 11284 особи, з них: 2428 - за пільговою вартістю з «Карткою мукачівця», 3866 – інші громадяни, 2485 – діти, 1073 - діти зростом до 130 см., 1432 - пенсіонера з направленням сімейного лікаря. Загальний прибуток роботи басейна у 2023 році склав – 946,9 тис. грн

Використання коштів бюджету громади на фізкультуру і спорт за 2022 рік склало 15 384,6 тис. грн., а саме: 415,6 тис. грн. - проведення навчально-тренувальних зборів і змагань з олімпійських та неолімпійських видів спорту за 2022 рік склало (придбання медалей, кубків, грамот переможцям змагань, послуги проживання); 13 649,0 тис. грн. - на утримання ДЮСШ (оплата праці; медикаменти та перев'язувальні матеріали; придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю; оплата послуг (крім комунальних) (послуги зв'язку та інтернету, ремонт приміщень, як споруда подвійного призначення, монтаж електрокотельні та інші).

Відповідно до Програми розвитку фізичної культури і спорту Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 26.08.2021 року № 488 (зі змінами) передбачено на 2022 рік – 1 320,0 тис. грн., станом на 01.01.2023 р. профінансовано 1 320,0 тис. грн., зокрема для відзначення кращих тренерів та спортсменів (360,0 тис. грн – 20 чол. по 1,5 тис. грн., 12 місяців), (грошова винагорода спортсменам переможцям офіційних чемпіонатів України (160,0 тис. грн. – 8 осіб по 20,0 тис. грн.), (грошова винагорода спортсменам переможцям офіційних чемпіонатів Європи (200,0 тис. грн. – 4 особи по 50,0 тис. грн.), грошова винагорода спортсменам переможцям офіційних чемпіонатів Світу (600,0 тис. грн. – 6 особи по 100,0 тис. грн.).

Проблеми галузі: невідповідність сучасним вимогам кількості та оснащеності спортивних споруд; недостатня кількість кваліфікованих фізкультурних кадрів, тренерів.

5.7. Житлово-комунальна інфраструктура

5.7.1. Житловий фонд

Мукачівська МТГ є привабливою територією для проживання жителів області, як міста з одним з найбільш високим рівнем життєдіяльності, що збільшила попит на земельні ділянки під житлове будівництво. Наявна потреба у додаткових територіях для збільшення житлового фонду, у тому числі - під садибне житлове будівництво (в межах міста її площа обмежена).

Станом на 01.10.2022 р. укладено 14 976 індивідуальних договорів між управляючою компанією ТОВ «УК «НАВІБУД» та співвласниками багатоквартирних житлових будинків.

Кількість об'єктів житлового фонду, які знаходяться на балансі Мукачівської міської ради – 672 житлових будинків, 256 з яких обслуговує ТОВ «УК «НАВІБУД».

Станом на 01.10.2022 року на території Мукачівської МТГ створено 113 ОСББ., в т.ч. за 9 місяців 2022 р. створено 2 ОСББ. Постійно проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота з мешканцями будинків стосовно переваг створення ОСББ.

В рамках реалізації Програми благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки на поточне утримання об'єктів благоустрою виконання за січень-вересень 2022 року становило 85 808,2 тис. грн.

В рамках реалізації Програми відшкодування різниці між затвердженим тарифом та розміром економічно обґрунтованих витрат на утримання ліфтового господарства житлового фонду Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки профінансовано за січень-вересень 2022 року становило 185,7 тис. грн.

Таблиця 37. Житловий фонд, тис.м2 загальної площі

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
м.Мукачево	1 818	1838	1847	1898	1897	2005	2074
Мукачівський район		2247			2361	2375	2373
Закарпатська область	30 141	30414	30643	31008	31102	32626	32960

Таблиця 38. Обладнання житлового фонду (відсотків)

Показники	2010	2015	2018	2019	2020
Питома вага загальної житлової площі, обладнаної водопроводом	99,9	99,1	98	97,4	107,8
Каналізацією	99,9	99,1	98,0	97,4	107,8
Опаленням	98,6	99,0	97,6	97,3	107,3
Газом	98,1	97,0	95,2	94,5	103,1
гарячим водопостачанням	95,3	92,4	91,0	89,9	101,3

У соціальній сфері громади найбільш важливим напрямком залишається житлове будівництво - в основному за рахунок індивідуальних забудовників. З метою реалізації повноважень з комплексної забудови території у відповідності до генерального плану міста Мукачева, для раціонального використання земель під будівництво об'єктів житлового та громадського призначення регулярно надаються дозволи на розроблення детальних планів відповідних території міста та їх затвердження.

Основною задачею містобудування є система моніторингу і контролю за дотриманням містобудівного законодавства та документації, створення певного матеріального середовища, у якому потреби людей повинні задовольнятися у найкращий спосіб, шляхом проведення містобудівної політики, яка полягає у розробці державних стандартів, норм і правил, пов'язаних з плануванням, забудовою й іншим використанням територій, у підготовці і впровадженні містобудівної документації та інвестиційних програм розвитку населених пунктів.

Основні проблемні питання житлового будівництва у Мукачівській громаді:

- низька платоспроможність населення та високі відсоткові ставки за користування житловими кредитами;
- недостатність фінансування з державного бюджету заходів з розв'язання нагальних проблем у сфері житлового будівництва;

- зменшення обсягів державного фінансування житлового будівництва, зокрема для окремих категорій громадян.

5.7.2. Комунальна інфраструктура та інженерні мережі

Комунальна інфраструктура та інженерні мережі залишаються однією з найменш сучасно оснащених сфер діяльності, характеризуються дефіцитом фінансових ресурсів та незадовільним технічним станом обладнання.

Комунальна інфраструктура та інженерні мережі підтримуються із місцевого бюджету в рамках місцевих цільових програм: «Програми реформування та підтримки водопровідного та каналізаційного господарства на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022 - 2024 роки (нова редакція)», Програма благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції, Програма відшкодування різниці між затвердженим тарифом та розміром економічно обґрунтованих витрат на утримання ліфтового господарства житлового фонду Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки.

5.7.3. Водопостачання та водовідведення

Прогнозні ресурси питних підземних вод в області за даними Закарпатської геологорозвідувальної експедиції становлять 1,1093 млн. м³/добу. В цілому цих ресурсів достатньо для задоволення потреб населення в питній воді, але вони розповсюджені дуже нерівномірно. Зокрема по м.Мукачево ресурси підземних вод перевищують обсяги їх можливого використання. За інформацією про прогнозні ресурси підземних вод за даними Закарпатського геолого-гідрологічного центру Львівської геологорозвідувальної експедиції ДП «Західургеологія» НАК «Надра України» кількість пробурених свердловин становить 130.

Середній рівень забезпечення населення Мукачево централізованим водопостачанням становить 86,4 %. Послуги водопостачання та водовідведення у м.Мукачево КП «Міськводоканал» Мукачівської міської ради складі якого знаходяться: хімбакалаторія питної води, аварійно-диспетчерська служба (АДС) розподільчих мереж, майстерня АВР (аварійно-відновлювальних робіт), водопровідно-насосні станції (ВНС), каналізаційно-очисні споруди та каналізаційно-насосні станції (КОС та КНС), майстерня по ремонту та обслуговуванню електроустаткування в т.ч. зв'язку та транспортна дільниця (ТД).

Водопостачання забезпечується 24 свердловинами Мукачівського водозабору. Найбільше використовується води на питні та санітарно-гігієнічні потреби міста та виробничі потреби – 13,7 млн.м³. Мукачево належить до лідерів щодо споживання свіжої води –11,84 млн.м³ за даними 2016 року (Ужгород – 7,37 млн.м³).

В місті знаходяться на обслуговуванні 9 водозаборів, загальна протяжність 17 водопровідних мереж складає - 222,5 км. Для знезалізнення питної води з водозабору «Росвигово» на обслуговуванні в ММКП «Мукачівводоканал» є одна станція знезалізнення, що розташована на майданчику станції II-підйому та РЧВ по вул. Мечнікова. Частина ветхих та аварійних мереж водопроводу складає 12,2%, або 26,7 км., що призводить до одних із найбільших показників втрати води по області (до 50-60 % забору води).

Значною проблемою залишається надмірне та неефективне використання енергетичних ресурсів. Має місце понаднормативне споживання підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства енергетичних ресурсів через застаріле енергетичне обладнання та втрати питної води під час її транспортування.

З метою забезпечення підтримки та реформування водопровідного та каналізаційного господарства, рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 21.06.2022 року № 265 затверджено «Програму реформування та підтримки водопровідного та каналізаційного господарства на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції» (зі змінами), плановий обсяг фінансування на 2022 рік становив – 151 884,6 тис. грн. За 2022 рік виконання по заходам відповідно до Програми становило 147 255,1 тис. грн., зокрема: ММКП «Мукачівводоканал» - дотація комунальному підприємству на покриття збитків (оплата електроенергії) – 10 900,0 тис. грн., дотація комунальному підприємству на

покриття збитків (заробітна плата з нарахуваннями) – 67,7 тис. грн., підтримка водопровідного та каналізаційного господарств – 22 019,6 тис.грн. (виконано 4 заходи згідно Програми), дотація комунальному підприємству на покриття збитків (оплата податкового боргу, в тому числі: 2021 рік (земельний податок; податок на прибуток і частина чистого прибутку за результатами річного декларування за 2021 рік) – 6 717,6 тис.грн., погашення стягнення податкового боргу відповідно до рішення Закарпатського окружного адміністративного суду Закарпатської області від 05.07.2021р. у справі №260/1539/21 – 5 150,4 тис.грн.; КП «Міськводоканал» - дотація комунальному підприємству на покриття збитків (оплата електроенергії) – 12 820,0 тис. грн., дотація комунальному підприємству на покриття збитків (заробітна плата з нарахуваннями) –5 000,0 тис. грн., отримання спеціального дозволу на користування надрами підземних вод. Державна служба геології та надр України – 643,5 тис.грн.; внески до статутного капіталу комунального підприємства – 83 853,4 тис. грн., закупівля люків (185 шт.) – 258,1 тис.грн., закупівля труб та запірних арматур в комплекті – 2 142,2 тис.грн.; погашення заборгованості за послуги з розподілу електричної енергії за мировою угодою по господарській справі від 21.10.2022р. у справі №907/685/22 – 2 833,1 тис.грн.

Згідно з рішенням 8 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання від 29.04.2021р. №319 «Про визначення Комунального підприємства «Міськводоканал» Мукачівської міської ради виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» визначено КП «Міськводоканал» Мукачівської міської ради, виконавцем послуг населенню у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території Мукачівської міської територіальної громади.

Згідно положень Закону України «Про житлово-комунальні послуги», станом на 01.01.2023 року між КП «Міськводоканал»Мукачівської міської ради та співвласниками багатоквартирних житлових будинків заключено 1200 індивідуальних договорів з для надання послуг з водопостачання та водовідведення.

Впродовж 2022 року комунальним підприємством «Міськводоканал» Мукачівської міської ради прокладено близько 2,5 тис. метрів водопровідних мереж різного діаметру та 500 метрів каналізаційних труб. Також на п'яти водозаборах та каналізаційно-насосній станції встановлено сучасні енергоефективні насоси. Проведено реконструкцію 4 свердловин, наприкінці року втрати води становили 59 відсотків. До введення лімітів споживання електроенергії цілодобовим водопостачанням були забезпечені всі абоненти. Зокрема було проведено перепідключення реверсної лінії для мешканців мікрорайону по вул. Франка Івана, а також водозабори Севастопольський та Чинадієвський з погодинної подачі водопостачання переведено на цілодобове. КП «Міськводоканал» Мукачівської міської ради отримав ліцензії на користування надрами 8 водозаборів.

Заборгованість населення за послуги централізованого водопостачання та водовідведення станом на 01.01.2023 року перед КП «Міськводоканал» Мукачівської міської ради становила 16 993,2 тис. грн. та перед ММКП «Мукачівводоканал» – 13 095,9 тис. грн.

5.7.4. Водовідведення

Найбільшими забруднювачами поверхневих водойм і надалі залишаються об'єкти житлово-комунальних підприємств області, якими скидається в поверхневі водойми близько 99% від загального скиду забруднених стоків. Так як основний відсоток споживання припадає на житлово-комунальну сферу, стічні води басейну р. Латориця забруднені органічними речовинами.

Загальна протяжність каналізаційних мереж складає 207,40 км. Протяжність ветхих та аварійних напірних колекторів складає 11,50 км. Зношеність основних фондів у водопровідно-каналізаційному господарстві сягає – 66%. Існуючий стан каналізаційних насосних станцій потребує реконструкції та заміни насосного обладнання

Важливим етапом екологічної модернізації міста Мукачево має стати реконструкція комунальних очисних споруд (КОС). Стан КОС є у незадовільному стані — технологія та обладнання морально застарілі. Розробки 60–80 років минулого сторіччя не відповідають сучасним вимогам енергоефективності, трудомісткості (автоматизації) та екологічним

стандартам, обладнання в зношеному стані (вже по кілька разів проведено капремонт). Необхідно майже повністю змінювати технології та обладнання. Імпортне обладнання та технології дуже дорогі та не завжди ефективніші за вітчизняні, а ефективних новітніх майже немає. На сьогодні місто має 5 незавершених проєктів. У результаті на КОС є дві лінії з 3–5 різними технологіями, одна з яких діє з 1972 року і нині перебуває в аварійному стані, а друга (1994 р.) — недобудована. Обидві лінії не адаптовані одна до одної.

Основні проблемні питання водовідведення міста Мукачево:

- недостатня потужність КОС;
- низька ступінь очистки стоків, застарілі технології;
- високий рівень енергоспоживання;
- високий рівень експлуатаційних витрат.

5.7.5. Ліфтове господарство

У житловому фонді Мукачівської МТГ нараховується 82 ліфти, які обслуговують житловий фонд загальною площею 152 592,77 м.кв. Технічне обслуговування та ремонт ліфтів з 2018 року здійснює спеціалізована організація ТОВ «ЛІФТ-ЕКО», обрана за результатами проведеного конкурсу з відбору підприємств-виконавців послуги з організації та виконання технічного обслуговування ліфтів та систем диспетчеризації у житловому фонді.

Основна кількість ліфтів, що сьогодні перебувають в експлуатації, введені в період інтенсивного будівництва міста – 70-х та 80-х роках минулого століття. Термін їх служби становить 25 років, такі ліфти потребують ремонту або повної заміни.

Програма відшкодування різниці між затвердженим тарифом та розміром економічно обґрунтованих витрат на утримання ліфтового господарства житлового фонду Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки розроблена з метою забезпечення надійності експлуатації ліфтів та ліфтового обладнання, створення передумов для проведення ефективних заходів з попередження або ліквідації аварійних ситуацій у ліфтовому господарстві міста, поточного ремонту ліфтів та поліпшення якості відповідної житлової послуги. Фінансування програми проводиться за рахунок коштів бюджету громади, у 2022 році профінансовано 1129613 грн, відсоток виконання – 90,39.

Основні проблемні питання житлово-комунального господарства Мукачево:

- складне фінансово-економічне становище галузі;
- значна зношеність основних фондів галузі (в тому числі ліфтів);
- брак інвестицій для вкладення в розвиток систем водопостачання та водовідведення, каналізаційного господарства;
- скорочення заборгованості населення міста з оплати житлово-комунальних послуг.

5.7.6. Енергоспоживання та енергозбереження

В умовах різкого зростання цін на всі паливно-енергетичні ресурси, вирівнювання їх зі світовими цінами, проблема ефективного енергозабезпечення та енергозбереження стала актуальною для промислових споживачів, бюджетних та комерційних організацій, а також населення. Погіршення екологічного стану також є однією з причин, що обумовлює необхідність ефективного використання енергоресурсів.

Теплопостачання

Мукачево - одне з перших в країні міст, що відмовилося від системи централізованого теплопостачання й перейшло на індивідуальне опалення, що дало свій позитивний ефект. В результаті практичного завершення у 2011 році оптимізації теплопостачання споживачів теплової енергії практично переведено на автономні джерела теплопостачання, які, у переважній більшості, використовують для опалення природний газ. Монопольним надавачем послуг газопостачання у м.Мукачево є ПАТ „Закарпатгаз».

Проте ситуація, що склалася на газопостачальному ринку, обумовлює значну залежність від імпортованого природного газу, вартість якого постійно зростає. У зв'язку з цим набуває

вагомого значення запровадження заходів, спрямованих на скорочення споживання природного газу.

5.7.7. Розвиток альтернативної енергетики

Останнім часом Мукачівська МТГ, як і Закарпатська область в цілому активізували роботу по переведенню газових котлів на використання паливних брикетів і пелетів з поновлюваних видів сировини, зокрема відходів сільськогосподарського і деревообробного виробництва.

Міська влада активно веде політику переходу бюджетної сфери на обігрів альтернативними видами енергії. В більшості освітніх закладах працюють котельні на відходах деревообробної промисловості. А в Мукачево активно проводиться робота по переведенню котельень бюджетних установ міста на альтернативні види палива: дрова, пелети тощо, зокрема: виготовлено низку проектно-кошторисних документацій та проведено експертизу, проводиться виконання будівельно-монтажних робіт бюджетних установ.

Активно переходять на альтернативні джерела енергії і підприємства Мукачево, зокрема ТОВ «ЕНО Меблі ЛТД», ТОВ «Перспектива» м.Мукачево, ТОВ «КооінексУкраїна», ВАТ «Мукачівський завод залізобетонних виробів і конструкцій», МКП «Говерла» м.Мукачево, ТОВ «Угова ЛТД» м.Мукачево, ТОВ «ІнтерКаштан» м.Мукачево.

5.7.8. Енергозбереження

На сьогодні актуальною є необхідність застосування принципово нових підходів до розроблення і запровадження механізмів забезпечення реалізації заходів у сфері енергоефективності та мінімізації використання природного газу, а саме: аналізується загальна (діюча) опалювальна площа комунальних закладів; утеплення стін, вікон та дверей; заміна газових котельень на котельні, де використовується дрова або електроенергія; доведення до кожного закладу ліміту газу, виходячи з фактичних опалювальних площ; дбайливе та економне використання усіх енергоносіїв; щоденний облік використання електроенергії; затвердження лімітів споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на кожний поточний рік.

Забезпечення раціонального використання енергоресурсів та енергоносіїв в закладах бюджетної та комунальної сфери; збільшення частки нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії в структурі споживання громадою енергоносіїв, сприяння розвитку галузі альтернативної енергетики, забезпечення енергетичної безпеки в умовах правового режиму воєнного стану – основні виклики для громади.

В умовах зростання цін на всі паливно-енергетичні ресурси, вирівнювання їх зі світовими цінами, проблема ефективного енергозабезпечення та енергозбереження стала актуальною для промислових споживачів, бюджетних та комерційних організацій, а також населення. Погіршення екологічного стану також є однією з причин, що обумовлює необхідність ефективного використання енергоресурсів.

Мукачівським центром обслуговування клієнтів (Мукачівський ЦОК) ТОВ “Закарпаттяенергозбут” та Мукачівською філією (Мукачівський РЕМ) ПрАТ “Закарпаттяобленерго”, які надають послуги постачання та розподілу електричної енергії, протягом 2022 року населеним пунктам Мукачівської міської територіальної громади відпущено електроенергії: по м. Мукачево – 134 246,8 тис. кВт/год на суму 384 589,6 тис. грн., в т.ч. населенню – 32 494 абонентів, 74 240,5 тис. кВт/год на суму 111 508,2 тис. грн., установам місцевого бюджету – 2 806,3 тис. кВт/год на суму 11 391,8 тис. грн., установам обласного бюджету – 1 087,5 тис. кВт/год на суму 4 040,3 тис. грн., підприємствам та установам державного бюджету – 3 062,3 тис. кВт/год на суму 12 189,8 тис. грн., водоконали – 9 108,3 тис. кВт/год на суму 36 806,1 тис. грн., інші суб’єкти господарювання – 43 941,9 тис. кВт/год на суму 290 346,3 тис. грн.; по с. Лавки, с. Н. Коропець, с. Шенборн, с. Павшино, с. Н.Давидково, с. Дерцен с. Завидово, с. Залужжя, с. Ромочевиця, с. Ключарки, с. Макарьово, с. Барбово, с. Пістрялово, с. Форнош Мукачівського району – 23 800,9 тис. кВт/год., в т.ч. населенню – 6 598 абонентів, 20 087,7 тис. кВт/год, бюджетним установам – 1 181,9 тис. кВт/год., іншим суб’єктам господарювання – 2 531,3 тис. кВт/год.

З метою забезпечення участі власників квартир ОСББ і ЖБК у впровадженні заходів з енергозбереження багатоквартирних будинків через залучення кредитних коштів, сприяння створенню та ефективному функціонуванню ОСББ на території Мукачівської МТГ, затверджено «Програму підтримки та стимулювання створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (нова редакція)» рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 24.05.2022 р. №222 (зі змінами). На виконання заходів Програми на 2022 рік із загального фонду бюджету громади передбачено 3 842,4 тис. грн., зокрема на проведення заходів (ремонтних робіт) з усунення аварій у житловому фонді (багатоквартирних житлових будинках), у якому створено ОСББ. Виконання по даній програмі за січень-грудень становило 1 661,9 тис. грн., за рахунок яких було проведено: поточний ремонт з усунення аварій пошкоджених вентиляційних каналів та складових елементів системи вентиляції за адресою вул.Свято-Михайлівська, 35а (ОСББ "Мрія 2016") – 34,9 тис.грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій конструктивних елементів даху та системи вентиляції будинку по вул. Закарпатська,10 (ОСББ Закарпатська-10") – 37,2 тис.грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварії системи водопостачання житлового будинку по вул. Окружна,24 (ОСББ "Надія Вікторія") – 66,5 тис.грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій системи водовідведення житлового будинку по вул. Свято-Михайлівська,12 (ОСББ "Свято-Михайлівське-12") – 43,4 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій системи водовідведення житлового будинку по вул. Росвигівська,24 (ОСББ "ЮВІЛЕЙНЕ 24") – 70,4 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій системи водовідведення житлового будинку по вул. Ілони Зріні,176 (ОСББ "ЛАСТІВКА 2019") – 55,8 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій системи водовідведення житлового будинку по вул. Духновича,24 (ОСББ "Духновича 24") – 32,1 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій руйнування парапету даху житлового будинку по вул. Верді Джузепе,4 (ОСББ "ГОВЕРЛА") – 94,9 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій плоского даху та дефлекторів вентиляції багатоквартирного будинку по вул. Закарпатська, 2 (ОСББ Закарпатська,2) – 108,7 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій системи водопостачання житлового будинку по вул. П.Набережна,7 (ОСББ Алма 7) - 16,0 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій (підтоплення підвалу та руйнування фундаменту будинку) шляхом монтажу дренажного насоса для проведення ґрунтових вод з підвального приміщення житлового будинку по вул. Першотравнева Набережна,4 (ОСББ Черемшина-4) - 55,1 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій плоского даху по вул. Молодіжна, 27 (ОСББ Молодіжне 27) - 6,0 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій плоского даху по вул. Окружна,34 (ОСББ Аврора 34) - 80,2 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій плоского даху по вул. Першотравнева Набережна,6 Г (ОСББ "Орхідея 6Г") - 309,4 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварій підтоплення підвалу та руйнування фундаменту дощовими водами по вул. Першотравнева Набережна,2 ("ОСББ "Першотравнева Набережна-2") - 46,5 тис. грн.; проведено поточний ремонт з усунення аварійного стану козирків над входами в під'їзди у багатоквартирному житловому будинку по вул. Окружна,28 (ОСББ "Окружна 28") - 96,2 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварій входів у під'їзди по вул. Володимира Зайця,14 (ОСББ "Комфорт-14) - 41,3 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварій системи водопостачання по вул. Володимира Зайця,14 (ОСББ "Комфорт-14)- 11,4 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварії водопровідної мережі по вул. Береста Олексія,36 (ОСББ Береста Олексія 36) - 9,1 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварії водопровідної мережі по вул. Береста Олексія,38 (ОСББ Береста Олексія 38) - 9,1 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварії каналізаційної мережі по вул. Руська,4 (ОСББ "Ясуня") - 19,8 тис. грн.; поточний ремонт з усунення аварії (ремонт плоского даху) по вул. 26 Жовтня,13 - 284,7 тис. грн.; Поточний ремонт з усунення аварії дефлекторів вентиляції по вул. Першотравнева Набережна,8 (ОСББ "Будинок незалежності") – 107,1 тис. грн. Поточний ремонт з усунення аварії дефлекторів вентиляції по вул.Першотравнева Набережна,5 (ОСББ "Латориця,5") – 25,9 тис. грн.

З метою раціонального використання енергоносіїв бюджетними установами Мукачівської міської територіальної громади, на виконання рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання від 17.12.2021 р. № 696 «Про затвердження лімітів споживання енергоносіїв у натуральних показниках бюджетними установами Мукачівської міської територіальної громади на 2022 рік», проводиться їх систематичний облік та визначається економія в межах затверджених лімітів. Впродовж 2022 року вносились зміни до затверджених

лімітів, якими передбачено збільшення затверджених лімітів споживання енергоносіїв у натуральних показниках, зокрема по електроенергії, природному газу, водопостачанню та водовідведенню. Також, враховуючи аналіз фактичного використання енергоносіїв бюджетними установами впродовж 9 місяців 2022 року та прогнозовані обсяги енергоносіїв, необхідні для забезпечення ефективної роботи бюджетних установ у 2023 році, було розроблено та Мукачівською міською радою прийнято рішення «Про затвердження лімітів споживання енергоносіїв у натуральних показниках бюджетними установами Мукачівської міської територіальної громади на 2023 рік».

Проблеми галузі: недостатній рівень розрахунків споживачів за використані енергоносії; високі нормативні втрати електроенергії; недостатнє фінансування впровадження енергозберігаючих заходів з державного бюджету; високий рівень загрози енергетичній безпеці у зв'язку з веденням бойових дій.

5.7.9. Благоустрій громади

Благоустрою громади приділяється значна увага. В рамках реалізації Програми благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції у 2022 році забезпечено утримання доріг, тротуарів, мостів, шляхопроводів, зимове утримання доріг: підмітання прибордюрних ліній дорожнього покриття, тротуарів; навантаження, вивезення та захоронення змету, очищення урн від сміття, поточне утримання вулиць – виконано грейдерування вулиць, підсипка вибоїн, заміна та установка лемусів, ремонт шашкового покриття, покраска пішохідних переходів та фарбування осьових ліній; очистка колодязів зливової каналізації, зимове утримання вулиць (згрібання снігу, посипка тротуарів, чергування водіїв спецтранспорту); поточне утримання та ремонт технічних засобів дорожнього руху, світлофорів та інформаційних знаків (проведено поточне утримання світлофорних об'єктів - 4 одиниці, замінено 8 електроламп у світлофорах, проведено установку 161 дорожнього знаку, рихтування 144 знаків організації дорожнього руху та демонтаж плоского дорожнього знаку - 101 шт., встановлено 18 нових стійок, виконано рихтування дорожніх знаків в с. Залужжя - 6 шт. та встановлено дорожні знаки в с. Завидово в кількості 9 шт.; поточне утримання та поточний ремонт об'єктів благоустрою зеленого господарства в м. Мукачеві та старостинських округах громади, благоустрій та поточне утримання кладовищ, що розташовані в межах Мукачівської міської територіальної громади; поховання померлих одиноких громадян (8 осіб), вивіз стихійних сміттєзвалищ (вивезено 117,14 тонн сміття), утримання вуличного освітлення (оплата електроенергії, замінено 1 771 світильник, 150 опор та 19 157 метрів кабелю на території Мукачівської МТГ), утримання парків, площ та скверів, які розташовані на території Мукачівської МТГ; утримання дамб русла р. Латориця, Коропецького каналу та каналів у населених пунктах Мукачівської міської територіальної громади, поточне утримання та обслуговування кабельних мереж відеонагляду міста (ММКП «Центр інформаційних систем»), зокрема роботи з обслуговування, підтримки, налаштування ПЗ камер відеоспостереження, обслуговування кабельних мереж відеонагляду, обслуговування серверного обладнання та ПК відеокамер; влаштування та ремонт посадкових майданчиків на зупинках громадського транспорту; послуги з приймання та розміщення ТПВ, поточний ремонт з усунення аварійних ситуацій тротуарів, капітальний ремонт внутріквартальних проїздів, капітальний ремонт тротуарів, проведення поточного ремонту проїзної частини 67 вулиць, площа виконаних робіт - 14 731,21 кв.м., інші витрати.

5.7.10. Контроль за тваринами

В рамках Програми захисту тварин від жорстокого поводження, створення комфортних умов співіснування людей і тварин на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки у 2022 році забезпечено утримання 28 тварин, придбання корму для тварин, ПММ, придбання господарських товарів, ліків для тварин профінансовано у 2022 році 1429867,45 грн.

5.8. Транспортна інфраструктура та зв'язок

5.8.1. Транспортні перевезення

Завдяки винятково вигідному географічному і геополітичному місцезнаходженню (на відстані 40–50 км від кордонів з Угорською і Словацькою Республіками і відповідно 90–100 км від кордонів з Румунією і Польщею), Мукачево є транспортним вузлом міжнародних магістралей. Місто перетинає залізнична магістраль: Київ-Будапешт-Відень та автомобільні траси: Київ-Будапешт-Відень і Київ-Прага.

Протяжність і стан доріг

Транспортна мережа Закарпатської області включає мережу залізничних колій (експлуатаційна довжина 602,3 км) та мережу автомобільних доріг загального користування (експлуатаційна довжина 3 347,8 км.) у т.ч. з твердим покриттям – 3 337,9 км (99,7%).

Територією області проходять 2 автодороги державного значення, зокрема, магістральна Київ–Чоп довжиною 132,9 км і регіональна Мукачево–Рогатин довжиною 207,5 км та міжнародний транспортний коридор №5 (Критський)–Ліссабон–Трієста–Любляна–Будапешт–Київ–Волгоград.

Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі Мукачево становить 176,4 км. З них з твердим покриттям 104,5 км., з удосконаленим покриттям – 71,9 км., з обладнаною закритою дощовою каналізацією- 85,9 км., тротуарів та пішохідних доріжок - 108,2 км. Також в місті експлуатуються 4 залізобетонні мости та 2 шляхопроводи. Однак, стан дорожньої мережі, мостових споруд та шляхопроводів потребує постійного вдосконалення. Щороку на капітальне будівництво доріг та їх ремонт витрачається мінімум 70-80 млн. грн.

5.8.2. Транспортне сполучення

Транспорт є важливою складовою частиною ринкової інфраструктури, бо створює умови для формування загальнодержавного й місцевих ринків. Економічна роль транспорту проявляється, перш за все, в тому, що він є органічною ланкою кожного виробництва, виконує неперервну і масову постановку всіх видів сировини, палива і продукції з пунктів виробництва до споживача, а також здійснює розподіл праці, спеціалізацію й кооперацію виробництва. Транспорт - важливий фактор економічної інтеграції країн і розвитку міжнародної торгівлі.

Рис 12. Карта доріг Мукачівщини

Проблеми галузі:

збільшення інтенсивності використання індивідуального транспорту, що призводить до заторів на дорогах;
недостатня кількість місць для паркування;
значна зношеність дорожньої інфраструктури, в тому числі внутрішньоквартальних проїздів, мостів, шляхопроводів, елементів організацій дорожнього руху;
пошкодження та крадіжка елементів дорожнього облаштування.

Залізничні пасажирські перевезення забезпечуються станцією Мукачево Ужгородської дирекції Львівської залізниці, розташована на дільниці Львів-Стрий-Чоп. Станція Мукачево включає локомотивне депо, станцію колій та станцію сигналізації і зв'язку. 13 поїздів по станції Мукачево забезпечують сполучення міста з містами як в Україні, так і за кордоном – Будапешт, Київ, Львів, Одеса, Запоріжжя, Харків, Відень. Розклад руху пасажирських поїздів по станції Мукачево наведений у **таблиці нижче**.

Таблиця 39. Розклад руху пасажирських поїздів по станції Мукачево

N п/п	Розклад руху поїздів
1	004П Запоріжжя 1 – Ужгород
2	003Л Свалява - ім. Т. Шевченка
3	013К Київ-Пасажирський - Солотвино 1
4	013Л Солотвино 1 - Київ-Пасажирський
5	017К Харків-Пас – Ужгород
6	017Л Ужгород - Харків-Пас
7	017О Харків-Пас – Ужгород
8	017Ш Ужгород - Харків-Пас
9	029К Київ-Пасажирський – Ужгород
10	029Л Ужгород - Київ-Пасажирський
11	033К Чоп - Будапешт Ньюгати
12	081К Київ-Пасажирський – Ужгород
13	081Л Ужгород - Київ-Пасажирський
14	107Л Ужгород - Одеса-Головна
15	963О Мукачево – Кошице
16	961О Мукачево – Кошице
17	829Л Львів – Ужгород
18	829Д Ужгород – Львів
19	145О Ужгород – Львів
20	145Л Львів – Ужгород
21	108Ш Одеса-Головна – Ужгород
22	749 Київ – Відень

5.8.3. Автомобільний транспорт

Міжміські пасажирські перевезення по АС Мукачево забезпечуються регіональними АТП, у тому числі – Мукачівським АТП 1206. Кількість рейсів за добу налічує 642 маршрути, які забезпечують сполучення з населеними пунктами Закарпатської області, України та за кордоном.

Міські пасажирські перевезення

Станом на 01.01.2023 р. на території Мукачівської МТГ перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування забезпечувало 6 приватних перевізників, ММКП “Мукачівпастрас”, ТОВ “Перевізник Мукачево” та ТзДВ «АТП – 12 106». Відповідно до рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 07.06.2022 року № 248 «Про затвердження тарифів на перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування на території Мукачівської міської територіальної громади» було збільшено тарифи на перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування на території Мукачівської МТГ. Для перевезення пасажирів на території Мукачівської міської територіальної громади задіяно 45 автобусів та 72 водії. Задіяно 19 маршрутів, з них в межах Мукачівської міської територіальної громади – 7 маршрутів, на міських автобусних маршрутах

загального користування – 12 маршрутів. За 2022 рік укладено договори на перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування Мукачівської МТГ з переможцями конкурсу на перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування Мукачівської міської територіальної громад за маршрутами № 1, 2, 3, 5, 8, 12, 16, 31, 32, 33, 34, 35, 41. Проведено обстеження пасажиропотоку та комісійно визначено перелік автобусних маршрутів загального користування Мукачівської міської територіальної громади.

Впродовж 2022 року автобусами ММКП «Мукачівпастрас» було перевезено 2 505,0 тис. пасажирів. З них 1 414,0 тис. пасажирів (56%) оплатили за проїзд, 1 091,0 тис. пасажирів (44%) – безкоштовно (пільговий проїзд, за який відшкодування перевізникам здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету). На даний час на підприємстві працює 49 працівників, з яких 34 водіїв. Середня заробітна плата водія на підприємстві становить майже 17,5 тис. гривень.

В рамках реалізації «Програми благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції» (зі змінами), на утримання доріг, тротуарів, мостів, шляхопроводів, зимове утримання доріг за рахунок коштів загального фонду бюджету Мукачівської міської територіальної громади заплановано в сумі 42 336,7 тис. грн. За 2022 рік було виконано та оплачено роботи на загальну суму 40 920,2 тис. грн. на поточний ремонт шляхопроводу по вул. Масарика Томаша, ремонт шашкового покриття, поточне утримання вулиць вулиць в населених пунктах Мукачівської МТГ (грейдерування вулиць, підсипка вибоїн, заміна та установка лемусів, покраска пішохідних переходів та фарбування осьових ліній; зимове утримання вулиць) тощо.

Крім того, згідно «Програми благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції», за рахунок коштів спеціального фонду місцевого бюджету було проведено оплату за виготовлення ПКД по об'єкту «Капітальний ремонт внутріквартального проїзду по вул. Франка Івана, 144,148» та ПКД по об'єкту «Капітальний ремонт тротуарів по вул. Берегівська-об'їздна, оплачено виконання робіт, проведення технагляду по об'єкту "Капітальний ремонт внутріквартального проїзду по вул.І.Зріні,174, 176 у м. Мукачево" на загальну суму 821,5 тис.грн.

Також, на поточний ремонт проїзної частини вулиць за рахунок коштів загального фонду бюджету Мукачівської МТГ, на 2022 рік фінансування робіт було заплановано в сумі 24 361,4 тис. грн. Виконання по даному заходу за 2022 рік становило 21 441,9 тис.грн. Було проведено поточний ремонт проїзної частини 67 вулиць. Загальна площа виконаних робіт становить 14 731,21 кв.м., з них: 12 080,65 кв.м. - асфальт та 2 650,56 кв.м. – бруківка.

На проведення робіт по поточному ремонту тротуарів та внутріквартальних проїздів при плановому обсязі видатків 2 418,6 тис.грн., виконання становило 882,7 тис.грн. (проведено поточний ремонт 3 об'єктів, площа виконаних робіт становить 4 563 кв.м. - 4251 кв.м. – асфальт, 312 кв.м. - бруківка). Також виконано роботи з усунення аварійних ситуацій тротуарів на мосту по вул. Садова на загальну суму 1 885,3 тис.грн.

З метою забезпечення проведення робіт по експлуатаційному утриманню доріг, виконавчим комітетом Мукачівської міської ради затверджено «Програму експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки», затвердженої рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 09.08.2022 № 347 (зі змінами), з плановим обсягом фінансування на 2022 рік - в сумі 19 981,1 тис.грн. Виконання за 2022 рік становило 19 939,8 тис. грн. (Мукачево - Макарівка – Залужжя; Пістрялово).

Проблеми галузі: необхідність постійного оновлення рухомого складу автомобільного транспорту; посилення безпеки пасажирських перевезень та підвищення їх якості, покращення забезпечення перевезення осіб з обмеженими можливостями; крадіжка та зловмисне пошкодження лінійно-кабельних споруд (кабелів, люків телефонної мережі); потреба в кадрах (масовий відтік висококваліфікованих спеціалістів); продовження надання нових телекомунікаційних послуг (IP-телефонія, Хмарна АТС, тощо); заміна аналогових АТС на цифрові; заміна мідних кабелів на ВОЛЗ; впровадження послуги Інтернет по оптоволокну; впровадження інтернет послуги за технологією GPON, повна комп'ютеризація поштових відділень зв'язку; створення необхідних умов для якісного обслуговування споживачів

поштового зв'язку та відповідних умов праці для персоналу; необхідність підвищення технічного та технологічного рівня поштової служби зв'язку; збільшення інтенсивності використання індивідуального транспорту, що призводить до заторів на дорогах; недостатня кількість місць для паркування; значна зношеність дорожньої інфраструктури, в тому числі внутрішньоквартальних проїздів, мостів, шляхопроводів, елементів організацій дорожнього руху; пошкодження та крадіжка елементів дорожнього облаштування; обмеження можливості фінансування в умовах воєнного стану робіт з капітального ремонту вулично-дорожньої мережі населених пунктів.

5.8.4. Аеротранспорт. Міжнародний аеропорт

З аналізу розвитку підгалузей даного виду економічної діяльності видно, що найбільші перспективи є в діяльності наземного (залізничного та автомобільного) та повітряного видів транспорту та сталого стану щодо діяльності пошти та зв'язку.

Рішенням 12 сесії Мукачівської міської ради 8 скликання від 26.08.2021 №477 затверджено містобудівну документацію «Детальний план території для проектування та будівництва аеропорту в Закарпатському регіоні на території Мукачівської міської територіальної громади». Даним проектом передбачається значний розвиток галузі, що є закономірним для міста Мукачево, яке має вигідне економіко-географічне та транспортне положення на перетині автомобільних, залізничних та повітряних шляхів. Одним із чинників розвитку галузі є розвиток туризму. Але головним чинником розвитку галузі є функціонування нового цивільного аеропорту, що стане найбільшим в Закарпатті.

Передбачається розвиток аеропорту (територія проектування, площею 314 га) кодового позначення 4С на території аеропорту передбачається розміщення наступних будівель і споруд:

- Взлітно-посадкову смугу;
- Магістральну руліжні доріжку;
- З'єднувальну руліжні доріжку;
- Пасажирський перон;
- Місце стоянки;
- Розширення та подовження аеродромних покриттів;
- Світлосегнальне обладнання (ССО);
- Курсовий радіомаяк (КРМ);
- Глісадний радіомаяк (ГРМ);
- Дальномірний всенаправлений радіомаяк (DVOR);
- Метеообладнання;
- Метеомайданчик;
- Пасажирський термінал із загальною площею 56580 м²;
- Будівля центру керування повітряним рухом із загальною площею 1000 м²;
- Аварійно-рятувальна станція із загальною площею 2840 м²;
- Трансформаторні підстанції;
- Служба спецавтотранспорту аеропорту із загальною площею 1240 м²;
- Служба головного механіка аеропорту із загальною площею 2540 м²;
- База аеродромної служби із загальною площею 2355 м²;
- Службово-технічна будівля аеропорту з їдальнею із загальною площею 1720 м²;
- Будівля транспортної поліції, санітарної та прикордонної служби із загальною площею 1100 м²;
- Готель із загальною площею 8400 м²;
- Офісна будівля із загальною площею 4400 м²;
- Будівля профілакторію з медичним центром для авіаційного персоналу із загальною площею 4400 м²;
- Адміністративний центр аеропорту із загальною площею 13200 м²;
- Спортивний майданчик;
- ПС 35/110 кВ;
- Територія для розширення пасажирського терміналу;
- Центральний розподільчий пункт із загальною площею 600 м²;
- Котельня;

- Служба експлуатації наземних споруд і капітального будівництва із загальною площею 670 м²;
- Служба матеріально-технічного забезпечення із загальною площею 420 м²;
- Служба електротехнічного забезпечення польотів із загальною площею 520 м²;
- Службова їдальня із загальною площею 4000 м²;
- Склад паливно-мастильних матеріалів;
- Очисні споруди аеропорту;
- Патрульна автодорога;
- Вантажний термінал із загальною площею 48800 м²;
- Вантажний склад із загальною площею 8100 м²;
- Ангарний комплекс із загальною площею 16860 м²;
- Авіаційно-технічна база з офісними приміщеннями із загальною площею 6520 м²;
- Дальномірний всенаправлений радіомаяк (DVOR) при умові збільшення полоси;
- Майданчик водозабірних споруд;
- Пожрезервуари;
- Гостьові стоянки легкових автомобілів;
- Гостьові стоянки вантажних автомобілів;
- Майданчик для відпочинку.

Графічно-аналітичні дані розроблені відповідно до рекомендацій ICAO «Aerodrome Design Manual - Runways (Doc 9157 - Part 1, Appendix 3).

Реалізація проекту Мукачівського аеропорту дозволить забезпечити обсяг перевезень до 1400000 пасажирів на рік. Загальна чисельність працівників аеропорту на прогнозується у 250 осіб, адміністративний і виробничий персонал. Реалізація розвитку Мукачівського аеропорту дозволить створити нові робочі місця, а чисельність працівників транспорту та зв'язку зросте.

5.8.5. Зв'язок

В телефонній мережі Мукачівської МТГ нараховується біля 1,5 тис. абонентів, з них 1,4 тис. - юридичні особи. Найбільша питома вага в загальних доходах від надання послуг пошти та зв'язку належить послугі - надання доступу до мережі "Інтернет", що становить - 87,0 відсотків. За 2022 рік мешканцям Мукачівської МТГ встановлено 62 телефонних апаратів; щільність телефонів на 100 осіб – 1,7 одиниць, модернізовано 12,7 км кабельних ліній (заміна мідних кабелів на оптоволоконні), підключена послуга ADSL - 384 абонентам, Інтернет по ВОЛЗ (юридичні особи) – 71 абонентам, послуги Інтернет - за технологією GPON – 500 абонентам. Підключено 20 абонентів до IP-телефонії 5 абонентів до «Хмарної АТС».

Станом на 01.01.2023 р. на території Мукачівської МТГ надають послуги поштового зв'язку 10 відділень Укрпошти, з них 6 відділень у м. Мукачево 4 стаціонарні комп'ютеризовані відділення поштового зв'язку АТ «Укрпошта» у с. Дерцен, с. Нове Давидково, с. Ключарки, с. Доробратово, що надають повний спектр поштово-логістичних та фінансових послуг та 6 пересувних відділень поштового зв'язку (ПВПЗ). Всі відділення поповнені комп'ютерною технікою, модернізовано та комп'ютеризовано послуги доставки кореспонденції, повідомлень, грошових переказів та інші види поштового зв'язку для населення, здійснюється доставка періодичних друкованих видань.

На території Мукачівської МТГ діє новий формат надання поштових послуг – Пересувне відділення поштового зв'язку (ПВПЗ), яке призначене для надавання комплексних поштових послуг у невеликих пунктах. Дані ПВПЗ курсують та обслуговують населені пункти, а саме с. Лавки (кількість постійного населення 1299 чол.), с. Нижній Коропець (927), с. Павшино (838), с. Шенборн (539), с. Форнош (1455), с. Завидово (1647), с. Залужжя (1271), с. Ромочевиця (560), с. Горбок (778), с. Негрово (1116), с. Макар'єво (1753), с. Барбово (948), с. Пістрялово (773). Завдяки пересувним відділенням у селах розвивається малий бізнес – з можливістю відправляти свої товари поштою у будь-який куточок країни та за кордон. Всі ВПЗ виконують наступні функції: діяльність національної пошти, грошове посередництво, доставка рахунків, пенсій, соціальних виплат, агентські послуги, торгівля тощо.

З початку війни всі відділення працювали та надавали повний спектр послуг, автомобілі курсують за звичним графіком населеними пунктами громади. АТ «Укрпошта» активно співпрацює з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців, щоб надавати

грошову допомогу переміщеним особам та забезпечує різні формати виплати: видачу у відділеннях або адресну доставку.

Інтернет

В сільській місцевості існують проблеми покриття інтернетом та мобільним зв'язком.

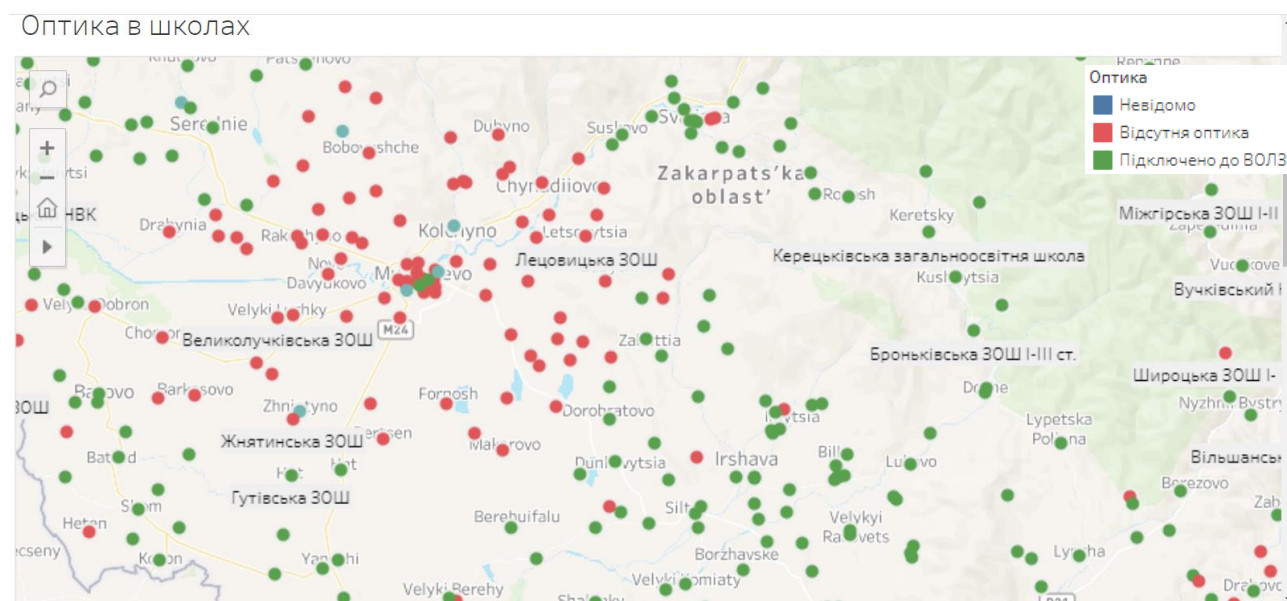

Рис 13. Наявність підключення шкіл Мукачівської МТГ до оптично-волоконних ліній зв'язку⁹

Проблеми в сфері зв'язку Мукачево:

- відтік кваліфікованих спеціалістів;
- необхідність підвищення технічного та технологічного рівня поштової служби, зв'язку
- поганий мобільний та інтернет зв'язок в сільській місцевості

5.9. Інфраструктура торгівлі та сфери послуг

Сфера торгівлі, побуту та ресторанного господарства відіграє провідну роль у функціонуванні внутрішнього ринку Мукачівської МТГ.

Впродовж 2022 року на території громади відкрито ряд підприємств роздрібної торгівлі, закладів ресторанного господарства та сфери послуг (зокрема кав'ярні, ресторани, продовольчі та промислові магазини, пекарні, аптеки, магазини з реалізації побутової хімії та косметичних товарів та інші), що відповідають сучасним вимогам щодо оформлення інтер'єрів торгових залів, оснащення торгово-технологічним обладнанням, асортименту товарів тощо.

Таблиця 40. Динаміка основних показників роздрібної торгівлі

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, млн.грн	1 971,3	2 600,6	3 031,4	1 731,0	2 513,0	2706,2	2410,8
на одну особу, грн	23 002	30 204	35 167	20 128	29 255	31503,8	28098,4

⁹ https://thedigital.gov.ua/bb_schools

В місті Мукачево нараховується 17 великих продовольчих та непродовольчих магазинів (супер-маркетів) та 7 ринків.

За 2022 рік притягнуто до адміністративної відповідальності за торгівлю в несанкціонованих місцях 16 осіб. Проводиться роз'яснювальна робота з суб'єктами господарювання щодо дотримання правил роздрібної торгівлі продовольчими і непродовольчими товарами.

Таблиця 41. Продовольчі та непродовольчі магазини (у т.ч., супер-маркети), ринки по місту Мукачево

N п/п	Магазини	Адреса
1	ПП «Січ» ТК «СІЧ»	м.Мукачево, вул. Окружна, 21
2	ТОВ «Рітейл Трейд Закарпаття» Мережа Супермаркетів «ALMA»	м.Мукачево, вул. Першотравнева набережна, 6 м.Мукачево, вул. Закарпатська, 2 прим.77 м.Мукачево, вул. Митрополита Володимира, 20 м.Мукачево, вул. Павлова Івана академіка, 16 м.Мукачево, вул. Духновича Олександра, 7 м.Мукачево, вул. Графа фон Шенборна, 49 м.Мукачево, вул. Ярослава Мудрого, буд.4/6 прим. 10 м.Мукачево, вул. Зріні Ілони, буд.2 прим.14 м.Мукачево, вул. Яворницького Дмитра, 3 м.Мукачево, вул. Данила Галицького, 41 «А» прим.1/2 м. Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15 (ГД)»
3	ТОВ «БІБІКА ГРУП» Мережа магазинів продовольчих товарів «Кус-Кус»	м. Мукачево, вул. Герца Юрія, 2А, бульвар Ю.Гойди, 5, Свято-Михайлівська, 6, пр. 37
4	ТОВ «Великолучківське» Магазин продовольчих товарів «Кус-Кус»	м. Мукачево, вул. Молоджіжна, 29
5	ФОП Бідзіля Володимир Васильович Магазин продтоварів «Spag»	м. Мукачево, вул. Ярослава Мудрого, 98А
6	ТОВ «Сільпо-Фуд» Супермаркет «Сільпо»	м. Мукачево, вул. Федорова Івана, 6
7	ТОВ «БІБІКА ГРУП» Мережа магазинів продовольчих товарів «Кус-Кус»	м. Мукачево, вул. Герца Юрія, 2А, бульвар Ю.Гойди, 5, вул. Свято-Михайлівська, 6, пр. 37
8	ТОВ «РУШ» Мережа магазинів EVA	Пл. Миру, буд.10-12, вул. Ярослава Мудрого, буд. 1-3, вул. Митрополита Володимира, буд. 48
9	ТОВ «СТИЛЬ Д» Магазин «Простор»	пл. Кирила і Мефодія, 10-12
10	ТОВ ДЦ «Україна» Мережа магазинів «Ватсонс»	пл. Кирилла и Мефодия, 28А, вул. Пушкіна Олександра, 22, вул. Ужгородська, 2 А
11	ТОВ «ІЛОННА ЛТД» Торгово-сервісний комплекс «Ілонна ЛТД»	вул. Київська, 9А м. Мукачево
12	ТОВ «Дейлі Проперті Менеджмент» ТРК «Щодня»	вул. Ринкова, 20
13	ТОВ «Епіцентр К» Будівельно-господарський гіпермаркет «Епіцентр К»	вул. Лавківська, 1Д
14	ТОВ «АТБ-Маркет»	вул. Купальна, 14 вул. Валленберга Рауля, 36, пр.1 вул. Берегівська, 70

15	ТОВ «МАРКЕТ РІТЕЙЛ» Мережа Супермаркет «Сільверленд»	вул. Масарика Томаша, 19 вул. Лавківська, 1е
16	ФОП Мішко Іван Іванович Міні маркет «Кошик-24»	вул. Парканія Івана, 2а
Ринки		
17	ТОВ «Ромашка ПМ»	м. Мукачево, вул. Ужгородська, 18
18	ФОП Гафич Катерина Дмитрівна	м. Мукачево, вул. Зелена, 35Г
19	ММКП «РБУ»	м. Мукачево, вул. Ужгородська, 17А
20	ФОП Горват Евеліна Володимирівна	м. Мукачево, вул. Чайковського, 2В
21	ТОВ «ГІД»	м. Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15
22	ПП «ГІД-К»	м. Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15
23	ТОВ «МЦР»	м. Мукачево, вул. Ринкова, 21

Таблиця 42. Аптеки Мукачівської територіальної громади

№ п/п	Аптеки	Адреса
1	ТОВ «КЕШ, ЛТД»	м. Мукачево, вул. Габермана Самуїла, 15, прим.1, 3 м. Мукачево, вул. І.Франка, 41, ОДКЛ, поліклінічне відділення, 1-й поверх м. Мукачево, вул. Духновича, 2
2	ТОВ «Анемона»	м. Мукачево, вул. І.Зріні, 1
3	ПП «Фармацевтична компанія «Здорова Родина»	м. Мукачево, вул. Достоєвського Федора, 10, прим. 5
4	ТОВ «БМ&Н»	м. Мукачево, вул. Ілони Зріні, 146/2 м. Мукачево, вул. Митрополита Володимира, 38, прим.43 м. Мукачево, вул. Закарпатська, 2
5	ТОВ «Ужфарм»	м. Мукачево, вул. Чайковського, 2-Г, прим.1 м. Мукачево, вул. Беляєва космонавта, 9, прим.14 м. Мукачево, вул. Зелена, 35 м. Мукачево, пл. Кирила і Мефодія, 26, прим.13 м. Мукачево, вул. Володимира Митрополита (вул.Петрова Генерала), 48В м. Мукачево, вул. Пирогова, 4 м. Мукачево, вул. Габермана, 9, прим.3 м. Мукачево, вул. Миру, 10, прим.3
6	Мале ПП «Адоніс»	м. Мукачево, вул. Першотравнева Набережна, 3 м.Мукачево, вул. Великогірна, 1 Б
7	ТОВ «ХУСТФАРМ»	м. Мукачево, вул. Миру, 2/1, прим.5 А м. Мукачево, вул. Духновича, 9 м. Мукачево, вул. Духновича, 12/33 м. Мукачево, вул. Пирогова, 9, прим.1 м. Мукачево, вул. Першотравнева набережна, 6 м. Мукачево, вул. Духновича, 3/14 м. Мукачево, вул. Духновича, 30-1, прим.2 м. Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15 м. Мукачево, вул. Академіка Павлова, 16 м. Мукачево, вул. Пирогова, 29, прим.1 м. Мукачево, пл. Кирила і Мефодія, 24, прим.23 м. Мукачево, вул. Парканія, 5 А м. Мукачево, вул. Миру, 66
8	ФОП Стец Оксана Василівна	м. Мукачево, вул. Івана Франка, 31, прим.1 м. Мукачево, вул. Суворова, 76/2, Обласна дитяча лікарня
9	ФОП Пінзенник Ксенія Валеріївна	м. Мукачево, вул. Матросова, 15 («ГІД») м. Мукачево, вул. Ужгородська, 18, прим.3
10	ТОВ фірма «МЕДФАРМ»	м. Мукачево, вул. Ярослава Мудрого, 77, прим.1

		м. Мукачево, вул. Росвигівська (вул.60 років Жовтня), 7а, прим.41 м. Мукачево, вул. Ярослава Мудрого, 79, прим.1 м. Мукачево, вул. Пирогова, 27
11	ФОП Галай Мар'яна Василівна	м.Мукачево, вул.Одеська, 3В
12	ТОВ «Подорожник Закарпаття»	м. Мукачево, вул. Возз'єднання, 24, прим. 1-1а м. Мукачево, вул. Беляєва космонавта, 9, прим.13 м. Мукачево, вул. Володимира Митрополита, 33А, прим.2 м. Мукачево, вул. Франка Івана, 20Г м. Мукачево, вул. Духновича, 8-А
13	Фізична особа-підприємець Меренич Іванна Олегівна	м.Мукачево, пл. Кирила і Мефодія, 35, прим.8
14	ТОВ «УЖАПТЕКА»	м.Мукачево, вул. Масарика Томаша, 19
15	ФОП Гливляс Оксана Василівна	м.Мукачево, вул. Графа фон Шенборна, 49
16	ФОП Муха Іван Іванович	м.Мукачево, вул. Миру, 4, літ.И
17	МПП «Медіс»	м.Мукачево, вул. Росвигівська, 21, прим.36 м.Мукачево, вул. Франка Івана, 41, ОДЛ
18	ФОП Подопрігора Андрій Михайлович	м.Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15
19	ФОП Немеш Олег Семенович	м.Мукачево, вул. Пирогова Миколи 5/1
20	ФОП Улашин Єлизавета Петрівна	м.Мукачево, вул.26 Жовтня, 1
21	ТОВ «Мед-сервіс Львів»	м.Мукачево, пл. Кирила і Мефодія, 16
22	ФОП Ряшко Ірина Олександрівна	м.Мукачево, вул. Осипенка, 35 В
23	ФОП Ільчак Маргарита Василівна	м.Мукачево, вул. Масарика Томаша, 15
24	ТОВ «ДІВА-М»	м.Мукачево, вул. Мункачі Мігая, 13
25	ТОВ «Аптека низьких цін Львів»	м.Мукачево, вул. Чайковського Петра, 2-Д
26	ТОВ «Аптека низьких цін Львів»	м.Мукачево, вул. Миру, 4А
27	МПП «Медіс»	м.Мукачево, вул. Росвигівська, 21, прим.36 м.Мукачево, вул. Франка Івана, 41, ОДЛ
28	ММКП «Соціална аптека»	м. Мукачево, вул. Грушевського Михайла, 29
29	ФОП Ейперт Світлана Володимирівна	м.Мукачево, вул. Ілони Зріні, 126, прим. 3
30	ПП «Белла»	Мукачівський р-н, с.Дерцен, вул.Ракоці, 72 (70)
31	МПП «Мучеліні»	Мукачівський р-н, с. Дерцен, вул. Ракоці, 72 (70), Лікарська амбулаторія
32	ДП «Медикор-Мукачево» МПП «Медикор»	м.Мукачево, вул.Миру, 4/9
33	ПП «Белла»	Мукачівський р-н, с.Форнош, вул. Беке, 130
34	ФОП Гардубей Василь Петрович	Мукачівський р-н, с.Залужжя, вул., Духновича,17
35	ФОП Муха Іван Іванович	Мукачівський р-н, с.Макарьово, вул. Шевченка, 61
36	ФОП Рошко Світлана Василівна	Мукачівський р-н с. Завидово вул. Спортивна, 2
37	ФОП Кабацій Василь Васильович	Мукачівський р-н с. Нове Давидково, вул. Івана Франка, 9
38	МПП «Мучеліні»	Мукачівський р-н с.Нове Давидково, вул. Духновича, 116

Для мешканців Мукачівської міської територіальної громади в місті Мукачево працює ММКП «Соціальна аптека» з мінімальною торговельною надбавкою на ліки та знижкою для власників «Картки мукачівця».

Запровадження карантинних обмежень, введення воєнного стану в Україні негативно вплинуло на діяльність бізнесу. Відбулося зниження рівня економічної активності, вивільнення працівників і зростання рівня безробіття.

Основні проблемні питання в сфері торгівлі і послуг:

- зростання цін на електроенергію, газ, воду та валютні коливання призводять до зростання цін на соціально значущі товари;
- не врегульовані питання взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у процесі реалізації державної політики у сфері торгівлі;
- розпорошеність правових норм, що регулюють торговельну діяльність по різних законодавчих актах – стримуючий фактор реалізації державної політики розвитку внутрішньої торгівлі, цінової стабільності на основні споживчі продукти, повноцінного захисту прав споживачів.
- має місце «тінізація» сфери торгівлі та побутових послуг;
- значна посередницька ланка при доставці товарів безпосередньо до кінцевого споживача.

5.10. Банківське обслуговування

Фінансово-кредитні установи (ФКУ)

ФКУ як професійні учасники фінансового ринку присутні в усіх його сегментах: на кредитному і валютному ринках, ринку цінних паперів та ринку похідних фінансових інструментів, формують попит на фінансові ресурси та фінансові активи, визначаючи рівноважну ціну на них. Разом із суб'єктами інфраструктури фінансового ринку вони формують його організаційно-інституційну основу, забезпечуючи виконання різноманітних посередницьких та допоміжних функцій щодо купівлі-продажу фінансових інструментів та активів, фінансових послуг.

Високий рівень кількісних і якісних показників розвитку ФКУ є запорукою оптимального формування, ефективного розміщення та перерозподілу інвестиційних ресурсів, створення належних умов розвитку суб'єктів реального сектора економіки, формування фінансово-кредитного потенціалу вітчизняної економіки, розширення та полегшення доступу до дешевих кредитних і фінансових ресурсів, раціональне управління та розподіл ризиків між усіма учасниками фінансових відносин тощо.

Розвиток і функціонування ФКУ в Україні перебувають ще під впливом негативних наслідків фінансової кризи, яка відбувалася у попередні роки і значно вплинула на фінансову систему нашої держави. Проте сьогодні можна спостерігати відновлення та пожвавлення фінансової активності цих установ, поновлення програм кредитування, що чинить позитивний вплив на зростання економічної активності суб'єктів реального сектора економіки, забезпечення стабільного розвитку при обмеженості власних фінансових ресурсів.

У таблиці наведений перелік основних ФКУ у м.Мукачево – банків та кредитних установ.

Таблиця 43. Фінансово-кредитні установи міста Мукачево

№	Назва фінансової установи	Адреса
1	АТ "Райффайзен Банк Аваль"	вул. Роглева Миколи, 13
2	АТ КБ "ПриватБанк"	вул. Валленберга Рауля, 1 вул. Ярослава Мудрого, 4-6 вул. Масарика Томаша, 15 вул. Миру, 42
3	АТ "ТАСКОМБАНК"	вул. Валленберга Рауля, 4
4	АТ "Ощадбанк"	вул. Ярослава Мудрого, 11 пл. Духновича Олександра, 12/37, пл. Духновича Олександра, 2 вул. Росвигівська, 7/34
5	АТ "Ідея Банк"	вул. Миру, 23/1

№	Назва фінансової установи	Адреса
6	АТ «ОТП Банк»	вул. Ярослава Мудрого, 10
7	ПАТ «Комінвест Банк»	вул. Ярослава Мудрого, 1-3 вул. Грушевського Михайла, 25, вул. Августина Волошина, 21 А
8	ПАТ АБ «Укргазбанк»	вул. Миру, 3, пр. 10
9	АТ «А-БАНК»	вул. Миру, 14 вул. Митрополита Володимира, 33, корп А вул. Маргітича Івана, 5 вул. Духновича Олександра, 15
10	АТ «Кредобанк»	вул. Миру, 19/1
11	АТ «Укрексімбанк»	вул. Зріні Ілони, 28
12	АТ «Перший Український міжнародний банк»	вул. Миру, 30
13	АТ «УкрСиббанк»	вул. Ярослава Мудрого, 13/3
14	АТ «Сенс Банк»	вул. Лавківська, 1 д. вул. Соборна, 16
15	АТ «Банк Січ»	вул. Масарика Томаша, 17 вул. Берегівська об'їздна, 7

Окрім вищезначених ФКУ у Мукачево діє розгалужена мережа кредитних мікрофінансових організацій: 3 кредитні спілки, 16 ломбардів, які пропонують послуги населенню і бізнесу; 9 установ по оцінці майна, серед яких зокрема - КП «Мукачівське міське бюро технічної інвентаризації та експертної оцінки», 21 митних брокерів, 13 страхових компаній.

5.11. Туристична інфраструктура

Розвиток туризму та туристично-рекреаційної галузі є одним з пріоритетних напрямків розвитку громади що передбачено зокрема і Програмою розвитку туристичної галузі Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 17.12.2021 року № 683 (зі змінами). Протягом 2022 року м. Мукачево відвідало 86751 особа, з яких 43255 дорослих, 14288 відвідувачів пільгових категорій (студенти, пенсіонери), 18276 дітей, 10932 особи безкоштовно (учасники АТО/ООС, учасники війни, особи з інвалідністю I, II груп, інваліди війни, чорнобильці, діти-сироти та ін.), за даними Мукачівського історичного музею «Замок Паланок».

Станом на 01.01.2023 р. в м. Мукачево працює 5 туроператорів, 13 туристичних (екскурсійних) агенцій, ММКП «Мукачівський міський туристично - інформаційний центр», Закарпатська обласна федерація водного туризму та велосипедний клуб «Велобайк Мукачево», які надають широкий спектр туристичних послуг як для вітчизняних, так і закордонних туристів.

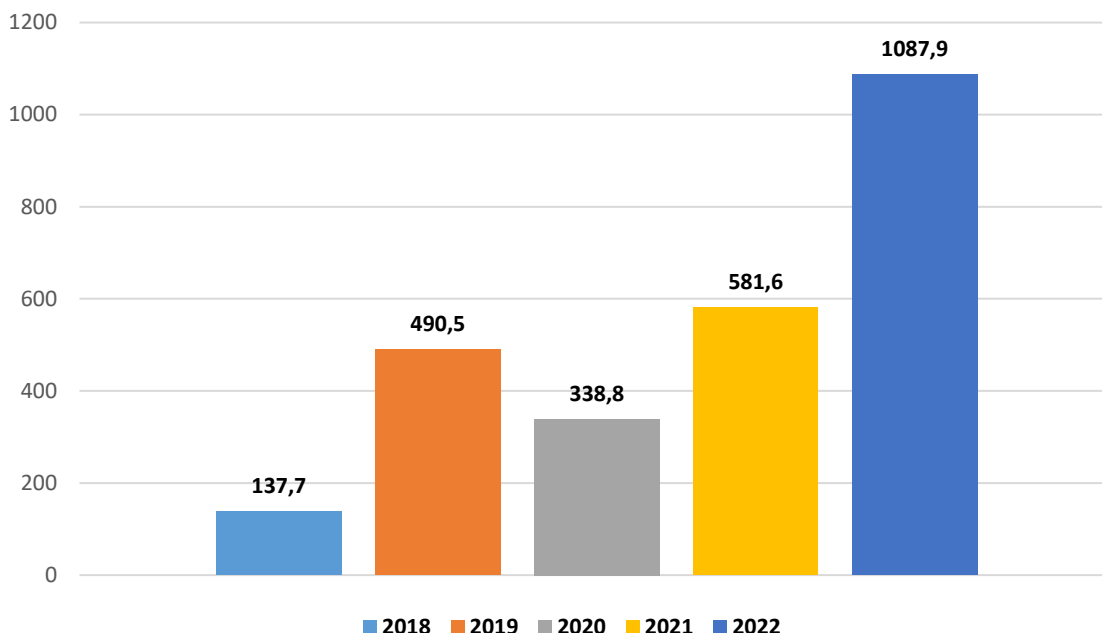
Сприяє розвитку туризму та промоції Мукачівської міської територіальної громади 21 готельне господарство різної форми власності, 3 приватні садиби, 4 хостели, 4 мотелі. Готельними господарствами постійно проводиться робота по покращенню сервісу та якості послуг. Станом на кінець 2022 року загальний номерний фонд готельних господарств налічує близько 500 номерів, в яких одночасно можна надати послуги з тимчасового розміщення близько 1200 туристам. В мережі готельних закладів поступово оновлюється номерний фонд.

Громада активно проводить щодо сприяння підключення до шерингу Дія. QR готельних закладів громади з метою забезпечення можливості використання копій цифрових документів при поселенні в заклади проживання.

Розвивається і супутня до туристично - рекреаційної галузі інфраструктура, а саме заклади харчування (ресторани, кафе, бари), торговельно-розважальні центри (боулінг клуб, більярд, дитячі кафе та ігрові майданчики для дітей), прокатні пункти велосипедів та туристичного спорядження тощо. Також працюють картинні галереї у приміщеннях Мукачівського історичного музею, Палацу культури і мистецтв, мережа постійно діючих салонів продажу сувенірних виробів, музей дерев'яних церков Закарпаття, екуменічна церква тощо.

Аналіз надходження туристичного збору до бюджету громади вказує на його зростання, що дає можливість використання саме цих коштів на розвиток туристичної сфери громади, зокрема за 2022 рік до бюджету громади надійшло 1 087,9 тис. грн. туристичного збору

(юридичними особами – 719,6 тис. грн., фізичними особами – 368,3 тис. грн.). У порівнянні до аналогічного періоду минулого року надходження збільшились на 506,3 тис.грн. (у 1,8 разів більше), за рахунок підвищення мінімальної заробітної плати до 6 500 грн., що на 8,3 відсотків більше, ніж станом на 01.01.2021 р., а також масового переміщення осіб, які прибували зі східних та центральних областей України на територію громади у зв'язку з введенням воєнного стану на території України, з метою подальшого самостійного переміщення до країн ЄС або пошуку тимчасового притулку у громаді.

Діаграма 5. Динаміка надходжень туристичного збору, тис.грн.

Таблиця 44. Туристичні об'єкти

Назва	Тип	Коротка характеристика	Контакти і посилання на сторінки в соціальних мережах
Мукачівський історичний музей (Мукачівський замок)	Локація	Мукачівський замок, найцінніший і найбільш відвідуваний воєнно-історичний об'єкт Закарпаття. Знаходиться на горі вулканічного походження (68 м), перша згадка – 1311 рік, площа фортеці – 13 930 кв. м. В стінах замку розміщені музейні експозиції, регулярно проходять культурно-мистецькі події. Можливе замовлення квестів та анімаційних екскурсій.	Адреса: м. Мукачево, вул. Замкова гора Телефон: 03131 32279 Сайт/ Соц. мережі: https://www.facebook.com/Pal-anokmuseum Режим доступу: Вхідні квитки
Історичний центр міста Мукачева	Локація	Міська ратуша, бароковий «Білий палац», пам'ятники «Щасливому сажотрусу», Кирилу і Мефодію, палац Грюншейна, готична каплиця Св. Йосипа XIV століття та неготичний собор Св.Мартина, ГК Успенський	Адреса: Мукачево : пл. Миру, пл. Духновича, вул. Федорова. Телефон для уточнення деталей +38066-052-62-33 Сайт/ Соц. Мережі для уточнення деталей:

		собор та багато іншого, що можна побачити під час прогулянки центральною пішохідною частиною міста.	https://www.facebook.com/VisitMukachevo Режим доступу: Вільний
Свято-Миколаївський жіночий монастир	Локація	Згідно легенд – монашу обитель на Чернечій горі було засновано у XIV столітті Федором Корятовичем. З 1491-го року – резиденція Мукачівських єпископів. У 1664-1946 році – перебував у віданні Мукачівської греко-католицької єпархії. З 1946 – тут знаходиться жіночий православний монастир. Архітектурний комплекс обителі сформувався наприкінці XVIII-початку XIX ст.	Адреса: м. Мукачево, вул. Василя Проніна, 2 Сайт/ Соц. мережі: https://myk-mon.church.ua Режим доступу: Див. години роботи на сайті.
«Культурний шлях – село Дерцен»	Туристичний маршрут по локації	Мальовниче село з переважно угорським населенням, що знаходиться за 16 км від Мукачева. Маршрут включає в себе реформатську церкву, єдину в Україні волонтерську пожежну станцію, Дерценський пагорб, де споруджений меморіал примирення та встановлений найбільший хрест України та відкриваються чудові краєвиди. Можливе замовлення етно- та гастродегустацій.	Адреса: Мукачівська міська ТГ, с. Дерцен. Сайт/ Соц. мережі: https://www.dercen.com.ua Режим доступу: На частину локацій – вільний. Частина – деталі на сайті.
Аквапарк «Карпатія»	Локація	«Карпатія» – найсучасніший аквапарк Закарпаття. Аквазона площею 3300 квадратних метра. Річка, довжиною близько 250 метрів, гірки і дитяче водне містечко. Лаунж-зона та СПА-зона, яка складається з відпочинкової території, басейном-джакузі, лазнею, хамамом та соляною кімнатою.	Адреса: м. Мукачево, вул. Духновича, 89 Телефон: 095 599 6876 Сайт/ Соц. мережі: https://www.facebook.com/aqua.park.karpatia Режим доступу: Вхідні квитки
Мукачівські сакури (сезонно)	Локація	У Мукачеві знаходиться найдовша та найстарша алея сакур. Період цвітіння: друга половина квітня. Також яскравою родзинкою міста є «Шалена сакура». Період цвітіння: можливо у січні, лютому, березні, квітні.	Адреса: Мукачево, вулиці Федорова, Ужгородська, Маргітича, Сеченова, Філатова. Режим доступу: Вільний
Парк Центральний (період фестивалів)	Локація	Найбільший парк громади, де протягом року регулярно проводять тематичні фестивалі: «Червене вино» - найбільший в Україні фестиваль приватних виноробів (січень), «Огінь і М'ясо» - гастрономічний	Адреса: Мукачево, парк «Центральний» Телефон для уточнення деталей по подіях: +38066-052-62-33 Сайт/ Соц. Мережі для уточнення деталей по подіях:

		захід присвячений локальній кухні (травень), «Варишське пиво» - фестиваль закарпатських крафтових пивоварів.	https://www.facebook.com/VisitMukachevo
Дегустація меду. Дегустаційний зал «Медовий дім»	Гастрономія	Один з найцікавіших дегустаційних залів меду та продукції бджільництва в Україні.	Адреса: м. Мукачево, вул. вулиця Стара, 50 Телефон: 099 299 77 31 / 096 300 57 75 Сайт/ Соц. мережі: https://medovuj-dim.com Режим доступу: Попереднє замовлення
Дегустація крафтових сирів, м'яса та пива в ресторані «Порядний Газда»	Гастрономія	Дегустація крафтових сирів, м'яса та пива власного виробництва, яке супроводжується розповіддю про гастрономічні традиції регіону.	Адреса: м. Мукачево, вул. Ерделі, 36А Телефон: +38 095 507 56 66 Сайт/ Соц. мережі: https://restaurant.poryadniygzda.com Режим доступу: Попереднє замовлення
Радіо-локаційна станція «Шипка»	Військовий об'єкт	З 1979 року – військова частина з позивними «Шипка» відповідала за раннє попередження СРСР у випадку ядерної війни. Один із найсекретніших об'єктів радянського союзу зараз доступний для відвідування туристами.	Адреса: м. Мукачево, вул. Космонавтів Режим доступу: Обов'язкове попереднє замовлення. Контакти: +38050-901-48-22 https://exkursia.com.ua/ekskursiia-mukachevo-kosmichnyy-forpost-ukrainy/ Або: 099 633-54-52 http://eks.in.ua/view.php?id=102

Варто відмітити, що збільшенню туристичних потоків в громаду сприяє проведення ряду промоційних заходів. Зокрема, в сфері туризму впродовж 2022 року проведено наступні заходи. Разом з ГО «Спілка виноробів Мукачівського регіону» 12-16.01.2022 року поведено фестиваль-конкурс «Червене Вино 2022», в якому прийняли участь 22 закарпатські винороби, які представили 18 сортів вина 30 різних найменувань. Окрім них було розгорнуто 16 гастро-локацій, локації з фруктовим дистиллятом, крафтовими сирами, солодощами, медом, сувенірами. 20.01.2022 року в «Княжій кімнаті» Мукачівського історичного Музею відбулися установчі збори ГС «Асоціація виноградарів, виноробів та дистилляторів Закараття». Метою створення асоціації є просування якісних закарпатських крафтових вин і дистилтів на ринку, підвищення загального рівня якості продукції, співпраця з місцевими радами різних рівнів, активізація співпраці на національному та міжнародних рівнях, спільні дії щодо законодавчих ініціатив, які сприяють розвитку, легалізації та захисту зазначених галузей. Проведено тендер та визначено переможця щодо ДК 021:2015: 79930000-2 — Професійні дизайнерські послуги (послуги з розробки дизайну брендбука – концепції фірмового стилю Мукачівської міської територіальної громади, та інструкції з його використання). Розпочато дослідження та підготовчу роботу над візуальною складовою туристичного бренду Мукачівської МТГ. 20.02.2022 року проведено відкриту екскурсію для містян та гостей міста «Мукачева Чехословацької доби», приурочену до Дня екскурсовода та присвячену міжвоєнній історії Мукачева (1919-1939 р.р).

Впродовж 2022 року також проведено 10 екскурсій та анімаційних заходів для ВПО та міжнародних партнерів громади та підтримано ініціативу локальних гідів щодо цих заходів. Також створено фотодобірку щодо роботи волонтерських хабів на території громади, яка готується до публікації. Розпочато цикл просвітницьких заходів щодо історії, архітектури та

символіки Мукачева, зокрема 15 і 27 червня проведено два такі заходи, присвячені геральдиці міста. 11 травня було відновлено роботу Мукачівського історичного музею (з обмеженням виходу на оглядові майданчики). У червні розпочато запуск 3D лабораторії у стінах фортеці (у партнерстві з YADRO lab). Запущено дискусію щодо проекту міського герба та створено сам макет, були проведені перші обговорення. Розпочато процес оновлення туристичної карти громади: оновлено інформацію по історичних об'єктах, пророблено аналіз наявних туристичних пропозицій, розпочата графічна актуалізація окремих вулиць (на старіших варіантах не вказано ряд в'їздів і транспортних кілець та туристичні об'єкти, які з'явилися після 2018 року). У партнерстві з Закарпатською Туристичною Організацією та ГО «Культура Екологія Туризм» обрано локацію та опрацьовано інформацію по навігаційному об'єкту «Історія однієї вулиці: Площа Кирила і Мефодія». Вказані організації виготовили та встановили зазначену конструкцію. Взято участь у підготовці та модеруванню конференції «Туризм Закарпаття в умовах воєнного стану: актуальні виклики та пошук рішень». У двох панельних дискусіях взяли участь науковці, експерти в галузі туризму, екскурсоводи, представники готельно-ресторанного, санаторно-курортного бізнесу та туристичних агенцій. 23 жовтня проведено відкриту екскурсію «Мукачево Йосипа Балайті», під час якої було ознайомлено присутніх з першим в історії топографічним, географічним, історичним та статистичним описом міста (1836-го року) та фактами перейменувань вулиць Мукачева. 6 листопада проведено фотомоб Retro Mukachevo. 23 грудня взято участь в круглих столах на тему «Туризм Закарпаття 2022: підсумки року» та «Закарпатський крафт як мистецтво нематеріальної культурної спадщини». Наприкінці грудні завершено перший етап розробки комплексного брендингу Мукачівської МТГ, підготовлено матеріали для публічного обговорення і доопрацювання брендингу у 2023 році.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України з 24.02.2022 року та відповідно до розпорядження голови Мукачівської районної військової адміністрації, відділом економіки Мукачівської міської ради проводилася щоденна робота щодо моніторингу заходів з ведення тимчасового обліку внутрішньо переміщених осіб, які поселялись в закладах розміщення на території Мукачівської міської територіальної громади.

Проблеми галузі: відсутність координації діяльності між учасниками туристичного напрямку, відсутність належної підготовки фахівців екскурсійного напрямку; недостатнє залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури, відсутність стратегії розвитку туристичної галузі громади, ускладнення логістики та значне подорожчання подорожей, негативний інформаційний фон щодо діяльності ЦКТСП у Закарпатській області тощо.

Висновки

Освіта

1. Мережа закладів освіти Мукачівської МТГ охоплює всі рівні освіти. Наявна мережа навчальних закладів сформована відповідно до освітніх запитів населення і задовольняє освітні потреби мешканців громади у здобутті якісної освіти. Всі заклади працюють в єдиному освітньому просторі.
2. Протягом останніх років спостерігається тенденція збільшення кількості дітей та відповідно кількості груп. Дошкільною освітою охоплено 100%- дітей віком від 3 до 6 років, 99,5% дітей 5-річного віку. У середньому на 100 місць виховується 92 дитини.
3. Освітня мережа громади достатньо добре сформована у адміністративному центрі громади та має серйозні проблеми низької ефективності малочисельних шкіл у сільських закладах освіти. Важливим показником при розрахунку освітньої субвенції, що характеризує ефективність освітньої мережі, є фактична наповнюваність класів (ФНК) та її співвідношення з розрахунковою наповнюваністю (РНК). У **2022** році в цілому по закладах освіти Мукачівської громади ФНК становила 24,06 що на 0,94 менше РНК. Більша частина закладів освіти 20 шкіл громади мали фактичну наповнюваність класів меншу, ніж розрахункову, при цьому вони охоплювали близько половини усіх учнів. У **2023** році ФНК змінилася на 24,3 у зв'язку із зменшенням кількості класів на 4 і збільшенням учнів на 83, а РНК залишилася 25,0.

- Мукачівську міську комунальну установу **«Інклюзивно-ресурсний центр»** створено для забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти.
- Мукачівський центр дитячої та юнацької творчості – є одним з головних осередків дитячої творчості міста.

Охорона здоров'я

- Надання первинної медичної допомоги на території громади забезпечує комунальне некомерційне підприємство **«Центр первинної медико-санітарної допомоги Мукачівської міської територіальної громади»**. Станом на 01.01.2023 року укладено 109 669 декларацій про вибір сімейного лікаря, який надає первинну медичну допомогу, що на 5 відсотків більше у порівнянні до початку року.
- Послуги вторинної/спеціалізованої медичної допомоги на території громади надає комунальне некомерційне підприємство **«Лікарня Святого Мартина»**.
- На початку червня 2022 року в штатний розпис КНП «Лікарня Св. Мартина» було внесено: структурний підрозділ «Відділення судинної хірургії» та в "Кардіологічне відділення" внесено катетеризаційну лабораторію і блок інтенсивної терапії.

Адміністративні послуги

- З метою створення належних умов для виконання положень Закону України «Про адміністративні послуги», забезпечення доступності та покращення якості надання адміністративних послуг та реєстраційних процедур в **громаді створено та функціонує Відділ «Центр надання адміністративних послуг» (ЦНАП)** Мукачівської міської ради, що стало важливим кроком до підвищення якості адміністративних послуг громади.

Соціальний захист

- Протягом 2023 року управлінням соціального захисту населення Мукачівської міської ради нараховано різних видів державних соціальних допомог, компенсацій, субсидій – 13 041 отримувачам на суму 274 833,0 тис. грн.: допомога у зв'язку з вагітністю та пологами – 479 особам на суму 1 038 347,83 грн.; допомога при усиновленні дитини – 14 особам на суму 227 900,0 грн.; допомога при народженні дитини – 2945 особам на суму 44 359 244,62 грн.; допомога на дітей, над якими встановлено опіку – 62 особам на суму 5 959 620,58 грн.; допомога на дітей одиноким матерям – 501 особі на суму 14 489 782,47 грн.; тимчасова допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів – 55 особам на суму 1 244 521,97 грн.; державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям – 764 сім'ям на суму 57 075 777,58 грн.; державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю – 1676 особам на суму 59 861 635,11 грн.; допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю – 670 особам на суму 15 827 550,74 грн.
- Невпинне зростання дефіциту кадрів у сфері надання соціальних послуг спостерігається вже протягом тривалого періоду. У разі відсутності необхідного реагування на брак кадрів за допомогою впровадження законодавчих змін та гнучких рішень, ситуація матиме негативні наслідки в першу чергу для місцевого населення, зокрема відсутність у громадах якісних та у повному обсязі соціальних послуг.

Культура

- Серед проблем: потреба у капітальних ремонтах окремих приміщень закладів культури і мистецтв; потреба у нових музичних інструментах та сценічних костюмах; потреба у поповненні бібліотечних фондів новими документами, передплата більшої кількості періодичних видань для задоволення читацького попиту; відсутність державних субвенцій галузі культури; недостатній рівень оплати праці працівників культури, що в свою чергу є причиною зниження престижу професії, професійного рівня та вікового складу кадрового потенціалу, дефіцит кадрів; недостатній попит на культурні послуги тощо.

Житловий фонд

13. Мукачівська МТГ є привабливою територією для проживання жителів області, як громади з одним з найбільш високим рівнем життєдіяльності, що збільшила попит на земельні ділянки під житлове будівництво. Наявна потреба у додаткових територіях для збільшення житлового фонду, у тому числі - під садибне житлове будівництво (в межах міста її площа обмежена).

Комунальна інфраструктура

14. Значною проблемою залишається надмірне та неефективне використання енергетичних ресурсів. Має місце понаднормативне споживання підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства енергетичних ресурсів через застаріле енергетичне обладнання та втрати питної води під час її транспортування.
15. В умовах зростання цін на всі паливно-енергетичні ресурси, вирівнювання їх зі світовими цінами, проблема ефективного енергозабезпечення та енергозбереження стала актуальною для промислових споживачів, бюджетних та комерційних організацій, а також населення. Погіршення екологічного стану також є однією з причин, що обумовлює необхідність ефективного використання енергоресурсів.
16. Місто Мукачево – залишається логістичним центром Закарпатської області.
17. В сільській місцевості існують проблеми покриття інтернетом та мобільним зв'язком.
18. Сприяє розвитку туризму та промоції Мукачівської МТГ 21 готельне господарство різної форми власності, 3 приватні садиби, 4 хостели, 4 мотелі. Готельними господарствами постійно проводиться робота по покращенню сервісу та якості послуг. Станом на кінець 2022 року загальний номерний фонд готельних господарств налічує близько 500 номерів, в яких одночасно можна надати послуги з тимчасового розміщення близько 1200 туристам. В мережі готельних закладів поступово оновлюється номерний фонд.

6. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Шлях до сталого та гармонійного розвитку територій - це розроблення і впровадження в практичну діяльність містобудівної документації, яка є інструментом регулювання планування, забудови та іншого використання територій. Стратегічні документи, у тому числі програми економічного, соціального та культурного розвитку територій повинні узгоджуватись з містобудівною документацією відповідного рівня.

Генеральний план – це основний вид містобудівної документації на місцевому рівні, призначений для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту. Виключно після затвердження генплану можливе використання земель за новим функціональним призначенням. На підставі затвердженого генерального плану розробляються план зонування території та план земельно-господарського устрою. Відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» забудова територій має здійснюватись виключно на підставі затвердженої містобудівної документації. Зокрема, реалізація інвестиційних проектів потребує наявності планів зонування території або детальних планів територій для видачі забудовникам містобудівних умов та обмежень.

Без генерального плану неможливе будівництво нових об'єктів чи реконструкція старих.

Підготовлено та схвалено рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради «Про створення робочої групи з розробки комплексного плану просторового розвитку території Мукачівської міської територіальної громади» від 29 березня 2022 року.

У 2022 році підготовлено та затверджено рішення сесії Мукачівської міської ради: про найменування та перейменування вулиць міста Мукачево та населених пунктів Мукачівської міської територіальної громади; про затвердження методики розрахунків та розміру плати за тимчасове користування місцями, що перебувають на землях комунальної власності Мукачівської міської територіальної громади для розташування рекламних засобів; про розроблення детального плану території по вул. Лінтура Петра в місті Мукачево; про затвердження містобудівної документації «Корегування детального плану території під розташування секційної житлової забудови та громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування по вул. Ужгородській 165А, в м. Мукачево Закарпатської області»; про розроблення детального плану території обмеженої вулицями Садова, Свободи, Єпархіальна та Грушевського Михайла в місті Мукачево»; про затвердження містобудівної документації «Детальний план території по вул. Миру, 151 А в м.Мукачево Мукачівської міської територіальної громади»; про розроблення детального плану території по вул. Ужгородська в м.Мукачево; про розроблення детального плану території по вул. Ужгородська в м.Мукачево; про коригування містобудівної документації детального плану території обмеженої вулицями Угриня Мойсея, Горького та річкою Потік в с.Завидово Мукачівської міської територіальної громади з метою зміни цільового призначення»; про коригування містобудівної документації детального плану території земельної ділянки по вул.Берегівська, 41А, обмеженої вулицями Берегівська, Герца Юрія, Богуна Івана в м.Мукачево з метою зміни цільового призначення; про коригування містобудівної документації детального плану території земельної ділянки по вул.Берегівська, 41А, обмеженої вулицями Берегівська, Герца Юрія, Богуна Івана в м.Мукачево з метою зміни цільового призначення.

При управлінні комунальної власності та архітектури Мукачівської міської ради для професійного колегіального розгляду і обговорення містобудівних, архітектурних та інженерних проектних рішень об'єктів архітектури і містобудування, а також основних положень архітектурно-планувальних завдань та програм на розробку значних об'єктів архітектури і містобудування створено архітектурно-містобудівну Раду рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 20.04.2022 року із внесеними змінами від 09.08.2022 року.

Таблиця 45. Містобудівна документація Мукачівської міської територіальної громади

	Населений пункт	Населення (на 2021 рік), осіб	Проектна (існуюча) площа н/п, га	Рік виконання топографічної зйомки М 1:2000, в межах н/п	Рік затвердження генплану, зонінгу (включно з ЦЗ, СЕО)	Рік затвердження проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж н/п	Рік виконання топографічної зйомки М1:10000, за межами н/п
	Мукачівська міська ТГ	110498	27010,00	х			2022
1	м. Мукачево	83700	2801,00	2023	Генплан міста Мукачево(коригування окремих розділів) 1997 рік Проект коригування 2011 (не затверджений) зонінг 31.03.2016 р. № 154 (без СЕО, з ЦЗ)		
2	с.Завидово	1721	501,10	х			
3	с.Негрово	1066	390,00	х			
4	с.Ромочевиця	586	261,45	х			
5	с.Павшино	1200	844,80	2012	09.10.2015 р. № 501 (без СЕО, без ЦЗ)	2004	
6	с.Форнош	1457	282,20	х	14.02.2013 №94 (без СЕО, без ЦЗ)		
7	с.Дерцен	2822	462,90	х	20.02.2013 р. № 187 (без СЕО, без ЦЗ)	2003	
8	с.Горбок	687	160,70	х			
9	с.Залужжя	1768	263,98	х			
10	с.Лавки	1340	342,13	х			
11	с.Макарьово	1705	451,80	х			
12	с.Барбово	1021	291,70	х			
13	с.Пістрялово	820	160,70	х			
14	с.Шенборн	510	63,40	х	1.07.2010 р. №189 (без СЕО, без ЦЗ)	2012	
15	с.Доробратово	2040	389,10	х			
16	с.Ключарки	2800	1030,00	х	19.10.2018 р. № 552 (без СЕО, без ЦЗ)		
17	с.Нижній Коропець	1055	525,40	х	05.07.2018 №158 (без СЕО без ЦЗ)		
18	с.Нове Давидково	4200	386,00	х	14.10.2016 №154 (без СЕО, без ЦЗ)	2020	

Висновки

1. В громаді запущено процес розробки комплексного плану просторового розвитку громади.
2. В громаді відбувається процес встановлення меж громади

7. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ПРОГРАМ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ ЗА КОШТИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ МУКАЧІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В Україні, як і в інших країнах світу, активно розвивається та запроваджується стратегічний підхід до планування сталого територіального розвитку. Це пов'язано з перевагами даного методу для всіх основних учасників цього процесу. Нині суттєво видозмінюються функції, що реалізуються під час планувального процесу, зазнає змін сама роль планування у системі місцевого управління. Воно все більше стає інструментом підвищення конкурентоспроможності територій і регіонів, засобом згуртування різних суб'єктів територіального розвитку навколо нових цінностей і довгострокових пріоритетів. Така активізація планувальної діяльності, з одного боку, є закономірним етапом розвитку регіонів та окремих територій, з іншого – намаганням регіонів знайти адекватні інструменти, які б допомагали відповісти на виклики сучасного глобалізованого світу, коли істотно пришвидшуються різноманітні зміни, в тому числі політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні.

Базовим документом просторового планування регіону є Схема планування території області.

Схема планування території Закарпатської області розроблена ДП "Український державний науково-дослідний інститут проектування міст "ДІПРОМІСТО" імені Ю.М. Білокозя" та затверджена рішенням сесії Закарпатської обласної ради від 17.05.2013 №731. Схема розроблена на розрахунковий період до 2031 року.

Із затвердженням Схеми область отримала свій основний містобудівний документ та реальну можливість здійснювати планомірну та послідовну містобудівну політику на своїх теренах.

Схема планування території Закарпатської області розроблена на основі Генеральної схеми планування території України - найважливішої складової національної системи довгострокового прогнозування соціально - економічного розвитку країни, її регіонів та населених пунктів, першооснови всього комплексу містобудівної документації. Зазначена містобудівна документація конкретизує рішення Генеральної схеми на регіональному рівні. Її основним завданням є забезпечення планувальної основи для раціонального використання території, визначення пріоритетів розвитку господарського комплексу та інженерно-транспортної інфраструктури, охорони навколишнього середовища, збереження історико-культурної спадщини, визначення основних проблеми розвитку і надання принципових рішень по напрямках господарського і територіального розвитку регіону.

Схема планування території Закарпатської області складається з 10 креслень та 4 томів пояснювальної записки, які включають:

Том I – структура та територіальна організація господарського комплексу області, напрямки її трансформації, прогноз чисельності та статеві-вікового складу населення, прогноз та визначення пріоритетних напрямків розвитку господарського комплексу адміністративних одиниць області, основні напрямки планувального розвитку області та її системи розселення, основні техніко-економічні показники, документи.

Том II – Характеристика природних умов та ресурсів, стан та охорона навколишнього природного середовища, транспорт, інженерна підготовка та захист території, гідротехнічні заходи, інженерна інфраструктура (водопостачання, водовідведення, енергопостачання).

Том III – охорона нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Том IV – пропозиції по реалізації рішень схеми планування території.

Схема планування визначає основні напрямки господарського і територіального розвитку регіону. Вона містить принципові рішення:

- пропозиції по визначенню пріоритетних напрямків розвитку господарського комплексу;
- соціально-економічна характеристика потенціалу та рівня розвитку адміністративних районів області;
- по основним напрямкам планування розвитку територій;

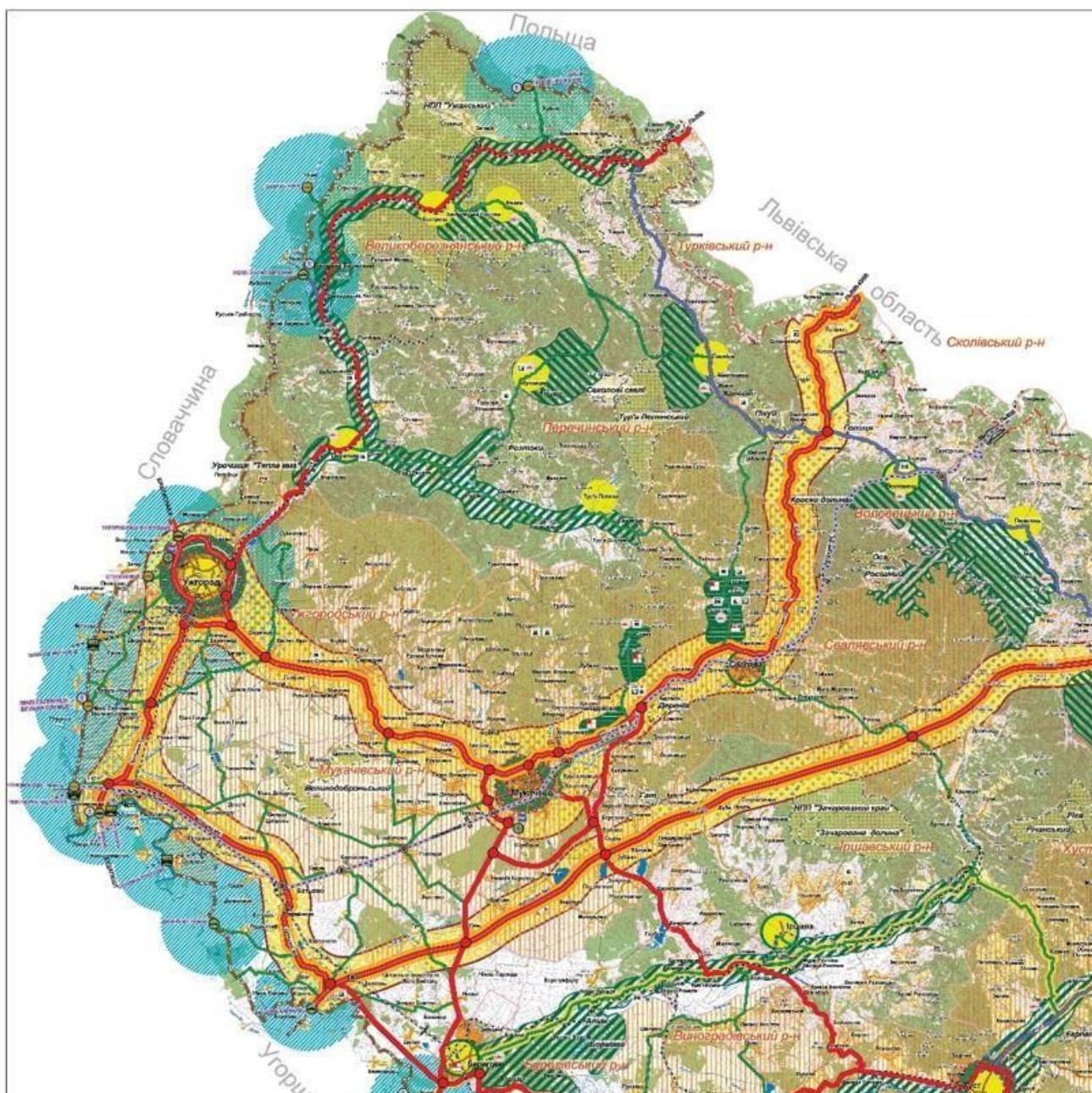
- раціональному використанню природних ресурсів;
- охороні навколишнього середовища;
- розвитку інженерно-транспортної інфраструктури.

Проектні пропозиції базуються на використанні основного конкурентного ресурсу Закарпатської області – її економіко-географічного положення та значного культурного і природно-ресурсного потенціалів. Область є великим транспортним вузлом, у якому перетинаються основні державні залізничні та автомобільні магістралі. Потужний історичний та рекреаційно-природний і соціокультурний потенціал дозволяє сформувавши туристичний комплекс національного та міжнародного значення. У перспективі Закарпатська область у результаті трансформації господарського комплексу, насамперед на інноваційній основі, повинна набути рис значного регіону з розвинутим господарством та транспортною системою, з сучасною ринковою інфраструктурою та потужним освітньо-науковим та культурним потенціалом.

У області будуть активно формуватися нові господарські функції, пов'язані з розбудовою транспортної та прикордонної інфраструктури. Однією з основних задач повинно стати формування на Закарпатті конкурентоспроможних галузей економіки, що забезпечує, з одного боку, потреби споживачів (як українських, так і зарубіжних), а з іншого - значний внесок у соціально-економічний розвиток регіону за рахунок зростання дохідної частини обласного і місцевих бюджетів, притоку інвестицій, збільшення числа робочих місць, поліпшення здоров'я населення. Соціально-економічними пріоритетами розвитку є реалізація потенціалу області, що матиме позитивні економічні і соціальні наслідки для регіону.

Принципові рішення, закладені у Схемі, надалі повинні бути деталізовані Схемами планування території районів та містобудівною документацією на місцевому рівні.

Тобто економічне зростання Мукачівської МТГ в перспективі визначатиметься рівнем розвитку сільського господарства з елементами переробки сільськогосподарської продукції, туристичної та транспортно-логістичної сфер. В межах громади передбачено також невеличкі промислові зони підприємств з високою доданою вартістю і в той же час напрями розвитку обумовлені природо-ресурсним потенціалом громади, наявністю великої кількості пам'яток історії (які потребують активної розробки), екологічним станом громади тощо. Водночас це мусить бути враховано Мукачівською міською радою при прийнятті рішень щодо використання земельного фонду громади, профілю залучення інвесторів, формування місцевих цільових програм економічного спрямування, налагодженні взаємодії із закладами фахової та професійно-технічної освіти щодо напрямків підготовки фахівців, які будуть затребувані в громаді, а також при розробленні Комплексного просторового плану Мукачівської міської територіальної громади.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

існуючий стан	розрах. строк	
		ПАМ'ЯТНИКИ АРХЕОЛОГІЇ
		ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ
		КОМПЛЕКСИ АВТОСЕРВІСУ
		ПІДЗЕМНИЙ ВОДОЗАБІР
		ЗАХИСТ ВІД ПІДТОПЛЕННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ

	ТЕРИТОРІЇ ПЕРЕВАЖНО РЕКРЕАЦІЙНОГО, ОЗДОРОВЧОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ
	ТЕРИТОРІЇ ПЕРЕВАЖНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ТА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ
	ТЕРИТОРІЇ ПРІОРИТЕТНОГО РОЗВИТКУ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ (ЕКОЛОГІЧНОГО КАРКАСУ) ОБЛАСТІ
	ЗОНА ВПЛИВУ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ

Рис 14. Мукачівська МТГ на Схемі планування території Закарпатської області

ТЕРИТОРІАЛЬНО-ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ПРОМИСЛОВОСТІ, 2010 р.

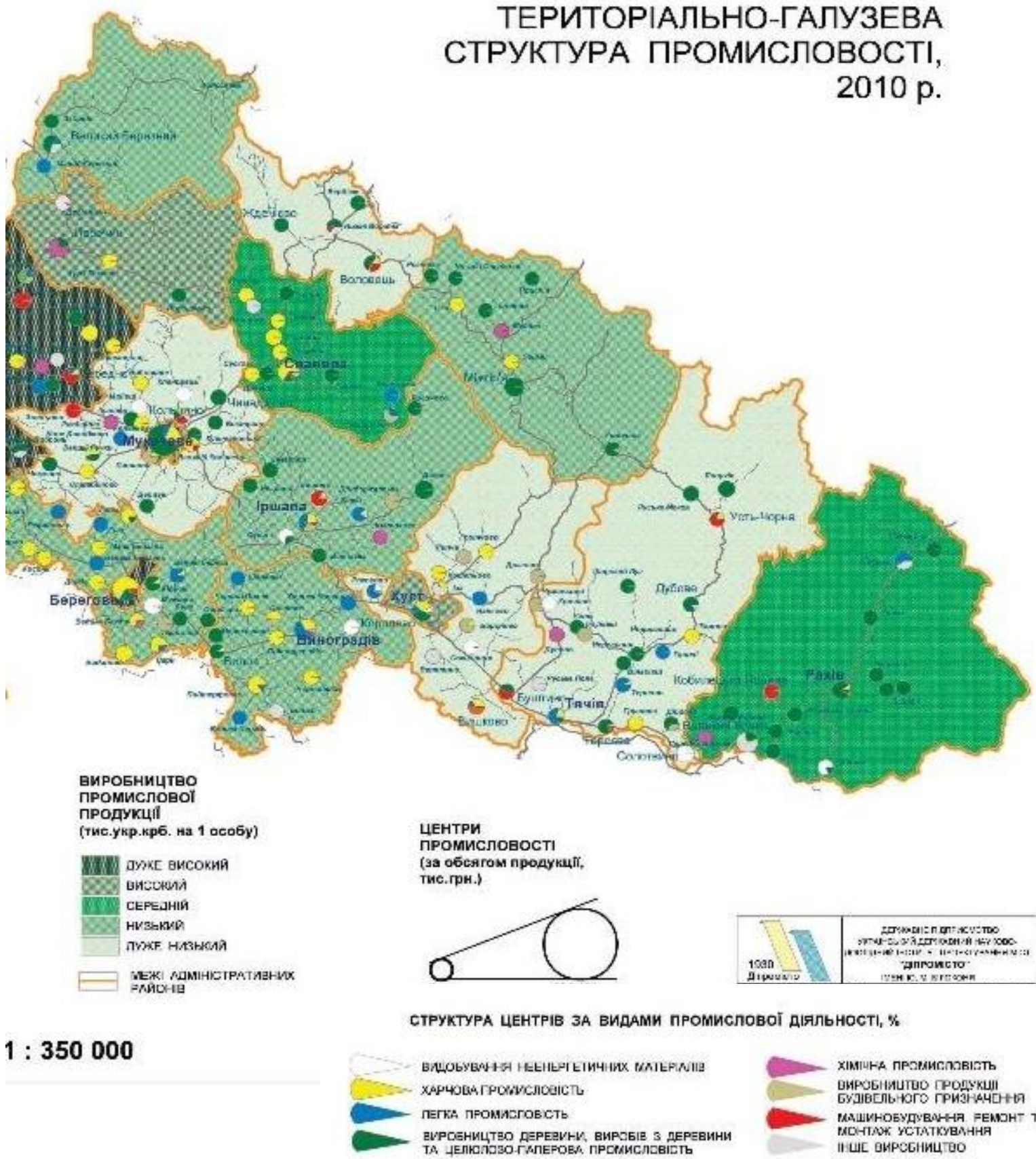

Рис 15. Розвиток промислового виробництва. Схема планування території області

До 2021 року основним інструментом планування як на рівні району, так і міської ради були середньострокові (2-3) роки програми розвитку, на основі яких формувалися щорічні Програми соціально- економічного розвитку, які включали районні/міські цільові (галузеві) програми та програми капітального будівництва. У сільських, міських радах планування здійснювалось як правило, на основі щорічних Планів соціально-економічного розвитку. Фінансування заходів (проектів) подібних програм в основному здійснювалось за рахунок районного/міського бюджетів, а також коштів обласного, державного бюджетів.

У 2022 році процес планування розвитку Мукачівської МТГ здійснюється через прийняття місцевих цільових програм та Програми соціально-економічного розвитку громади.

В 2022 р. у громаді діяло 48 місцевих програми, усі програми – середньострокові. Що позитивно характеризує процес планування в громаді. Важливо наголосити і на рівні виконання місцевих програм в громаді – попри складну і непрогнозовану фінансову ситуацію в країні, а також накладені обмеження щодо напрямків використання бюджетних коштів (590 постанова), рівень виконання місцевих програм у Мукачівській МТГ склав майже 100%.

Програмні документи, які реалізувалися у 2022 році, мають достатньо різне цільове спрямування, але в основній своїй масі вони спрямовані на вирішення соціальних питань та підтримку житлово-комунальної сфери громади, безпекового характеру. Останні актуалізувались в умовах запровадження воєнного стану в країні

Таблиця 46. Перелік діючих у 2022 році галузевих програм, які фінансуються за кошти місцевого бюджету Мукачівської МТГ, тис.грн.

№ п/п	Найменування місцевої (регіональної) програми, головний розпорядник бюджетних коштів	Дата та номер документу, яким затверджено місцеву (регіональну) програму	Затверджено міською радою на рік (з урах. змін), грн.	Фактично профінансовано за січень-грудень, грн.	Виконання, %
I	Виконавчий комітет Мукачівської міської ради				
1	Програма забезпечення організаційної діяльності міської ради та виконавчого комітету на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 481 від 26.08.2021 (зі змінами)	680 000,00	635 702,98	93,49
2	Програма висвітлення діяльності, інформаційного забезпечення Мукачівської міської ради та її виконавчих органів на 2022-2024 роки	Рішення 15 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 519 від 30.09.2021	558 000,00	552 000,00	98,92
3	Програма удосконалення цивільного захисту та оборонної роботи Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 230 від 31.05.2022 (зі змінами)	312 300,00	311 259,80	99,67
4	Програма безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань мешканцям Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 680 від 17.12.2021	9 290 000,00	9 243 572,18	99,50
5	Програма розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 681 від 17.12.2021 (зі змінами)	8 687 875,00	8 393 238,77	96,61
6	Програма медичного обслуговування населення Мукачівської міської територіальної громади в окремих науково-дослідних установах Національної академії медичних наук на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 343 від 09.08.2022	850 000,00	825 040,00	97,06
7	Програма фінансової підтримки діяльності Мукачівської районної ради на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 456 від 11.10.2022	4 466 000,00	240 230,92	5,38

8	Програма виплати винагороди Почесним громадянам міста Мукачеве на 2022-2024 роки	Рішення 15 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 518 від 30.09.2021	1 701 000,00	1 701 000,00	100,00
9	Програма організації громадських оплачуваних робіт для молоді у вільний від навчання час на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 486 від 26.08.2021	60 100,00	60 055,97	99,93
10	Програма поліпшення умов несення служби, організації виховного та навчального процесу у військовій частині А 1556 на 2022 рік (нова редакція)	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 131 від 05.04.2022 (зі змінами)	367 600 000,00	355 694 222,25	96,76
11	Програма організації та забезпечення територіальної оборони, призову на строкову військову службу та військово-патріотичного виховання населення Закарпатської області на 2022-2025 роки	Рішенням 23 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 778 від 24.02.2022 (зі змінами)	400 000,00	400 000,00	100,00
12	Програма підвищення спроможності та поліпшення умов несення служби в 27 прикордонному загоні на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 170 від 27.04.2022 (зі змінами)	24 500 000,00	24 123 594,32	98,46
13	Програма поліпшення матеріально-технічної бази 2 Державного пожежно-рятувального загону ГУ ДСНС України у Закарпатській області на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 176 від 05.05.2022 (зі змінами)	8 000 000,00	7 960 356,00	99,50
14	Програма матеріально-технічного забезпечення та поліпшення умов несення служби структурних підрозділів військової частини А4604 на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 191 від 10.05.2022 (зі змінами)	2 700 000,00	2 000 000,00	74,07
15	Програма матеріально-технічного забезпечення військової частини А3628 для виконання оборонних заходів на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 177 від 05.05.2022	10 000 000,00	10 000 000,00	100,00
16	Програми покращення матеріально-технічної бази військової частини А1047 на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 192 від 10.05.2022 (зі змінами)	10 907 620,00	6 488 946,96	59,49
17	Програма матеріально-технічного забезпечення військових формувань для виконання мобілізаційних заходів на 2022 рік у новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 384 від 06.09.2022 (зі змінами)	10 000 000,00	10 000 000,00	100,00
18	Програми матеріально-технічного забезпечення та поліпшення умов несення служби структурних підрозділів військової частини 3115 Національної гвардії України на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 200 від 16.05.2022	9 500 000,00	9 500 000,00	100,00
19	Програма забезпечення профілактики злочинності, правопорядку та безпеки на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 190 від 10.05.2022 (зі змінами)	10 220 000,00	9 711 800,00	95,03
20	Програма матеріально-технічного забезпечення для виконання оборонних заходів у військовій частині А0515 на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 277 від 05.07.2022	5 000 000,00	5 000 000,00	100,00
21	Програма матеріально-технічного забезпечення та поліпшення умов несення служби структурних підрозділів військової частини А3719 на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 278 від 05.07.2022	5 000 000,00	5 000 000,00	100,00
22	Програма матеріально-технічного забезпечення Управління Служби безпеки України в Закарпатській області на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 385 від 06.09.2022	2 000 000,00	2 000 000,00	100,00
23	Програма сприяння діяльності Управління патрульної поліції в Закарпатській області Департаменту патрульної поліції на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 276 від 05.07.2022 (зі змінами)	3 000 000,00	2 842 877,65	94,76
24	Програма підтримки та матеріально-технічного забезпечення Квартирно-експлуатаційного відділу м.Мукачево на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 328 від 04.08.2022 (зі змінами)	10 444 000,00	8 984 751,76	86,03

25	Програма матеріально-технічного забезпечення структурного підрозділу Ужгородського зонального відділу Військової служби правопорядку на 2022 рік	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 426 від 06.10.2022	1 000 000,00	1 000 000,00	100,00
26	Програма забезпечення військових формувань Мукачівської міської територіальної громади для виконання оборонних заходів на період воєнного стану в новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 179 від 05.05.2022 (зі змінами)	21 795 000,00	19 235 873,37	88,26
II Управління освіти, культури, молоді та спорту Мукачівської міської ради					
27	Програма організації безоплатного гарячого харчування дітей пільгових категорій у закладах освіти Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 684 від 17.12.2021 (зі змінами)	5 400 031,00	5 357 310,87	99,21
28	Програма розвитку освіти Мукачівської міської територіальної громади на 2021-2023 роки (нова редакція)	Рішення 8 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 301 від 29.04.2021 (зі змінами)	3 763 476,00	3 285 436,00	87,30
29	Програма розвитку фізичної культури і спорту Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 488 від 26.08.2021 (зі змінами)	1 320 000,00	1 320 000,00	100,00
30	Програма оздоровлення та відпочинку дітей Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 485 від 26.08.2021 (зі змінами)	714 726,00	487 126,08	68,16
31	Програма розвитку культури і мистецтва Мукачівської міської територіальної громади на 2022 -2024 роки	Рішення 18 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 613 від 25.11.2021	1 150 000,00	465 122,75	40,45
III Управління соціального захисту населення Мукачівської міської ради					
32	Програма забезпечення прав окремих пільгових категорій громадян з числа жителів Мукачівської міської територіальної громади на пільговий проїзд та пільговий телефонний зв'язок на 2022-2024 роки	Рішення 18 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 610 від 25.11.2021 (зі змінами)	14 860 000,00	14 624 096,88	98,41
33	Програма додаткового соціально-медичного захисту на 2022-2024 роки	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 95 від 23.03.2022 (зі змінами)	24 500 000,00	23 631 102,60	96,45
34	Програма матеріальної підтримки сімей загиблих під час безпосередньої участі у бойових діях, забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування військової агресії російської федерації проти України	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 153 від 20.04.2022	3 015 723,00	2 820 000,00	93,51
35	Програма організації громадських оплачуваних робіт для молоді у вільний від навчання час на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 486 від 26.08.2021	29 250,00	27 009,10	93,51
IV Управління міського господарства Мукачівської міської ради					
36	Програма реформування та підтримки водопровідного та каналізаційного господарства на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 265 від 21.06.2022 (зі змінами)	151 884 565,00	147 255 123,17	96,95
37	Програма благоустрою території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 204 від 16.05.2022 (зі змінами)	159 481 968,00	149 265 189,78	93,59
38	Програма захисту тварин від жорстокого поводження, створення комфортних умов співіснування людей і тварин на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 493 від 26.08.2021 (зі змінами)	1 430 000,00	1 429 867,45	99,99

39	Програма відшкодування різниці між затвердженим тарифом та розміром економічно обґрунтованих витрат на утримання ліфтового господарства житлового фонду Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 497 від 26.08.2021	1 129 613,00	1 021 099,75	90,39
40	Програма підтримки та стимулювання створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (нова редакція)	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 222 від 24.05.2022 (зі змінами)	3 842 438,00	1 661 924,23	43,25
41	Програма підтримки Мукачівського міського комунального підприємства «Міжнародний аеропорт Мукачево» на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 494 від 26.08.2021	502 750,00	483 169,17	96,11
42	Програма експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення на території Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 347 від 09.08.2022 (зі змінами)	19 981 129,00	19 939 776,58	99,79
43	Програма проведення поточних ремонтів, в тому числі поточних ремонтів з усунення аварій в житловому фонді на території міста Мукачево (крім ОСББ та ЖБК) на 2022-2024 роки	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 232 від 31.05.2022 (зі змінами)	9 000 000,00	7 078 345,02	78,65
44	Програма забезпечення діяльності Мукачівської міської територіальної громади в сфері містобудування, архітектури, земельних відносин та комунальної власності на 2022-2024 роки	Рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 685 від 17.12.2021 (зі змінами)	546 625,00	168 639,79	30,85
45	Програма удосконалення цивільного захисту та оборонної роботи Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки в новій редакції	Рішення виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 230 від 31.05.2022 (зі змінами)	5 467 562,00	3 939 717,69	72,06
46	Програма організації громадських оплачуваних робіт для молоді у вільний від навчання час на 2022-2024 роки	Рішення 12 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 486 від 26.08.2021	29 250,00	26 747,16	91,44
V Управління будівництва та інфраструктури Мукачівської міської ради					
47	Програма капітального ремонту об'єктів Мукачівської міської територіальної громади на 2022-20224 роки	Рішення 19 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 691 від 17.12.2021 (зі змінами)	18 438 201,00	3 025 712,87	16,41
VI Фінансове управління Мукачівської міської ради					
48	Програма управління місцевим боргом на 2020-2022 роки	Рішення 2 позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання № 29 від 03.12.2020р. (із змінами)	88 900 958,00	73 899 935,74	83,13
РАЗОМ			1 044 060 160,00	963 116 975,61	92,25

Висновки

1. Відповідно до Схеми планування території Закарпатської області на території Мукачівської МТГ передбачено розвиток таких функціональних зон як: території переважно рекреаційного оздоровчого та туристичного спрямування; **території переважно сільськогосподарського та лісогосподарського використання**; **території пріоритетного розвитку елементів екологічної мережі (екологічного каркасу) області; зона пливу транспортних коридорів.** Це обумовлено природо-ресурсним потенціалом громади, наявністю великої кількості пам'яток археології та історії (які потребують активної розробки), екологічним станом громади тощо. Водночас це мусить бути враховано Мукачівською міською радою при прийнятті рішень щодо використання земельного фонду громади, профілю залучення інвесторів, формування місцевих цільових програм економічного спрямування, налагодженні взаємодії із закладами фахової та професійно-технічної освіти щодо напрямків підготовки фахівців,

які будуть затребувані в громаді, а також при розробленні Комплексного просторового плану Мукачівської міської територіальної громади.

2. Процес планування розвитку Мукачівської МТГ здійснюється через прийняття місцевих цільових програм. Стан використання коштів бюджету Мукачівської громади на фінансування програм свідчить про переважання соціального скерування видатків (фінансування освітніх та медичних послуг, духовного та культурного розвитку і т. п.), а також фінансування заходів першочергового характеру сфер ЖКГ та зміцнення безпеки, що особливо актуально в умовах воєнного стану. Водночас попри складну і непрогнозовану фінансову ситуацію в країні, а також накладені обмеження щодо напрямків використання бюджетних коштів (Постанова № 590 від 9 червня 2022 року (Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану)), рівень виконання місцевих програм в Мукачівській МТГ склав майже 100%

3. Громада має потребу у розробці і реалізації місцевих програм, спрямованих на супроводженні релоковоаного бізнесу в умовах воєнного стану

8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Суб'єкт господарювання (СГ) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

Суб'єктами господарювання визнаються також органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю в частині їх діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності. Господарською діяльністю не вважається діяльність фізичної особи з придбання товарів народного споживання для кінцевого споживання.

Станом на 01.01.2023 р. в структурі Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР) в Мукачівській міській територіальній громаді кількість юридичних осіб становить - 2787 од. У порівнянні із 01.01.2022 році кількість СПД збільшилася на 129. Мукачівська громада зосереджує 55,6% всіх СПД району.

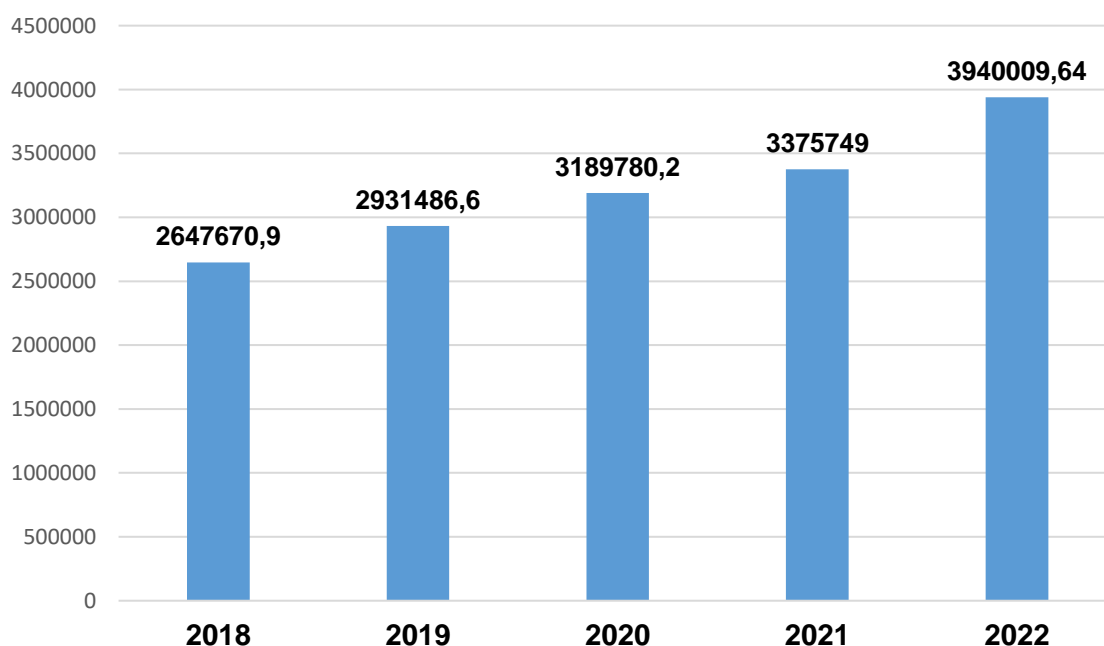
Таблиця 47. Кількість суб'єктів у ЄДРПОУ, од. на 01.01.

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2021	2022	2023
м.Мукачево	1915	1946	1749	1899	2036	2402		
Громада							2658	2787
Мукачівський район							4782	
Закарпатська область	21733	22153	20856	20976	21742	24137		

8.1. Структура економіки та розвиток головних секторів

В галузі промисловості задіяно 29 підприємств щомісячної статистичної звітності зі статистики промисловості Мукачівської МТГ п'яти видів промислової діяльності.

За підсумками 2022 року обсяг реалізованої продукції підприємств щомісячної статистичної звітності зі статистики промисловості Мукачівської МТГ за оперативними даними становить 3 840 009,64 тис. грн. або 113 відсотків до відповідного періоду минулого року.

Діаграма 6. Динаміка обсягу реалізованої промислової продукції підприємств м.Мукачево, 2018 – 2022 роки

Разом з тим, тривалий карантин, пов'язаний із поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, введення воєнного стану в Україні негативно вплинули на розвиток промисловості та призвів до сповільнення, а по деяких галузях навіть зменшення основних показників роботи промислових підприємств.

У структурі реалізованої промислової продукції за видами діяльності найбільшу питому вагу займає продукція переробної промисловості. Підприємства громади виробляють наступні види продукції: електричне устаткування, електронні прилади побутового призначення, трансформатори, виробництво електричного та електронного устаткування для автотранспортних засобів, елементи конструкції збірні для будівництва, бетон товарний, меблі дерев'яні, лижі бігові, швейні вироби, пиломатеріали, асфальтова суміш, цегла для будівництва, ортопедичні пристрої, шкіргалантерейні вироби тощо. Вагоме місце в реалізації продукції належить підприємствам «Завод «Флекстронікс ТзОВ», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ПРАТ «Мукачівський завод «Точприлад», ТОВ «Мукачівська швейна фабрика», ТОВ «Перспектива», ТОВ «Інтер-Каштан», ПАТ «МТФ «Мрія».

Діаграма 7. Питома вага галузей промисловості в загальному обсязі реалізованої продукції підприємств Мукачівської міської територіальної громади станом на 01.01.2023 р.

Підприємства галузі працюють на давальницькій сировині. Значна частина продукції підприємств експортується в країни Євросоюзу. Співпраця з іноземними партнерами дала можливість створити додаткові робочі місця, збільшити обсяги виробництва, однак складається залежність виробників від постачальників сировини та невизначеність на тривалу перспективу. Підприємства, які працюють за договорами з іноземними партнерами, повністю залежать від їхніх поставок та працюють на контрактній основі.

У 2022 році введено в експлуатацію реконструйований лижний цех УАП ТОВ «Фішер-Мукачево» загальною площею 21,5 тис. м². У зв'язку із запуском оновлених технологій, ліній виробництва та механізмів підприємство нарощує обсяги виробництва гірських та бігових лиж, що дає змогу не лише забезпечити світовий попит на якісну лижну продукцію, а і надати нові робочі місця для більш ніж 300 працівників. На підприємстві впроваджено нові технологічні процеси виробництва, а саме: повністю модифікована автоматична лінія клиновиробництва фірми FILL; роботизована, автоматична лінія шліфування гірських та бігових лиж фірми FILL;

сучасна автоматична та роботизована лінія пакування лиж тощо. Забезпечено високий рівень безпеки праці для робітників, зокрема захисні системи, що суттєво зменшують ризики прямого контакту працюючих із робочими механізмами.

На кінець 2022 року на територію громади релоковано загалом 52 суб'єкти господарювання різних галузей, з яких 5 суб'єктів - в галузі швейного виробництва, 21 суб'єкт - у сфері роздрібної та оптової торгівлі, 8 суб'єктів - в сфері інформаційних технологій, 18 суб'єктів в інших галузях промислового виробництва та надання послуг. Серед найбільш активних релокованих суб'єктів господарювання наступні: ТОВ «Прайм Снек» (м. Харків) займається переробкою молочної продукції та виробництвом сирних снєків; ТОВ «LEGIO» та ТОВ «ФАВОРИТ 2014» (м. Харків) виготовляють спецодяг для пожежників, рятувальників, шахтарів, працівників нафтопереробної промисловості, термо та вологостійкий одяг високих рівнів захисту, спорядження для військових; ТОВ «Аттекс Груп» (м. Київ) займається пошиттям елементів військового одягу, корпоративного одягу класу люкс; ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ АЛКОМ» (м. Київ) виготовляє медичний текстиль, бандажі та інші вироби медичного призначення; ТОВ «Ч.Е-ІНДАСТРІ ГРУП» (м.Запоріжжя) виробляє металоконструкції, центрифуги та інше обладнання для добувної промисловості; ПП «КРИВБАСТЕХ» (м. Кривий Ріг) займається виготовленням обладнання для підприємств нафтопереробної галузі; ТОВ «НОРІС» (м. Харків) здійснює виробництво ветеринарних препаратів, кормів, кормових добавок та інших виробів, аксесуарів для тварин; ТОВ «Сімкорд» (м. Харків) спеціалізується на модернізації електронної торгівлі, комп'ютерному програмуванні та виготовленні власних комплексних програмних продуктів.

Таблиця 48. Найбільші роботодавці громади

Назва	К-сть працівників	Сфера діяльності
Завод «Флекстронікс ТзОВ»	3748	Flex є лідером з виробництва продуктів електроніки в Україні. Компанія надає спектр виробничих послуг, а також пропонує рішення у виготовленні електронних вузлів на базі друкованих плат на високому технологічному рівні. Крім того Flex фокусується на ремонті, тестуванні та кінцевій збірці готової продукції, а також на сфері логістичних послуг. Завдяки досвіду виробництва побутової техніки, телекомунікаційних товарів та запровадженню нових технологій, компанія виконує замовлення клієнтів на високому рівні. Flex запускає близько 12 тисяч нових продуктів та оновлених продуктів щороку, багато кроків зроблено саме в Мукачеві.
УАП ТОВ«ФІШЕР-МУКАЧЕВО»	849	№1 в світі з виробництва гірських та бігових лиж, продукція підприємства є своєрідною візитівкою України. Гірські і бігові лижі, хокейні ключки вироблені у Мукачеві користуються величезним попитом в десятках країн світу. 99% продукції підприємства експортується. На підприємстві виконуються замовлення для таких всесвітньо відомих брендів, як Scott Usa, Stöckli, Tecno Pro, Hagan, Rossignol, Alpina, Splitkein, Tecno. На підприємстві також виробляються ключки для фірм Sherwood (Канада), Easton (США). Європейські замовники – це також відомі у світі хокею бренди TPS, Zetra, Ferland та інші.
ПрАТ Мукачівський завод Точприлад	747	Підприємство займає лідируючі позиції в субпідрядній діяльності в західному регіоні України. Виробничі площі складають 26800 м.кв. Основна продукція це пасивні електронні компоненти, кабелі для автомобільної промисловості, LED світильники, гучномовці (телекомунікаційні), гучномовці (автомобільні). Досвід успішної реалізації проектів з такими замовниками, як Philips Technology Centre (Австрія), TDK Electronics, Retsag (Угорщина), Videoton (Skoda) (Угорщина) та інші.

Проблеми галузі: залежність підприємств легкої, машинобудівної промисловості від давальницької сировини іноземного замовника; застаріле технічне оснащення окремих промислових підприємств; постійне зростання цін на енергоносії; нестача кваліфікованих кадрів на окремі спеціальності у промисловості; недостатній інноваційний рівень

промислового виробництва; високі відсоткові ставки банківського кредитування, падіння ділової активності споживачів промислової продукції, спровоковане пандемією коронавірусу COVID-19; введення воєнного стану на території України, що спричинило скорочення попиту на певні види товарів та послуг, проблеми з транспортуванням, логістикою та постачанням комплектуючих, паливно-мастильних матеріалів, коливання курсу валют, мобілізація працівників підприємства, відсутність можливості бронювання критичних для підприємства працівників, суттєве погіршення ланцюгів постачання у зв'язку з рецесією світової економіки, затримка з відшкодування ПДВ з державного бюджету, що становить велику загрозу у нестачі оборотних коштів підприємств; стабільне електрозабезпечення; скорочення обсягів виробництва продукції, сповільнення темпів освоєння нових видів продукції, впровадження нових технологічних процесів та створення нових робочих місць у зв'язку з дією воєнного стану тощо.

8.2. Будівельна діяльність

Будівельна галузь в Україні увійшла до трійки лідерів серед сфер та видів діяльності, в які було вкладено найбільше капітальних інвестицій за підсумками 2020 року. Важливою особливістю будівництва у Закарпатській області є збереження значних територіальних диспропорцій у обсягах будівельних робіт. Високим рівнем територіального зосередження будівельних робіт відзначаються міста Ужгород та Мукачево. В цих містах сконцентровано також більшість будівельних організацій області. В таблиці наведена динаміка основних показників будівельної галузі м.Мукачево та Закарпатської області за 2014-2020 роки.

Таблиця 49. Динаміка основних показників будівельної галузі м.Мукачево, району та Закарпатської області

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2020	2021
Обсяг виробленої будівельної продукції, млн.грн							
м.Мукачево	51,1	61,6	139,1	285,0	291,9	562,016	
Закарпатська область	344,1	341,2	712,6	1 357,4	1 631,0	1 932,03	
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла, тис.м²							
м.Мукачево, всього	25,6	23,9	26,0	40,8	19,3	16,016	
Мукачівський район						13,833	61,18
Закарпатська область	395,2	442,1	336,0	419,6	428,7	284,88	416,08

За видами розподіл загальної площі житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у 2021 році по Мукачівському району – 48,3 тис.м² (78,9% від загальної площі) складають одноквартирні будинки, 12,9 тис.м² (21,1%) – будинки з двома та більше квартирами.

Основним джерелом інвестування залишаються власні кошти підприємств та організацій.

Впродовж 2022 р. забудовникам Мукачівської МТГ надано 72 містобудівних умов і обмежень на забудову земельних ділянок; видано 101 будівельних паспортів на будівництво індивідуального житла господарських будівель; погоджено 14 паспортів відкритих майданчиків біля стаціонарних закладів ресторанного господарства; видано: 45 викопіювань з плану зонування (Зонінгу), (містобудівна документація «План зонування міста Мукачева (зонінг)», яка затверджена рішенням 10 сесії Мукачівської міської ради 7-го скликання від 31 березня 2016 року № 154) та містобудівної документації сіл приєднаних до Мукачівської міської територіальної громади; 4 ситуаційних планів М 1:2000; 49 довідок про перейменування вулиць, площ, провулків міста Мукачева.

До Єдиного державного реєстру будівельної діяльності - внесено інформацію щодо присвоєних адрес 235 об'єктам нерухомого майна. Підготовано 127 наказів щодо присвоєння адрес об'єктам нерухомого майна та об'єктам будівництва. Оформлено 12 архітектурно-планувальних завдань на виготовлення проектів оздоблення фасадів житлових будинків та стаціонарних приміщень підприємницької діяльності та оформлення вітринно – рекламного

господарства, погоджено 39 технічних паспортів вивісок, 2 дозволи на розміщення зовнішньої реклами.

Міська влада громади приділяє увагу будівництву (об'єкти житлово-комунального господарства, дороги, заклади соціальної інфраструктури). Пріоритетним напрямом роботи інвестиційного комплексу громади залишається завершення будівництва та реконструкції об'єктів соціальної сфери, роботи на яких виконувались за рахунок бюджетних коштів, відновлення роботи закладів освіти, охорони здоров'я та культури.

Впродовж 2022 року видано вихідні дані для проектування наступних об'єктів: нове будівництво багатоквартирного житлового будинку по вул. Яворницького в м. Мукачево; будівництво багатоквартирного житлового будинку на 144 квартири з розширенням приміщень громадського призначення в підвальному поверсі по вул. Франка Івана, 12-Б в м.Мукачево; будівництво нежитлових приміщень комерційного призначення по вул. Драгули Миколи, 29 в м.Мукачево; нове будівництво торгово-офісних приміщень по вул. Данила Галицького, 75 м.Мукачево; будівництво комплексу придорожнього сервісу за адресою: Закарпатська область, м. Мукачево, вул. Лавківська, 1В; реконструкція Мукачівської гімназії №15 Мукачівської міської ради Закарпатської області в м.Мукачево вул. Лермонтова Михайла, 12 та Мукачівського закладу дошкільної освіти №14 Мукачівської міської ради Закарпатської області в м.Мукачево вул. Лермонтова Михайла, 10 під ліцей; реконструкція торгово-офісних приміщень по вул. Духновича Олександра, 25 м.Мукачево; нове будівництво групи секційних багатоквартирних житлових будинків (I черга) з вбудовано-прибудованими приміщеннями громадського призначення, підземним паркінгом по вул. Ужгородська, 165А м.Мукачево; реконструкція амбулаторії ЗПСМ №3 вул.Росвигівська, 9 в м. Мукачево; будівництво комплексу придорожнього сервісу м. Мукачево, вул. Лавківська, 1 В; реконструкція котельні під фізкультурно-спортивний комплекс вул. Апостола Данила, б/н в м.Мукачево; нове будівництво торгового комплексу м.Мукачево, вул.Росвигівська; нове будівництво багатоквартирного житлового будинку з вбудованим підземним паркінгом м.Мукачево, вул. Зріні Ілони, 67В.

Обсяги капітальних вкладень бюджету громади у розрізі інвестиційних проектів за 2022 рік становили 6 889,0 тис. грн.

Основні проблемні питання будівельної галузі громади:

- низька платоспроможність населення та високі відсоткові ставки за користування житловими кредитами;
- недостатність фінансування з державного бюджету заходів з розв'язання нагальних проблем у сфері житлового будівництва;
- зменшення обсягів державного фінансування житлового будівництва, зокрема для окремих категорій громадян.

8.3. Зовнішньо-економічна діяльність

Протягом 2022 року інвестиційна діяльність Мукачівської міської територіальної громади була спрямована на забезпечення зростання інвестиційного капіталу, залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, у пріоритетні сфери діяльності громади. Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародна співпраця також є одними з пріоритетних напрямків розвитку Мукачівської міської ради.

Серед основних підприємств-експортерів необхідно відмітити УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», яке експортує лижі та ключки у Австрію, Канаду, Завод «Флекстронікс ТЗОВ», ПрАТ «Мукачівський завод «Точприлад», який експортує продукцію у Австрію, Угорщину та Польщу, ТОВ «Інтер-Каштан», ДП Мукатекс ТОВ «Луготекс», ТОВ «Мукачівська швейна фабрика», ПАТ «МТФ «Мрія», ДП «ТУП Україна» та інші. Серед основних підприємств-імпортерів можна назвати ці ж підприємства, оскільки майже всі вони працюють на давальницькій сировині, яку відповідно імпортують із-за кордону.

Одним з важливих інвестиційних проектів для розвитку громади у 2022 році став запуск оновленого реконструйованого лижного цеху УАП ТОВ «Фішер-Мукачево». В реконструкцію будівлі та придбання нового виробничого обладнання лижного цеху підприємства інвестовано понад 70,0 млн. євро.

На офіційному веб-порталі Мукачівської міської ради постійно оновлюється розділ «Інвесторам», де розміщено інформацію для потенційних інвесторів та зацікавлених у співпраці суб'єктів господарювання щодо інвестиційних пропозицій та інвестиційно-привабливих об'єктів (вільних земельних ділянок) Мукачівської МТГ. Також у цьому розділі можна ознайомитися з інвестиційним паспортом м. Мукачева та успішними підприємствами, які вже впродовж багатьох років ефективно працюють на території громади. Протягом 2022 року було проведено роботу щодо оновлення інформації стосовно підприємств Мукачівської МТГ, що мають вільні виробничі площі та зацікавлені у пошуку партнерів чи інвесторів.

Транскордонне співробітництво Мукачівської МТГ забезпечується шляхом налагодження партнерських зв'язків між прикордонними регіонами, активізацією співробітництва на міжміському та міжрегіональному рівні у всіх сферах господарювання, розробкою спільних стратегій розвитку.

Станом на 01.01.2023 року місто Мукачево має налагоджені партнерські відносини з такими містами-побратимами: Пряшів (Словаччина), Гуменне (Словаччина), Матесалка (Угорщина), Нірмедеш (Угорщина), Егер (Угорщина), Кішварда (Угорщина), Целдьомолк (Угорщина), Будовар (Угорщина), Добош (Угорщина), Мілець (Польща), Зента (Сербія), Суботица (Сербія), Пелгржімов (Чеська Республіка), Паг (Хорватія), Коломия (Україна).

Протягом 2022 року було проведено офіційні зустрічі Мукачівським міським головою з представниками міжнародних організацій, закордонними делегаціями для обговорення економічних, культурно-освітніх, соціальних питань та налагодження подальших партнерських відносин. Зокрема було проведено зустріч міським головою з представниками місії ОБСЄ. Основною метою візиту було обговорення питань щодо створення можливостей для розвитку та інтеграції національних спільнот, які проживають на території громади. Зокрема, було обговорено досвід надання ромській спільноті громади доступу до медичних, освітніх та адміністративних послуг. Також відбулася зустріч міського голови з представниками організації ЮНІСЕФ в Україні. Під час зустрічі йшлося про рівень вакцинації від поліомієліту в Мукачівській міській територіальній громаді, вакцинальну кампанію загалом та діяльність комунальних медичних закладів. Також відбулася зустріч з представниками організації УВКБ ООН у справах біженців та МФОЗНС «Регіон Карпат «НЕЕКА» щодо впровадження в Мукачеві на базі ЦНАП програми екстреного багаточільової грошової допомоги ВПО тощо.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, проводилася робота та постійна комунікація з представниками європейських міст-побратимів Мукачева щодо надання допомоги, зокрема забезпечення місць для тимчасового проживання та харчування внутрішньо переміщеним особам, які прибували зі східних та центральних областей України на територію громади, а також надання можливої гуманітарної допомоги для забезпечення потреб переміщених осіб.

Впродовж 2022 року проводилася робота з моніторингу та пошуку можливостей щодо залучення міжнародної технічної допомоги та інших фінансових ресурсів для вирішення пріоритетних питань розвитку громад. Актуальна інформація щодо можливостей отримання грантового фінансування, відкритих конкурсів постійно висвітлюється на порталі Мукачівської міської ради.

Таблиця 50. Імпорт - експорт

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Зовнішня торгівля товарами (експорт)							
м.Мукачево, млн. дол. США	339,04	245,1 6	284,37	369,85	405,5	421,3	428,3
Закарпатська область, млн. дол. США	1382,8	1094, 4	1211,9	1446,4	1 543,9	1490	1350
Питома вага у загальнообласному обсязі, %	24,5	22,4	23,5	25,6	26,0	28,3	31,7
Зовнішня торгівля товарами (імпорт)							
м.Мукачево, млн. дол. США	281,78	239,5 1	297,85	359,91	389,2	440	402,8
Закарпатська область, млн. дол. США	1734,6	1011, 5	1133,4	1341,7	1 408,1	1471,4	1255,3

Питома вага у загальнообласному обсязі, %	16,2	23,7	26,3	26,8	27,0	29,9	32
Зовнішня торгівля послугами (експорт)							
м.Мукачево, млн. дол. США	64,21	54,41	53,05	63,11	98,1	96,5	97,9
Закарпатська область, млн. дол. США	201,0	188,9	184,0	256,9	309,1	321,9	295,8
Питома вага у загальнообласному обсязі, %	32,0	28,8	28,8	24,6	31,7	30	33,1
Зовнішня торгівля послугами (імпорт)							
м.Мукачево, млн. дол. США	5,65	4,24	4,41	3,55	5,1	5,6	3,6
Закарпатська область, млн. дол. США	33,2	20,9	25,8	20,9	28,4	32,9	27,0
Питома вага у загальнообласному обсязі, %	17,1	20,3	17,1	16,2	18	17	13,3
Сальдо товарів							
м.Мукачево, млн. дол. США	+57,26	+5,65	-13,48	+9,94	+16,3	-18,7	+25,5
Сальдо послуг							
м.Мукачево, млн. дол. США	+58,56	+50,2	+48,64	+59,56	+93,0	+90,9	+94,3

Як видно із наведеної інформації сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами після спаду у 2015-2016 роках вийшло на позитивне значення до війни у 2020 році. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило у 2020 році 25,5 млн. дол. США, а сальдо зовнішньої торгівлі послугами 94,3 млн. дол. США.

Співпраця з іноземними партнерами дала можливість створити додаткові робочі місця, збільшити обсяги виробництва, однак складається залежність виробників від постачальників сировини та невизначеність на тривалу перспективу. Підприємства, які працюють за договорами з іноземними партнерами, повністю залежать від їхніх поставок та працюють на контрактній основі.

Основні проблемні питання зовнішньо-економічної діяльності громади:

- низька інвестиційна привабливість окремих видів діяльності;
- непосильні процентні ставки кредитування;
- відсутність пільг на реалізацію інвестиційних проектів;
- несвоєчасне повернення суб'єктам господарювання податку на додану вартість.

8.4. Сільське господарство

Одним з пріоритетних напрямків розвитку Мукачівської міської територіальної громади є забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства громади на внутрішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки, покращення умов життя та праці селян, створення умов для розвитку підприємництва у сільській місцевості.

У 2021 році Мукачівський район зайняв третє місце після Ужгородського та Берегівського за обсягами посівних площ культур зернових та зернобобових, а саме 4201,8 га, з яких 188,9 – під пшеницю, 3942,6 – під кукурудзу на зерно. Друге місце після Берегівського району за обсягами площ технічних культур, а саме 4407 га, серед яких 4239 га під сою.

Урожайність зернових та зернобобових по Мукачівському району складає 90,2 ц з 1 га у 2021 році, кукурудзи – 94,4 ц з 1 га, соняшнику – 20,8 ц з 1 га.

Кількість сільськогосподарських тварин у підприємствах Мукачівського району на 01.01.2022 року:

- Голів великої рогатої худоби – 111, у т.ч. коров (57)
- Свиней – 9386 голів.

В результаті у районі обсяги виробництва (валовий надій) молока у 2021 році становить 1391 ц, що складає 108,1% до 2020 року, а жива маса с/тварин, реалізованих на забій становить 4211 ц (85,9% до 2020 року).

На території громади налічується більше 70 суб'єктів господарювання, які працюють у галузі сільського господарства, серед яких біля 56 фермерських господарств, які займаються вирощуванням зернових культур, овочів, тваринництвом, садівництвом, виноробством та виноградарством.

На території громади активно розвивається галузь приватного виноградарства та виноробства. Вагоме місце в галузі займають такі фермерські господарства, як «Терруар» та «Михайлик» (Шато Паук) та інші.

Важливе місце в галузі прісноводного рибництва займає ТДВ «ЗАКАРПАТСЬКИЙ РИБКОМБІНАТ». Одним з найбільших фермерських господарств в галузі тваринництва громади є ФГ «Гафинець», яке займається розведенням овець, зокрема, налічує понад 800 голів овець та виготовляє продукти вівчарства.

На кінець 2022 року зареєстровано 61 бджолопасіку відповідно до звернень їх власників, загальна кількість бджолосімей – 7 661.

Таблиця 51. Агропромислові підприємства громади

N п/п	Назва підприємства	Місце розташування
1	ФГ «Зоря»	Мукачівський р-н, село Нижній Коропець, вулиця Радянська, будинок 6
2	ФГ «Золотий короп»	Мукачівський р-н, село Нижній Коропець, вулиця Миру, будинок 11
3	ТОВ «Шенкор»	Мукачівський р-н, село Нижній Коропець, вулиця Колгоспна, будинок 2
4	ТОВ «АГРО-МОЛ»	Мукачівський р-н, село Нижній Коропець, вулиця миру, будинок 137
5	ТОВ «ВІС-ЗАХІД»	Мукачівський р-н, село Павшино, вулиця Шевченка, будинок 14
6	ФГ «Макош»	Мукачівський р-н, село Нове Давидково, вулиця лєніна, будинок 53
7	СТОВ «Аграрник»	Мукачівський р-н, село Нове Давидково, вулиця Конституційна, будинок 3 А
8	СФГ «Лісове»	Мукачівський р-н, село Лавки, вулиця Червона гора, будинок 38
9	ФГ «Червона гора»	Мукачівський р-н, село Лавки, вулиця Виноградна, будинок 59
10	ФГ «Закарпатська бджілка»	Мукачівський р-н, село Лавки, вулиця Монастирська, будинок 8
11	МПП «Бджілка»	Мукачівський р-н, село Лавки, вулиця Монастирська, будинок 8
12	ФГ «Фружина»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ілони Зріні, будинок 25
13	ФГ «Ласточка»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 2Б
14	ФГ «Колос»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 332
15	ФГ «Колос- Л»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 114
16	ФГ «Дано»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 237
17	ФГ «Зоря»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Хедь, будинок 50
18	ФГ «Балла»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Форраш, будинок 19
19	ФГ «Іван»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 284

20	ФГ «Богар»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця І.Зріні, будинок 14
21	ФГ «Ходай»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 2 Б
22	ФГ «Мілко»	Мукачівський р-н, село Дерцен, вулиця Ракоці, будинок 298, корпус Г
23	ФГ «ГАШПАР»	м. Мукачево, вулиця Ломоносова, будинок 8
24	ФГ «Лета»	м. Мукачево, вулиця Ф.Ліста, будинок 8
25	ФГ «ТЕРРУАР»	м.Мукачево вул.Червона Гора, 1А «Винний сад»
26	ФГ «Віма»	м. Мукачево, вулиця Берегівська, будинок 64, квартира 5
27	ФГ «Лани Закарпаття»	м. Мукачево, вулиця Крилова, будинок 95 Ж
28	ФГ «Червоногірське»	м. Мукачево, вулиця Мінська, будинок 27
29	ТОВ ФГ «Лани Закарпаття 1979»	м. Мукачево, вулиця Грушевського, будинок 13/1, офіс 4
30	ТОВ ФГ «Щира житниця»	м. Мукачево, вулиця Берегівська-об'їзна, будинок 28
31	ФГ «Мукачівське»	м. Мукачево, вулиця Пушкіна, будинок 22
32	ФГ «ВД ТРАНС АГРО»	Іршавський р-н, село Доробратово, вулиця Виноградна, будинок 33
33	ФОП Олексик Р.В.	Іршавський р-н, село Доробратово, вулиця Суворова, будинок 54
34	ФГ «Михайлик» («Chateau Pauc - Шато Паук»)	Мукачівський р-н, село Пістрялово, будинок 21
35	ФГ «АЛМАГОР»	Мукачівський р-н, село Пістрялово, будинок 192
36	ФГ «ППП ПЛЮС ПС»	Мукачівський р-н, село Пістрялово, будинок 171А
37	ТОВ «Фрутпарк»	Мукачівський р-н, село Пістрялово, будинок 21
38	ФГ «Анетт»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 85
39	ФГ «Оазис»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 11
40	ФГ «Райдуга»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Керт, будинок 15
41	ФГ «Дорчі»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Керт, будинок 3
42	ФГ «Зірка»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 70
43	ФГ «Кукрі»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Ілони Зріні, будинок 35
44	ФОП Пупаш Ігнат Дьовзович	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 5
45	ФОП Дорчі Тихомир Тихомирович	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 17
46	ФОП Ддорчі Адальберт Адальбертович	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Петефі, будинок 6
47	ФОП Кукрі Микола Омелянович Ч	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Арань-янош, будинок 31
48	ТОВ «Панонія ЛТД»	Мукачівський р-н, село Форнош, вулиця Беке, будинок 130, каб. 3
49	ТДВ «Закарпатський рибокомбінат»	Мукачівський р-н, село Залужжя, вулиця Пушкіна, будинок 61
50	ФГ «Плеша»	Мукачівський р-н, село Залужжя, вулиця Шевченка, будинок 38

51	ФГ «Орлине гніздо»	Мукачівський р-н, село Залужжя, вулиця Пушкінв
52	ФГ «Паук Михайлик»	Мукачівський р-н, село Ромочевиця, вулиця Духновича, будинок 134
53	ФГ «Ангеліна»	Мукачівський р-н, село Макарьово, вулиця Шевченка, будинок 29
54	ФГ «Райське яблуко»	Мукачівський р-н, село Макарьово, вулиця Шевченка, будинок 35
55	ТОВ «Еко Закарпаття»	Мукачівський р-н, село Макарьово, вулиця І. Франка, будинок 59
56	ФГ «Юліанна»	Мукачівський р-н, село Барбово, будинок 245
57	ФГ «Марія»	Мукачівський р-н, село Барбово, будинок 323
58	ФГ «Універсал»	Мукачівський р-н, село Барбово, вулиця Миру, будинок 213
59	ФГ «Руно»	Мукачівський р-н, село Барбово, вулиця Зелена, будинок 27
60	ФГ «Нива»	Мукачівський р-н, село Барбово, будинок 321
61	ФГ «Мокош»	Мукачівський р-н, село Барбово, будинок 250
62	ФГ «Зоряний пятачок»	Мукачівський р-н, село Барбово, будинок 170, корпус А
63	ФГ «Фегир»	Мукачівський р-н, село Макарьово, вулиця Митрака, будинок 6
64	ФГ «Барвінок»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Миру, будинок 59
65	ФГ «Нісан»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця миру, будинок 44
66	ФГ «Кассія»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Миру, будинок 32
67	ФГ «Ермон»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Миру, будинок 2
68	ФГ «Сагор»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Леніна, будинок 139
69	ФГ «Карміл»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Миру, будинок 12
70	ФГ «Трикур»	Мукачівський р-н, село Ключарки, вулиця Гагаріна, будинок 9

Відповідно до рішення сесії Мукачівської міської ради «Про внесення змін до рішення Мукачівської міської ради від 29.04.2021 року № 327 «Про створення постійно діючої комісії із встановлення факту отруєння бджіл» оновлено посадовий склад комісії та проводилася інформаційна робота щодо заходів з профілактики та попередження отруєння бджіл. Відділом економіки взято участь в онлайн нараді-семінарі при Міністерстві аграрної політики та продовольства України щодо заходів профілактики отруєння бджіл. Впродовж 2022 року проводилася також робота щодо реєстрації пасік за зверненнями їх власників.

Впродовж 2022 року проведена робота щодо визначення потреби фермерських господарств, інших суб'єктів господарювання галузі рослинництва та харчової промисловості відповідно у посівному матеріалі та паливі для своєчасного проведення весняно-польових робіт, максимального задіяння вільних площ для їх проведення задля забезпечення продовольчої безпеки громади . в умовах воєнного стану. Також проводиться моніторинг садіння та збору овочевих культур на території громади, а також площ посіву зернових (в т.ч. озимих культур) у розрізі сільгосптоваровиробників, площ використання земель сільськогосподарського призначення (ріплі) та місць зберігання, переробки врожаю зернових на території громади.

Проводилася робота щодо оновлення інформації стосовно чисельності поголів'я сільськогосподарських тварин та рівня забезпеченості їх кормами на зимовий період 2022-2023 років. Згідно річного звіту про об'єкти погосподарського обліку по сільських населених пунктах територіальної громади станом на 01.01.2023 р. кількість сільськогосподарських тварин складає, голів: 878 – великої рогатої худоби, у т.ч. 738 – корів, 2948 – свиней, 43 – вівці, 428 – кіз, 53 – коней.

Відповідно до Порядку використання коштів передбачених в обласному бюджеті на виконання Програми розвитку і підтримки тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції в

області на 2021-2025 роки проводився прийом документів від власників вівцематок та ярок старше одного року для отримання відповідної доплати. Було сформовано відомості власників вівцематок та ярок старше одного та надіслано до Закарпатської ОВА для визначення розміру доплати. Загалом, відповідно до звернень, власники вівцематок та ярок Мукачівської міської ТГ отримали доплату на загальну суму 110,2 тис. грн. за 789 голів вівцематок та ярок старше 1 року, зареєстрованих та ідентифікованих на території громади.

Систематично проводилося інформування представників галузі сільського господарства громади щодо можливостей участі у різного роду навчально-інформаційних заходах, конкурсах та грантових програмах тощо. Зокрема, проводилася інформаційно-роз'яснювальна робота щодо реєстрації у Державному аграрному реєстрі та можливостей отримання підтримки для різних категорій суб'єктів господарювання та фізичних осіб, а саме бюджетної субсидії на одиницю оброблювальних угідь сільськогосподарського призначення та спеціальної бюджетної дотації на утримання ВРХ (корів) усіх напрямів продуктивності.

Проблеми галузі: високі відсоткові ставки на кредити, залучені на поповнення обігових коштів для проведення комплексу сільськогосподарських робіт; диспаритет цін; низький рівень розвитку системи зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції, що призводить до значних сезонних цінових коливань на продукти харчування; потреби суб'єктів господарювання у паливно-мастильних матеріалів для проведення польових робіт, потреби у міндобривах, засобах захисту рослин, насінневого матеріалу; бронювання військовозобов'язаних працівників агропромислового комплексу, забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану.

8.5. Фізичні особи-підприємці (ФОП)

Згідно інформації «Довідника юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», розміщеної відповідно до статті 11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» загальна кількість ФОП у Мукачеві становила 13 670 одиниць. Однак, більше 70% суб'єктів припинило свою реєстрацію чи інформація щодо цього «не відома». Так, згідно даних Мукачівської міської ради за 2018 рік кількість ФОП становить орієнтовно більше 3 892 одиниць, що значно перевищує кількість суб'єктів господарювання, у тому числі виробничих підприємств.

Підприємництво у форматі ФОП безумовно є важливою ланкою надання послуг і надходження товарів до споживача. Аналіз інформації, наведеної у «Довіднику юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» по Мукачеві засвідчив, що лідерами по кількості ФОП є такі галузі – оптова та роздрібна торгівля, діяльність ресторанів та надання послуг мобільного харчування, надання послуг перукарів, діяльність у сфері права та у сфері бухгалтерського обліку й аудиту. В значній мірі галузева спеціалізація ФОП міста обумовлена розвитком торговельнозбутової інфраструктури, де окрім об'єктів оптової і роздрібною торгівлі різних форматів функціонує 6 ринків з продажу продовольчих і непродовольчих товарів.

Міська рада Мукачеві, усвідомлюючи, що хоча частка приватних підприємців в бюджеті міста невелика, (6,7% у 2018 році) ФОПи відіграють значну роль - самі себе годують та є основою середнього класу. Відповідно 30 листопада 2017 року було прийнято «Програму активізації діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу м.Мукачеві на 2018-2020 роки». Основною метою даної програми є забезпечення високого рівня економічного розвитку міста, що буде реалізовано шляхом впровадження механізму залучення коштів міського бюджету для часткового відшкодування відсоткових ставок (компенсації) за користування кредитами, що надаються державними банківськими установами (банками-партнерами).

Станом на 01.01.2023 р. в структурі Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР) в Мукачівській міській територіальній громаді кількість юридичних осіб становить - 2 787 од.

Таблиця 52. Основні структурні показники діяльності підприємств за їх розмірами у 2020 році

	Усього	У тому числі			
		великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства	з них
					мікро-підприємства
По області					
Кількість підприємств, од	6655	3	292	6360	5647
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) без ПДВ, тис.грн	64377347,7	К	К	20322194,2	7543425,9
Кількість зайнятих працівників, осіб	91380	К	К	27005	11441
Кількість найманих працівників, осіб	88779	К	К	24435	8984
м.Мукачєво					
Кількість підприємств, од	868	1	41	826	702
у % до загальної кількості підприємств відповідного розміру по області	13,0	33,3	14,0	13,0	12,4
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) без ПДВ, тис.грн	13523221,1	К	К	4417405,2	1329633,5
у % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) на відповідного розміру підприємствах по області	21,0	К	К	2,2	17,6
Кількість зайнятих працівників, осіб	16443	К	К	4335	1703
у % до загальної кількості зайнятих працівників на відповідного розміру підприємствах по області	18,0	К	К	16,1	14,9
Кількість найманих працівників, осіб	16165	К	К	4057	1450
у % до загальної кількості найманих працівників на відповідного розміру підприємствах по області	18,2	К	К	16,6	16,1

Таблиця 53. Основні фінансові показники діяльності підприємств, тис.грн.

Показники	2016	2017	2018	2019	2020
Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	86 780,1	-156 238,1	358267,2	770707	-230072,1
Прибуткові підприємства					

Питома вага підприємств до загальної кількості, %	80,8	76,0	81,5	79,9	75,3
Прибуток, тис.грн	373 795,5	404 166,3	460592,8	889866,1	442220,8
Збиткові підприємства					
Питома вага підприємств до загальної кількості, %	19,2	24,0	18,5	20,1	24,7
Збиток, тис.грн	287 015,4	560 404,4	102325,6	119159,1	672292,9

З метою підтримки звичаїв та традицій, разом з ГО «Спілка виноробів Мукачівського регіону» проведено фестиваль-конкурс «Червене Вино 2022», в якому прийняли участь 22 закарпатські винороби.

Враховуючи важливість об'єднання зусиль для відновлення та розвитку економічного потенціалу, збереження набутого виробничо-технологічного досвіду, з метою підтримки внутрішньо-переміщених внаслідок військової агресії осіб та інших соціально незахищених верств населення, розширення асортименту товарів (продукції) вітчизняного виробництва та налагодження системи транснаціонального співробітництва відділом було підготовлено та Мукачівською міською радою прийнято рішення «Про затвердження тексту Меморандуму про співпрацю та взаєморозуміння при створенні Індустріального парку на території Мукачівської міської територіальної громади та уповноваження Мукачівського міського голови на його підписання».

Також з метою подолання гуманітарних наслідків збройної агресії російської федерації, створення умов для підвищення життєстійкості та спроможності населення, що постраждало внаслідок такої збройної агресії, було розроблено та Мукачівською міською радою прийнято рішення «Про затвердження Меморандумів про співпрацю між МФОЗНС «Регіон Карпат НЕЕКА» та Мукачівською міською радою, а також про наміри та взаємодію щодо встановлення партнерства у проєкті «Створення Центру укріплення сім'ї у місті Мукачєво» між МБО «БФ «СОС Дитячі Містечка» Україна та Мукачівською міською радою».

В жовтні 2022 року відбулися 2 бізнес-зустрічі з представниками українських та міжнародних компаній, зокрема фінансовими директорами CFO Club Ukraine, представниками середніх та великих підприємств, ІТ-компаній з метою пошуку нових можливостей співпраці та реалізації спільних проєктів.

Регуляторна політика

Здійснення регуляторної політики в громаді спрямовано, насамперед, на недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, забезпечення дотримання процедур підготовки регуляторних актів, скасування або перегляду нормативно-правових актів, що стримують розвиток підприємництва.

Відділ економіки Мукачівської міської ради веде контроль за дотриманням законодавства в сфері державної регуляторної політики виконавчого комітету міської ради, веде реєстр, формує план регуляторної діяльності та графіки відстежень результативності регуляторних актів, зміни до них.

В 2022 році прийнято 2 нові регуляторні акти виконавчим комітетом Мукачівської міської ради, внесено зміни до 2 діючих регуляторних актів – рішень виконавчого комітету Мукачівської міської ради та прийнято 1 регуляторний акт Мукачівською міською радою. Визнано такими, що втратили чинність 6 регуляторних актів: 5 - рішень виконавчого комітету Мукачівської міської ради та 1 - рішення Мукачівської міської ради. Внесено доповнення до плану регуляторної діяльності на 2022 рік: Мукачівською міською радою - 2, виконавчим комітетом Мукачівської міської ради - 2. Проведено - 11 базових, 4 повторні та 6 періодичних відстежень результативності регуляторних актів.

Інформація щодо здійснення регуляторної політики Мукачівською міською радою та виконавчим комітетом Мукачівської міської ради розміщена на порталі Мукачівської міської ради www.mukachevo-rada.gov.ua в розділі «Управління містом. Регуляторна діяльність». Реєстр регуляторних актів, плани діяльності з підготовки регуляторних актів та графіків проведення відстежень їх результативності Мукачівської міської ради та її виконавчого комітету розміщено на єдиному державному веб-порталі відкритих даних <https://data.gov.ua>.

Упродовж 2022 року відділом економіки розроблено та Мукачівською міською радою прийнято рішення «Про звіт Мукачівського міського голови про здійснення державної регуляторної політики Мукачівською міською радою та виконавчим комітетом Мукачівської міської ради за 2021 рік».

Відповідно до рішення Виконавчого комітету Мукачівської міської ради від 22.11.2022 № 511 «Про затвердження плану діяльності з підготовки регуляторних актів та графіку проведення відстежень їх результативності на 2023 рік» затверджено План діяльності з підготовки регуляторних актів виконавчих органів Мукачівської міської ради на 2023 рік та графік проведення відстежень результативності регуляторних актів виконавчих органів Мукачівської міської ради на 2023 рік для рішень виконавчого комітету Мукачівської міської ради. Рішенням 32-ї позачергової сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання від 22.12.2022 № 911 «Про затвердження плану діяльності з підготовки регуляторних актів та графіку проведення відстежень їх результативності на 2023 рік» затверджено план діяльності з підготовки регуляторних актів виконавчих органів Мукачівської міської ради на 2023 рік та графік проведення відстежень результативності регуляторних актів виконавчих органів Мукачівської міської ради на 2023 рік для рішень Мукачівської міської ради.

Станом на 01.01.2023 р. у відділі «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради мешканці Мукачівської міської територіальної громади та суб'єкти господарювання мають можливість отримати 455 адміністративних послуг, які затверджені рішенням 29 сесії Мукачівської міської ради 8-го скликання «Про затвердження переліку адміністративних послуг» від 24.11.2022 р. № 838. Консультації надаються не лише при особистому зверненні громадян, а й за допомогою телефону та електронної пошти ЦНАПу.

Впродовж 2022 року відділом «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради надано 69 762 адміністративних послуг, що на 30 971 послуг менше, ніж у 2021 році, у зв'язку з введенням воєнного стану на території України та призупиненням роботи державних реєстрів.

Лідерами за популярністю у 2022 році є наступні адміністративні послуги: реєстрація/зняття з реєстрації місця проживання; послуги соціального характеру; послуги упралінь та відділів Мукачівської міської ради; державна реєстрація речових прав на нерухоме майно; державна реєстрація бізнесу.

Із загальної кількості зареєстрованих звернень у 2022 році надавались наступні адміністративні послуги: адміністративні послуги управлінь та відділів Мукачівської міської ради міської ради – 1165, з них : архітектурні послуги – 534, послуги з благоустрою – 279, земельні питання – 201, послуги органу опіки – 151; державна реєстрація речових прав на нерухоме майно - 4409; державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб підприємців – 6013; послуги Мукачівського відділу Держгеокадастру – 225; видача витягів з Державного земельного кадастру - 67; реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання – 4033; видано 1046 довідок про зареєстрованих осіб; видано витягів із Реєстру територіальної громади – 2601; складено 41 протоколів про адміністративні правопорушення у зв'язку із порушенням термінів реєстрації місця проживання; надано 2828 відповідей на запити; прийнято 10550 заяв на призначення всіх видів соціальних та матеріальних допомог; оформлено 1730 анкет для паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм (ID – картка); оформлено 3232 анкети для паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм; послуги дозвільного характеру – 108; отримано 5339 письмових звернень громадян; взято на облік та видано довідок для внутрішньо переміщених осіб - 26233 внутрішньо переміщених осіб.

З початку війни Мукачівський ЦНАП в цілодобовому режимі здійснював консультування та надання необхідних адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам. За кількістю

наданих послуг для ВПО Мукачівський ЦНАП посів друге місце в рейтингу ТОП- 5 центрів надання адміністративних послуг України.

У відділі «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради діє комплексна послуга «єМалятко», яка за 2022 рік була надана 142 рази.

Загальна кількість звернень до ЦНАП в середньому складає 350-450 громадян в день.

Більшість адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП є безкоштовними, тільки з 18 послуг стягується адміністративний збір. За надання адміністративних послуг протягом 2022 року до бюджету Мукачівської міської територіальної громади надійшло коштів на загальну суму 8 112,9 тис. грн., порівняно з відповідним періодом минулого року надходження збільшились на 400,2 тис. грн.

На Урядову гарячу лінію надійшло 1860 звернення. Майже всі звернення на гарячу лінію стосувались соціальних питань та комунального господарства.

Відділ «Центр надання адміністративних послуг» Мукачівської міської ради надає свої послуги через 13 віддалених робочих місць та в 1 територіальному підрозділі Мукачівської територіальної громади.

У жовтні 2022 року Мукачівським міським головою підписане узгоджене рішення щодо співробітництва у сфері надання адміністративних послуг, що надаються територіальними органами з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ через ЦНАП Мукачівської міської ради. Відповідно до даного узгодженого рішення надаватимуться наступні послуги: реєстрація, перереєстрація колісних транспортних засобів усіх категорій з видачею свідоцтва про реєстрацію та номерних знаків; видача нового посвідчення водія на право керування транспортними засобами замість втраченого або викраденого тощо.

Релокація бізнесу

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України в рамках реалізації програми Кабінету Міністрів України та Міністерства економіки України з релокації українських підприємств, які знаходяться у зоні активних бойових дій, проводилася щоденна робота щодо опрацювання звернень суб'єктів господарювання, які мали намір переміститися на територію громади. Зокрема сформовано базу щодо наявних вільних виробничих, складських та офісних приміщень та площ, розміщених на території громади. Відповідно здійснювався пошук та підбір таких приміщень та площ відповідно до потреб та запитів суб'єктів господарювання, які переміщували виробництво. Інформація щодо вільних площ та приміщень громади, а також інформація щодо фактично розміщених на території громади суб'єктів господарювання постійно оновлювалася та подавалася до Закарпатської обласної військової адміністрації.

Одночасно надавалася інформаційна та консультативна підтримка переміщеним на територію громади суб'єктам господарювання з питань перереєстрації місця здійснення діяльності юридичної особи, отримання компенсації транспортних витрат, можливостей отримання грантової та іншої фінансової допомоги для відновлення та розвитку діяльності, отримання компенсації за працевлаштування працівників з числа ВПО, тощо. Також працює окрема телефонна лінія для реінтегрованих суб'єктів господарювання за якою оперативно можна отримати всю необхідну інформацію.

З метою підтримки та організації діяльності підприємців вимушено релокованих зі сходу та центру України 11.04.2022 Мукачівською міською радою було відкрито коворкінг-центр, облаштований офісними меблями, комп'ютерним обладнанням, забезпечений безкоштовним доступом до мережі Інтернет. Релоковані підприємці при потребі мають можливість працювати у приміщенні коворкінг-центру. Крім цього є можливість проведення як індивідуальних та і групових бізнес зустрічей з метою налагодження співпраці з місцевим бізнесом, круглих столів, зустрічей та консультацій щодо вирішення актуальних господарських питань суб'єктів господарювання. Так, до роботи центру залучаються фахівці служби зайнятості, Держпраці та інших установ.

Також запрацював чатбот для пошуку роботи та розміщення вакансій тих роботодавців, які шукають працівників. Повідомлення про вільні вакансії з'являються по мірі надсилання заявок роботодавцями. Працює «бот» у застосунку Telegram.

Впродовж 2022 року було відвідано більш ніж 30 релокованих суб'єктів господарювання громади, проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо можливостей отримання грантової та іншої підтримки для відновлення та розвитку діяльності. На кінець 2022 року на територію громади переміщено 52 суб'єктів господарювання різних сфер діяльності. Дані суб'єкти господарювання переміщено з Харківської, Київської, Луганської, Донецької, Дніпропетровської, Запорізької, Черкаської, Полтавської, Харківської, Одеської, Житомирської областей України.

Також разом з волонтерськими організаціями міста було розгорнуто інформаційну кампанію щодо перебування вимушено переселених осіб на території громади та особливостей виїзду за кордон.

Проблеми галузі: недостатня активність громадськості щодо застосування на практиці права участі в регуляторній діяльності; відсутність дешевих кредитних ресурсів для розвитку малого і середнього підприємництва; низький рівень професійної підготовки кадрів малого і середнього бізнесу та іноваційно-інвестиційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва; недостатня інформаційна та правова обізнаність суб'єктів підприємництва; не в повному обсязі забезпечено встановлення суб'єктами господарювання, особливо фізичними особами, платіжних терміналів для проведення безготівкових розрахунків за реалізовані товари (надані послуги); «тінізація» сфери торгівлі та побутових послуг; наявність стихійної торгівлі; використання незареєстрованої найманої праці; відсутність Закону України про внутрішню торгівлю є одним із чинників, який призводить до відсутності комплексного нормативного регулювання відносин у сфері внутрішньої торгівлі; в умовах воєнного стану для забезпечення роботи об'єктів критичної інфраструктури нагальним є питання бронювання фахівців в різних галузях економіки та забезпечення достатніх обсягів паливно-мастильних матеріалів, забезпечення стабільного енергопостачання, в тому числі за рахунок альтернативних джерел енергії.

Основні проблемні питання розвитку підприємництва громади:

- недостатня активність громадськості щодо застосування на практиці права участі в регуляторній діяльності органів виконавчої влади;
- відсутність дешевих кредитних ресурсів;
- залишається низьким рівень професійної підготовки кадрів малого і середнього бізнесу,
- застарілі технології виробництва (низький іноваційно-технічний рівень).

8.6. Інвестиційна діяльність

За даними Національного банку України на 31.03.2021у Закарпатську область залучено 269,6 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій.

Обсяг прямих інвестицій у розрахунку на одну особу становив 216,0 дол. США.

У цілому збільшення сукупного обсягу іноземного капіталу, з урахуванням курсової різниці, у I кварталі 2020 року становило 27,6 млн. дол. США, що на 11,4 відс. більше обсягу прямих інвестицій на початок року.

Із країн Європейського Союзу надійшло 252,9 млн. дол. США інвестицій (93,8 відс. загального обсягу), 16,7 млн. дол. США (6,2 відс.) – з інших країн.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з: 1. Кіпру – 87,2 млн. дол. США (32,3 відс. загального обсягу), 2. Нідерландів – 38,2 млн. дол. США (14,2 відс.), 3. Німеччини – 31,9 млн. дол. США (11,8 відс.), 4. Австрії – 24,8 млн. дол. США (9,2 відс.), 5. Угорщини – 19,7 млн. дол. США (7,3 відс.), 6. Люксембург – 13,0 млн. дол. США (4,8 відс.), 7. Польща – 7,2 млн. дол. США (2,7 відс.), 8. Словаччина – 6,8 млн. дол. США (2,5 відс.), 9. Чехія – 5,6 млн. дол. США (2,1 відс.), 10. Італії – 4,0 млн. дол. США (1,5 відс.), 11. Сполучених Штатів Америки – 3,3 млн. дол. США (1,2 відс.), 12. Швейцарії – 1,4 млн. дол. США (0,5 відс.).

Прямі іноземні інвестиції за видами економічної діяльності розміщені наступним чином: промисловість – 81,5 відс. (загального обсягу), операції з нерухомим майном – 7,8 відс., оптова та роздрібна торгівля, ремонт транспортних засобів і мотоциклів – 2,8 відс., транспорт,

складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 2,8 відс., тимчасове розміщування й організація харчування – 2,0 відс., охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 1,4 відс., діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 0,9 відс., сільське господарство, лісове та рибне господарство – 0,4 відс., будівництво – 0,1 відс., інші види – 0,3 відс. (інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; професійна, наукова та технічна діяльність; освіта; державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок).

8.6.1. Капітальні інвестиції

Важливою рисою інвестиційної діяльності в Закарпатській області є посилення територіальної диференціації у розміщенні інвестицій. Одним з проявів цього процесу є збереження значного територіального зосередження інвестицій в основний капітал у індустріально розвинутих регіонах області: насамперед у містах Ужгороді та Мукачеві.

В таблиці нижче наведена динаміка основних показників інвестиційної діяльності на території Мукачево за 2014-2020 роки.

Таблиця 54. Капітальні інвестиції (загальні показники)

Регіони	2014	2015	2016	2017	2020
Капітальні інвестиції (у фактичних цінах), млн.грн					
м.Мукачево	301,2	482,2	570,1	747,0	725,3
Закарпатська область	2 638,7	3 778,4	4 663,0	5 623,7	5081
Капітальні інвестиції на одну особу, у фактичних цінах, грн					
м.Мукачево	3 539,5	5 639,7	5 264,1	9 914,4	8513,1
Закарпатська область	2 101,9	3 007,0	3 712,3	4 478,7	4067,6

Відповідно до Програми капітального ремонту об'єктів Мукачівської міської територіальної громади на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 17.12.2021 року № 691 (із змінами), передбачено коштів на 2022 р. – 18 438,2 тис. грн. За 2022 рік використано коштів на суму – 3 025,7 тис. грн., а саме: 7,1 тис. грн. на капітальний ремонт даху Нижньокоропецького ЗДО по вул. Вербицького Сергія, 6 в с. Нижній Коропець Мукачівської міської територіальної громади; 49,9 тис. грн. - Капітальний ремонт благоустрою території СШ I-III ст. № 16 по вул. Шевченка Тараса, 68 в м. Мукачево. Коригування; 1 465,7 тис. грн. – Капітальний ремонт ЗОШ № 3 по вул. Миру, 17 в м. Мукачево. Коригування; 8 952,0 тис. грн. - Капітальний ремонт та благоустрій території опорного Доробратівського ЗЗСО I-III ст. по вул. Дружби, 2 у с.Доробратово Мукачівської ТГ; 233,1 тис. грн. – Капітальний ремонт водопостачання та санвузлів Мукачівської гімназії № 9 по вул. Космонавтів, 31 в м. Мукачево; 49,1 тис. грн. - Капітальний ремонт частини приміщень будівлі по пл. Кирила і Мефодія, 30 в м. Мукачево; 51,5 тис. грн. Капітальний ремонт внутріквартирних проїздів по вул. Мічуріна Івана, 1, 1А у м. Мукачево» (коригування); 635,2 тис. грн. Капітальний ремонт внутріквартирних проїздів по вул. Росвигівська 24, 34, 36, 38 та вул. Митрополита Володимира 8,10,14 у м.Мукачево; 335,6 тис. грн. Капітальний ремонт пункту фельдшерсько-акушерського по вул. Головна, 66 в с. Шенборн Мукачівської територіальної громади; 189,5 тис. грн. - Капітальний ремонт автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури (Капітальний ремонт вул. Підгородська (на ділянці від вул.Бабича Олександра до будинку №43), вул. Загоскіна Михайла (на ділянці від вул.Поневача Юлія до будинку №31), вул. Павлюка Олександра (на ділянці від вул.Поневача Юлія до будинку №37), вул. Поневача Юлія у м.Мукачево).

Обсяги капітальних вкладень бюджету громади у розрізі інвестиційних проектів за 2022 рік становили 6 889,0 тис. грн.

Відповідно до Програми розвитку економічної, міжнародної та інвестиційної діяльності на 2022-2024 роки (зі змінами), затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від

17.12.2021 року № 682 передбачені заходи задля створення оптимальних умов для активізації інвестиційного потенціалу, транскордонного та міжнародного співробітництва.

Проблеми галузі: нестабільність законодавства, часта зміна та неоднозначність трактування, ускладнення та непрозорість певних процедур; відсутність підтримки та механізму зацікавленості для інвесторів (податкових пільг, відстрочок за платежами, спрощення митних процедур тощо); недостатній розвиток фінансової та ринкової інфраструктури, зокрема консалтингових компаній, які мають досвід роботи з потенційними інвесторами; низька інвестиційна привабливість окремих видів діяльності; високі відсоткові ставки по кредитуванню банками юридичних осіб на внутрішньому ринку; часті коливання валютних курсів, значна плинність кадрів; необхідність бронювання фахівців на підприємствах з іноземними інвестиціями в умовах воєнного стану; нестача фінансових ресурсів, що ставить під сумнів можливість практичного виконання заходів, спрямованих на інтенсифікацію транскордонного співробітництва.

8.6.2. Комунальна власність – як інструмент інвестицій

За даними виконавчих органів Мукачівської міської ради земельний фонд Мукачівської міської територіальної громади становить 266,98 кв.км.

За 2022 рік укладено 36 договорів оренди земельних ділянок комунальної власності Мукачівської міської ради та два договори про суперфіцію, надходження від орендної плати за 2022 рік склали 14 848,5 тис. грн. Орендна плата за землю з юридичних осіб становить – 13 246,0 тис. грн, з фізичних осіб – 1 602,5 тис. грн.

У 2022 році проводилася робота по інвентаризації земель та об'єктів комунальної власності Мукачівською міською територіальною громадою, що дозволить в 2022-2023 роках більш цілеспрямовано вирішувати питання землекористування, в тому числі виявлення суб'єктів господарювання, які уникають оформлення договорів оренди землі та ефективному використанню об'єктів комунальної власності. Це також дозволить визначити нові земельні масиви для аукціонного продажу і наповнення бюджету, а також виділення земельних ділянок учасникам АТО та іншим заявникам.

Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають в комунальній власності за 2022 рік становлять 32 873,3 тис. грн.

Надходження по платі за встановлення земельного сервітуту за 2022 рік склали в сумі 1 117,5 тис. грн. Всього за 2022 рік укладено 261 договорів сервітутного землекористування.

За 2022 рік було підготовлено рішення про: надання дозволу на розробку технічної документації з нормативної грошової оцінки земель с. Барбово, с. Залужжя, с. Лавки, с. Макар'єво, с. Пістрялово, с. Ромочевиця, с. Шенборн Мукачівської міської територіальної громади; затвердження документації із землеустрою щодо надання земельних ділянок в оренду - 26 шт.; затвердження звітів про експертно грошову оцінку земельних ділянок несільськогосподарського призначення – 17 шт; визначення переліку земельних ділянок або прав на них, які виставляються на земельні торги – 12 шт.

За 2022 рік підготовлено 272 додаткові угоди до договорів оренди земельних ділянок у зв'язку зі зміною нормативно-грошової оцінки.

Здійснено державну реєстрацію 5 земельних ділянок в комунальну власність, які плануються для будівництва аеропорту на території Мукачівської міської територіальної громади.

Відповідно до Програми забезпечення діяльності Мукачівської міської територіальної громади в сфері містобудування, архітектури, земельних відносин та комунальної власності на 2022–2024 роки, затвердженої рішенням сесії Мукачівської міської ради від 17.12.2021 р. № 685 (зі змінами), передбачено на 2022 рік – 546,6 тис. грн., за 2022 рік використано 168,6 тис. грн., зокрема: 30,6 тис.грн. - проведено оплату за виготовлення звітів про експертну грошову оцінку земельних ділянок несільськогосподарського призначення, для подальшого продажу шляхом викупу на 8 земельні ділянки; виготовлення проєкту землеустрою щодо встановлення меж в с. Н.Давидково – 28,0 тис.грн.; 110,0 тис. грн. - виготовлено техпаспорти на 22 об'єкта комунальної власності, а саме на міст по вул. Томаша Масарика, ПРУ (протирадіаційне укриття) №24427 по вул.Данила Апостола, ПРУ №24460 по вул.Володимира Зайця,14, ПРУ

№24466 по вул.Маргітича Івана,40, ПРУ №24441 по вул.Руська,2, ПРУ №24463 по вул.Духновича,24, сховище №24407 по вул. Єлизавети королеви,30, сховище №24411 по вул.Недецеї Яноша,11, сховище №24414 по вул.Духновича,2, ПРУ №24444 по вул.П.Набережна,11, ПРУ №24464 по вул. Одеська, 4Б, ПРУ №24480 по вул. Сеченова,15, сховище №24413 по вул. Маргітича,27, сховище №24412 по вул.Штефана Августина,22, приміщення по вул. Ярослава Мудрого,35, ПРУ №24427 по вул. Маргітича,45, сховище №24409 по вул. Ілони Зріні,10, сховище №24431 по вул.Морозова Миколи, сховище №24416 по вул.Філатова,12, нежитлове приміщення с.Завидово, вул.Спортивна,1, нежитлове приміщення с.Завидово, вул.Миру, 99).

Відповідно до Закону України «Про приватизацію державного та комунального майна» управлінням міського господарства Мукачівської міської ради здійснюватимуться заходи щодо продажу об'єктів комунальної власності.

Проблеми галузі: недосконала законодавча та нормативно-правова база щодо ринку землі; відсутність правоустановчих документів, які б посвідчували право користування земельними ділянками, що знаходяться під об'єктами Міністерства оборони України, Держкордону, МВС України, а також інших державних та комунальних установ; банкрутство та ліквідація постійних користувачів земельних ділянок комунальної власності та відсутність договірного оформлення користування земельними ділянками новими власниками нерухомого майна, обмеження можливості в умовах воєнного стану отримувати з відповідних реєстрів витяги з НГО (нормативно-грошової оцінки), а також обмеження можливості проведення реєстраційних дій щодо земельних ділянок.

8.7. Планова інвестиційна діяльність в найближчий період

Проекти які плануються до реалізації у 2023 році (зазначені у додатку 3 до Програми), а саме: Реконструкція (проведення робіт з підготовки до опалювального сезону та здійснення заходів з енергозбереження) системи опалення НВК "Гімназія" по вул. Королеви Єлизавети, 22 в м. Мукачево. Коригування; Реконструкція (проведення робіт з підготовки до опалювального сезону та здійснення заходів з енергозбереження) системи опалення ЗОШ № 13 по вул. Росвигівська, 13 в м. Мукачево. Коригування; Реконструкція (проведення робіт з підготовки до опалювального сезону та здійснення заходів з енергозбереження) системи опалення ЗОШ № 13 по вул. Росвигівська, 13 в м. Мукачево. Коригування; Реконструкція комплексу бази відпочинку «Мрія» за адресою: Закарпатська обл., Мукачівський р., с. Лісарня, вулиця Без назви, будинок 51»а»; Реконструкція Мукачівської гімназії № 15 Мукачівської міської ради Закарпатської області в м. Мукачево, вул. Паркова, 12 та Мукачівського закладу дошкільної освіти № 14 Мукачівської міської ради Закарпатської області в м. Мукачево, вул. Паркова, 10 під ліцей; утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету: Будівництво центру стерилізації та адопції (прилаштування) тварин по вул.Берегівська-об'їзна у м.Мукачево; Реконструкція привокзальної площі у м. Мукачево; Реставрація та пристосування для сучасного використання пам'ятки архітектури національного значення «Палац» (охоронний № 169) за адресою площа Кирила і Мефодія, 16 в м. Мукачево; Будівництво вул. Німецька (на ділянці від вул.Графа фон Шенборна до будинку № 33 по вул. Німецька) у м. Мукачево Закарпатської області; Реконструкція вул. Данила Галицького, вул. Університетська (на ділянці від будинку №107 до будинку №127), вул. Перемоги (на ділянці від будинку №1 до будинку №7), вул. Садова (на ділянці від перехрестя з вул. Перемоги до моста через р.Латориця) у м.Мукачево; Реконструкція вул. Героїв Гостомеля у м.Мукачево, Закарпатської області. Коригування; Реконструкція вул. Пожарського - Героїв Гостомеля у м.Мукачево, Закарпатської області. Коригування; Реконструкція вул. Робоча у м.Мукачево. Коригування; Реконструкція вул. Солов'їна у м.Мукачево. Коригування.

8.8. Інфраструктура підтримки бізнесу

Інформаційно-навчальний центр - це багатофункціональний сучасний open-space, який повністю обладнаний для проведення конференцій, семінарів та навчальних програм. Головний павільйон, представляє собою постійно-діючу експозицію сучасних технологій, де за допомогою обладнання, яке працює в демонстраційному режимі, підготовленими працівниками Центру надаються консультації та проходять процеси навчання всіх зацікавлених сторін.

Комунальне некомерційне підприємство «Агенція розвитку». Рішенням сесії Мукачівської міської ради в квітні 2019 року прийнято рішення щодо створення Агенції та затверджено її статут. Агенція створена з метою реалізації комплексної стратегії міського транспорту та просторового розвитку, надання аналітичної, дослідницької, експертної підтримки цьому процесу, реалізації програм та проектів щодо стратегічного розвитку міста Мукачево, налагодження партнерських відносин з міжнародними організаціями, містами і країнами з метою залучення кращого іноземного та українського досвіду, знань, ресурсів для реалізації та фінансування цих програм та проектів.

Агенція здійснює дослідження, у тому числі маркетингові, соціологічні, для визначення громадської думки, перспектив розвитку територіальної громади міста Мукачево у цілому та окремих територій, проводити архітектурні та містобудівні конкурси, семінари, конференції з просторового розвитку територіальної громади міста Мукачево, урбаністики, урбандизайну,

Також представляє територіальну громаду на конференціях, форумах, симпозиумах, виставках і семінарах, партнерських мережах в Україні та за кордоном, залучення зовнішніх, у тому числі міжнародних, коштів для фінансування програм з просторового розвитку та міських інвестиційних проектів, розробка неформальної містобудівної документації, інвестиційних проектів.

Висновки

1. Станом на 01.01.2023 р. в структурі Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР) в Мукачівській міській територіальній громаді кількість юридичних осіб становить - 2787 од. У порівнянні із 01.01.2022 році кількість СПД збільшилася на 129. Мукачівська громада зосереджує 55,6% всіх СПД району.
2. **Економіка громади диверсифікована.** В галузі промисловості задіяно 29 підприємств щомісячної статистичної звітності зі статистики промисловості Мукачівської міської територіальної громади п'яти видів промислової діяльності. У структурі реалізованої промислової продукції за видами діяльності найбільшу питому вагу займає продукція переробної промисловості. Підприємства громади виробляють наступні види продукції: електричне устаткування, електронні прилади побутового призначення, трансформатори, виробництво електричного та електронного устаткування для автотранспортних засобів, елементи конструкції збірні для будівництва, бетон товарний, меблі дерев'яні, лижі бігові, швейні вироби, пиломатеріали, асфальтова суміш, цегла для будівництва, ортопедичні пристрої, шкіргалантерейні вироби тощо. Вагоме місце в реалізації продукції належить підприємствам «Завод «Флекстронікс ТзОВ», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ПРАТ «Мукачівський завод «Точприлад», ТОВ «Мукачівська швейна фабрика», ТОВ «Перспектива», ТОВ «Інтер-Каштан», ПАТ «МТФ «Мрія».
3. **Експортна орієнтація на країни ЄС.** Підприємства галузі працюють на давальницькій сировині. Значна частина продукції підприємств експортується в країни Євросоюзу. Співпраця з іноземними партнерами дала можливість створити додаткові робочі місця, збільшити обсяги виробництва, однак складається залежність виробників від постачальників сировини та невизначеність на тривалу перспективу. Підприємства, які працюють за договорами з іноземними партнерами, повністю залежать від їхніх поставок та працюють на контрактній основі.
4. **Економічна ситуація в громаді покращується в результаті релокації бізнесу.** На кінець 2022 року на територію громади релоковано загалом 52 суб'єкти господарювання різних галузей, з яких 5 суб'єктів - в галузі швейного виробництва, 21 суб'єкт - у сфері роздрібної та оптової торгівлі, 8 суб'єктів - в сфері інформаційних технологій, 18 суб'єктів в інших галузях промислового виробництва та надання послуг. Серед найбільш активних релокованих суб'єктів господарювання наступні: ТОВ «Прайм Снек» (м. Харків) займається переробкою молочної продукції та виробництвом сирних сніків; ТОВ «LEGIO» та ТОВ «ФАВОРИТ 2014» (м. Харків) виготовляють спецодяг для пожежників, рятувальників, шахтарів, працівників нафтопереробної промисловості, термо та вологостійкий одяг високих рівнів захисту, спорядження для

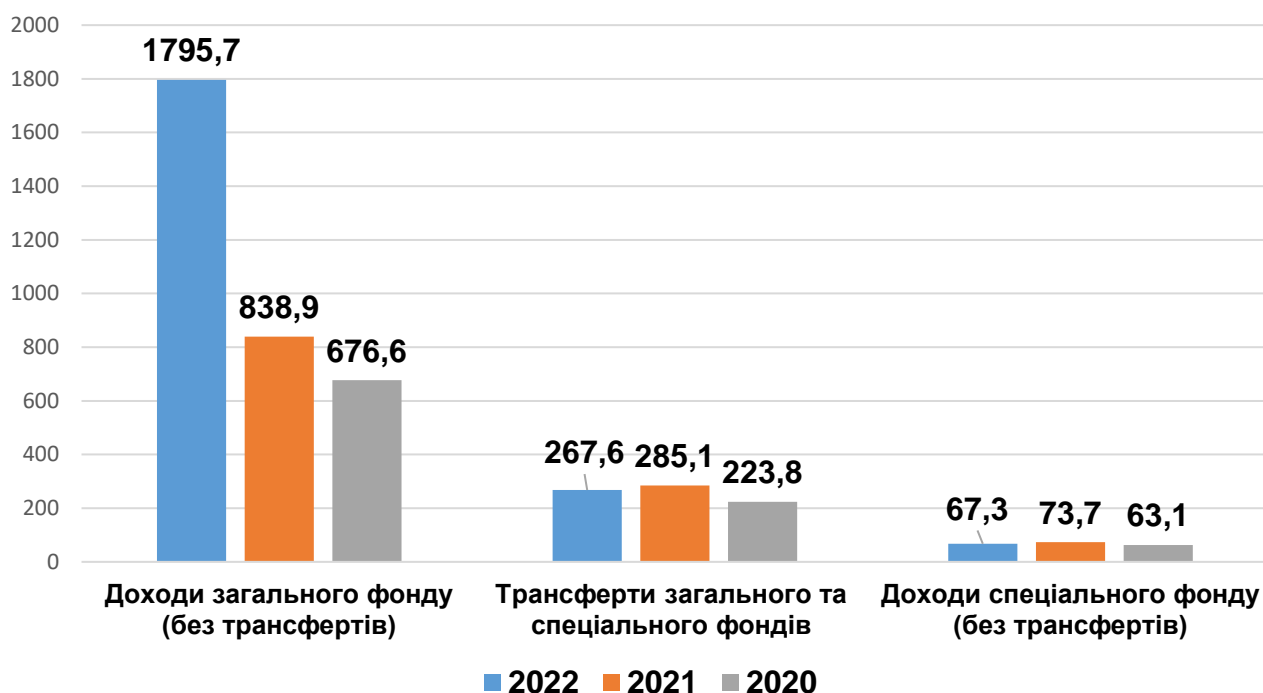
військових; ТОВ «Аттекс Груп» (м. Київ) займається пошиттям елементів військового одягу, корпоративного одягу класу люкс; ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ АЛКОМ» (м. Київ) виготовляє медичний текстиль, бандажі та інші вироби медичного призначення; ТОВ «Ч.Е-ІНДАСТРІ ГРУП» (м. Запоріжжя) виробляє металоконструкції, центрифуги та інше обладнання для добувної промисловості; ПП «КРИВБАСТЕХ» (м. Кривий Ріг) займається виготовленням обладнання для підприємств нафтопереробної галузі; ТОВ «НОРІС» (м. Харків) здійснює виробництво ветеринарних препаратів, кормів, кормових добавок та інших виробів, аксесуарів для тварин; ТОВ «Сімкорд» (м. Харків) спеціалізується на модернізації електронної торгівлі, комп'ютерному програмуванні та виготовленні власних комплексних програмних продуктів.

5. **Важливою особливістю будівництва у Закарпатській області** є збереження значних територіальних диспропорцій у обсягах будівельних робіт. Високим рівнем територіального зосередження будівельних робіт відзначаються міста Ужгород та Мукачево. Основним джерелом інвестування залишаються власні кошти підприємств та організацій.
6. **Одним з важливих інвестиційних проєктів для розвитку громади у 2022 році** став запуск оновленого реконструйованого лижного цеху УАП ТОВ «Фішер-Мукачево». В реконструкцію будівлі та придбання нового виробничого обладнання лижного цеху підприємства інвестовано понад 70,0 млн. євро.
7. Транскордонне співробітництво Мукачівської міської територіальної громади забезпечується шляхом налагодження партнерських зв'язків між прикордонними регіонами, активізацією співробітництва на міжміському та міжрегіональному рівні у всіх сферах господарювання, розробкою спільних стратегій розвитку.
8. Одним з пріоритетних напрямків розвитку Мукачівської міської територіальної громади є забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства громади на внутрішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки, покращення умов життя та праці селян, створення умов для розвитку підприємництва у сільській місцевості.
9. **На території громади налічується більше 70 суб'єктів господарювання**, які працюють у галузі **сільського господарства**, серед яких біля 56 фермерських господарств, які займаються вирощуванням зернових культур, овочів, тваринництвом, садівництвом, виноробством та виноградарством.

9. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

9.1. Дохідна частина бюджету

За 2022 рік до бюджету Мукачівської міської територіальної громади надійшло 2 130 645,6 тис. грн. Виконання становить 107,0 %, понад уточнений план надійшло 139 692,4 тис. грн. В цілому надходження по загальному та спеціальному фондах бюджету Мукачівської міської територіальної громади (без урахування міжбюджетних трансфертів) склали в сумі 1 862 999,0 тис. грн., при уточненому плані 1 723 306,6 тис. грн. Рівень виконання за 2022 рік становить 108,1 відсотків. В 2022 році приріст надходжень бюджету у порівнянні до аналогічного періоду минулого року склав в сумі 950 359,0 тис. грн. або в 2 рази більше.

Діаграма 8. Доходи по складових 2021, 2022 роки, млн.грн.

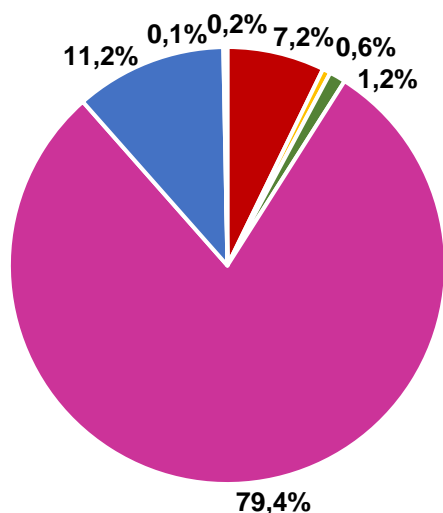
На діаграмі видно, що у 2022 році доходи загально фонду значно збільшилися у порівнянні із 2021 та 2020 роками. Але трансферти загального та спеціального фондів, а також доходи спеціального фонду навпаки зменшилися.

Таблиця 55. Загальні показники виконання бюджету за 2022 рік
по складових доходів

тис. грн.

Вид надходжень	Уточнений план 2022р.	Фактичні надходження за 2022р.	% виконання	+ , -	Фактичні надходження за 2021р.	Ріст/спад 2022р./2021р.	
						у тис.грн.	у %
Власні і закріплені доходи загального Фонду	1 615 764,8	1 795 675,1	111,1	179 910,3	838 903,3	956 771,8	214,1
Офіційні трансферти загального фонду	267 646,6	267 646,6	100,0	0,0	279 224,3	-11 577,7	95,9
Доходи спеціального фонду (без трансфертів)	107 541,8	67 323,9	62,6	-40 217,9	73 736,7	-6 412,8	91,3
Офіційні трансферти спеціального фонду	0,0	0,0	0,0	0,0	5 897,0	-5 897,0	0,0
ВСЬОГО	1 990 953,2	2 213 064,6	107,0	139 692,4	1 197 761,3	932 884,3	177,9
в т.ч.							
Загальний фонд	1 883 411,4	2 063 321,7	109,6	179 910,3	1 118 127,6	945 194,1	184,5
Спеціальний фонд	107 541,8	67 323,9	62,6	-40 217,9	79 633,7	-12 309,8	84,5
Власні (загальний, спеціальний фонд)	1 723 306,6	1 862 999,0	108,1	139 692,4	912 640,0	950 359,0	204,1

За 2022 рік до загального фонду бюджету Мукачівської міської територіальної громади надійшло 1 795 675,1 тис. грн. податків, зборів та інших доходів, при уточненому плані 1 615 764,8 тис. грн. Рівень виконання становить 111,1 відсотків, понад уточнений план надійшло 179 910,3 тис. грн. У порівнянні до аналогічного періоду минулого року надходження зросли на 956 771,8 тис. грн. або в 2,1 разів.

- Акцизний податок з реалізації СГ роздрібної торгівлі підакцизних товарів
- Акцизний податок з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального
- Неподаткові надходження
- Податок та збір на доходи фізичних осіб
- Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з ПКУ
- Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів

Діаграма 9. Структура доходів, 2022

Основні надходження до загального фонду бюджету Мукачівської міської територіальної громади у 2022 році забезпечують:

- податок на доходи фізичних осіб – 1 426 328,7 тис. грн. або 79,4 %
- місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України – 202 009,9 тис. грн. або 11,2 %;
- акцизний податок суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів – 128 795,7 тис. грн. або 7,2 %

Таблиця 56. Структура доходів, тис. грн.

Показники/ Роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Податок та збір на доходи фізичних осіб	289 247,5	346 946,8	414 632,7	437 858,5	566 501,0	1 426 328,7
Акцизний збір	77 639,8	101 350,6	84 795,7	76 748,8	72 056,4	139 581,6
Податок на майно*	49 665,7	40 573,4	58 878,0	58 288,9	66 090,6	81 373,5
Єдиний податок	56 760,8	68 352,1	79 910,4	84 890,2	111 294,0	119 548,6
Власні надходження бюджетних установ	34 670,9	33 925,9	34 270,9	23 065,8	39 676,6	32 990,0

*Включає податок на нерухоме майно, земельний податок та транспортний податок

Таблиця 57. Структура доходів, тис. грн.

Показники/ роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Загальні доходи, тис. грн.	1 005 856,4	1 154 393,8	1 206 037,5	963 079,0	1 197 761,3	2 130 645,6

Власні доходи, тис. грн.	587 845,8	643 368,9	753 042,5	739 261,3	912 640,0	1 862 990,0
Частка власних доходів у загальних, %	58,4	55,7	62,4	76,8	76,2	87,4

Як видно із таблиці власні надходження місцевого бюджету щороку стабільно зростають і становлять більше 50% загального доходу, а з 2020 року більше ніж 75%. За підсумками 2022 року дохідну частину бюджету міста за питомою вагою склали:

- 87 % - власні і закріплені доходи загального фонду 1795675,1 тис. грн;
- 13 % - офіційні трансферти в сумі 267646,6 тис. грн.

Найбільші темпи приросту доходів загального фонду (без врахування трансфертів) в порівнянні до аналогічного періоду минулого року відбулися за рахунок:

- податку на доходи фізичних осіб на 859 827,7 тис. грн. (в 2,5 разів більше);
- акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів на 88 382,7 тис. грн. (в 3,2 разів більше);
- податок на прибуток підприємств комунальної власності на 1 690,4 тис. грн (в 1,6 разів більше);
- частина чистого прибутку (доходу) комунальних підприємств на 6 356,9 тис. грн. (в 3,3 разів більше);
- єдиного податку на 8 254,6 тис. грн. (+7,4%);
- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на 6 928,1 тис. грн. (в 1,6 разів більше);
- плати за землю на 8 558,3 тис. грн. (+15,7%);
- плати за надання адміністративних послуг на 400,2 тис. грн. (+5,2%);
- туристичного збору на 506,3 тис. грн. (у 1,8 разів більше);
- плати за встановлення земельного сервіту на 254,8 тис. грн. (+29,5%).

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) залишається базовим джерелом наповнення дохідної частини бюджету Мукачівської міської територіальної громади. Питома вага його в сумі власних доходів загального фонду міського бюджету у 2022 році складає 79,4 відсотка.

На 2022 рік збільшено норматив зарахування ПДФО до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад на 4% (з 60% на 64%) за рахунок відповідного зменшення нормативу зарахування ПДФО до державного бюджету на підставі Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», прийнятого Верховною Радою України 02 грудня 2021 року.

Так, фактичні надходження цього податку за 2022 рік становлять в сумі 1 426 328,7 тис. грн., рівень виконання становить 112,9 відс., що на 162 448,7 тис. грн. більше від планових призначень на відповідний період. У порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження по ПДФО збільшились на 859 827,7 тис. грн. або у 2,5 рази.

Найбільший приріст надходжень в структурі податку на доходи фізичних осіб спостерігається по податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами – в 8,1 разів або на 767 321,9 тис. грн. більше. Таке збільшення викликано введенням на території України воєнного стану та виплатою додаткової грошової винагороди військовослужбовцям на підставі Постанови Кабінету Міністрів України «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» №168 від 28.02.2022 року.

За питомою вагою податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати у структурі податку на доходи фізичних осіб займає 37,0 %.

Основними бюджетоутворюючими підприємствами та організаціями, які сплатили найбільші суми податку на доходи фізичних осіб за 2022 рік є: завод «Флекстронікс ТЗОВ», Управління освіти, культури, молоді та спорту Мукачівської міської ради, АТ «Українська залізниця», КНП «Мукачівська центральна районна лікарня», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ПАТ Мукачівський завод «Точприлад», ТОВ «Епіцентр і К».

Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України посідають друге місце за обсягами надходжень до міського бюджету, поступаючись податку на доходи фізичних осіб. Питома вага місцевих податків і зборів, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України, в сумі власних доходів загального фонду міського бюджету у 2022 році складає 11,2 відсотка.

Фактичний обсяг їх надходжень у 2022 році складає 202 009,9 тис. грн., понад уточнений план надійшло 9 628,8 тис. грн., рівень виконання становить 105,0 відс. Порівняно з відповідним періодом минулого року надходження збільшились на 24 043,8 тис. грн. або на 13,5 відсотків.

До місцевих податків та зборів, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України належать:

- податок на майно;
- єдиний податок;
- туристичний збір.

До складу податку на майно входять:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- плата за землю;
- транспортний податок.

У структурі місцевих податків та зборів, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України за 2022 рік найбільшу питому вагу склали надходження **єдиного податку (59,2 %)** та **податку на майно (40,3%)**. Слід зазначити, що в частині податку на майно найвагомішою є плата за землю, питома вага якої становить 77,6%.

Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів посідає вагоме місце за обсягами надходжень до бюджету Мукачівської міської територіальної громади.

За 2022 рік до бюджету Мукачівської міської територіальної громади надійшло 128 795,7 тис. грн. акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів при запланованому обсязі сумі 124 173,0 тис. грн. Понад уточнений план надійшло 4 622,7 тис. грн., рівень виконання становить 103,7 відс. Порівняно з аналогічним періодом минулого року надходження збільшились на 88 382,7 тис. грн. або в 3,2 рази.

Фактичні надходження акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до бюджету Мукачівської міської територіальної громади за 2022 рік складають в сумі 10 785,9 тис. грн., в тому числі:

- акцизний податок з виробленого в Україні пального 1 474,3 тис. грн.;
- акцизний податок з ввезеного на митну територію України пального 9 311,6 тис. грн.

Понад уточнений план надійшло 1 161,6 тис. грн., рівень виконання становить 112,1 відс.

9.1.1. Бюджет розвитку

Найбільшу питому вагу в складі спеціального фонду бюджету громади займає бюджет розвитку. В свою чергу, в структурі бюджету розвитку найбільшу питому вагу займають кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, а також кошти від пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту та кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності.

Бюджет розвитку показує динаміку зростання коштів бюджету розвитку за 2017-2022 роки.

Таблиця 58. Бюджет розвитку, тис.грн.

Показники/роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Бюджет розвитку	47 051,3	39 895,7	62 207,4	39 283,5	32 849,3	33 846,0

Зростання бюджету розвитку громади дозволяє закладати кошти на капітальний ремонт закладів освіти, медицини, дороги, інфраструктуру і т.д.

9.1.2. Міжбюджетні трансферти

В таблиці нижче наведена динаміка коштів міжбюджетних трансфертів за 2017-2022 роки (освітня, медична, соціальна субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам)

Таблиця 59. Міжбюджетні трансферти

Показники/роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Освітня субвенція	97 919,4	103 111,4	129 267,5	167 146,2	246 832,7	262 233,7
Медична субвенція*	97 536,6	72 329,2	60 894,0	17 901,1	-	-
Соціальні субвенції	218 745,9	271 223,0	186 446,7			

тис. грн.

* з 2021 року НСЗУ уклала прямі договори із медичними КНП громади

За 2022 рік бюджет отримав офіційних трансфертів у сумі 267 646,6 тис. грн., а саме:

- освітня субвенція – 262 233,7 тис. грн.;
- субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції – 2 928,5 тис. грн.;
- субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – 2 408,9 тис. грн.;
- інші субвенції з місцевого бюджету – 75,5 тис. грн.

В порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження офіційних трансфертів зменшились на 11 577,7 тис. грн. або на 4,1 відсотка.

9.2. Видаткова частина бюджету

Бюджет Мукачівської міської територіальної громади на 2022 рік за видатками з урахуванням змін затверджено в сумі 1 963 022,1 тис. грн, в тому числі загальний фонд – 1 382 139,7 тис. грн та спеціальний фонд – 580 882,4 тис. грн.

Видатки місцевого бюджету (разом загальний і спеціальний фонд) за січень – грудень 2022 року склали 1 814 868,2 тис. грн., в тому числі видатки загального фонду – 1 312 874,1 тис. грн. та спеціального фонду – 501 994,1 тис. грн.

За січень-грудень 2022 року видаткова частина бюджету зберігала соціальну спрямованість: 47% видатків спрямовувалися на такі галузі, як «Соціальний захист і соціальне забезпечення», «Соціально-культурна сфера» (освіта, охорона здоров'я, культура та мистецтво, фізична культура та спорт).

Таблиця 60. Динаміка видатків бюджету 2017 – 2019 р.р., тис.грн.

№ п/п	Показники / роки	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
		2017	з.ф.	с.ф.	2018	з.ф.	с.ф.	2019	з.ф.	с.ф.
1	Державне управління, в тому числі	41 250,3	37 967,7	3 282,6	55 224,7	48 112,4	7 112,3	84 777,7	74 807,6	9 970,1
1.1	Органи місцевого самоврядування	41 250,3	37 967,7	3 282,6	83 566,6	47 340,6	36 226,0	78 990,4	73 989,9	5 000,5
2	Освіта	264 853,9	248 886,7	15 967,2	321 280,8	301 520,6	19 760,2	391 904,9	353 967,0	37 937,9
3	Охорона здоров'я	151 857,4	144 669,3	7 188,1	182 627,0	174 003,5	8 623,5	162 616,9	159 032,7	3 584,2
4	Соціальний захист населення	235 216,7	233 874,2	1 342,5	295 324,2	293 015,2	2 309,0	222 876,0	222 793,8	82,2
5	Культура і мистецтво	36 718,1	22 437,5	14 280,6	23 771,9	13 375,1	10 396,8	25 038,1	15 104,2	9 933,9
6	Спорт	4 663,9	4 246,6	417,3	5 454,4	5 041,1	413,3	7 816,3	5 789,5	2 026,8
7	Житлово-комунальне господарство	102 676,1	71 293,4	31 382,7	125 210,8	93 154,0	32 056,8	136 030,2	96 159,6	39 870,6
8	Економічний розвиток, в тому числі:	142 498,0	10 063,2	132 434,8	87 475,5	13 570,4	73 905,1	128 480,5	13 601,9	114 878,6
8.1	Землеустрій, містобудування, архітектура	0,0			2 048,6	1 699,4	349,2	377,6	89,8	287,8
8.2	Будівництво та реконструкція об'єктів соціальної інфраструктури (освіта, медицина, культура, спорт)	30 548,4		30 548,4	22 867,7		22 867,7	55 933,8		55 933,8

8.3	Утримання та розвиток інфраструктури доріг та дорожньої інфраструктури	15 710,9	8 961,9	6 749,0	34 604,0	10 111,6	24 492,4	53 888,0	9 650,7	44 237,3
8.4	Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю, у тому числі «Міжнародний аеропорт Мукачєво»	0,0			1 136,7	1 136,7		1 522,3	1 522,3	
9	Інша діяльність, в тому числі:	10 062,0	9 153,7	908,3	6 775,4	6 499,2	276,2	790,0	206,0	584,0
9.1	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	0,0			389,1	278,7	110,4	230,8	206,0	24,8
9.2	Громадський порядок та безпека, заходи з територіальної оборони	0,0			6 220,4	6 220,4		0,0		
9.3	Обслуговування місцевого боргу	0,0			0,0			0,0		
10	Реверсна дотація	18 323,7	18 323,7		35 848,6	35 848,6		46 625,4	46 625,4	
11	Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету та виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	1 127,4	338,0	789,4	1 830,3	591,4	1 238,9	600,0	500,0	100,0
12	Субвенція з місцевого бюджету іншим місцевим бюджетам на здійснення програм та заходів за рахунок коштів місцевих бюджетів	0,0			0,0			0,0		
Всього		1 009 247,5	801 254,0	207 993,5	1 140 823,6	984 731,5	156 092,1	1 207 556,0	988 587,7	218 968,3

Таблиця 61. Динаміка видатків бюджету 2020 – 2022 р.р., тис.грн.

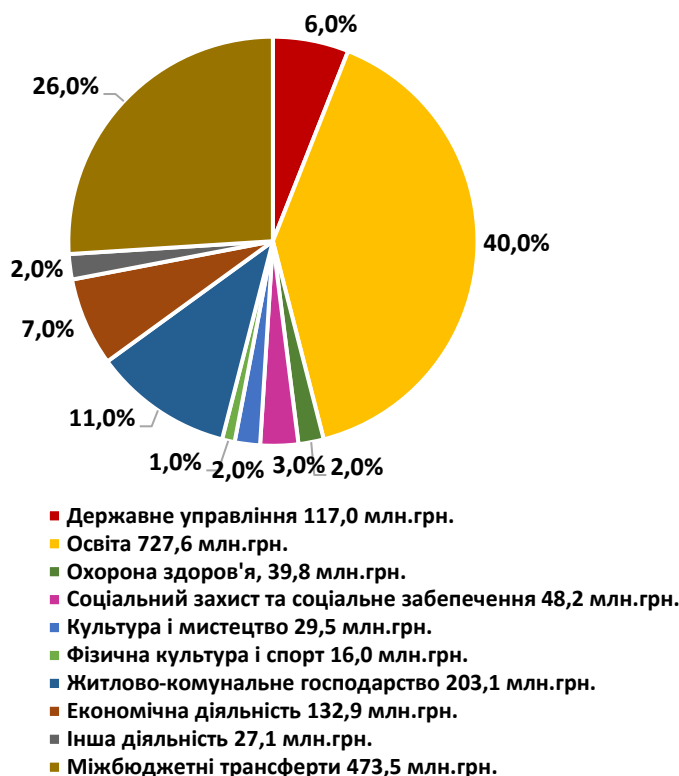
№ п/п	Показники / роки	2020 рік			2021 рік			2022 рік		
		2020	з.ф.	с.ф.	2021	з.ф.	с.ф.	2022	з.ф.	с.ф.
1	Державне управління, в тому числі	88 940,6	82 598,3	6 342,3	107 552,4	102828,5	4723,9	116 995,4	115660,1	1335,3
1.1	Органи місцевого самоврядування	83 822,0	77 756,0	6 066,0	104 810,6	100 490,7	4 319,9	115 697,6	114 362,3	1 335,3
2	Освіта	421 317,2	405 095,2	16 222,0	633 502,5	595 660,8	37 841,7	727 605,8	689 934,9	37 670,9
3	Охорона здоров'я	81 567,4	71 225,9	10 341,5	43 535,9	36 052,2	7 483,7	39 823,5	32 914,9	6 908,6
4	Соціальний захист населення	43 973,4	43 943,0	30,4	39 142,7	36 076,2	3 066,5	48 203,9	48 203,9	
5	Культура і мистецтво	27 047,8	19 164,2	7 883,6	32 788,0	23 168,9	9 619,1	29 545,9	21 363,8	8 182,1
6	Спорт	9 126,2	8 057,0	1 069,2	14 373,8	13 769,2	604,6	16 034,1	15 384,6	649,5
7	Житлово-комунальне господарство	136 021,3	101 208,5	34 812,8	162 447,6	142 077,1	20 370,5	203 103,0	201 594,8	1 508,2
8	Економічний розвиток, в тому числі:	154 005,7	33 632,3	120 373,4	138 146,2	33 527,0	104 619,2	132 880,7	41 892,7	90 988,0
8.1	Землеустрій, містобудування, архітектура	461,2	87,5	373,7	1 403,9	103,0	1 300,9	58,6	28,0	30,6

8.2	Будівництво та реконструкція об'єктів соціальної інфраструктури (освіта, медицина, культура, спорт)	66 636,4		66 636,4	68 853,9		68 853,9	2 415,5		2 415,5
8.3	Утримання та розвиток інфраструктури і доріг та дорожньої інфраструктури	34 545,4	30 508,2	4 037,2	34 179,3	31 664,1	2 515,2	43 468,7	41 381,6	2 087,1
8.4	Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю, у тому числі «Міжнародний аеропорт Мукачєво»	1 299,2	1 299,2		1 537,0	1 537,0		483,2	483,2	
9	Інша діяльність, в тому числі:	1 113,7	185,9	927,8	6 920,1	6 800,1	120,0	27 147,3	26 118,4	1 028,9
9.1	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	162,8	32,2	130,6	33,5	33,5		4 251,0	4 251,0	
9.2	Громадський порядок та безпека, заходи з територіальної оборони	0,0			0,0			19 455,4	18 206,9	1 248,5
9.3	Обслуговування місцевого боргу	153,7	153,7		6 766,6	6 766,6		3 660,5	3 660,5	
10	Реверсна дотація	43 469,5	43 469,5		28 415,0	28 415,0		2 582,0	2 582,0	
11	Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	0,0			2 629,7	1 928,3	701,4	460 706,4	106 983,8	353 722,6

12	Субвенція з місцевого бюджету іншим місцевим бюджету на здійснення програм та заходів за рахунок коштів місцевих бюджетів	0,0			174,4		174,4	10 240,2	10 240,2	
Всього		1 006 582,8	808 579,8	198 003,0	1 209 628,3	1 020 303,3	189 325,0	1 814 868,2	1 312 874,1	501 994,1

Таблиця 62. Динаміка видатків на органи місцевого самоврядування за 2017 – 2022 роки

Показники/роки	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Власні доходи громади, тис. грн.	587 845,8	643 368,9	648 600,0	676600	838 903,3	1 795 675,1
Видатки на органи місцевого самоврядування, тис. грн.	37 967,7	47 340,6	72 961,2	77756	100490,7	70939,9
Питома вага видатків, %	6,5	7,4	11,2	8,7	8,34	25,3

Діаграма 10. Структура видатків, 2022

У 2020 році здійснено місцеве запозичення до бюджету громади у вигляді не відновлюваної кредитної лінії терміном на 24 місяці з періодом вибірки траншів кредитної лінії до 07 липня 2022 року, ліміт кредитної лінії 92 989,5 тис. грн.

Протягом 2020 року на фінансування об'єктів бюджету розвитку за рахунок місцевого запозичення використано 26 277,8 тис. грн.

Протягом 2021 року на фінансування об'єктів бюджету розвитку за рахунок місцевого запозичення використано 49 623,3 тис. грн.

Протягом січня – липня 2022 року на фінансування об'єктів бюджету розвитку за рахунок місцевого запозичення використано 2 087,4 тис. грн.

На обслуговування місцевого запозичення (відсотки за користуванням кредитних коштів) за січень-червень 2022 року спрямовано 3 660,5 тис. грн.

На погашення місцевого запозичення протягом 2021 року та січня – травня 2022 року спрямовано 77 988,6 тис. грн.

Станом на 08.07.2022 року здійснено повне дострокове погашення основної суми боргу та сплату відсотків за користування кредитними коштами. 08.07.2022 укладено Договір про розірвання кредитного договору №20-31KN0003 від 08.12.2020 року між АТ «Укресімбанк» та Мукачівською міською радою, яким засвідчено, що сторони повністю та належним чином виконали усі зобов'язання за кредитним договором та не мають претензій одна до одної.

Висновки

1. Ріст надходжень відбувся за рахунок: збільшення нормативу зарахування ПДФО до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад на 4 відсотки (з 60 відсотків на 64 відсотків); збільшення сум виплат грошового забезпечення та інших виплат військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу; збільшення рівня мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму для працездатних осіб та посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС; введення в дію з 01.01.2022 р. оновлених ставок по місцевих податках та зборах, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України; введення в дію з 01.01.2022 року на території м. Мукачєва нової нормативно-грошової оцінки земель; погашення податкового боргу.
2. Разом з цим, значний вплив на виконання запланованих на 2022 рік окремих показників бюджету Мукачівської міської територіальної громади суттєво вплинули наступні фактори: введення воєнного стану в Україні на підставі Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, в Україні із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року та продовження строку дії воєнного стану в Україні; внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану.
3. Фінансовий ресурс бюджету в першочерговому порядку направлявся на захищені видатки бюджету Мукачівської міської територіальної громади. За оперативними даними по загальному фонду виконання за окремим захищеним видаткам 2022 року склало 687 002,4 тис. грн., або 52,3 відсотків від обсягу видатків загального фонду бюджету, у т. ч.: заробітна плата з нарахуваннями – 584 831,2 тис. грн., або 85,1 відсотків; продукти харчування – 10 391,1 тис. грн., або 1,5 відсотків; оплата енергоносіїв – 47 839,1 тис. грн., або 7,0 відсотків; видатки соціального характеру (дороговартісне лікування, пільгові рецепти, стипендії та ін.) – 43 941,0 тис. грн. – 6,4 відсотків.
4. У 2022 році з бюджету Мукачівської міської територіальної громади передано кошти до районних бюджетів в сумі 10 240,0 тис. грн., а саме: до бюджету Бериславського району Херсонської області в сумі 10 000,00 тис. грн. - на відновлення інфраструктури та матеріально-технічної бази бюджетних установ, придбання будівельних матеріалів та проведення ремонтно-будівельних робіт будівель мешканців, будівель установ соціально-культурної сфери та адміністративних будівель, які були зруйновані чи пошкоджені внаслідок збройної агресії російської федерації, а також придбання деревини паливної для мешканців Бериславського району Херсонської області, у зв'язку із відсутністю енергопостачання в даному районі; придбання паливно-мастильних матеріалів для потреб населення, комунальних підприємств, установ та закладів територіальних громад Бериславського району Херсонської області; 240,2 тис. грн. – до районного бюджету Мукачівського району на виконання заходів Програми фінансової підтримки діяльності Мукачівської районної ради на 2022 рік, затвердженої рішенням виконавчого комітету Мукачівської міської ради № 456 від 11.10.2022, для оплати праці працівників районної ради.
5. Впродовж 2022 року в Мукачівській міській територіальній громаді здійснювались всі необхідні видатки для забезпечення функціонування бюджетних установ основних галузей соціально-культурної сфери: освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту та соціального забезпечення, фізичної культури і спорту, військових частин та інших формувань, вдалось акумулювати фінансові ресурси та спрямовувати їх на забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ та оплати енергоносіїв і комунальних послуг цих установ. Забезпечено належне фінансування заходів з оновлення та утримання об'єктів житлово-комунального господарства, інфраструктури та благоустрою.
6. Доходи загального фонду бюджетів територіальних громад (без трансфертів з державного бюджету) на 1 мешканця (по плану) у середньому по області становлять 5 235,0 гривень. В умовах воєнного стану значно впливає на цей показник надходження податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами

рядового і начальницького складу, які є основною причиною зростання доходів місцевих бюджетів у поточному році. Найбільшими доходи на 1 мешканця є у Холмківській ТГ – 14 804 грн, Мукачівській ТГ – 12 632 грн, Ужгородській ТГ – 12 179 грн.

10. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВЛАДИ

10.1. Структура органу місцевого самоврядування та виконавчого комітету

Мукачівська міська рада - адміністративно-територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування у складі Закарпатської області. Адреса міської ради: 89600, м. Мукачево, пл. Духновича, 2, телефон: (03131) 5-44-68, e-mail: mvk@mukachevo-rada.gov.ua.

Міська рада складається з 34 депутатів та Мукачівського міського голови. За суб'єктами висунання склад ради VIII скликання відображений в таблиці нижче.

Таблиця 63. Політичний склад місцевих депутатів

Суб'єкт висунання	Кількість обраних депутатів
Фракція політичної партії «Команда Андрія Балоги»	11
Фракція політичної партії «Слуга народу»	5
Фракція політичної партії « За майбутнє»	4
Фракція політичної партії «Рідне Закарпаття»	4
Фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	4
Позафракційні	3
Фракція політичної партії «КМКС»	3
ОПЗЖ	4

До складу виконавчого комітету Мукачівської міської ради входить 41 особа. Виконавчий комітет Мукачівської міської ради керується в своїй роботі Регламентом від 24.12.2020 року із змінами від 30 вересня 2021 року. Керівництво громади представлено – Мвукачівським міським головою, першим заступником та двома заступниками міського голови з питань діяльності виконавчих органів Мукачівської міської ради, секретарем ради та керуючим справами виконавчого комітету Мукачівської міської ради. Структура виконавчих органів складається із 6-ти управлінь та 15 відділів і служб та 1 сектору. Детальна інформація щодо діяльності Мвукачівського міського голови, депутатського корпусу, виконавчого комітету Мукачівської міської ради розміщені на офіційному веб-сайті міської ради <https://mukachevo-rada.gov.ua/upravlinnya-mistom/miska-rada>.

Рішенням сесії міської ради від 26 березня 2020 р. № 1841 був затверджений Статут територіальної громади міста Мукачева (нова редакція), яким регулюється низка питань, зокрема особливостей територіального устрою, принципами участі членів міської громади у здійсненні місцевого самоврядування. Документом прописані права та обов'язки членів міської громади та посадових осіб місцевого самоврядування, система органів місцевого самоврядування, їх функції та повноваження, порядок висловлення недовіри населенням або дострокового припинення повноважень виборних органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

10.2. Діяльність Мукачівської міської територіальної громади

Програма «Transparent cities/Прозорі міста» провела дослідження роботи міських рад України в умовах воєнного стану. У 2023 року команда оцінювала лише 70 міст зі звичних 100 за оновленими критеріями. Замість звичних балів і місць було визначено статус міста ("прозоре", "частково прозоре" та "непрозоре") і рівень виконання індикаторів.

За результатами дослідження, статус "прозорі" мають **Дніпро, Львів та Мукачево**. "Частково прозорими" визначені 10 міст: Вінниця, Володимир, Житомир, Кам'янське, Київ, Кропивницький, Луцьк, Тернопіль, Ужгород, Чернівці.

Індикатори, які досліджувались, об'єднані у наступні групи сфер:

- Створення та оновлення сервісів, що найбільше сприяють адаптації населення до викликів війни, оприлюднення переліків житлових приміщень, що перебувають у власності громад; створення сервісів та інформаційних сторінок для внутрішньо переміщених осіб; створення електронних сервісів для постановки на квартирний облік; впровадження сервісів для онлайн-запису на отримання соціальних послуг; оприлюднення переліків укриттів у зручному форматі (карта) та своєчасне їх оновлення.
- Забезпечення максимально прозорого обліку та розподілу гуманітарної допомоги.
- Відновлення роботи місцевих порталів відкритих даних та геопорталів, публікація відкритих даних.
- Забезпечення доступу та участь жителів до формування управлінських рішень.

ПРОЗОРІСТЬ МІСТ В УМОВАХ ВІЙНИ

ПРОЗОРЕ МІСТО

● Дніпро ● Львів ● Мукачево

ЧАСТКОВО ПРОЗОРЕ

● Вінниця ● Володимир ● Житомир ● Кам'янське
● Київ ● Кропивницький ● Луцьк ● Тернопіль
● Ужгород ● Чернівці

НЕПРОЗОРЕ

● Бердичів ● Біла Церква ● Білгород-Дністровський ● Бориспіль
● Боярка ● Бровари ● Вараш ● Васильків
● Вишневе ● Горішні Плавні ● Дрогобич ● Дубно
● Дунаївці ● Жмеринка ● Жовті Води ● Звягель
● Івано-Франківськ ● Ізмаїл ● Ірпінь ● Калуш
● Кам'янець-Подільський ● Ковель ● Коломия ● Конотоп
● Коростень ● Кременчук ● Лубни ● Миргород
● Нетішин ● Ніжин ● Нововолинськ ● Новомосковськ
● Одеса ● Олександрія ● Охтирка ● Павлоград
● Подільськ ● Полтава ● Прилуки ● Рівне
● Ромни ● Самбір ● Світловодськ ● Славута
● Сміла ● Старокостянтинів ● Стрий ● Суми
● Умань ● Фастів ● Хмельницький ● Червоноград
● Черкаси ● Чернігів ● Чорноморськ ● Шепетівка
● Шостка

Рис 16. Рейтинг прозорих міст України в умовах війни

Міська міська рада виступає ініціатором успішних практик прозорого самоврядування і ефективного управління громадою, зокрема:

- Виконавчі органи Мукачівської міської ради та комунальні підприємства, установи, організації перейшли на електронний документообіг. Цим самим влада домоглася прозорості та оперативності у роботі з документами. Також система в автоматичному режимі дозволяє контролювати якість і хід виконання рішень;
- запроваджено систему електронного квитка в громадському транспорті; 945 жителів громади отримали багатофункціональну електронну картку мукачівця. Її вже оформили майже 29 тис. мукачівців
- при Мукачівській міській раді створено Молодіжну раду;
- створено комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги м. Мукачева» та комунальне некомерційне підприємство «Мукачівська

- центральна районна лікарня». При підтримці програми «U-LEAD з Європою» у м.Мукачеві планується створення центру передового досвіду в Україні;
- відкрито інформаційно-навчальний центр з енергоефективності та відновлюваних джерел енергії в рамках спільного проекту Українського пелетного союзу, Мукачівської міської ради, Українського союзу промисловців та підприємців за підтримки Держенергоефективності;
 - запроваджено громадський (шкільний) бюджет;
 - розпочато роботу щодо актуалізації Стратегії розвитку Мукачівської міської територіальної громади та Плану її реалізації в рамках Проекту USAID «Підвищення ефективності роботи та підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»).

Висновки

1. Виконавчі органи місцевого самоврядування громади сформовані належним чином для забезпечення управління громадою, розвитку економіки та надання соціальних послуг населенню.
2. Мукачівська МТГ активно долучається до реалізації міжнародних проєктів. Найвагомим партнером громади є проєкт USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»)..

11. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ**11.1. Інформація про об'єднання громадян і засоби масової інформації**

Важливу роль в суспільному житті громади відіграють об'єднання громадян (НУО) і засоби масової інформації (ЗМІ).

Об'єднання громадян. За даними Державного реєстру юридичних осіб (компаній) (станом на 2023 рік) у Мукачівській МТГ зареєстровано 109 громадських організацій: місто Мукачево – 105, Дерценський старостинський округ – 1, Новодавидківський старостинський округ – 2, Павшинський старостинський округ – 1.

Однак, за відкритими даними було зафіксовано 84 організації, перелік яких наведений у додатку 2. Більша частина цих організацій поширює свою діяльність на територію Мукачівського району.

Важливо відзначити, що окрім «традиційних» НУО, які орієнтовані на загальне коло інтересів громади – культура, екологія, молодь, проблеми неповносправних осіб, захист ветеранів тощо, в Мукачеві діє низка НУО, які опікуються проблемами національних меншин. До найбільш активних можна віднести - ГО «Мукачівське національно-культурне товариство німців «Паланок», національно-культурне єврейське товариство «Шалом!», осередок культурно-освітньої організації «Матица Словенська», міське товариство болгарської культури імені Кирила і Мефодія, БФ «Нове життя ромів», правозахисний фонд «Розвиток» (благодійна організація, заснована у 2011 році) до структури якого входять: ЦПІК «Мукачівський правозахисний центр», Ресурсний центр розвитку місцевої демократії, Ресурсний центр розвитку ромського самоврядування.

Таблиця 64. Активні громадські організації громади

Назва ГО	Дата заснування	Основні напрямки діяльності
ГО «НІМЕЦЬКА МОЛОДЬ ЗАКАРПАТТЯ»	03.08.2018	Основною метою організації є популяризація німецької мови, німецької національної культури та традицій, задоволення суспільних, економічних, соціальних та інших інтересів етнічних німців, що проживають на території Закарпаття.
ГО «КУЛЬТУРА ЕКОЛОГІЯ ТУРИЗМ»	24.02.2020	Поширення інформації про екологічні ризики, тренінги і навчання з еко-свідомості, організація і участь в проектах та заходах захисту екології і довкілля, організація та участь в заходах культури та мистецтва, створення нових туристичних маршрутів, екскурсій, просування туристичних дестинацій та об'єктів.
ГО «ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ХАБ ВЕНЕЦІЯ»	25.03.2022	Допомога постраждалим в наслідок російської агресії: внутрішньо переміщеним особам у Мукачеві та регіоні, жителям на півдні та сході України. Координація надання допомоги ЗС України.

Важливо відзначити, що у місті Мукачеві діє низка недержавних організацій, які надають соціальні послуги залучаючи різні джерела фінансування, у тому числі – місцевий бюджет. До ключових гравців в цій сфері можна віднести - громадська організація «Мукачівський Центр соціально-психологічної адаптації, фізичної та трудової реабілітації осіб з особливими потребами «АЛЬТЕРНАТИВА», Мукачівська міська організація Товариства Червоного Хреста України, Благодійний фонд «КАРІТАС-МУКАЧЕВО».

З метою впровадження іновативних механізмів залучення громадськості до розподілу частини коштів міського бюджету міста Мукачеві, впровадження кращих європейських традицій партисипативного (громадського) бюджетування, реалізації стратегічного пріоритету щодо забезпечення якісного рівня життя міської громади, реалізації проектів в комунальній,

соціально-гуманітарній сферах, в сфері розвитку громадянського суспільства рішенням сесії Мукачівської міської ради від 20.02.2020 року №1790 було затверджено Положення «Про бюджет громадських ініціатив Мукачівської міської об'єднаної територіальної громади» у новій редакції. У 2022 році було підтримано 7 малих та 4 великих проєктів, які набрали найбільшу кількість голосів.

Серед малих проєктів: 1) Проєкт № 13. Пішохідна доріжка с.Н.Коропець (від вулиці Миру до кладовища, орієнтовний бюджет 299744,00 грн. кількість відданих голосів - 947. 2) Проєкт № 15. «Благоустрій території та облаштування покриття під спортивний майданчик у мікрорайоні «ДОСИ», орієнтовний бюджет 299920,00 грн., кількість відданих голосів – 810. 3) Проєкт № 16. Створення санітарно – гігієнічних умов на кладовищі с. Доробратово, орієнтовний бюджет 204406,00 грн., кількість відданих голосів – 722. 4) Проєкт № 7. Спортивний майданчик Пентагон, орієнтовний бюджет 298550,00 грн., кількість відданих голосів - 537. 5) Проєкт № 17. Створення санітарно-гігієнічних умов на кладовищі с. Горбок орієнтовний бюджет 152203,00 грн., кількість відданих голосів 357. 6) Проєкт № 9. Міні-мультиспортивний майданчик по вул.Берегівська 28 (А,Б,В), орієнтовний бюджет - 298700,00 грн., кількість відданих голосів – 228. 7) Проєкт № 12. Створення санітарно – гігієнічних умов на кладовищах Доробратівського старостинського округу в селі Негрово, орієнтовний бюджет 204406,00 грн., кількість відданих голосів 188.

За результатами рейтингу голосування серед великих проєктів рекомендованими для реалізації затверджено наступні: 1) Проєкт №11. Благоустрій шкільної території, орієнтовний бюджет 467555,00 грн., кількість відданих голосів 1197. 2) Проєкт №3. Точкова реконструкція центральної частини села Лавки, орієнтовний бюджет 800000,00 грн., кількість відданих голосів – 977 3) Проєкт №6. «Майданчик «Стріт Файт Мукачево», орієнтовний бюджет 796063,00 грн., кількість відданих голосів – 883 4) Проєкт №5. Сквер Пентагон, автор Староста Д.С., орієнтовний бюджет 800000,00 грн., кількість відданих голосів – 633.

22 серпня 2019 року Мукачівська міська рада створила в місті Мукачеві комунальну установу «Центр громадськості та національних культур» Мукачівської міської ради. Організація розташована в колишньому Будинку русинів, який було реконструйовано. Будинок, збудований у 1930 році та занесений до списку пам'яток архітектури місцевого значення. За кошти міського бюджету замінено дах із збереженням автентичного контуру та елементів декору, відремонтовано внутрішні приміщення, замінено вікна, двері, відновлено дуфорт. Коштом міського бюджету закуплено меблі та комп'ютерну техніку.

Центр об'єднав діяльність 50 громадських організацій, яка спрямована на захист прав та інтересів громадян та національних спільнот, задоволення культурних потреб та інтересів членів Мукачівської територіальної громади. На сьогоднішній день при закладі активно працюють представники всіх громадських організацій та національно-культурних товариств громади. Майже щодня тут відбуваються різноманітні творчі та інформаційні заходи, майстер-класи, тренінги, вечори відпочинку тощо. З початку повномасштабної війни Центр громадськості та національних культур відкрив пункт прийому та видачі гуманітарної допомоги для жителів східних областей країни, які постраждали від військової агресії рф.

При Мукачівській міській раді створено Молодіжну раду, яка активно співпрацює з Центром громадськості та національних культур.

Засоби масової інформації (ЗМІ). Із загальної кількості 374 засобів масової інформації (газети, журнали) регіонального та місцевого значення 28 видань зареєстровані у м.Мукачево за даними Головного територіального управління юстиції у Закарпатській області В основному всі видання виходять українською мовою, в окремих випадках – змішано з іншими мовами (російська, угорська, німецька). Спектр тематики охоплює всі сфери життя – суспільні, політичні, релігійні, бізнесові, екологічні.

Однак, на регулярній основі виходить лише кілька ЗМІ, які добре відомі громадянам, зокрема - газети «Мукачево», «Меркурій», «Панорама» та «Наше Мукачево».

В грудні 2015 року був прийнятий Закон України, який передбачає поступове роздержавлення друкованих комунальних ЗМІ. 31 березня 2016 року Мукачівська міська рада прийняла

рішення №169, згідно з яким комунальне підприємство «Редакція газети «Мукачівська Ратуша» перетворене у ТОВ.

Також значним інформаційним ресурсом для громади являється офіційний веб-портал Мукачівської міської ради - <https://mukachevo-rada.gov.ua/>.

Висновки

1. Місцеве самоврядування Мукачівської територіальної громади здійснюється Мукачівською міською радою в складі голови ради та 33 депутатів, а також 10-ма структурними підрозділами виконавчого комітету. У громаді утворено 8 старостинських округів та призначені 8 старост, які виконують низку базових адміністративних функцій та представляють інтереси населення округу. Наявність в складі громади невеликої кількості старостинських округів полегшує управлінські функції громади.

2. Влада громади максимально відкрита й проактивна в комунікаціях з громадським сектором. У громаді зареєстровано 45 громадських організацій та 2 благодійні організації. Громадські організації долучаються до реалізації різноманітних заходів з розвитку та є важливими стейкхолдерами громади.

Додатки

Додаток 1.

Структура управління Мукачівської міської ради

1. Управління комунальної власності та архітектури
2. Управління освіти, молоді та спорту
3. Фінансове управління
4. Управління міського господарства
5. Управління праці та соціального захисту населення
6. Управління муніципальної інспекції
- 7. Відділи і служби Мукачівської міської ради**
8. Архівний відділ
9. Відділ державного архітектурно-будівельного контролю
10. Відділ бухгалтерського обліку та звітності
11. Відділ ведення Державного реєстру виборців
12. Відділ інформаційно-аналітичних комплексів
13. Відділ з питань надзвичайних ситуацій, мобілізаційної та оборонної роботи
14. Відділ капітального будівництва
15. Відділ культури
16. Служба персоналу
17. Відділ охорони здоров'я
18. Відділ контролю та організаційного забезпечення діяльності виконавчого комітету та міської ради
19. Секретаріат ради
20. Служба у справах дітей
21. Юридичний відділ
22. Центр надання адміністративних послуг
23. Відділ економіки
24. Відділ інформаційного забезпечення

Додаток 2.
Список громадських організацій, легалізованих Головним управлінням юстиції у
Закарпатській області

№	Назва об'єднання громадян
Міські громадські організації	
1.	Мукачівська громадська організація «РІДНЕ МУКАЧЕВО»
2.	Мукачівська громадська організація «РАДА ПОЧЕСНИХ ГРОМАДЯН МІСТА МУКАЧЕВА»
3.	Мукачівська громадська організація «МУКАЧІВСЬКИЙ РОТАРІ КЛУБ»
4.	Мукачівська громадська організація «Національно-культурне товариство німців м.Мукачево «Паланок»
Обласні та районні громадські організації, зареєстровані у м.Мукачево	
5.	Міжрайонна благодійна Мальтійська служба допомоги на Закарпатті
6.	Спілка лікарів-християн Закарпаття
7.	Закарпатське обласне товариство німців 'Відергебурт' ('Відродження')
8.	Мукачівська районна організація Товариства угорської культури
9.	Закарпатське відділення Союзу комуністів України
10.	Закарпатське товариство російської культури 'Русский дом'
11.	Мукачівська міськрайонна організація Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих
12.	Закарпатська угорська асоціація скаутів
13.	Закарпатський обласний Комітет Молоді Українського Національного Комітету Молодіжних організацій
14.	Закарпатське обласне 'Общество подкарпатських русинів'
15.	Закарпатська обласна Федерація з греко-римської боротьби
16.	Закарпатська обласна організація Української екологічної асоціації 'Зелений світ'
17.	Закарпатський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації 'Українська Спілка Інвалідів-УСІ'
18.	Закарпатська обласна асоціація угорських підприємців
19.	Закарпатська обласна федерація традиційного карате-до «Фудокан»
20.	Закарпатська обласна організація «Німці Закарпаття»
21.	Місцевий осередок Федерації спортивного орієнтування України в Закарпатській області
22.	Мукачівська міськрайонна спілка підприємців
23.	Закарпатське обласне громадське об'єднання «За Україну, Білорусь та Росію»
24.	Закарпатське крайове (обласне) козацьке товариство Закарпатська січ
25.	Закарпатська обласна федерація карате – до «Шотокан»
26.	Мукачівська міськрайонна організація інвалідів вазо – моторної системи «Криниця»
27.	Закарпатська обласна федерація водного туризму
28.	Мукачівське міськрайонне громадське об'єднання «Мукачево – наш спільний дім»
29.	Закарпатська обласна організація Всеукраїнської професійної спілки «Національне Відродження»
30.	Асоціація пасічників Закарпаття
31.	Закарпатський обласний осередок «Всеукраїнської громадської організації «Українська ліга карате»
32.	Громадська організація «Клуб 128 дивізії»
33.	Мукачівська міськрайонна громадська організація «Федерація Дартс»
34.	Регіональне відділення Всеукраїнської громадської організації «Ліга оцінювачів земель»

35.	Молодіжна громадська організація «Повне життя»
36.	Закарпатська обласна громадська організація «Соловецький меморіал»
37.	Закарпатська обласна громадська організація «Федерація кіокушин кан карате Закарпаття»
38.	Громадська організація «Центр Європейської інтеграції та транскордонного співробітництва»
39.	Закарпатський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Лідер»
40.	Закарпатське обласне громадське об'єднання «Товариство Святої Корони»
41.	Громадська організація «Федерація Кіокушин карате Закарпатської області»
42.	Громадська організація «Закарпатський центр експертних досліджень»
43.	Закарпатський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Фонд розвитку громадянського суспільства»
44.	Закарпатська обласна громадська організація «Український козацький полк «Закарпаття»
45.	Громадська організація «Асоціація гравців у покер «Імперіал»
46.	Закарпатський обласний осередок Громадської організації «Всеукраїнське об'єднання жінок-депутатів»
47.	Мукачівська районна спілка жінок України
48.	Громадська організація «Закарпатська обласна Асоціація бойових мистецтв духовно-патріотично-спортивного розвитку ім. св. Миколая Чудотворця»
49.	Мукачівська районна організація Товариства пам'яток історії та культури
50.	Товариство воїнів-Афганців
51.	Товариство добровольців Мукачівського р-ну
52.	Мукачівська районна організація Товариства Червоного Хреста
53.	Мукачівська районна організація «Українська молодь Христові»
54.	Закарпатська обласна громадська організація «ЄДНІСТЬ ПОКОЛІНЬ»
55.	Закарпатська обласна громадська організація «Центр міжнародного співробітництва та євроінтеграції»
56.	Громадська організація лідерів Карпат «Фундація Туристичного Бізнесу»
57.	Закарпатське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації «Товариство психологів України»
58.	Осередок Всеукраїнської громадської організації «Українська федерація карате» в Закарпатській області
59.	Громадська організація «Товариство Ужанської жупи»
60.	Громадська організація Закарпатська природоохоронна організація «ГОЛОВАТИЦЯ»
61.	Громадська організація «Закарпатська Асоціація дитячих неврологів»
62.	Закарпатська обласна громадська організація «Центр європейської культури та мови»
63.	Закарпатська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Об'єднаний союз ветеранів, пенсіонерів, інвалідів та потерпілих на виробництві»
64.	Закарпатське обласне регіональне відділення Всеукраїнської громадської організації «Українська федерація професіоналів безпеки»
65.	Закарпатський обласний осередок Шахової асоціації незрячих України
66.	Закарпатський обласний осередок Всеукраїнської громадської правоекологозахисної організації «Зелений Тризуб»
67.	Громадська організація «Закарпатське об'єднання волонтерів»
68.	Громадська організація «Асоціація спеціалістів з нерухомості Закарпаття»
69.	Громадська організація «Закарпатське об'єднання волонтерів»

70.	Громадська організація «Спілка ветеранів автомобільного транспорту Закарпатської області»
71.	Закарпатське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації «Жіночий консорціум України»
72.	Громадська організація «СМЕРЧ-2012»
73.	Громадська організація «Карпатський мисливець»
74.	Громадська організація «Товариство Березької жупи»
75.	Закарпатська обласна громадська організація „ЕМ ЗАКАРПАТТЯ»
76.	Закарпатська риболовна громадська організація
	Благодійні, добродійні, громадські фонди, організації
77.	Мукачівський благодійний фонд ім.Роберта Коха
78.	Мукачівський благодійний фонд «Благодать «
79.	Відділення Мукачівського районного міжнародного благодійного фонду «Реабілітації інвалідів і ветеранів війни «
80.	Мукачівський благодійний фонд «Правопорядок «
81.	Мукачівська районна благодійна організація „Медико-соціальний центр ім.. Матері Терези»
82.	Мукачівський районний благодійний фонд „За розвиток Мукачівщини».
83.	Мукачівський благодійний фонд імені Архангела Михаїла
84.	Благодійний фонд інформаційних та освітніх «Ініціатив розвиток»

Додаток 3.

Перелік засобів масової інформації, зареєстрованих у м.Мукачево за даними
Головного територіального управління юстиції у Закарпатській області

	Назва телеканалу	Наявність сайту	Територіальна категорія мовлення
85.	ТОВ «Продюсер»	-	Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм
86.	ДП ТРК Мукачево М-студіо ВК ТОВ Продюсер	http://m-studio.net.ua/	Регіональне телемовлення
87.	КМЦ БАРВИ ТОВ	-	Місцеве радіомовлення
88.	ТРК Перший кабельний ПП	https://pershij.com.ua/	Місцеве телемовлення
89.	ТОВ «Сіріус Медіа Продакшн»	https://kanalsirius.tv/	Діяльність у сфері телевізійного мовлення

	Назва видання	Наявність сайту	Примітки
Газети			
1	Газета «Мукачівська Ратуша»	-	
2	Газета «Наше Мукачево»	http://ria.1info.net/nashe-mukachevo-10.html	Українська, російська мова
3	Газета «Панорама»	https://pmg.ua/	
4	Газета «Мукачево»	http://gazeta-mukachevo.com/	
5	Газета «Вечірнє Мукачево»		
6	Газета «Карпатська земля»- Karpatenland	-	Українська та німецька мова
7	Газета «Автоклуб»	-	Українська та мова оригіналу
8	Газета «Скарбничка»	-	Українська та німецька мова
9	Газета «Мукачівське Суперінфо»	-	
1	Газета «Медіа-ринок»	-	
1	Газета «Нерухомість - Мукачево»	http://www.neruhomist-mukachevo.com.ua/	
1	Газета «Зубрівки»	-	
1	Газета «Сходи»	http://clg.in.ua/	
1	Газета «Торг-Лайн»	-	
1	Газета «Червона гора»	-	
1	Газета «Єпархіальні вісті»	-	
1	Газета «Християнин Карпат»	-	Українська та мова оригіналу
1	Газета «Вечірній замок»	-	
1	Газета «Золотий век»	-	Російська мова
2	Газета «Синай»		Українська, російська мова
2	Газета «Правозахисник Закарпаття»	-	

2	Газета «ДОМ Х»	-	Українська, російська мова
2	Газета «Панорама плюс Бізнес»	-	Українська, російська мова
Журнали			
2	Тижневик «Меркурій»	http://ria.1info.net/gazeti.html	Рекламно-інформаційний тижневик
2	Журнал «Уй гойташ»	-	Угорська мова
2	Журнал «Закарпаття»	-	
2	Журнал «Православний літопис»	http://m-church.org.ua/zhurnal-pravoslavnij-litopis/	Українська, російська, угорська мова
Інші			
2	Mukachevo Today	http://mukachevo.today	

Додаток 4. Культурно-історична спадщина Мукачево

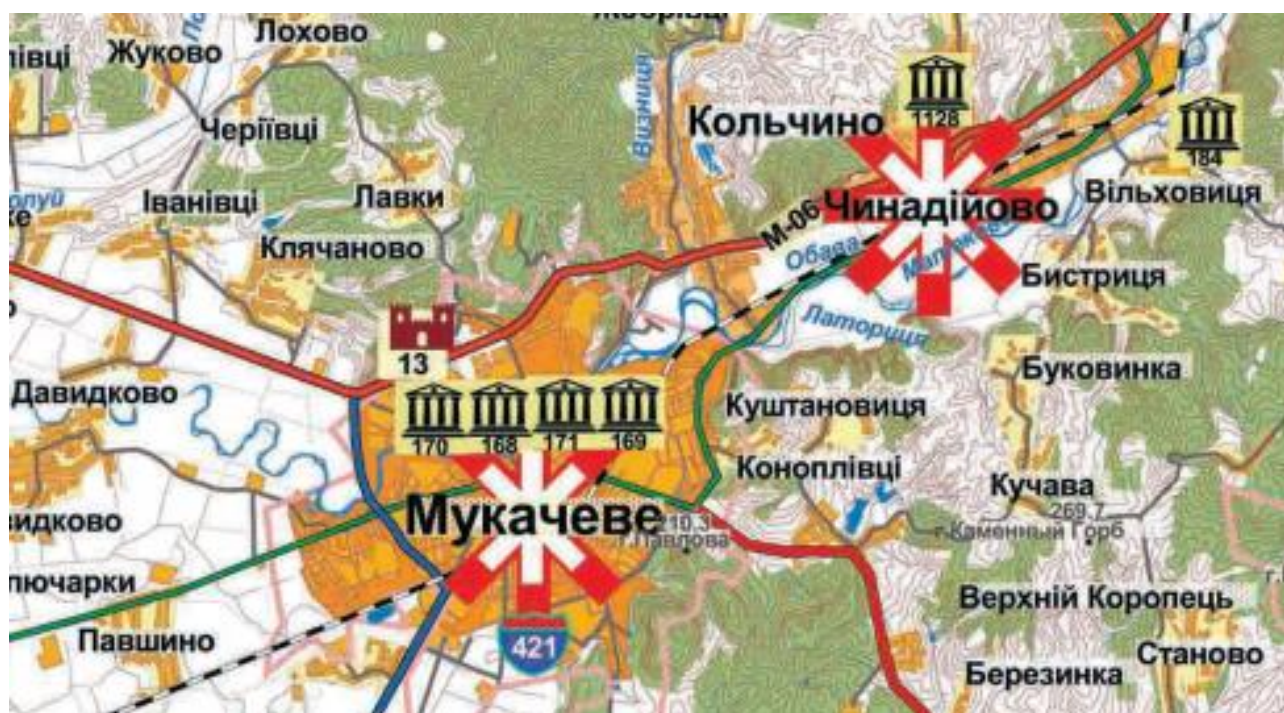
До скарбниці культурної спадщини Закарпатської області входять пам'ятки археології, історії, архітектури і містобудування, та монументального мистецтва.

На території Закарпаття знаходяться 12 старовинних замків, які є пам'ятками середньовічної архітектури. На території Закарпаття нині діє понад 30 монастирів. Місцеві феодалі всіляко підтримували розвиток монастирів, оскільки саме з ними був пов'язаний розвиток освіти і культури у цій важкодоступній місцевості. Гордістю для Закарпаття є унікальні у своєму роді дерев'яні церкви, збудовані народними майстрами без жодного цвяха, у специфічних архітектурних стилях, притаманних лише певній місцевості.

Мукачівський район має багато цікавих історико-краєзнавчих об'єктів, а саме: мисливський замок графа Шенборна (сан. «Карпати»), Чинадіївський замок, Мукачівський православний жіночий монастир, Кельтський металургійний центр (г. Ловачка, околиця м. Мукачево), городище - пам'ятка древніх поселень слов'ян (сmt Кольчино), дерев'яна церква в с. Вільховиця. Мисливський замок Шенборнів розташований на південному схилі лісистих гір, в центрі так званого англійського парку, в якому росте понад 40 видів рідкісних рослин. Замок збудований у 1690 році в стилі неоренесанс. Будівля замку уособлює собою календар: кількість веж відповідає кількості місяців у році, кількість димарів – кількості тижнів, кількість вікон та дверей – кількості днів.

Мукачівський замок Паланок – одна з найцінніших історичних та воєноархітектурних пам'яток. Замок розташований у південно-західній околиці міста, на горі вулканічного походження на висоті 68 метрів над рівнем моря. Будували його зверху вниз протягом століть. Складається він із чотирьох терас, на яких збудовано 3 замки. Нині у замку розміщено історичний музей. Чинадіївський замок (XIV-XV ст.) належав володарям Мукачево Чинадіївської домонії. У XIV-XVII ст. ним володіли окремі феодалі, що наклало відбиток на його оборонні функції. Замок зберіг свій первісний вигляд, має велику історико-архітектурну цінність і характеризує тип резиденції феодала.

На схемі відображено розташування нерухомих пам'яток культурної спадщини Мукачево та прилеглої території (без врахування пам'яток місцевого значення).

ПАМ'ЯТКИ МОНУМЕНТАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ *

ПАМ'ЯТКИ АРХІОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ *

ПАМ'ЯТКИ МІСТОБУДУВАННЯ ТА
АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЗНАЧЕННЯ*

ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ
ЗАПРОПОНОВАНІ ДО
ЗАНЕСЕННЯ ДО "СПИСКУ
ПАМ'ЯТОК ЮНЕСКО"

НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ ЗАНЕСЕНІ
ДО "СПИСКУ ІСТОРИЧНИХ
НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ УКРАЇНИ"

* ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ОХОРОННОГО НОМЕРУ
ЗГІДНО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ НЕРУХОМИХ
ПАМ'ЯТОК УКРАЇНИ

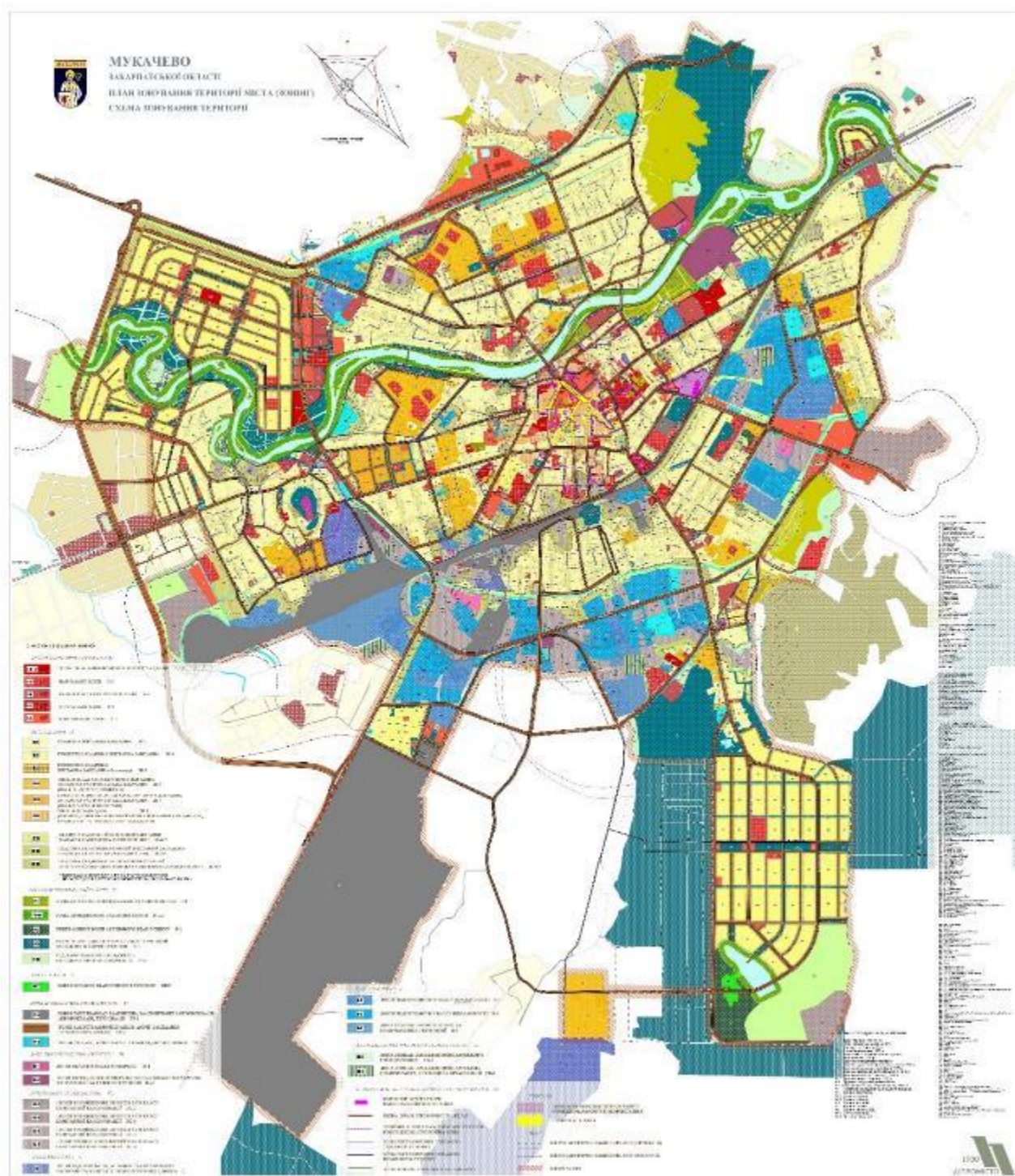
м. Мукачеве

9. Замок "Паланок" (мур.) 14-18 ст. охор. №168
10. Палац графів Шенборнів ("Білий будинок") (мур.) 1667-1748 р. охор. №169
11. Каплиця св. Мартина (мур.) 14 ст. охор. №170
12. Миколаївський монастир (мур.) 1360-1806 рр. охор. №171
13. Миколаївська церква (мур.) 1789-1806 рр. охор. №171
14. Келії з дзвіницею (мур.) 1772 р. охор. №171

Пам'ятки містобудування та архітектури місцевого значення

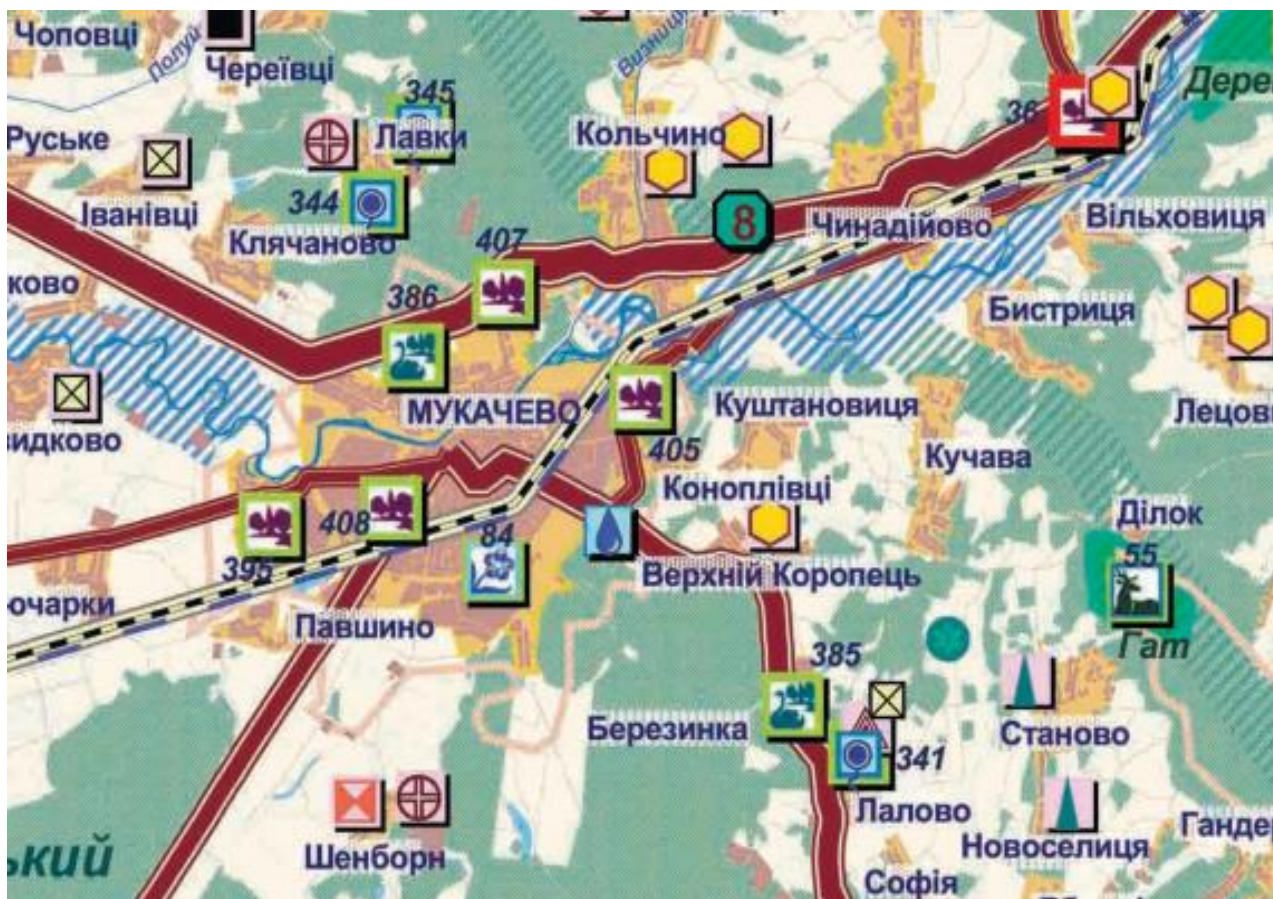
Мукачево

- Театр (мур.) 1895 р
- Ратуша (мур.) 1904-1910 рр.
- Дитячий садок (мур.) 1905-1906 рр.
- Школа-інтернат (мур.) 1916 р.
- Кінотеатр (мур.) 1929 р.
- Старі корпуси з-ду «Мукачівприлад» (мур.) 1909 р.
- Банк (мур.) 1927-1934 рр.
- Кооперативний технікум (мур.) 1923-1928 рр.
- Комплекс забудови (мур.) 1927-1935 рр.
- вул. Недецеї, Грушевського, від Спортивної до Садової, пл. Миру, від вул. Пушкіна до вул. Я.Мудрого
- Будинок штабу прикордонних військ (мур.) 1927 р.
- Лікарня (мур.) 1928-1934 рр.
- Солодовня пивзаводу (мур.) 1925 р.
- Обласна дитяча лікарня (мур.) 1928 р.

Додаток 6.
План зонування (зонінг) м.Мукачево

<https://mukachevo-rada.gov.ua/index.php/hromadianam/pro-mukacheve/plan-zonuvannya-zoning>

Додаток 7.
Природно ресурсний потенціал м.Мукачево та прилеглих територій

Умовні позначення

	ТЕРИТОРІЇ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
	ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ
	МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ
	БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ
	НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ ПАРКИ
	РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ
	ПАРКИ - ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА
	ДЕНДРОПАРКИ
	ЗАПОВІДНІ УРОЧИЩА
	БОТАНІЧНІ САДИ

ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ	
	БОТАНІЧНІ
	ГЕОЛОГІЧНІ
	ГІДРОЛОГІЧНІ
	ГІДРОЛОГІЧНІ (ДЖЕРЕЛА)
	ЗООЛОГІЧНІ
	КОМПЛЕКСНІ
	ЛІСОВІ
	КУРОРТНІ МІСЦЕВОСТІ
	ДІЛЯНКИ ВІДНОВЛЕННЯ ЛАНДШАФТІВ

ЗАКАЗНИКИ	
	БОТАНІЧНІ
	ГЕОЛОГІЧНІ
	ГІДРОЛОГІЧНІ
	ЕНТОМОЛОГІЧНІ
	ЗООЛОГІЧНІ
	ІХТІОЛОГІЧНІ
	ЛАНДШАФТНІ
	ЛІСОВІ
	ОРНІТОЛОГІЧНІ

Додаток 8.

Перелік готельних господарства, приватних садиб та хостелів міста Мукачево

1.	Hostel M	23.	Hostel Vokzal
2.	New Apartment in the central part of the city	24.	Червона Гора
3.	Apartments Domovik	25.	Apartment Downtown
4.	Apartment on Pushkina	26.	Ametist
5.	Emilia	27.	Welcome 24
6.	Modern Apartments	28.	Centre Hostel
7.	Apartments on Myru square	29.	Apartments «Domovik» Beljaeva
8.	Apartments on Parkaniya	30.	Apartments Domovik on Valenberga 3
9.	Palanok Hotel	31.	Guest House
10.	Hotel Star	32.	DOBA
11.	Фердинанд	33.	У Гуцула
12.	Volero plus	34.	Apartments «Domovik»
13.	Hotel and Restaurant Velure	35.	Магнат
14.	Леонард	36.	Apollon
15.	Тонал	37.	Ніколет
16.	Даніель	38.	DOBA - 2
17.	Hotel Dolphin	39.	VIP hostel
18.	Best Apartment in the Center	40.	Helena
19.	Best Apartments on Beregovskaya	41.	Laurencia
20.	Mukachevo	42.	Apartment on Lermontova 35a
21.	DOBA Студия	43.	Hotel Intourist
22.	Flat on Kosmonavta Belyaeva street 3	44.	L&M

Додаток 9.
Перелік автобусних маршрутів загального користування м.Мукачево

№ маршруту	Найменування кінцевих зупинок	К-сть автобусів на маршруті	Довжина маршруту
«1»	ЗЗ МАФ – вул. Свято-Михайлівська	2	18,6
«2»	вул. Митрополита Володимира — вул. Свято-Михайлівська	8	17,4
«3»	вул. Франка Івана – вул. Тімірязєва Климента	8	18,2
«4»	вул. Митрополита Володимира – вул. Берегівська об'їзна	2	18,8
«5»	вул. Проніна Василя – вул. Свято-Михайлівська	2	14,8
«6»	вул. Митрополита Володимира – залізничний вокзал	1	13,0
«7»	вул. Свято-Михайлівська — вул. Окружна	2	16,4
«8»	вул. Окружна – вул. Франка Івана	2	17,0
«9»	вул. Підгорянська – вул. Одеська	2	15,0
«10»	вул. Митрополита Володимира – вул. Гвардійська	1	22,0
«12»	вул. Митрополита Володимира – вул. Франка Івана	2	19,6
«13»	вул. Гойди Юрія – вул. Тімірязєва Климента	1	16,4
«14»	вул. Свято-Михайлівська – вул. Тімірязєва Климента	1	16,6
«15»	вул. Закарпатська – вул. Окружна	2	18,4
«16»	вул. Франка Івана – вул. Коцюбинського Михайла	1	17,0
«17»	вул. Закарпатська – завод «Флекс»	1	19,8
«18»	вул. Окружна – вул. Росвигівська	1	15,2
«19»	вул. Підгорянська – вул. Шевченка Тараса	2	16,2

Додаток 10.
Проекту «Міжнародний аеропорт Мукачево»

Додаток 11.
ПЕРЕЛІК Об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ)
м. Мукачево

1. вул. Духновича Олександра, 97, (ОСББ „Магістраль»);
2. вул. Великогірна,77, (ОСББ „Котедж»);
3. вул. Верді Джузеппе, 4, (ОСББ „Говерла»);
4. вул. Митрака Олександра, 69, (ОСББ „Беркут»);
5. вул. Лисенко, 10, (ОСББ „Веста»);
6. вул. Міцкевича адама,2»Б», (ОСББ „Туя»);
7. вул. Свято - Михайлівська, 6, (ОСББ „Альмавір»);
8. вул. Сеченова Івана, 21, (ОСББ „Супутник-М»);
9. вул. Берегівська,28»А», (ОСББ „Наша оселя-15»);
10. вул. Берегівська, 28, (ОСББ „Тиса»);
11. вул. Мічуріна Івана, 3, (ОСББ „Мічуріна 3»);
12. вул. Парканія Івана, 10, (ОСББ „Злагода»);
13. вул. Воробйова Олександра, 55»г», (ОСББ „Дарина»);
14. вул. Університетська,7 «В», (ОСББ „Весна-2»);
15. вул. Росвигівська, 7»А», (ОСББ „Росвигово»);
16. вул. Гуртова Олексія, 8, (ОСББ «Паланок»);
17. вул. Духновича Олександра, 103, (ОСББ „Весна 103»);
18. вул. Кооперативна, 71»А», (ОСББ „Сяйво71А»);
19. вул. Миру, 13, (ОСББ „Меліса»);
20. вул. Митрополта Володимира, 36, (ОСББ „Промінь 36»);
21. вул. Зріні Ілони 111 «А», (ОСББ «І.Зріні 111а»);
22. вул. Шевченка Тараса, 66Б, (ОСББ «Шевченка 66Б»);
23. вул. Єлизавети королеви, 26, (ОСББ «Королеви Єлизавети»);
24. вул. Свято -Михайлівська, 5, (ОСББ «Сакура 5»);
25. вул. Свято – Михайлівська, 37, (ОСББ «Індустріальна 37»);
26. вул. Свято – Михайлівська, 39, (ОСББ «Комфорт 39»);
27. вул. Береша Андрія, 3, (ОСББ «Береша 3»);
28. вул. Береста Олексія, 38А, (ОСББ «Паланок Еліт»);
29. вул. Берегівська, 28 В, (ОСББ «Під горіхами»);
30. вул. Окружна, 11, (ОСББ «Окружна 11»);
31. вул. Верді Джузеппе, 6, (ОСББ «Верді 6»);
32. вул. Довбуша Олексі, 15, (ОСББ «Довбуша 15»);
33. вул. Молодіжна, 19, (ОСББ «Молодіжний тріумф»);
34. вул. Митрака Олександра, 60 (ОСББ «ВІАДУК»);
35. вул. Духновича Олександра, 112, (ОСББ «Інтуріст 112»);
36. вул. Митрополита Володимира, 34, (ОСББ «Престиж 34»);
37. вул. Шевченка Тараса, 70, (ОСББ «Севенті»);
38. вул. Музикальна, 3, (ОСББ «Родина 2016»);
39. вул. Береста Олексія,40, (ОСББ «Береста 40»);
40. вул. Свято-Михайлівська,35А, (ОСББ «Мрія 2016»);
41. вул. Проніна Василя, 116А, (ОСББ «Цілюще джерело»);
42. вул. Свято –Михайлівська,46, (ОСББ «Свято-Михайлівське 46»);
43. вул. Свято-Михайлівська, 35, (ОСББ «Затишок 35»);
44. вул. Береста Олексія, 34, (ОСББ «Паланок 34»);
45. вул. Духновича Олександра, 24, (ОСББ «Духновича 24»);
46. вул. Росвигівська, 24, корпус В-Г, (ОСББ «ЗОРЯ»).
47. вул. Великогірна, 30, (ОСББ «Молодіжне 30»)
48. вул. Великогірна, 32, (ОСББ «Молодіжне 32»)

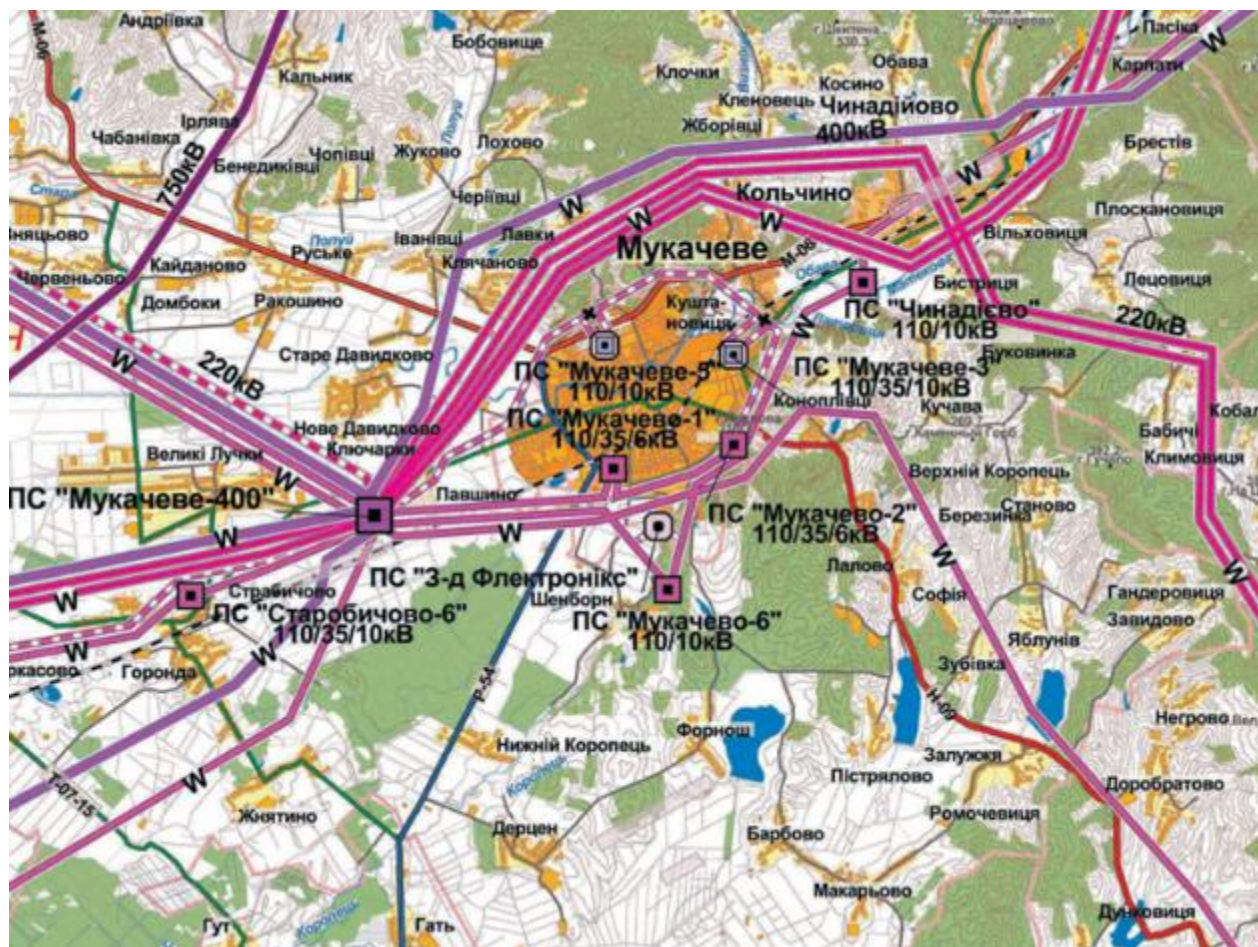
Житлово-будівельних кооперативів в м. Мукачево

ЖБК «Маяк» вул. Парканія Івана, 14;
ЖБК «Зміна» вул. Закарпатська, 6;
ЖБК «Карпати» вул. Верді Джузеппе, 2;
ЖБК-1 вул. Млинська, 9;
ЖБК-1 вул. Млинська, 11;
ЖБК «Марія» вул. Кооперативна, 10;
ЖБК «Залізничник» вул. Підгорянська, 98 А;
ЖБК «Нарцис» вул. Росвигівська, 28;
ЖБК «Мрія» вул. Митрополита Володимира, 2;
ЖБК «Сучасник» вул. Митрополита Володимира, 32;
ЖБК «Романтик» вул. Митрополита Володимира, 28;
ЖБК «Сонячний» вул. Митрополита Володимира, 24;
ЖБК «Прогрес» вул. Данила Галицького, 51;
ЖБК «Підсніжник» вул. Данила Галицького, 59;
ЖБК-3 вул. Підпригори, 5;
ЖБК «Світанок» вул. Росвигівська, 3;
ЖБК «Закарпаття» вул. Росвигівська, 3;
ЖБК «Ювілейний» вул. Росвигівська, 24;
ЖБК «Смерічка» вул. Першотравнева Набережна, 6 Б;
ЖБК «Дружба» вул. Першотравнева Набережна, 8;
ЖБК «Латориця» вул. Апостола Данила, 4;
ЖБК «Марія» Кооперативна 8;
ЖБК «Марія» Кооперативна 4;
ЖБК «Марія» Кооперативна 2.

Відомчих будинків м. Мукачево

Вул. Осипенка Олександра, 39 Б - СПМ «Докуст»;
Вул. Глібова Леоніда, 1 - Мукачівське Управління осушувальних систем та протипаводкових споруд
Вул. Глібова Леоніда, 13 - Мукачівське Управління осушувальних систем та протипаводкових споруд;
Вул. Петкі Шандора, 1 - ТОВ «Мукачівська МПМК-12»;
Вул. Свято-Михайлівська, 12 - ТОВ «Мукачівська МПМК-12»;
Вул. Зайця Володимира, 13 - ТОВ «Будсервіс»;
Вул. 26 Жовтня, 13 - ЗАТ «Мукачівське МБУ № 6»;
Вул. Мічуріна Івана, 1 - ТОВ „Будсервіс»,
Вул. Диканя Михайла, 6»а» - ЗАТ „Мукачівське МБУ № 6»;
Вул. Диканя Михайла, 6 - РайДУ;
Вул. Берегівська, 28»б» - ТОВ «Мукачівська МПМК-12»;
Вул. Пряшівська, 8 — ЗАТ «Мукачівське МБУ № 6»
Вул. Трояна Михайла, 1 - Мукачівське управління осушувальних систем та протипаводкових споруд.

Додаток 12. Схема електропостачання Мукачівського регіону

ІСНЮЮЧІ ПРОЕКТНІ

		ВІТРОВІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ (ВЕС)
		ГІДРОЕЛЕКТРИЧНІ СТАНЦІЇ (ГЕС)
		ЕЛЕКТРОПІДСТАНЦІЇ НАПРУГОЮ 400кВ
		ЕЛЕКТРОПІДСТАНЦІЇ НАПРУГОЮ 220кВ
		ЕЛЕКТРОПІДСТАНЦІЇ НАПРУГОЮ 110кВ
		ЕЛЕКТРОПІДСТАНЦІЇ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ НА ПІДВИЩЕНУ НАПРУГУ (З 35кВ НА 110кВ)
		ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ 750кВ
		ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ 400кВ
		ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ 220кВ
		ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ 110кВ

Додаток 13 Заклади вищої освіти

Мукачівський державний університет (МДУ) – сучасний вищий навчальний заклад європейського спрямування, який здійснює підготовку висококваліфікованих фахівців за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями. МДУ створений у 2008 році. В рейтингу університетів «ТОП-200 Україна» (2018) займає 170 місце. Організацію навчальної, науково-методичної, наукової та виховної роботи в університеті забезпечують факультети:

економіки, управління та інженерії
туризму і готельно-ресторанного бізнесу;
педагогічний;
гуманітарний.

В складі МДУ є Виноградівський державний коледж, який готує фахівців за такими спеціальностями:

Електропостачання

Будівництво, монтаж і експлуатація ліній електропередач

Монтаж, обслуговування засобів і систем автоматизації технологічного виробництва

Швейне виробництво

Виготовлення виробів із шкіри

Обслуговування та ремонт обладнання підприємств текстильної та легкої промисловості

Фінанси і кредит

Організація туристичного обслуговування

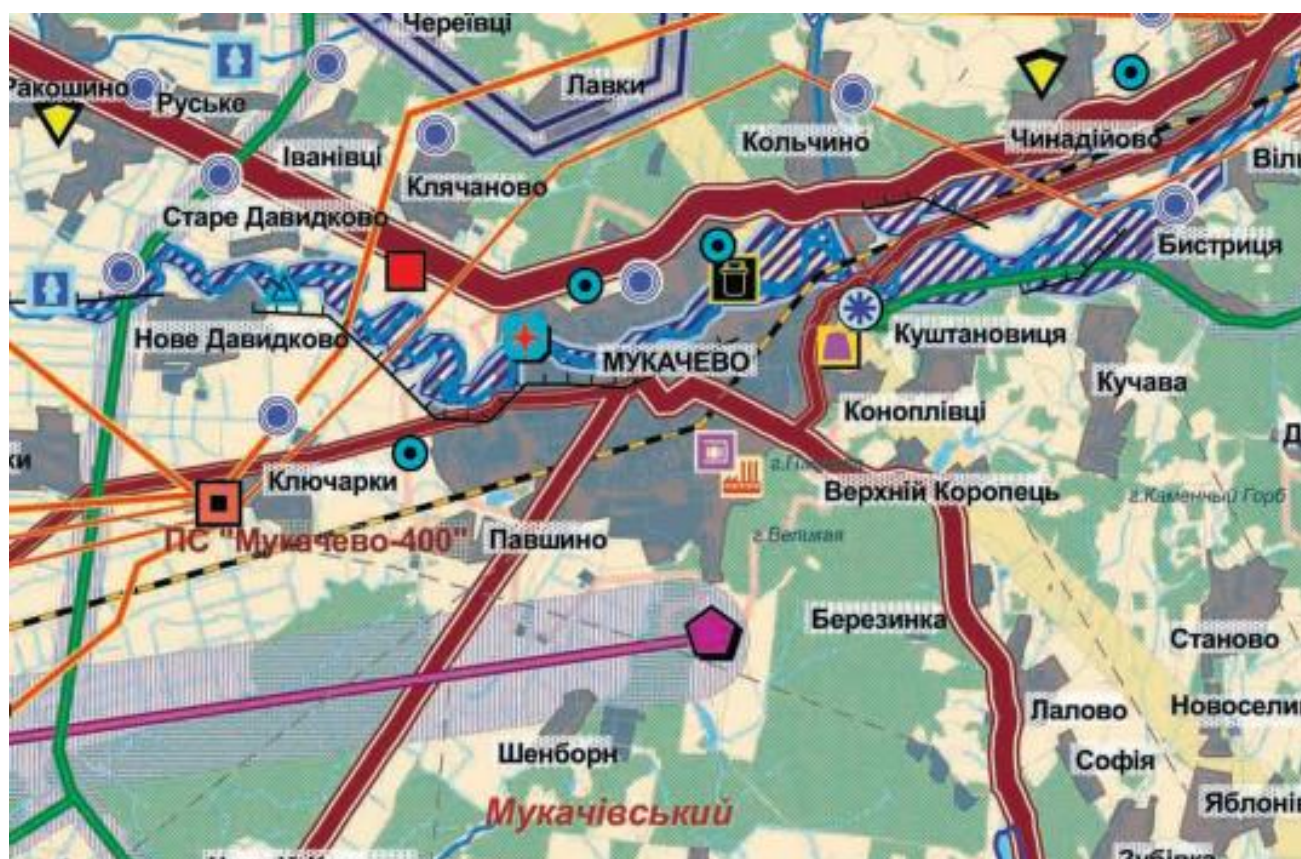
та Мукачівський гуманітарно-педагогічний коледж, який готує фахівців за такими спеціальностями:

Початкова освіта

Дошкільна освіта

Музичне мистецтво

Додаток 14
Зона потенційної природно-техногенної небезпеки на території м.Мукачево та
прилеглих територій

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

ПРИРОДНО-ТЕХНОГЕННІ ФАКТОРИ

	ОСНОВНІ ГЛИБИННІ РОЗЛОМИ ТА НАСУВИ
	СЕЙСМІЧНА НЕБЕЗПЕКА (КАРТИ "А", "В" - 7 БАЛІВ, "С" - 8 БАЛІВ)
	ЗГАСЛІ ВУЛКАНИ
	ГІДРОМЕТЕОПОСТИ
	ЗОНИ РИЗИКУ ЗАТОПЛЕННЯ
	ЗСУВОНЕБЕЗПЕЧНІ ДІЛЯНКИ
РАЙОНИ СЕЛЕВОЇ НЕБЕЗПЕКИ	
	ЗНАЧНОЇ
	ПОТЕНЦІЙНОЇ
	СЛАБКОЇ
	НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ, ЩО ПОТРАПЛЯЮТЬ В ЗОНУ ЗАТОПЛЕННЯ ТА ПІДТОПЛЕННЯ
	НАСОСНІ СТАНЦІЇ
	ШЛЮЗИ
	ВОДОВИПУСКИ
	БЕРЕГОЗАКРІПЛЕННЯ
	ДАМБИ
	ВОДОСХОВИЩА
	ВОДОЗАБІР ІЗ ПІДЗЕМНИХ ДЖЕРЕЛ
	КАНАЛІЗАЦІЙНІ ОЧИСНІ СПОРУДИ
	ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ОБ'ЄКТИ
	СКЛАДИ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ
	СКЛАДИ ОТРУТОХІМІКАТІВ
	СКОТОМОГИЛЬНИКИ (інфекційні)
	ПОЛІГОНИ ЗАХОРОНЕННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ
	ОСНОВНІ ЗАБРУДНЮВАЧІ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. КС "Росош", Закарп. управл. маг.газопроводів 2. КС "Ужгород", Закарп. управл. маг.газопроводів 3. ГВС "Берегове", Закарп. управл. маг.газопроводів 4. КС "Хуст", Хустського ЛВУМГ "Прикарпаттрансгаз" 5. КС "Воловець", Хустського ЛВУМГ "Прикарпаттрансгаз" 6. ГРС "Теково, Хустського ЛВУМГ "Прикарпаттрансгаз" 7. ВАТ "Закарпаттрансгаз" та філії
	СМІТТЄПЕРЕРОБНІ ПІДПРИЄМСТВА (ПРОПОЗИЦІЯ)